

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Годишњи извјештај
2022

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Годишњи извјештај 2022

САДРЖАЈ

Уводна ријеч гувернера	9
Правни статус	11
1. Економска кретања у 2022. години	13
1.1 Међународно економско окружење	15
1.2 Извјештај о стању бх. економије	18
1.2.1 Реални сектор	18
I. Индустријска производња и грађевинарство	19
II. Цијене	21
III. Запосленост и плате	24
1.2.2 Фискални сектор	25
1.2.3 Банкарски сектор	29
1.2.4 Спољни сектор	33
I. Платни биланс	33
II. Номинални и реални ефективни девизни курс	35
2. Извјештај о активностима ЦББиХ у 2022. години	37
2.1 Монетарна политика	40
2.2 Рачуни резерви код ЦББиХ	40
2.3 Управљање девизним резервама	44
2.4 Управљање готовим новцем	46
2.5 Одржавање платних система	49
2.6 Улога фискалног агента	50
2.7 Прикупљање и креирање статистичких података	50
2.8 Праћење системских ризика у финансијском систему	51
2.9 Сарадња са међународним институцијама и рејтинг агенцијама	52
2.10 Управљање ризицима	53
2.11 Процес интерне ревизије	54
2.12 Остало	54
2.12.1 Управљање људским ресурсима	54
2.12.2 Комуницирање са јавношћу	56
2.12.3 Пројекти енергетске ефикасности и очување националних споменика	57
3. Финансијски извјештаји и Извјештај независног спољног ревизора	59
4. Статистичке табеле	147
Публикације и web сервиси	189

СПИСАК ГРАФИКОНА, ТАБЕЛА И ТЕКСТНИХ ОКВИРА

Графикон 1.1: Допринос расту укупне инфлације у еврозони по најзначајнијим групама производа	15
Графикон 1.2: Доприноси цијена хране и енергената годишњим стопама промјене потрошачких цијена, на крају децембра.	16
Графикон 1.3: Кључне каматне стопе водећих централних банака	17
Графикон 1.4: Кретање главних берзанских индекса у 2022.години	17
Графикон 1.5: План издвајања за јавну потрошњу у БиХ и земљама региона у 2023. години	18
Графикон 1.6: Стопе промјене у групама дјелатности индустријске производње, период на период	19
Графикон 1.7: Најзначајније дјелатности за раст прерађивачке индустрије у 2022. години	20
Графикон 1.8: Промјене у интензитету грађевинске индустрије, период на период	20
Графикон 1.9: Инфлација у БиХ, период на период	21
Графикон 1.10: Инфлација произвођачких цијена у БиХ, период на период	22
Графикон 1.11: Инфлација произвођачких цијена у БиХ по дјелатностима, период на период	22
Графикон 1.12: Промјене у просјечним цијенама у ођељцима који утичу на темељну инфлацију, у односу на 2021. годину.	23
Графикон 1.13: Акумулирани број запослених од почетка 2011. године	25
Графикон 1.14: Просјечне годишње нето плате	25
Графикон 1.15: Број запослених и промјена у просјечној номиналној нето плати према дјелатностима	25
Графикон 1.16: Приходи од индиректних пореза.	26
Графикон 1.17: Утицај инфлације на раст прихода од ПДВ-а.	26
Графикон 1.18: Укупан бруто дуг сектора владе	27
Графикон 1.19: Спољни дуг сектора владе	27
Графикон 1.20: Задуженост генералне владе код комерцијалних банака	28
Графикон 1.21: Стопа приноса до доспијећа на примарном тржишту шестомјесечних трезорских записа Републике Српске	28
Графикон 1.22: Годишња стопа раста депозита	29
Графикон 1.23: Депозити становништва, валутна структура	30
Графикон 1.24: Годишња стопа кредитног раста	31
Графикон 1.25: Каматне стопе на новоодобрене кредите	32
Графикон 1.26: Каматне стопе на укупне новоуговорене депозите	32
Графикон 1.27: Реалне каматне стопе на новоуговорене депозите	32
Графикон 1.28: Нето страна актива	33
Графикон 1.29: Текући и капитални рачун	33
Графикон 1.30: Рачун услуга у платном билансу	34
Графикон 1.31: Компензације запосленим у иностранству, дознаке и пензије из иностранства	34
Графикон 1.32: Годишње промјене у девизном курсу КМ	35
Графикон 2.1: Девизне резерве ЦББиХ	39
Графикон 2.2: Утицај платнобилансних ставки на раст девизних резерви	39
Графикон 2.3: Структура нето спољног задуживања	40
Графикон 2.4: Покривеност монетарне пасиве нето девизним резервама	40
Графикон 2.5: Приказ политике обавезне резерве у контексту измјене накнада	41

Графикон 2.6: Приказ политике обавезне резерве у контексту стања у посљедњем обрачунском периоду у 2022. години	41
Графикон 2.7: Кретање основице за обрачун ОР	41
Графикон 2.8: Стање рачуна резерви код ЦББиХ и имплицитна стопа ОР	42
Графикон 2.9: Годишње промјене у компонентама резервног новца	42
Графикон 2.10: Годишње стопе раста у монетраним агрегатима	43
Графикон 2.11: Монетарна мултипликација	43
Графикон 2.12: Просјечни дневни тржишни приноси на државне обвезнице у еурозони и ЕЦБ -ове депозитне стопе у 2022. години	45
Графикон 2.13: Структура инвестирања девизних резерви ЦББиХ на крају године	45
Графикон 2.14: Годишње стопе приноса на девизне резерве ЦББиХ	46
Графикон 2.15: Готовина изван монетарних власти и банака	46
Графикон 2.16: Стања готовине у трезорима банака	47
Графикон 2.17: Апоенска структура новчаница у 2022. години	47
Графикон 2.18: Апоенска структура кованица у 2022. години	47
Графикон 2.19: Промјена у броју новчаница и кованица по апоенима у односу на 2021. годину	47
Графикон 2.20: Новчанице и кованице издате у 2022. години, према апоенима	48
Графикон 2.21: Излази готовог новца (KM) у 2022. години	48
Графикон 2.22: Апоенска структура кривотворених новчаница у 2022. години	48
Графикон 2.23: Апоенска структура кривотворених кованица у 2022. години	48
Графикон 2.24: Укупан број запослених у ЦББиХ	56
Табела 1.1: Средњорочне пројекције одабраних макроекономских варијабли из новембра 2022. године	18
Табела 1.2: Структура номиналног и реалног БДП-а, за прва три квартала, у периоду 2019-2022. година	19
Табела 1.3: Емисије јавног дуга ентитета у 2022. години	28
Табела 1.4: Просјечна стопа приноса до доспијећа на примарном тржишту јавног дуга по ентитетима у 2022. години (%)	29
Табела 1.5: Спољнотрговинска робна размјена БиХ, према најзначајнијим трговинским партнерима (у милијардама KM)	34
Табела 2.1: Индикатори ликвидности банкарског сектора у БиХ	43
Табела 2.2: Просјечна пондерисана нето каматна стопа на девизне резерве ЦББиХ и просјечне годишње каматне стопе, и тржишни приноси, на државне обвезнице у еврозони	45
Табела 2.3: Платни промет преко комерцијалних банака	49
Табела 2.4: Преглед промета картицама на АТМ, POS уређајима и интернету	49
Табела 2.5: Реализоване вриједности по картицама на принципу резидентности	50
Табела 2.6: Заступљеност картица према брендovima	50
Табела 2.7: Руководна структура ЦББиХ на крају 2022. године	54
Текстни оквир 1: Инфлација у еврозони	15
Текстни оквир 2: Промјене у кретању различитих цјеновних индекса у БиХ	21
Текстни оквир 3: Узроци и посљедице одлива депозита из банкарског сектора почетком 2022. године	30

СКРАЋЕНИЦЕ

APP	Програм куповине активе (ЕЦБ-ов) (енг. asset purchase programme)
ATM	Банкомат (енг. automated teller machine)
БДП	Бруто домаћи производ
БиХ	Босна и Херцеговина
BIRS	Берзански индекс Републике Српске
BIS	Банка за међународна поравнања
BLSE	Бањалучка берза
BoE	Банка Енглеске
БХАС	Агенција за статистику БиХ
б.п.	Базни поен
БПРВ	Бруто поравнање у реалном времену (енг. RTGS; RealTimeGross Settlement)
GFS	Статистика владиних финансија (енг. government finance statistics)
д.с.	Десна скала
EBRD	Европска банка за обнову и развој
ЕИБ	Европска инвестициона банка
ЕК	Европска комисија
EMIS	Информациони систем енергетског менаџмента
ERP	Програм економских реформи
ЕЦБ	Европски систем централних банака
EUR	Евро
EFSE DF	Развојни инструмент Европског фонда за југоисточну Европу
ЕЦБ	Европска централна банка
ECOFIN	Савјет за економска и финансијска питања ЕУ
IDA	Међународна асоцијација за развој
ILO	Међународна организација рада
IPA	Инструмент претприступне помоћи
JRP РС	Јединствени регистар рачуна пословних субјеката
КМ	Конвертибилна марка (двоалфабетска ознака)
LCR	Коефицијент покрића ликвидности (енг. liquidity coverage ratio)
л.с.	Лијева скала
ММФ	Међународни монетарни фонд
NEER	Номинални ефективни девизни курс
NSFR	Коефицијент нето стабилних извора финан. (енг. net stable funding ratio)
ОМА	Одјељење за макроекономску анализу Управног одбора УИО
ОР	Обавезна резерва
PEPP	Пандемијски програм откупа хартија од вриједности (ЕЦБ-ов) (енг. pandemic emergency purchase programme)
ПДВ	Порез на додану вриједност
POS	Продајно мјесто (енг. point of sale)
п.п.	Процентни поен
ППНКС	Просјечна пондерисана нето каматна стопа
REER	Реални ефективни девизни курс
RSD	Србијански динар

PC	Република Српска
SASX-30	Индекс Сарајевске берзе који прати кретање цијена акција 30 најликвиднијих емитената
SASE	Сарајевска берза
SDR	Специјална права вучења (енг. Special Drawing Rights)
SECO	Швајцарски секретаријат за економске послове
SIMS	Мониторинг усклађености
SWIFT	Друштво за свјетску међубанкарску финансијску телекомуникацију (енг. Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications)
САД	Сједињене Америчке Државе
СГРС	Службени гласник Републике Српске
СОФС	Стални одбор за финансијску стабилност
TRY	Турска лира
УИО	Управа за индиректно опорезивање
UNCTAD	Конференција Уједињених народа о трговини и развоју
УО	Управни одбор Централне банке БиХ
УН	Уједињене нације
USD	Амерички долар
FED	Систем федералних резерви САД
ФБиХ	Федерација Босне и Херцеговине
FOB	Франко брод (енг. free on board)
FSI	Индикатор финансијске стабилности (енг. financial soundness indicators)
FTSE100	Берзански индекс 100 највећих компанија по тржишној капитализацији које су котиране на лондонској берзи
HRK	Хрватска куна
ЦББиХ	Централна банка Босне и Херцеговине
CEFTA	Централноевропски споразум о слободној трговини
CNY	Кинески јуан
CPI	Индекс потрошачких цијена
ЦУ	Централни уред Централне банке БиХ
QE	Квантитативне олакшице (енг. quantitative easing)
QM	Квази-новац (енг. quasi money)
QT	Квантитативно поштравање (енг. quantitative tightening)

ДВОСЛОВНЕ ISO ОЗНАКЕ ЗА ЗЕМЉЕ

AL	Албанија
BA	Босна и Херцеговина
EA	Еврозона
EU	Европска унија
ME	Црна Гора
MK	Република Сјеверна Македонија
RS	Србија

УВОДНА РИЈЕЧ ГУВЕРНЕРА

У Годишњем извјештају, који је пред вама, представили смо најважније активности и мјере које је Централна банка Босне и Херцеговине предузимала током 2022. године како би испунила свој законом постављени циљ – одржавање стабилности домаће валуте у складу са одабраним моделом монетарне политике - валутним одбором. Доследно примјењујући одабрани модел монетарне политике, Централна банка Босне и Херцеговине је омогућила стабилност домаће валуте, дајући допринос укупној финансијској стабилности у земљи, уз напомену да је ситуација на финансијским тржиштима била изузетно турбулентна. Централна банка Босне и Херцеговине је континуирано испуњавала своје Законом дефинисане задатке, као и проводила активности на испуњавању задатака дефинисаних Стратешким планом.

Постала је већ својеврсна традиција да свака година са собом донесе неки нови изазов који се није могао предвидјети, но 2022. година у којој је наша институција обиљежила 25. годишњицу рада, све нас је суочила са највећим изазовима у смислу економских посљедица рата у Украјини. Година у којој смо очекивали потпуни опоравак економске активности након пандемије Ковид-19, претворила се у годину прекида у ланцима снабдијевања на глобалном нивоу, екстремног раста цијена сировина, енергије, нафте и хране. Овакво повећање инфлаторног притиска у Босни и Херцеговини се рефлектовало тако што смо се, први пут након више деценија ниског и стабилног раста цијена,

суочили са двоцифреном стопом раста потрошачких цијена и никад изазовнијим окружењем за носиоце економских политика у Босни и Херцеговини.

Рат у Украјини је поред већ споменутог инфлаторног дејства донио додатни изазов у смислу стабилности финансијског сектора. Брзом и адекватном реакцијом институција у Босни и Херцеговини које су учеснице мреже финансијске стабилности земље, а међу којима је и Централна банка Босне и Херцеговине, успјешно је извршен поступак реструктурисања над Сбербанк БХ д.д. Сарајево и Сбербанк а.д. Бањалука. Отклоњени су сви ризици повезани са претходним власником, те је очувана стабилност банака, осигурана заштита клијената и депонената, а тиме постигнута и стабилност цјелокупног банкарског система у Босни и Херцеговини.

И поред овако изазовних околности, наша институција није пропустила да и у овој години настави са усавршавањем и унапређивањем својих функција уз редовно извршавање свих послова. Девизним резервама се управљало водећи се принципима сигурности и профитабилности, чиме је успјешно одржавана монетарна стабилност. Промјена ситуације на међународним тржиштима донијела је са собом и већи поврат по основу инвестирања девизних резерви, те је Централна банка Босне и Херцеговине за годину која је завршила 31. децембра 2022. године остварила чисти профит у износу од 25.899.257,46 КМ.

У околностима значајног раста каматних стопа на међународним финансијским тржиштима правовремено смо реаговали и прилагодили нашу инвестициону политику у циљу јачања стабилности и отпорности валутног одбора. Реструктурисањем инвестиционог портфеља умањили смо негативне ефекте раста каматних стопа на вриједност девизних резерви истовремено осигуравајући континуитет адекватног покрића монетарне пасиве девизним резервама. Данас, готово годину дана након почетка циклуса повећања кључних каматних стопа и нормализације монетарних политика широм свијета, са сигурношћу можемо тврдити да је Централна банка Босне и Херцеговине спремна и има капацитет да се суочи са свим изазовима, те адекватно на њих реагује ради очувања интегритета и повјерења у валутни одбор.

Платни системи функционисали су без прекида и уредно су извршене све трансакције, а током године, тачније, крајем марта, урађено је још једно унапређење функционалности пуштањем у продукциони рад новог сервиса преко којег сва физичка и правна лица могу бесплатно добити информације о рачунима пословних субјеката у БиХ, а који су садржани у Јединственом регистру рачуна пословних субјеката у БиХ у форми информативног извјештаја. Ово унапређење функционалности ће сигурно имати позитиван ефекат на стварање динамичнијег и сигурнијег пословног окружења у Босни и Херцеговини.

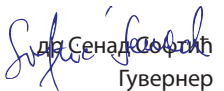
Задовољене су све потребе банака и привреде када је у питању снабдјевање готовим новцем. Када говоримо о управљању готовином, вриједи споменути да је ове године у августу пуштена у оптицај нова серија новчаница апоена од 200 КМ. Настављено је уредно извршавање функције фискалног и банкарског агента за државу Босну и Херцеговину и друге јавне институције.

Дугорочно размишљање и планирање, те континуирани рад на унапређењу докумената и политика из области управљања ризицима, информационе сигурности, те програма усклађености, доживјели су и своје међународно признање. Тако је Централна банка Босне и Херцеговине награђена од стране Capital Finance Internationally у чак двије категорије: Best Central Bank Governance CEE 2022 (за Најбоље управљање централном банком у централној и источној Европи у 2022. години) и Outstanding Contribution to Economic Development Bosnia and Herzegovina 2022 (за Изузетан допринос економском развоју Босне и Херцеговине у 2022. години). Посебно је задовољство донијела чињеница да је први пут од њеног оснивања, Централној банци Босне и Херцеговине додијељена једна од најпрестижнијих награда које се додјељују централним банкама – The Central banking award, у категорији

транспарентност. Награда представља изузетно признање за наш досадашњи рад на јачању интегритета и пословне етике.

Поред редовног извршавања мандата и задатака, Централна банка је успјела да направи значајна унапређења у многим сегментима, радећи самостално или уз сарадњу са међународним организацијама и институцијама (SECO, IMF, EBRD, WB). Све ово не би било могуће без максималне професионалности и ангажмана свих чланова наше институције. Овом приликом желим да се захвалим свим члановима Управног одбора, Управе и службеницима на професионалном приступу и доприносу у постизању задатих циљева.

Годишњи извјештај за 2022. годину одобрен је на сједници Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине, одржаној 30.3.2023. године.

др Сенад Шарич
Гувернер

ПРАВНИ СТАТУС

У складу с Уставом – Анексом 4. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, Централна банка Босне и Херцеговине је институција Босне и Херцеговине основана Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, који је усвојио Парламент Босне и Херцеговине 20. јуна 1997.¹ и почела је с радом 11. августа 1997. Основни циљеви и задаци Централне банке Босне и Херцеговине, утврђени Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, јесу:

- да постигне и очува стабилност домаће валуте (конвертибилне марке) тако што је издаје уз пуно покриће у слободним конвертибилним девизним средствима, у складу с аранжманом познатим под називом валутни одбор, према фиксном курсу: једна конвертибилна марка за једну њемачку марку. Од 1. јануара 2002. конвертибилна марка везана је за евро према курсу: једна конвертибилна марка за 0,511292 евра, односно један евро износи 1,955830 конвертибилних марака;
- да дефинише и контролише провођење монетарне политике Босне и Херцеговине;
- да држи службене девизне резерве и управља њима на сигуран и профитабилан начин;
- да одржава одговарајуће платне и обрачунске системе;
- да координише дјелатности агенција за банкарство ентитета надлежних за издавање банкарских лиценци и супервизију банака;
- да прима депозите од Босне и Херцеговине и комерцијалних банака ради испуњења захтјева за обавезним резервама. Централна банка може држати и депозите Ентитета и других јавних институција, као и друге резерве комерцијалних банака, уколико то оне желе;
- да издаје прописе и смјернице за остваривање дјелатности Централне банке Босне и Херцеговине у оквиру овлашћења утврђених Законом о Централној банци Босне и Херцеговине;
- да учествује у раду међународних организација које раде на утврђивању финансијске и економске стабилности, те заступа Босну и Херцеговину у међувладиним организацијама о питањима монетарне политике.

Централна банка Босне и Херцеговине потпуно је независна од Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске, те било које јавне агенције и органа, а у циљу објективног провођења својих задатака. Централна банка Босне и Херцеговине се састоји од Управног одбора, Управе и особља, који проводе законом дефинисане активности у складу са овлашћењима.

Управни одбор Централне банке Босне и Херцеговине је орган Централне банке Босне и Херцеговине надлежан за утврђивање монетарне политике и контролу њеног провођења, организацију и стратегију Централне банке Босне и Херцеговине, у складу с овлашћењима утврђеним Законом о Централној банци Босне и Херцеговине. Управни одбор Централне банке Босне и Херцеговине састоји се од пет чланова, које именује Предсједништво Босне и Херцеговине и између својих чланова бира гувернера, који је уједно и предједавајући овог органа и Управе ЦББиХ. Гувернер је главни извршни функционер задужен за свакодневно пословање Централне банке Босне и Херцеговине. Управа ЦББиХ, коју чине гувернер и три вицегувернера (које именује гувернер, уз одобрење Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине), на захтјев гувернера, као главног извршног функционера, оперативно проводи активности Централне банке Босне и Херцеговине и усклађује активности организационих јединица.

За контролу ризика у Централној банци Босне и Херцеговине гувернер, уз одобрење Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине, именује главног интерног ревизора и замјенике главног интерног ревизора.

Пословање Централне банке Босне и Херцеговине остварује се преко Централног уреда са сједиштем у Сарајеву, три главне јединице са сједиштем у Сарајеву, Мостару и Бањој Луци и двије филијале са сједиштем на Палама и у Брчко дистрикту.

¹ "Службени гласник БиХ", 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 и 32/07.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Економска кретања у 2022. години

1. ЕКОНОМСКА КРЕТАЊА У 2022. ГОДИНИ

1.1 Међународно економско окружење

На глобалном плану, 2022. година је била врло изазовна, и све само не типична, са бројним шоковима, који воде релацијама међу макроекономским сегментима који не одговарају стандардном пословном циклусу. Свједочили смо ријеткој епизоди гдје трендови у глобалним и националним економијама нису у складу са економском доктрином, примјереном уобичајеним епизодама економске експанзије и контракције. Превладавајуће мишљење са почетка године, прије рата у Украјини, да је инфлација транзиторна, се промијенило. Такође, све су јаснији сигнали и да ће неуобичајене економске релације на глобалном нивоу бити присутне у средњем року. Упркос поремећајима у глобалним производним и ланцима снабдијевања те ванредно високој инфлацији, посебно у развијеним земљама, Европи и САД, реални економски раст у 2022. години се показао снажнијим него што се очекивало половином године. Наглашено заостравање монетарне политике водећих централних банака, са циљем ублажавања инфлаторног шока, још увијек нема снажан ефекат. Иако се примјећују прве назнаке жељених ефеката мјера предузетих од стране Европске централне банке (ЕЦБ) и Федералних резерви (FED), инфлација у ЕУ је још увијек далеко изнад циљаног нивоа, а ЕЦБ сигнализује даље монетарно стезање. У САД-у је незапосленост на врло ниском нивоу, што сигнализује да је економија и даље прегријана и да је могућ даљи раст цијена, упркос снажном повећању референтних каматних стопа. Еурибор, просјечна каматна стопа по којој највеће банке међусобно пласирају средства, чак и до мјесец дана је, тренутно, испод депозитне стопе коју ЕЦБ плаћа банкама на депонована средства. Фрикције су заиста снажне, јер су шокови и на страни понуде и на страни потражње, те свједочимо неуобичајеним глобалним, регионалним али и трендовима у земљи већ три године. С протеклом времена прије знакова озбиљног и трајног глобалног успоравања инфлације и јачања економске активности, расту дисбаланси у финансијским и токовима роба и услуга глобално, који, опет, појачавају ризик од финансијских и криза јавног дуга у бројним земљама у свијету.

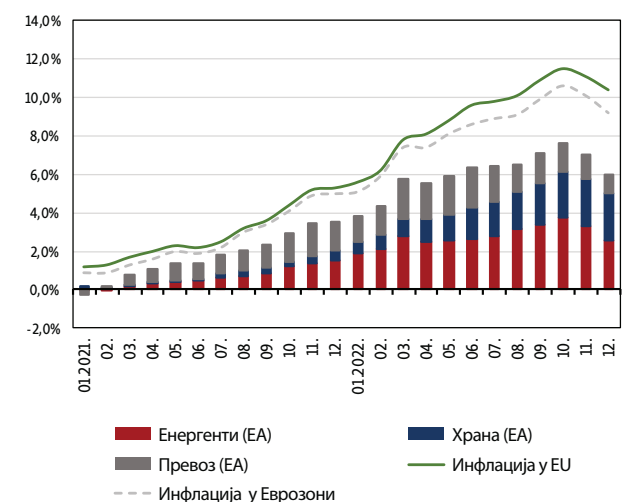
Инфлаторни шок у већини европских земаља је био ванредно снажан, а двоцифрена инфлација у БиХ (видјети потпоглавље 1.2, дио III) није била изузетак, нити смо забиљежили највишу инфлацију међу европским земљама у 2022. години. Према подацима Еуростата, ниво инфлације забиљежен у БиХ су премашиле неке од земаља Европске уније (ЕУ). Земље Балтика су забиљежиле годишњу стопу инфлације од преко 17%, у неким и близу 20%. Више стопе инфлације, у поређењу са БиХ, под врло грубом претпоставком да су нам мјере уједначене, у 2022. години су забиљежене и у Чешкој, Мађарској и Пољској. Инфлација у Сјеверној Македонији, Србији, Бугарској и Румунији је била приближна измјереној у БиХ. Хрватска, Словачка и Холандија су биле тек нешто ниже од групе земаља региона и БиХ. При томе, треба имати у виду да су неке од земаља предузимале мјере попут снижавања пореске стопе, административно ограничавале цијене одређених роба и услуга, или финансирале из буџета значајне субвенције привреди и становништву. Све ове предузете мјере слабе фискалну позицију земље, која је већ била под притиском

због мјера уведених са циљем ублажавања ефеката пандемије. Коначно, треба имати у виду и да се земље међусобно значајно разликују у погледу примарног узрока раста просјечних цијена, али и иницијалних нивоа инфлације, прије притисака који су се почели јављати крајем 2021. године и додатног инфлаторног притиска почетком рата у Украјини.

Текстни оквир 1: Инфлација у еврозони

Након низа година цјеновне стабилности, у 2022. години је дошло до значајног раста општег нивоа потрошачких цијена на глобалном нивоу, тако да је забиљежена инфлација знатно виша од циљаних стопа водећих централних банака. Пандемијом нарушени ланци дистрибуције, заједно са ратним дешавањима у Украјини, изазвали су поремећаје на тржишту хране и енергената. Инфлација у САД-у у 2022. години је износила 8,0%, што је знатно више од циљане инфлације FED-а, а свој врхунац достигла је у јуну када је на годишњем нивоу износила 9,1%. С друге стране, инфлација у ЕУ и еврозони је у 2022. години износила 9,2% и 8,4%, респективно, а свој врхунац је достигла у октобру (графикон 1.1). Нешто каснија стабилизација цијена у ЕУ је највећим дијелом резултат касније реакције ЕЦБ у односу на амерички FED у подизању референтних каматних стопа. Поред тога, више стопе инфлације у ЕУ у односу на САД су последица веће изложености европског тржишта негативним утицајима сукоба у Украјини, односно веће зависности од руских енергента, као и руским и украјинским пољопривредним производима.

Графикон 1.1: Допринос расту укупне инфлације у еврозони по најзначајнијим групама производа

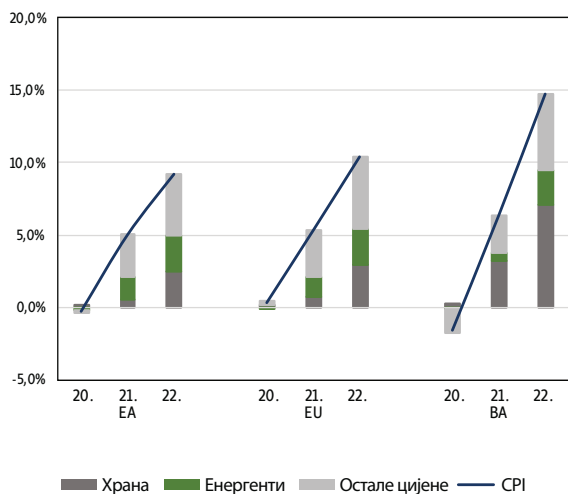

Извор: БХАС, EUROSTAT

Инфлаторни притисак на просјечне потрошачке цијене се веома разликује упоређујући домаће и тржиште еврозоне, како у доприносима појединачних одјељака тако и у јачини самог инфлаторног притиска, гдје се у просјеку у 2022. години биљежи знатно већи раст домаћих цијена. С обзиром на велику зависност од руских енергента и њихов енорман раст цијена у

првим мјесецима сукоба у Украјини, највећи допринос инфлацији у еврозони у 2022. години имали су електрична енергија, гас и друга горива, на које се односила једна трећина укупног раста цијена. Поред енергената, значајан утицај на укупну инфлацију је имао одјељак хране (допринос око 20%) с обзиром на рекордне цијене, што је на глобалном нивоу представљало посебан изазов за земље у развоју које увозе велике количине. На графикону 1.2 је јасно видљиво да је допринос одјељка хране укупном расту потрошачких цијена у еврозони знатно нижи него што је то случај у БиХ, с обзиром на знатно нижи пондер одјељка хране у укупним издацима домаћинстава у еврозони од 12,4% у односу на 29,13% у БиХ, а који је посљедица знатно вишег расположивог дохотка домаћинстава у еврозони. Раст цијена превоза је такође имао допринос од око 20% у укупној инфлацији у 2022. години у еврозони, с обзиром на растуће трошкове услед значајног раста цијена нафте и нафтних деривата, као и цијена превозних средстава. Крајем 2022. године дошло је до нормализације и пада цијена међународног контејнерског саобраћаја, што је утицало на слабљење инфлаторног притиска на производне инпуте, међутим, цијене транспорта су на већини најзначајнијих трговачких рута и даље изнад претпандемијског нивоа. Додатни притисак на ниво цијена у еврозони имао је и снажан раст америчког долара према евр у 2022. години, с обзиром да се већина трансакција у међународној трговини обавља у доларима. Услед мање изложености утицајима енергетске кризе, знатно рестриктивније монетарне политике FED-а у односу на ЕЦБ, као и перцепције америчког долара као сигурне валуте у кризним временима, курс EUR/USD је у септембру достигао најнижи ниво од увођења EUR.

Графикон 1.2: Доприноси цијена хране и енергената годишњим стопам промјене потрошачких цијена, на крају децембра

Извор: Eurostat, БХАС

Висок ниво попуњености складишта гасом, веома блага зима и нормализација ланца дистрибуције, као и високе вриједности из базног периода утицали су на успоравање раста цијена у задњем кварталу 2022. године. Иако је инфлација у ЕУ достигла свој врхунац, рекордно ниска незапосленост као и убрзани раст плата врше додатни притисак на европске монетарне власти у смјеру још рестриктивније монетарне политике. Високе цијене енергије постале су значајан дио цијене коштања широког спектра роба, тако да ће бити потребни мјесеци док се инфлација не врати

на циљани ниво ЕЦБ, док се очекује да ће базна инфлација² још дуго времена остати на високом нивоу. Према посљедњим пројекцијама Европске комисије у еврозони се у 2023. години очекује инфлација од 5,6%, што је за 50 базних поена ниже у односу на јесење пројекције.³

Према информацијама најрелевантнијих супранационалних институција, укључујући и Међународни моенетарни фонд (ММФ), глобална економска активност се, у 2022. години, показала снажнијом него се претпостављало у ранијим круговима пројекција у 2022. години, непосредно по избијању рата у Украјини и ванредно снажним инфлаторним шоком. Европска комисија (ЕК) је, такође, почетком 2023. године ревидирала навише своје процјене економске активности у ЕУ и еврозони у 2022. години. Иницијално се за неке од земаља наших главних трговинских партнера пројекцијала и рецесија у 2022. години. Пројекције средњорочне економске активности, глобалне, али и у ЕУ и региону, се често ревидирају, услед великог броја неизвјесности. Међутим, као и у случају БиХ (видјети потпоглавље 1.2), тренутно је превладавајуће мишљење како ће 2023. година бити изазовна због кризе трошкова живота, што ће резултирати знатно нижом стопом економског раста у односу на 2022. годину. Интензивирање економске активности се очекује од 2024. године (мада се при свим пројекцијама наводи прилично дуга листа фактора који би могли резултирати ревидирањем пројекција наниже), али ће стопе, вјероватно, бити далеко испод просјечних забиљежених у годинама прије пандемије.

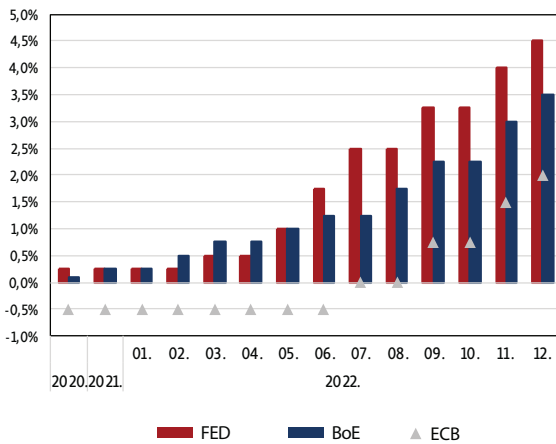
С јачањем инфлаторних притисака од почетка 2022. године знатно се убрзало поштравање монетарне политике водећих централних банака, а самим тим интензивирао се и процес смањења монетарних потицаја уведених током пандемије. За разлику од FED-а, ЕЦБ није мијењала кључне каматне стопе током првог полугодишта 2022, а нормализација монетарне политике настављена је смањењем квантитативних олакшица. С тим у вези, ЕЦБ је прво у марту укинула пандемијски програм откупа хартија од вриједности (PEPP), а потом у јуну и редовни програм куповине активе (APP). У истом периоду FED је већ почео са подизањем својих кључних каматних стопа, најприје у фебруару за 25 б.п., потом у мају за додатних 50 б.п. те за још 75 б.п. у јуну 2022. године. ЕЦБ је први пут повећала своје кључне каматне стопе у јулу и то за 50 б.п. Геополитичке тензије и знатно више свјетске цијене енергената и хране приморале су многе водеће централне банке да у другој половини 2022. године заоштравају своје монетарне политике динамичније него што се претходно очекивало. Тако је ЕЦБ у септембру и октобру повећала кључне каматне стопе за по додатних 75 б.п. У новембру 2022. године и FED је донио одлуку за још једно повећање стопе за 75 б.п., на распон од 3,75% до 4%. Ова одлука уследила је након повећања од 75 б.п. у јулу и септембру, а све као дио стратегије централне банке за борбу против високе инфлације. Уз нешто нижу инфлацију у новембру FED и ЕЦБ су се одлучили на повећање од 50 б.п. у децембру 2022. године. Према најавама, ЕЦБ је одлучна да и током 2023. године задржи курс у смислу даљег подизања кључних каматних стопа уједначеним

² Базна инфлација прати промјене цијена корпе роба која искључује промјениве трошкове хране и горива.

³ Европска комисија, зимске економске прогнозе, фебруар 2023. године.

темпом. Рестриктивна монетарна политика биће присутна све док се не осигура благовремени повратак инфлације на средњорочни циљ од 2%.

Графикон 1.3: Кључне каматне стопе водећих централних банака

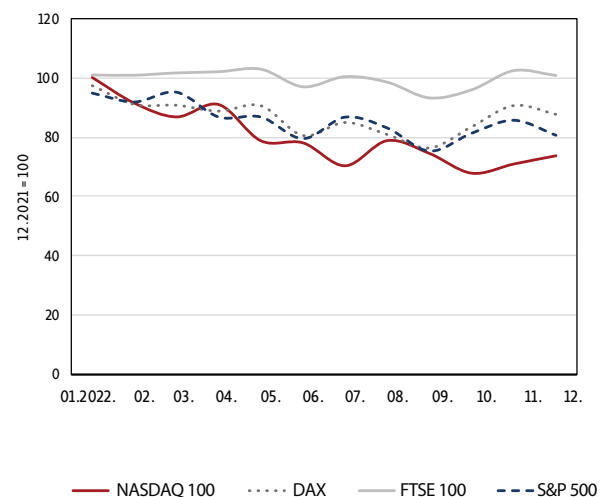
Извор: ECB, FED, BoE

Уз очекиване неповољније изгледе глобалног економског раста, даље поштравање монетарних политика водећих централних банака може утицати и на повећање волатилности на међународном финансијском тржишту. Осим подизања кључних каматних стопа, смањивање биланса стања водећих централних банака представља други механизам за борбу против инфлације. С тим у вези, раст aktive водећих централних банака прекинут је у току другог квартала 2022. године, што је резултат најављеног смањења aktive ЕЦБ-а и FED-а. С обзиром да нагли прелазак са квантитавних олакшица (QE, енгл. quantitative easing) на квантитативно поштравање (QT, енгл. quantitative tightening) за собом носи значајне финансијске ризике, ЕЦБ је доста опрезна и планира почети са истим тек након завршетка нормализације монетарне политике. Приноси на обвезнице земаља еврозоне су већ значајно порасли посљедњих мјесеци и без почињања процеса QT-а. С обзиром на врло неизвјесан економски раст, преурањени почетак QT-а би тренутно могао изазвати додатни притисак на повећање приноса на обвезнице земаља еврозоне. С тим у вези, ЕЦБ је најавила почетак процеса QT од 2023. године постепеним укидањем откупа свог Програма куповине aktive (APP, енгл. Asset purchase programmes), након чега ће од 2025. године услиједити исти процес за Програм куповине у случају пандемије (PEPP, енгл. Pandemic emergency purchase programme). FED ће такође наставити са смањењем својих хартија од вриједности, како је описано у Плановима за смањење величине биланса FED-а који су издати у мају.⁴ Постепено смањење биланса стања FED-а се од јуна 2022. године проводи кроз ограничења на износ откупа хартија од вриједности у доларима.

Значајан раст геополитичких неизвјесности на европским финансијским тржиштима и релативно умјерена реакција

америчког тржишта акција су у првом мјесецу од избијања рата у Украјини у значајно већој мјери умањили тржишну капитализацију европских у односу на америчке берзе. Сам ток рата, супституција руске робе, релативно блага зима уз висок ниво робних залиха у ЕУ, и што је најбитније лимитирање цијена руских енергената, су утицали на измјену привредне динамике и кретања тржишта акција у САД и ЕУ. На крају године, у просјеку америчко тржиште акција је изгубило око 20% прошлогодишње тржишне капитализације, а највише су смањене цијене акција технолошких предузећа (-33%) обухваћене индексом Nasdaq 100 (графикон 1.4). Просјечно годишње смањење вриједности европских индекса акција (DAX, CAC 40 и Euro Stoxx 50) за свега 11% представља неочекивани и позитиван исход, који би се могао одразити на раст тржишта акција у првим мјесецима 2023. године. Нетипичну реакцију на рат у Европи је исказало британско тржиште акција које уопште није реаговало, а годину је завршило чак и са благим растом од 1% (FTSE). Највећи утицај на британско финансијско тржиште је имао прједлог буџета којим је било предвиђено смањење пореза на доходак на највише платне разреде и одржавање буџетског дефицита, што је утицало на раст приноса на тржишту владиних обвезница у кратком року, а допринијело је и смањењу вриједности FTSE 100 у септембру (-5,4%). Повлачење прједлога буџета и промјене у извршној власти су довели до поновног, али само краткотрајног, раста тржишта акција у Великој Британији. Ово тржиште акција је у најмањој мјери од свих великих европских економија реаговало на негативне посљедице рата.

Графикон 1.4: Кретање главних берзанских индекса у 2022. години

Извор: www.ft.com

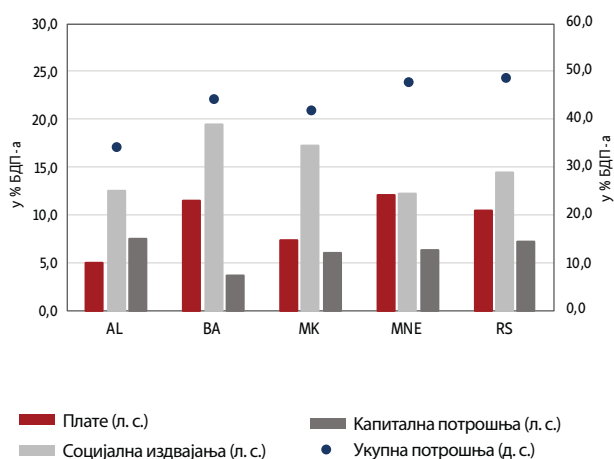
Висока инфлација је смањила јавни дуг већине земаља еврозоне као и буџетски дефицит у поређењу са БДП. С друге стране, најаву рестриктивне монетарне политике, а потом и рестриктивна монетарна политика ЕЦБ (од јула 2022), су у просјеку повећали номиналне трошкове сервисирања јавног дуга. До општег раста каматних стопа долази већ крајем 2021. године и почетком 2022. године, када је постало очигледно да ће након јаким инфлаторних притисака и убрзаног раста инфлације услиједити изузетно рестриктивна монетарна политика ЕЦБ. Тржиште обвезница је већ до краја јуна уградило у цијену обвезница један дио очекивања у

⁴ <https://www.federalreserve.gov/monetarypolicy/May-2022-Federal-Reserve-Balance-Sheet-Developments.htm>

вези с растом каматних стопа. У јулу, када је ЕЦБ повећала каматне стопе мање него што је било очекивано с обзиром на растућу инфлацију, принос на тржишту десетогодишњих обвезница су пали, да би у септембру поново наставили расти све до краја године. Све земље Европске уније, без обзира на висину јавног дуга су након врло умјерене промјене каматних стопа у 2021. години, у 2022. години прошле кроз период интензивног раста каматних стопа. Стопе приноса до доспијећа су се вратиле на ниво из 2014. године, када су поједине земље еврозоне биле у дужничкој кризи. У просјеку, принос на тржишту десетогодишњих обвезница земаља ЕУ порастао је за 204 б.п, што је мање него што је повећана референтна каматна стопа ЕЦБ (250 б.п.). По расту приноса истичу се неке земље Источне Европе, али и старе чланице еврозоне с високим јавним дугом (Грчка и Италија). На крају 2022. године најнижи принос на тржишту десетогодишњих обвезница имала је Литванија (0,6%), највиши Мађарска (7,6%), а просјечан принос на нивоу ЕУ био је 2,4%. Поред раста приноса, карактеристика 2022. године била је и раст распона између приноса на њемачке обвезнице и приноса на обвезнице скоро свих осталих земаља.

Укупна издвајања за јавну потрошњу БиХ и земаља региона су након пандемијског периода додатно интензивирани избијањем ратних сукоба у Украјини. Јавна потрошња, нарочито у сегменту плата и социјалних издвајања је била значајна услед потребе финансирања и ублажавања инфлаторних притисака. У 2023. години се и даље очекује да ће издвајања за јавну потрошњу бити значајна у процентима БДП-а (графикон 1.5). Већина земаља региона има велик удио за социјална издвајања у укупној јавној потрошњи, гдје БиХ предњачи у том сегменту у региону.

Графикон 1.5: План издвајања за јавну потрошњу у БиХ и земаљама региона у 2023. години

Извор: Свјетска банка, "Западни Балкан Редовни економски извјештај", број 22, јесен 2022.

1.2 Извјештај о стању бх. економије

Најзначајнија карактеристика домаће економије у 2022. години била је снажан инфлаторни шок. Инфлација потрошачких цијена је била највиша откако се мјери у БиХ према овом приступу, а комбинација је неколико фактора. Нити један од њих није

под утицајем монетарне политике. У средњем року очекује се слабљење инфлаторног притиска, али ће се инфлација задржати изнад нивоа претпандемијске декаде. Економска активност, мјерена и у текућим и сталним цијенама, показује знакове значајног успоравања у 2022. години. У средњем року очекујемо значајно успоравање раста, али не и рецесију. Индустријска производња је још увијек под утицајем релативно јаке иностране потражње. Активност у индустрији грађевинарства, нарочито у нискоградњи, је у порасту. Карактеристике понуде радне снаге и тренд у просјечним реалним нето платама сигнализују смањење расположивог реалног дохотка, а самим тим и најзначајније категорије БДП-а према потрошном приступу.

1.2.1 Реални сектор

Према јесењем кругу средњорочних макроекономских пројекција ЦББиХ⁵ из новембра 2022. године (табела 1.1 испод), пројцирана је стопа раста реалног БДП-а за 2022. годину у висини од 4,1%. Према тренутно расположивим информацијама, у средњем року се очекује успоравање економске активности, првенствено због дуготрајних и снажних инфлаторних притисака који већ утичу и на номинални раст економске активности у земљи, али и међу главним трговинским партнерима. Према тренутно расположивим информацијама и подацима, не очекујемо рецесију у средњем року. Спољна потражња, представљена у моделима које је развила и користи ЦББиХ кроз раст реалног БДП-а у ЕУ, је битан фактор раста економске активности у земљи. Због инфлаторног шока у 2022. години, али и очекивања да се нећемо у кратком року вратити на претпандемијски деценијски просјек (видјети потпоглавље о цијенама), очекујемо и смањење реалне индивидуалне потрошње, која је најзначајнија категорија БДП-а према потрошном приступу. Сљедећи круг средњорочних макроекономских пројекција, за период 2023-2025. година, ЦББиХ ће објавити у мају 2023. године.

Табела 1.1: Средњорочне пројекције одабраних макроекономских варијабли из новембра 2022. године

	2019.	2020.	2021.*	2022.*	2023.*	2024.*
Промјене на годишњем нивоу						
Реални БДП	2,8%	-3,2%	7,6%	4,1%	0,9%	1,0%
Инфлација (потрошачке цијене)	0,6%	-1,0%	2,0%	14,4%	6,1%	3,0%
Учешће у БДП (потрошни приступ)						
Индивидуална потрошња	71,4%	71,3%	69,3%	69,6%	68,6%	69,4%
Државна потрошња	18,8%	19,7%	18,8%	18,9%	19,1%	19,2%
Инвестиције	25,2%	23,8%	27,1%	29,3%	31,0%	33,3%
Нето извоз	-15,3%	-14,7%	-15,1%	-17,8%	-18,8%	-21,9%

Извор: БХАС, званични подаци за период 2019-2021. година у моменту израде пројекција. Период пројекција ЦББиХ је означен са *.

У моменту израде Годишњег извјештаја ЦББиХ, расположиви су били званични статистички подаци о структури и нивоу БДП-а према производном и потрошном принципу, закључно са трећим кварталом 2022. године. Табела 1.2 испод приказује промјене у номиналном и реалном БДП-у, према расходном и потрошном

⁵ Саопштење доступно на веб-страници ЦББиХ, https://www.cbbh.ba/data/dokumenti/pdf/Srednjoro%C4%8Dne_projekcije_2022_-_2024_bos.pdf.

приступу, за прва три квартала, у периоду 2019-2022. година.⁶ Раст номиналног (у текућим цијенама) БДП-а је значајан према оба приступа у 2021. и 2022. години. При томе, треба имати у виду да је инфлација потрошачких цијена у 2022. години била много већа (па је реалистично претпоставити и да ће БДП дефлатор у 2022. години бити изнад оног у 2021. години; за првих девет мјесеци је износио 7,3% према расходном и 10,7% према производном приступу⁷), што већ указује на смањење обима производње, у односу на претходну годину, и у случају номиналног БДП-а. Реални БДП је растао по знатно нижим стопама од номиналног, према оба приступа.

Табела 1.2: Структура номиналног и реалног БДП-а, за прва три квартала, у периоду 2019-2022. година у милијардама КМ

			2019.	2020.	2021.	2022.
Расходни приступ	Текуће цијене	Укупно	27,37	26,85	29,72	33,56
		Годишња промјена	5,0%	-1,9%	10,7%	12,9%
		Потрошња домаћинства	19,24	18,69	19,85	22,18
		Потрошња владе	5,17	5,42	5,67	6,30
		Бруто инвестиције	6,68	6,30	7,49	10,03
		Нето извоз	-3,72	-3,56	-3,29	-4,95
	Цијене из 2015. године	Укупно	26,01	25,71	27,18	28,26
		Годишња промјена	2,3%	-1,2%	5,7%	4,0%
		Потрошња домаћинства	18,48	17,99	18,73	19,43
		Потрошња владе	4,91	4,98	5,16	5,24
		Бруто инвестиције	6,54	6,29	7,25	8,58
		Нето извоз	-3,92	-3,56	-3,96	-4,98
Производни приступ	Текуће цијене	Укупно	26,55	25,68	28,75	33,54
		Годишња промјена	5,7%	-3,3%	12,0%	16,7%
	Цијене из 2015. године	Укупно	24,50	23,65	25,41	26,59
		Годишња промјена	3,1%	-3,5%	7,4%	4,6%

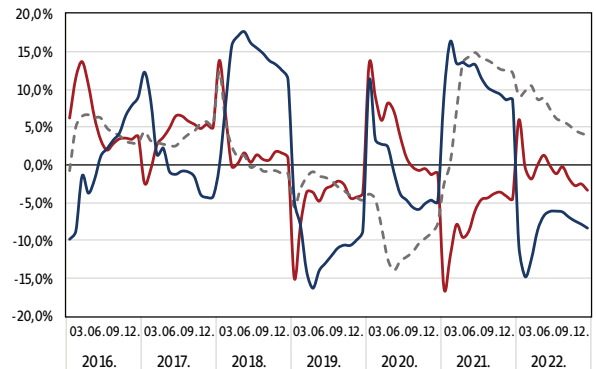
Извор: БХАС

I. Индустијска производња и грађевинарство

Индустијска производња у 2022. години је порасла за 1% у поређењу са 2021. годином. Иако се пораст чини врло скромним, у обзир треба узети базни ефекат, јер је у 2021. години забиљежен рекордан пораст од 9,8%, који је, између осталог, резултат ванредно ниске базе из 2020. године (пад од 1.1%). Трендови у групама дјелатности које чине индустијску производњу (графикон 1.6 испод) су релативно непромијењени у односу на претходне периоде. Свакако да се издваја и даље снажан раст у дјелатности Ц (Прерађивачка индустрија), која је, бар судећи према обиму производње, у бољој позицији него у непосредној претпандемијској години (забиљежен пад од 3,7%, након периода значајног успоравања раста). Раст прерађивачке индустрије се може објаснити и појачаном потражњом за домаћим производима у иностранству (више информација у дијеловима о спољном сектору: структура спољнотрговинске размјене те платни биланс, категорија услуга дораде и обраде робе ради извоза),

јер је производња интермедијарних производа и нетрајних производа за широку потрошњу биљежила снажан раст и у 2022. години. Пондер прерађивачке индустрије у индексу индустријске производње (јануар 2022. године) је био 72,1%.

Графикон 1.6: Стопе промјене у групама дјелатности индустријске производње, период на период

Извор: БХАС

Дјелатност Е (Производња и снабдијевање електричном енергијом и гасом) годинама исказује врло циклично понашање: година ванредно снажног раста (при чему је примјетан значајан, трајни пораст нивоа у првом кварталу) коју сlijеди година пада обима, због базног ефекта, а потом раст првих шест мјесеци, па успоравање у другој половини године. Исти образац је примјетан и у ранијим периодима, који нису обухваћени графиконом. Очито да се ради о устаљеном циклусу на који снажно утичу одређени фактори попут: активности у домаћој индустрији рударства (примјећује се одређен синхронизитет међу стопама промјена на годишњем нивоу између ове двије дјелатности); могуће и карактеристике уговора за извоз електричне енергије;⁸ у одређеној мјери, свакако, и климатски услови. Пондер дјелатности Е у индексу индустријске производње (јануар 2022. године) је био 19,1%, па је разумљив скроман раст индустријске производње, упркос расту прерађивачке индустрије.

Дјелатност рударства годинама испољава тренд успоравања раста, уз снажну цикличност унутар године: У првом кварталу се, у правилу, биљежи снажан раст у односу на исти период лани, који потом успорава до краја године. Пондер дјелатности рударства у индексу индустријске производње (јануар 2022. године) је био 8,8%. Пад обима производње у овој дјелатности у 2022. години је, такође, неутралисао раст прерађивачке индустрије у индустријској производњи.

Графикон испод приказује дјелатности у прерађивачкој индустрији које су најснажније доприносиле расту индустријске производње у 2022. години, што због свог значаја за индустрију (величина

⁶ БХАС саопштење: Бруто домаћи производ, расходни приступ, квартални подаци (05.01.2023. године), и БХАС саопштење: Бруто домаћи производ, производни приступ, квартални подаци (31.12.2022. године).

⁷ Вриједности за прва три квартала 2021. године су износиле 4,2% и 4,1% респективно.

⁸ У смислу количине, јер је, према подацима БХАС (Индекс промета индустрије), група Енергија (у који се убраја и дјелатност производње и дистрибуције електричне енергије) на страном тржишту забиљежила раст продаје од 4,8%, а на домаћем тржишту од 1,8%.

пондера), што због пораста обима. Збир пондера (у загради поред назива серије, за јануар 2022. године) шест индустрија приказаних на графикону је био 33,0% у укупном индексу индустријске производње. Неке од дјелатности индустријске производње (попут производње дувана, производње текстила или производње осталих саобраћајних средстава) су забиљежиле драматичан пад у 2022. години, али је њихов пондер у индустријској производњи врло низак, па је, самим тим, био слаб и њихов утицај на индекс обима.

Графикон 1.7: Најзначајније дјелатности за раст прерађивачке индустрије у 2022. години

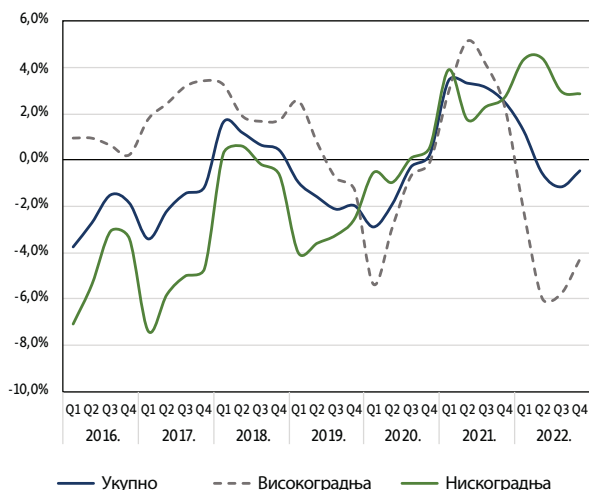

Извор: БХАС

Напомена: У заградама поред назива серија су пондери из јануара 2022. године

Индустрија грађевинарства у БиХ је забиљежила пад у 2022. години (графикон 1.8 испод), што се не чини интитуитивним, имајући у виду цијене стамбених некретнина у новоградњи, или интензитет радова у нискоградњи, посебно на дионицама аутопута V-с. Постоји неколико битних, економских и методолошких фактора који утичу на перцепцију интензитета грађевинске индустрије у БиХ.

Графикон 1.8: Промјене у интензитету грађевинске индустрије, период на период

Извор: БХАС

Индустрија високоградње је, због базног ефекта (врло ниског обима у првој пандемијској години) забиљежила снажан раст у 2021. години, да би се, у 2022. години, интензитет грађевинских радова смањило за 4,3%. Према подацима БХАС, број и површина завршених радова у станоградњи⁹ у 2022. години је био незнатно испод претпандемијског нивоа, уз знатно већи број незавршених станова (+18,8% у односу на 2019. годину). И број завршених радова и површина у станоградњи су били виши у односу на 2021. годину, али се, овај раст површине, очито, постигао уз мањи број радник-сати на грађевинама.¹⁰ Индекс произвођачких цијена у грађевинарству (станоградња) је забиљежио значајан раст у 2022. години, у односу на претходну (+19,8% у четвртм кварталу за укупан индекс), у свим врстама радова.¹¹ Ове информације наводе на закључак да су поремећаји на међународним тржиштима у цијенама основних грађевинских материјала резултирали растом произвођачких цијена у станоградњи, која, ипак, није утицала на потражњу за новоизграђеним становима у 2022. години. При томе, тренд у индексу високоградње не рефлектује нужно обим радова и може наводити на погрешан закључак о интензитету високоградње, јер мањи број радних сати на грађевини може бити последица или веће продуктивности успелених или завршетка већег броја раније започетих радова на новим грађевинама, реконструкцијама, поправцима и одржавању постојећих грађевина. Такође, треба узети у обзир и структуру индекса, у којој далеко највећи пондер имају архитектонски и грађевински радови који, у правилу, изискују мање физичког рада од осталих врста послова у високоградњи. Архитектонски радови су, највјероватније, обухваћени у дјелатности М (Стручне, научне и техничке дјелатности) у статистици тржишта рада и у њима је просјечна нето плата била међу највишим у децембру 2022. године. С друге стране, просјечна нето плата у дјелатности грађевинарства, у децембру 2022. године, била је друга најнижа у БиХ.

У индустрији нискоградње, од 2021. године се биљежи раст обима производње (графикон 1.8 изнад). Раст нискоградње у сва четири квартала 2022. године, у односу на 2021. годину, износио је 2,9%. Како је методологија израчуна индекса, према релевантим метаподацима БХАС, базирана на сатима радника на градилиштима, раст индекса може значити неколико ствари. Прва је да су у последње двије године интензивирани јавни радови, који зависе од расположивости уговорених кредитних средстава, усвајања консолидованог буџетског оквира у земљи и брзине провођења везаних тендерских процедура. Други фактор је значајнија заступљеност домаћих фирми као главних извођача

⁹ Обухваћени су само нови станови које граде грађевинска предузећа обухваћена кварталним извјештајима.

¹⁰ Према метаподацима за БХАС индексе производње у грађевинарству, индекс обима грађевинских радова темеље се на одрађеним сатима радника на градилиштима.

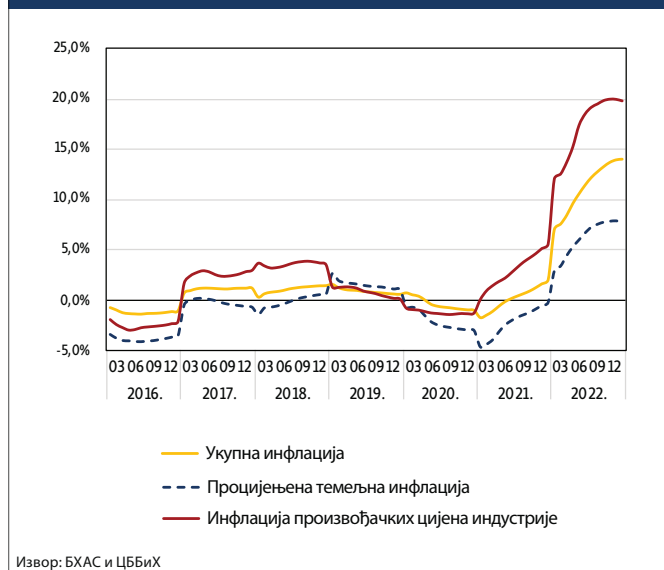
¹¹ Архитектонски и грађевински радови (+20,9% у Q4 2022. године, у односу на исти квартал лани; пондер у укупном индексу 80,58%), водоинсталатерски и канализациони радови (+15,1% у Q4 2022. године, у односу на исти квартал лани), електро-инсталациони радови (+16,8% у Q4 2022. године, у односу на исти квартал лани) и машинско-инсталациони радови (+13,9% у Q4 2022. године, у односу на исти квартал лани).

радова.¹² Трећи фактор може бити и фаза комплексних јавних пројеката. Наиме, фазе у радовима које захтијевају мање физичког рада и коришћење механизације у етапама, попут пројектовања сложених грађевина (тунели, мостови, и сл.), могу резултирати перцепцијом мањег обима производње у нискоградњи. Као и у случају станоградње, цијене извођачких радова у нискоградњи су значајно порасле у односу на 2021. годину (11,2% за укупан индекс, а раст је забиљежен код свих врста објеката: магистрални путеви, аутопутеви, мостови, тунели).

II. Цијене

Инфлаторни шок у 2022. години је био ванредно снажан (графикон 1.9 испод). Откако се инфлација у БиХ мјери индексом потрошачких цијена (2005. година), није забиљежен већи годишњи раст. Процијењена темељна инфлација указује да раст цијена није забиљежен само у категоријама које су, традиционално, под утицајем снажних осцилација на међународним тржиштима, попут хране и енергената.¹³ Такође, цијене индустријских произвођача су порасле знатно изнад просјечних потрошачких цијена (серија Укупна инфлација на графикону 1.9).

Графикон 1.9: Инфлација у БиХ, период на период

¹² За дјелатности у нискоградњи, за које су коришћена средства међународних кредитора, постоје врло стриктни услови у погледу компетенција главног извођача радова, првенствено искуства на сличним пројектима. Како су домаће фирме биле, углавном подизвођачи радова у ранијим годинама, са протеклом времена су испуњавале и услове да саме конкуришу на позицију главних извођача. Далеко највећи удио у структури индекса произвођачких цијена у нискоградњи се односи на изградњу тунела (69,1%). Висок пондер значи да су домаће фирме, све више, учествовале у изради архитектонских рјешења за технички врло сложене и захтјевне послове у нискоградњи.

¹³ Темељна инфлација је процијењена на основу званичних индекса цијеновних одјелака у индексу потрошачких цијена и званичних пондера за сваки од њих. Индекс темељне инфлације је реконструисан на начин да је званични индекс потрошачких цијена умањен за вриједност индекса за цијеновне категорије храна, алкохолна пића и дуван и енергенти. Пондери за поменуте три цијеновне категорије, у 2022. години, су износили: Храна 29,13%; Алкохолна пића и дуван 4,95%, те; Електрична енергија, гас и други енергенти 11,51%. Није рађена рекалибрација пондера цијеновних компоненти у саставу темељне инфлације, на начин да њихов збир одговара 100.

Раст цијена индустријских произвођача за домаће тржиште, у 2022. години, је износио 19,2%, а за домаће тржиште 20,8%. Очекивано, и инфлација мјерена БДП дефлатором (производни приступ) је била висока, али ипак знатно нижа од инфлације цијена индустријских произвођача за домаће тржиште. Према званичним подацима БХАС, цијене роба и услуга произведених у земљи (свих, не само индустријских произвођача), за прва три квартала 2022. године, порасле су за 10,7%.

У јесењем кругу средњорочних макроекономских пројекција, који су се заснивали на подацима расположивим до почетка октобра и чије резултате смо објавили средином новембра, у 2023. години очекујемо инфлацију од 6,1%. Тренутна ЦББиХ процјена инфлације за 2024. годину износи 3%. Наши модели за брзе процјене тренутне економске активности и инфлаторних притисака указују на високу вјероватноћу слабљења инфлаторних притисака током првог полугодишта 2023. године. Према прелиминарним и непотпуним процјенама из новембра 2022. године, очекивало се да би годишња инфлација у првом полугодишту 2023. године могла износити 6,8%, уз значајан ризик могуће ревизије навише. Поред неизвјесности везаних за кретања цијена роба и услуга на међународним тржиштима, основни извори ризика за пројекције су неизвјесности везане за раст цијена инпута, попут цијена електричне енергије и трошкова рада у земљи.

Текстни оквир 2: Промјене у кретању различитих цијеновних индекса у БиХ

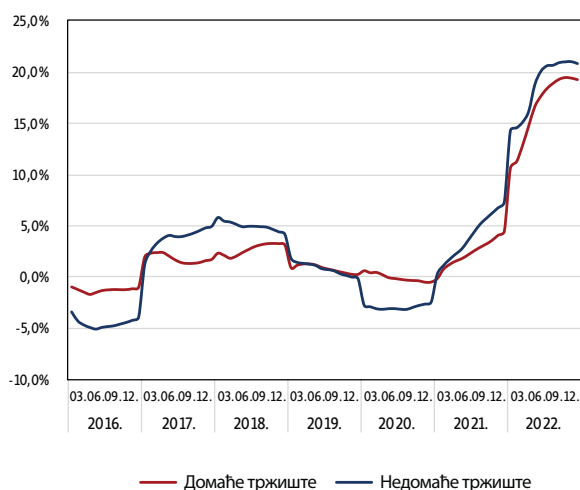
Графикон 1.9 приказује три различите мјере инфлације у БиХ. У јавности се најчешће барата званичном, укупно, инфлацијом, која представља годишњу промјену у нивоу општих потрошачких цијена. Често се полемише и доносе паушалне оцјене о исправности званичног индекса потрошачких цијена поредећи га са, рецимо, информацијама о вриједности синдикалне потрошачке корпе, или субјективном перцепцијом утицаја раста цијена на властити расположиви доходак. Свака од мјера инфлације је тачна, али мјере различите ствари.

БДП дефлатор мјери инфлацију цијена роба и услуга произведених у земљи, укључујући и извезене робе. У случају БиХ, инфлација мјерена дефлатором за првих девет мјесеци (10,7%), била је знатно испод инфлације мјерене промјеном у просјечним потрошачким цијенама за исти период (13,3%). Другим ријечима, просјечне цијене роба и услуга произведених у иностранству, које конзумирају потрошачи у БиХ, су биле више од просјечне цијене роба и услуга произведених у земљи. Уз све разлике у обухватности цијеновних индекса, произвођачке цијене за домаће и домаће тржиште су имале уједначен тренд (графикон 1.10 испод), а примјетан је њихов раст већ од 2021. године.¹⁴

¹⁴ Продајна цијена произвођача индустријских производа на домаћем тржишту је цијена по којој произвођач продаје своје производе редовним купцима на домаћем тржишту у највећим количинама, франко утоварено на вагон (камион) у мјесту произвођача. У ту цијену улазе регреси уколико их произвођач остварује, а искључује се трговачки рабати и попусти које продавац одобрава купцу, ПДВ и акцизе. Цијена произвођача производа за страног тржиште је цијена на националној граници (енг. FOB; free on board), што значи да продавац плаћа превоз робе до луке испоруке и трошкове утовара те превоз од одређене луке до крајњег мјеста коришћења. Поменута цијена искључује ПДВ и сличне порезе директно везане за промет као и све таксе и намете на производе и услуге које предузећа плаћају док се евентуално примљене субвенције на производе додају.

Инфлација мјерена произвођачким цијенама за домаће тржиште (19,24%, период на период), за првих девет мјесеци, је виша од БДП дефлатора, јер је дефлатор шира категорија, која обухвата и друге производе и услуге, не само оне које су класификоване у дјелатностима Ц (Вађење руда и камена), Д (Прерађивачка индустрија) и Е (Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом и топлим водом).

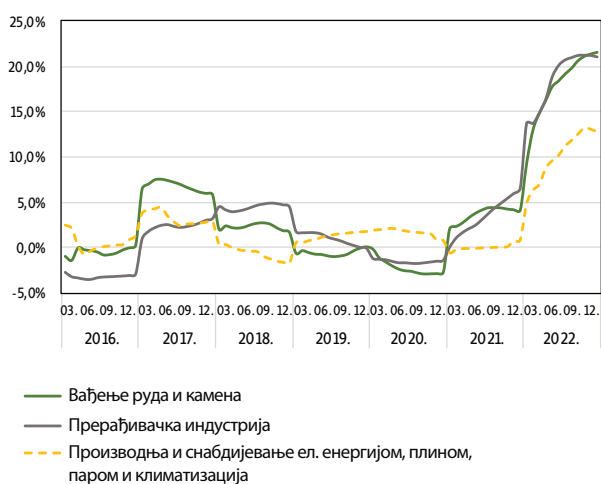
Графикон 1.10: Инфлација произвођачких цијена у БиХ, период на период

Извор: БХАС и ЦББиХ

Из трендова у инфлацији произвођачких цијена за домаће и домаће тржиште, може се закључити да постоје заједнички фактори међу инпутима у производњи, који утичу на раст цијена производа, без обзира на циљан тржиште. Просјечне произвођачке цијене су, у дјелатностима Вађење руде и камена те Прерађивачка индустрија почеле расти већ 2021. године (графикон 1.11 испод).

Графикон 1.11: Инфлација произвођачких цијена у БиХ по дјелатностима, период на период

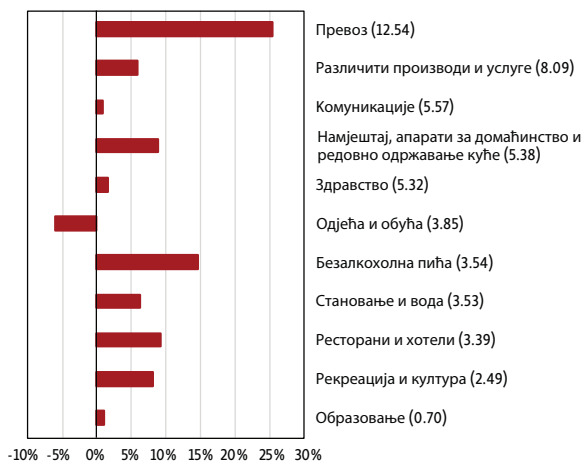
Извор: БХАС и ЦББиХ

Тренд раста цијена у овим дјелатностима је додатно подстакнут снажним растом цијена, у 2022. години, у дјелатности Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација. Ово свакако не значи да су цијене домаће произведених роба у дјелатностима Б, Ц и Д више од иностраних (вјероватно и нису, имајући у виду вриједност извезених роба и услуга у 2021. и 2022. години; видјети дио Годишњег извјештаја о платном билансу), него само да је раст домаћих цијена био наглашен у посљедње двије године, посебно 2022. години.

Раст домаћих произвођачких цијена није посљедица, искључиво једног фактора. Према подацима БХАС, у дјелатностима Б, Ц и Д, просјечне произвођачке цијене за домаће тржиште, у 2022. години, су порасле за 19,3%, 21,7% и 11,9% респективно. Цијене електричне енергије на домаћем тржишту су и у 2022. години биле значајно администриране, цјеновни одјељак није дисагрегисан, па није могуће разлучити који дио од поменутог годишњег повећања у висини од 11,9% је посљедица раста цијена електричне енергије, а који цијена гаса на међународним тржиштима. Цијене услуга у дјелатности цестовног превоза роба (што је доминантан облик транспорта у БиХ) су значајно расле од четвртог квартала 2021. године. У трећем кварталу 2022. године, на годишњем нивоу, пораст је износио чак 27,7%. Коначно, трошкови рада су, такође, значајно порасли и у 2021. и у 2022. години у произвођачким дјелатностима (видјети потпоглавље о трендовима на тржишту рада). Треба имати у виду да је просјечна нето плата у прерађивачкој индустрији, која је, према званичним статистичким подацима запошљавала петину свих запослених у БиХ у децембру 2022. године, и даље значајно испод просјечне нето плате у БиХ (78,5% у децембру 2022. године). Другим ријечима, иако постоје назнаке спирале плата и инфлације, цијена рада у прерађивачкој индустрији је дуго времена била врло ниска, те су прилагођавања у висини просјечне плате била неминовна, посебно у окружењу појачаног одлива квалификоване радне снаге.

Темељна инфлација се процјењује како би се пратио утицај промјена у цијенама роба и услуга, домаће произведених и увезених, које конзумира просјечно домаћинство, а које нису подложне снажним шокovima на међународним тржиштима. Због мање обухватности, првенствено роба и услуга чије цијене могу занатно флукуисати, али и због учешћа увезених роба и услуга, темељна инфлација је, у највећем броју случајева, нижа и од инфлације мјерене дефлаторима, али и укупне инфлације. С друге стране, раст темељне инфлације, у правилу, представља назнаку трајнијег слабљења куповне моћи, уколико није праћен једнаким растом номиналних прихода, јер је мало вјероватно да ће ове цијене значајније падати, када једном порасту. Графикон 1.12 испод приказује колике су биле промјене у цијенама из цјеновних одјељака који творе процијењени индекс темељне инфлације у 2022. години. Збир њихових појединачних пондера, темељем структуре потрошње домаћинства у 2021. години, износио је 54,4%. Другим ријечима, процијењено је како је нешто преко пола укупних промјена у нивоу индекса просјечних потрошачких цијена, у 2022. години, било узроковано промјенама у цјеновним одјељцима који детерминишу темељну инфлацију.

Графикон 1.12: Промјене у просјечним цијенама у одјељцима који утичу на темељну инфлацију, у односу на 2021. годину

Извор: БХАС и ЦББих

Напомена: Број у заграда, поред назива цијеновог одјељка је пондер за 2022. годину. У случају одјељка Становање и вода, изузета је категорија Електрична енергија, плин и остали енергенти (пондер у укупном индексу потрошачких цијена од 11,5%).

Са графикона 1.12 изнад, издваја се неколико чињеница. Прва је како су услуге још увијек традиционално под снажним утицајем администрираних цијена (Образовање и Здравство због високог удјела јавних институција у здравственом систему, али и Комуникације због значајног удјела јавног власништва у телеком оператерима) забиљежиле врло скроман раст цијена у односу на претходну годину. Други је како је цијеновни одјељак Превоз највише доприносио расту потрошачких цијена у темељној инфлацији, што би се, погрешно, могло највише приписати утицају шокова на међународним тржиштима нафтним дериватима. Заправо, удјело компоненте Употреба личне транспортне опреме је био чак 9,49% (од 12,54 укупног цијеновог одјељка), а пондер на компоненти Услуге превоза је износио свега 1,45%. Другим ријечима, куповина и одржавање личне транспортне опреме и услуге техничког прегледа возила су значајно доприносиле укупној, али и насловној инфлацији у БиХ, а разлози су бројни, од строжих стандарда за увоз рабљених возила, цијене резервних цијелова и поправке, до поремећаја у глобалним производним и ланцима снабдијевања за испоруку нових возила.¹⁵ Коначно, треба нагласити и како је висок удјело у одјељку Различити производи и услуге резултат високог учешћа компоненте Лична нега (4,46%), у којој су цијене припадајућих производа и услуга, у 2021. години, у просјеку порасле за 9,6%. Цијене финансијских услуга, које такође припадају овом цијеновном одјељку, расле су по скромнијим стопама, а њихов пондер је био знатно нижи.

Укупна инфлација је број који се најчешће цитира у јавности, када се говори о расту просјечних потрошачких цијена. Као и у случају темељне инфлације, индекс се креира на основу широког спектра домаће произведених, али и увезених, роба и услуга које конзумира просјечан становник. Поред цијеновних одјељака на основу којих се израчунава цијеновни индекс темељне инфлације, у обзир се узимају и цијене роба и услуга које су подложне снажним осцилацијама на тржиштима, попут цијена хране, дувана и

алкохолних пића те енергената. Ове категорије производа су, у 2022. години, у БиХ порасле за 22,3%, 1,7% и 16,5% респективно. При томе је битно истаћи да на цијену хране, и домаће и увезене, утиче врло широк спектар фактора: од сјеменског материјала и набавке нових животиња; преко сировина потребних за узгој, укључујући и наводњавање, фертлизаторе и сточну храну; до трошкова обраде и узгоја (електрична енергија; радна снага, транспортни и трошкови механизације за обраду земљишта) и климатских фактора.

Због ниског расположивог дохотка, управо је пондер за категорију Храна (29,13%) далеко најзначајнији са аспекта мјерења инфлације у случају БиХ, али и већине земаља у окружењу. Због тога се врло често дешава да је субјективно перципирана инфлација знатно виша од званичне. Један од разлога, поготово у периодима дуготрајних и снажних инфлаторних притисака, јесте што се реални расположиви доходак смањује.¹⁶ Ако се на храну потроши у просјеку 22% више у односу на претходну годину, а доходак остане непромијењен или не расте брзином инфлације, свакако да је тешко задовољити чак и дотадашње основне потребе (на примјер, замјену тренутног личног возила) или приуштити робе и услуге које настају мијењањем животног стила (виши, или непредвиђени трошкови здравствених услуга усљед болести или старења, или опремање дјете која су стасала до школског узраста).

Промјена у цијени синдикалне потрошачке корпе је једна од информација које се често користе као аргумент да је инфлација потцијењена. Међутим, колико год структура и промјене у цијенама синдикалне потрошачке корпе били информативни, мора се узети са зрном соли. Први разлог је што, у случају БиХ, не постоји једна синдикална корпа, а оне чија се вриједност мјери, нису међусобно хармонизоване. Не постоје званични, објављени подаци о структури корпе и пондерима роба и услуга које обухвата, као што се не објављују информације у које је просјечно домаћинство обухваћено. Најчешће се говори о четворочланој породици, а број таквих је, због демографских промјена, у опадању. Према попису из 2013. године, број четворочланих домаћинстава је чинио 20,7% укупног броја домаћинстава, а бројеви домаћинстава са једним и са два члана су били виши. Коначно, значајне разлике у потрошачкој корпи могу постојати и због географске дистрибуције домаћинстава (на примјер, рурална и урбана домаћинства могу имати знатно другачију потрошачку корпу) али и расположивог прихода домаћинства (један или више запослених или помажућих чланова у четворочланој породици).

Из свега наведеног у тексту оквиру изнад, намеће се закључак да је приликом коментарисања инфлације, или калибрисања мјера за њено сузбијање, неопходно разумјети шта покреће инфлацију у одређеном периоду и о којој врсти инфлације се говори. У 2022. години није било никаквих назнака да је инфлација у БиХ, у значајној мјери, узрокована неконтролисаним потрошњом усљед повољних услова финансирања (тзв. шок на страни потражње, енг. demand side inflationary shock). Цијене некретнина расту, али се оне не рефлектују на индекс потрошачких цијена, уколико не појачавају трошкове ренте. Према подацима БХАС, у случају БиХ станарина је порасла за 5,4% у 2022. години, уз пондер у индексу потрошачких цијена од свега 0,91%. Цијене транспорта расту,

¹⁵ Није расположив пондер за категорију горива и лубриканти за компоненту Употреба личне транспортне опреме те ова врста роба није могла бити искључена из процијењене вриједности темељне инфлације.

¹⁶ Видјети Текстни оквир под насловом Утицај инфлације у контексту расположивог дохотка из Годишњег извјештаја ЦББих за 2021. годину.

али због раста трошкова употребе личне транспортне опреме. Уколико се размишља о трајном смањењу утицаја глобалних нафтних шокова на инфлацију и расположиви доходак, свакако да би се, дугорочно, требало размислити и о релативно слаби алтернативама личном транспорту, посебно ван већих градова, или растерећењу цестовног превоза роба и путника. Такође, у текстом оквиру је демонстрирано и како је значајан дио цијена на домаћем тржишту још увијек администриран. Таква политика, тренутно, резултира нижом инфлацијом од оне која би се биљежила да се цијене слободно формирају на тржишту. Опет, неки структурални изазови, попут карактеристика домаћег тржишта рада, или притисака за даље усклађивање цијена електричне енергије на домаћем тржишту са трендовима на међународном тржишту, могу резултирати даљим јачањем инфлаторних притисака.

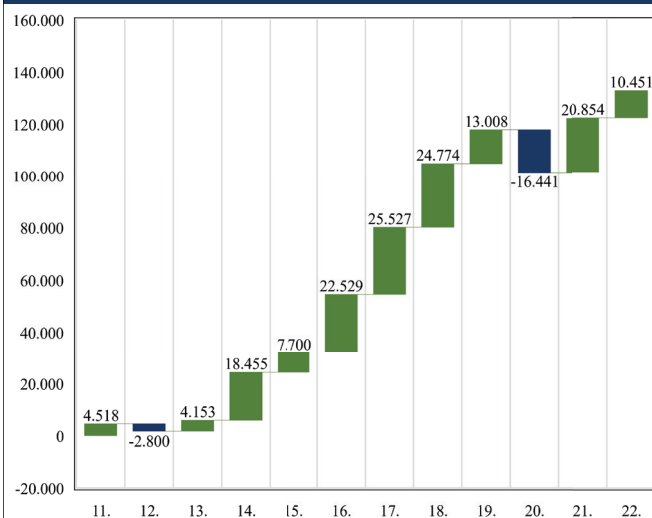
III. Запосленост и плате

Основне карактеристике тржишта рада, на страни понуде, у 2022. години су релативно непромијењене у односу на раније године: ниска активност радно способног становништва, које, у највећој мјери, има завршену средњу стручну спрему и специјализацију, уз врло високу незапосленост младих, али и становништва изнад 50 година старости. Према ILO методологији, стопа незапослености је први пут била испод 15% (14,8% у трећем кварталу 2022. године). Међутим, без детаљних информација о броју радно способних који су напустили земљу ради запослења у иностранству,¹⁷ уз овакве карактеристике понуде радне снаге, не можемо поуздано тврдити да је стање на тржишту рада знатно боље у односу на претпандемијски период.

Од укупног броја радно способних (подаци БХАС за трећи квартал 2022. године, према Методологији Међународне организације рада – ILO), њих 1,52 милиона (52,7%) је било неактивно (незапослено становништво које активно не тражи посао). Према истом извору и методологији, највиша стопа активности становништва била је у групи 25-49 година (76%), док је више од пола радно способног становништва у групи 50 до 64 године неактивно, као и 72% становништва старости до 24 године. Према стручној спрем, највећи удио неактивног становништва био је међу особама које су имале основну школу и мање. Стопа неактивности међу радно способним становништвом са завршеном средњом школом и специјализацијом (најзначајнији удио у радно способном становништву), у трећем кварталу 2022. године, износила је 43,2%. У односу на прва три квартала 2021. године, повећан је број неактивног радно способног становништва (+1,5%), а смањена и стопа активности (-97 б.п.).

Према подацима БХАС, снажан раст економске активности је позитивно дјеловао на број запослених у 2022. години (графикон 1.13). Међу запосленим у трећем кварталу, најзначајније учешће су имали трговци и услужни радници (21%) те занатлије и сродна занимања (17%). Није занемариво нити учешће руковалаца машинама и уређајима, индустријских произвођача и монтера (10,3%) и упослених са основним – једноставним занимањима (11,3%). Све су ово групе занимања са платама око националног просјека, или ниже, на чији квалитет живота висока и персистентна инфлација има највише утицаја.

Графикон 1.13: Акумулирани број запослених од почетка 2011. године

Извор: БХАС

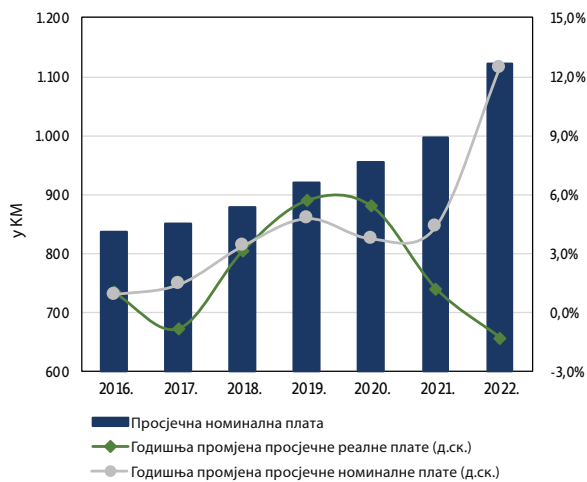
У 2022. години, интензивисан је тренд раста просјечне номиналне нето плате (графикон 1.14), што је дјелимично под утицајем повећања минималне плате у РС, али и све већег синдикалног притиска који циља побољшање стандарда становништва.

Тржиште рада карактерише повећање номиналних плата у свим дјелатностима, осим Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања.¹⁸ С друге стране, због ванредно снажног инфлаторног шока, забиљежен је пад реалних плата, на годишњем нивоу у децембру, у чак седам дјелатности, које су у децембру 2022. године запошљавале 25,7% од укупно запослених, према евиденцији БХАС. У двије од њих је просјечна номинална плата била испод просјека за укупно тржиште рада.

¹⁷ Нигдје не постоји савршена статистика тржишта рада. Чак и у земљама ЕУ, због мобилности радне снаге, не може се потпуно поуздано утврдити колика је стварна стопа незапослености. Неки радно способни се чак могу водити и да су у туристичкој посјети или у посјети родбини и пријатељима у другој земљи, а да у земљи одредишта раде сезонске послове, или послове на уговор на краћи период, или непотпуну радну седмицу. Међутим, у БиХ није одрађен ни попис становништва од 2013. године, а немамо разлога сумњати да су демографски трендови бар једнако лоши као у земљама окружења.

¹⁸ У Финансијској дјелатности и дјелатности осигурања је исплаћена просјечна нето плата у децембру 2022. године, и поред смањења на годишњем нивоу, и даље највиша. Битно је напоменути и да је хетерогеност висине просјечне нето плате унутар појединачних индустрија значајна. На примјер, просјечна нето плата у прерађивачкој индустрији је износила 934 КМ у децембру, а унутар ње, најнижа у дјелатности производња одјеће у висини од 654 КМ те највиша у дјелатности Производња основних фармацеутских производа и фармацеутских препарата, у висини од 1.747 КМ. Посљедице, и закључци о евентуалном побољшању стандарда, или квалитета живота на основу просјека за индустрију, могу бити искривљени.

Графикон 1.14: Просјечне годишње нето плате

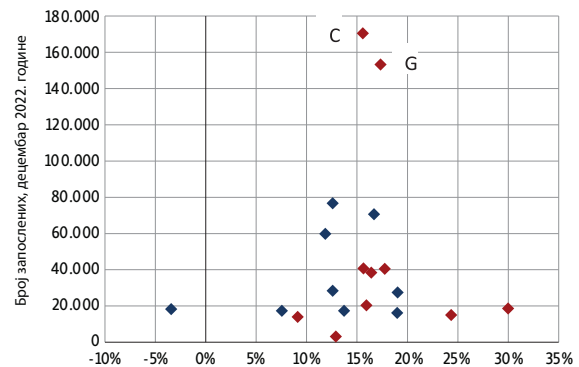

Извор: БХАС

Напомена: Реална плата је усклађена са просјечним потрошачким цијенама. Просјечна годишња плата подразумијева аритметички просјек просјечних плата по мјесецима.

У теорији, када постоји снажан притисак на раст номиналних плата усљед раста инфлације, он резултира повратном спрегом и даљим јачањем инфлаторних притисака. Просјечна номинална нето плата је у децембру 2022. године била виша за 148 КМ (14,2%) у односу на децембар 2021. године. Инфлација потрошачких цијена у 2022. години је износила 14,0% (14,7% децембар 2022. године на исти мјесец претходне године). Висококорелиран раст просјечне номиналне плате и инфлације у 2022. години може наводити на закључак да постоје елементи спирале између плата и инфлације. Међутим, у значајном броју индустрија у којима је забиљежен значајан раст номиналне плате у односу на децембар 2021. године, плате су и након тог повећања биле испод просјека за економију у цјелини (графикон 1.15 испод). Ако се ова информација посматра у контексту фрикција на тржишту рада, првенствено одласка радно способног становништва и високе стопе неактивности радно способног становништва, могуће је да се пораст номиналне плате десио и без значајнијих синдикалних притисака. Поред тога, на висину просјечне плате би, од индустрија означених црним ромбом на графикону испод, значајније могле утицати само двије које су у децембру 2022. године запошљавале највећи број радника: Прерађивачка индустрија те Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала. У обје дјелатности је примјетна значајна дисперзија у просјечним платама за различите групе те је сасвим могуће да су послодавци, кроз повећање номиналне нето плате, покушали задржати тренутну радну снагу. С друге стране, на раст инфлације у БиХ је утицало неколико фактора паралелно (видјети потпоглавље о цијенама) те нема довољно аргумената који би подупирали тврдњу како је раст трошкова рада један од доминантних фактора раста инфлације.

Графикон 1.15: Број запослених и промјена у просјечној номиналној нето плати према дјелатностима

Промјена у просјечнојреалној плати, децембар 2022. године у односу на децембар 2021. године

Ц- Прерађивачка индустрија

Г- Трговина на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала

Извор: БХАС и ЦББиХ

Напомена: Црвена ознака се односи на индустрије у којима је просјечна плата у 2022. години била испод просјека за БиХ. У њима је било запослено 61% од укупног броја запослених у децембру 2022. године.

1.2.2 Фискални сектор

Фискални индикатори указују на раст и прихода и расхода у 2022. години што се може објаснити општим растом нивоа цијена. Снажни инфлаторни притисци су представљали велики изазов свим нивоима власти у БиХ. Владаина потрошња у виду већих номиналних издвајања за пензије, плате у јавном сектору, као и једнократне новчане исплате угроженим категоријама је представљала одговор фискалног сектора на инфлаторни шок. Усљед јачања државне текуће потрошње изостала су већа инвестициона улагања као и повлачења средстава од иностраних кредитора по концесионим условима. Иако су Стратегије јавних инвестиција, у оба ентитета биле усмјерене на интензивирање улагања у инфраструктурне пројекте и енергетски сектор, већи дио планираних јавних инвестиција у 2022. години није реализован. У том смислу, јавне инвестиције биљеже континуирани пад у посљедње двије године. У прва три квартала 2022. године укупно је остварено 212,9 милиона КМ вриједности инвестиција, што је мање за 19,4 милиона КМ у односу на претходну годину.

Снажан раст општег нивоа цијена, повећања увоза и опоравка услужних дјелатности у туризму, као и раст номиналних плата, узроковали су значајан раст нето прихода од индиректних пореза (графикон 1.16). Износ наплаћених нето прихода у 2022. годни (7,88 милијарди КМ) је највећи од успостављања система индиректног опорезивања у Босни и Херцеговини. Само у односу на претходну годину овај износ је повећан за 939,1 милион КМ или 13,5%.

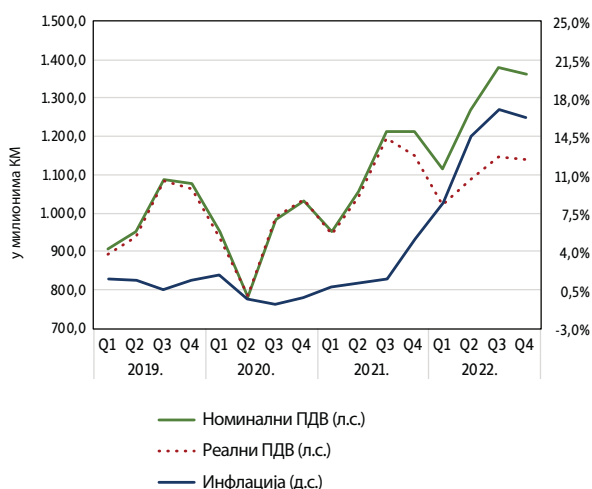
Графикон 1.16: Приходи од индиректних пореза

Извор: Управа за индиректно опорезивање, Одјељење за макроекономску анализу
Управног одбора Управе за индиректно-неизравно опорезивање (ОМА билтен бр.209/210, новембар-децембар 2022. година).

Рекордан раст укупних прихода био је предвођен првенствено растом прихода од Пореза на додату вриједност (ПДВ), као највеће ставке у структури прихода. Нето приход од ПДВ-а износио је 5,12 милијарди КМ у 2022. години, што је више за 15,7% у односу на претходну годину. Главни фактор наведеног раста прихода по овом основу је снажан инфлаторни притисак који је забиљежен током цијеле године. Осим тога, забиљежен је раст увоза, као и опоравак туризма. Изражен раст општег нивоa цијена довео је до раста цијена које представљају пореску основицу за обрачун ПДВ-а. Слједом наведеног, на годишњем нивоу је наплаћено 730,5 милиона КМ (16,6%) више у номиналном износу по основу ПДВ-а (графикон 1.17).

Графикон 1.17: Утицај инфлације на раст прихода од ПДВ-а

Извор: Агенција за статистику БиХ, Управа за индиректно опорезивање и ЦББиХ

Поред прихода од ПДВ-а, приходи од акциза имају значајан удио у укупним приходима од индиректних пореза и њихов допринос расту укупних прихода није био занемарив, око 11,2% у 2022.

години. Укупна наплата прихода од акциза у 2022. години је забиљежила раст од 7,1% у односу на претходну годину. Наведени раст укупних нето акциза остварен је првенствено због раста акциза на дуван. Било је иницијатива за привременом обуставом наплате акциза на нафтне деривате али до њене реализације није дошло. Нето приходи по основу путарина су забиљежили годишњи пад (4,2%), што се може објаснити мањим бројем путовања услед раста цијена. Приходи од царина су уско повезани са увозом, тако да је снажан раст увоза утицао на раст прихода од царина у износу од 107,6 милиона КМ (33,2%) у односу на 2021. годину. Раст прихода по овом основу је везан са растом цијена енергената, сировина, хране и осталих увезених роба.

И поред рекордних прихода, планиран је био дефицит у ентитетским буџетима за 2022. годину, због значајног раста расхода услед инфлаторних притисака и спровођења владиних мјере помоћи угроженим категоријама.¹⁹ Влада Републике Српске је извршила два ребаланса буџета (у мају и октобру 2022. године). Други ребаланс буџета је за 486 милиона КМ био виши у односу на првобитни буџет планиран за 2022, док је други ребаланс представљао повећање од 128 милиона КМ (2,9% у односу на први ребаланс). Други ребаланс буџета Републике Српске за 2022. годину је износио 4,51 милијарду КМ из чега је Влада РС усмјерила 477 милиона КМ становништву као одговор на инфлаторне притиске и ублажавање њихових посљедица. Наведени ребаланс буџета је извршен на основу раста прихода који су у поређењу са првим ребалансом усвојеним у мају били виши за 471 милион КМ, што је резултат високе инфлације, повећања коефицијента расподеле прихода од индиректних пореза, као и повећања привредне активности која је била потражена високом покривеношћу увоза извозом. С друге стране, Влада Федерације БиХ није извршила ребаланс буџета за 2022. годину, али је био ревидиран план и прихода и расхода навише у односу на првобитни план из 2021. године, базиран на снажном расту буџетских прихода од 7,4% за ФБиХ.²⁰ С аспекта расхода, двије највеће ставке у оквиру владине потрошње, издвајања за социјална давања и плате запослених, забиљежиле су значајан раст у 2022. години (713,5 милиона КМ за прва три квартала 2022. године). Постоје већ извршена као и планирана повећања пензија, плата и мјера једнократне помоћи за угрожене категорије становништва. Слједом тога, током 2022. године, у Федерацији БиХ пензије су увећане три пута, први пут за 7,3% (април 2022. године), други пут 3,5% (јуни 2022. године), док је треће увећање минималних пензија за 5% (новембар 2022. године). Такође, током септембра и октобра 2022. године, влада Федерације БиХ је исплатила једнократну новчану подршку од 100 КМ пензионерима, корисницима борацких накнада као лицима са инвалидитетом и цивилним жртвама рата (укупно за 530 000 корисника). Влада Федерације БиХ је такође извршила исплату једнократне помоћи од по 100 КМ за 270 000 незапослених лица. Што се тиче енергената, влада ФБиХ је донијела Одлуку да током пет мјесеци из буџета субвенционише рачуне за струју за социјално угрожене категорије у укупном износу од 6,5 милиона

¹⁹ <https://fbihvlada.gov.ba/hr/mjere-vlade-fbih-u-borbi-s-inflacijom>;
<https://www.vladars.net/sr-sp-cyrl/Pages/default.aspx>

²⁰ Документ оквирног буџета Федерације БиХ за период 2022-2024. године, мај 2021. Глобални оквир фискалног биланса и политика у БиХ за период 2022- 2024. година, март 2022. године.

КМ. Уз наведена повећања, влада ФБиХ је у јануару 2023. године извршила још једно повећање пензија за 11,1%. Истовремено, у Републици Српској пензије су увећане за 10% (мај 2022. године), док су пензије за јануар 2023. године увећане између 13-14%. Ребалансом буџета Владе Републике Српске утврђено је повећање бруто плата запослених у јавном сектору за 10%, такође од мјесеца маја 2022. године. Уз наведено, влада Републике Српске је у јулу 2022. године такође исплатила једнократну помоћ од 100 КМ борацким категоријама, пензионерима и младим.

У моменту израде Извјештаја, посљедње доступне пројекције прихода од индиректних пореза за 2023. годину Управе за индиректно опорезивање су биле из октобра 2022. године, којим је пројциран раст од 2,9% на годишњем нивоу или 17,2% пројциране вриједности номиналног БДП-а. Ризици за остварење ових пројекција су значајни, првенствено због непознанице и неизвијесности у вези с ратом у Украјини, затим евентуалне измјене политике индиректног опорезивања (диференцирана стопа ПДВ-а, привремено укидање акциза на деривате), али и неадекватна борба против црног тржишта дуванских прерађевина након окончања хармонизације порезног оптерећења цигарета у БиХ са стандардима ЕУ.

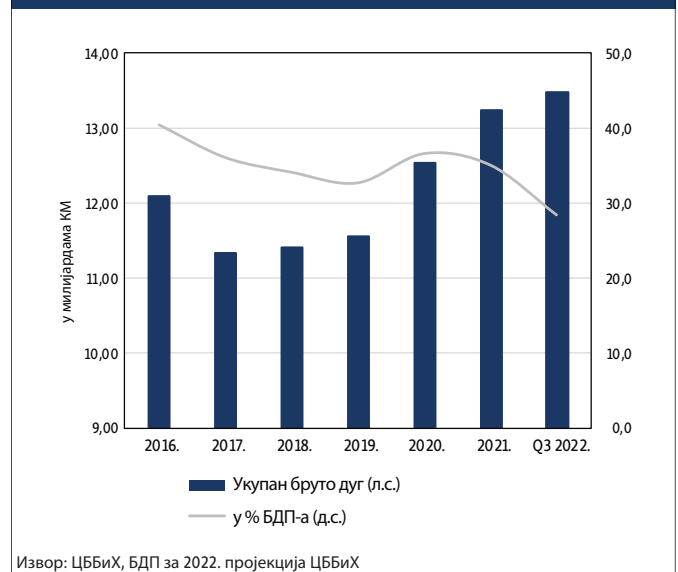
Инфлаторни притисци који су од влада захтијевали реакцију у виду ублажавања негативних посљедица за становништво су владама ставиле већи фокус на текућу, а мање на капиталну потрошњу. Обустављено је веће ангажовање средстава одобрених за инфраструктурне пројекте и пројекте у електроенергетском сектору у складу са Програмом јавних инвестиција БиХ за период 2023-2025. година.²¹ У складу с наведеним, изостали су ефекти јавних инвестиција на цјелокупну економску активност.

Ентитетски буџети за 2023. годину су усвојени и одражавају веће финансирање текуће, а мање капиталне потрошње. Буџет Федерације БиХ за 2023. годину је усвојен у јануару 2023. у износу од 6,73 милијарде КМ, што је за 1,1 милијарди КМ више у односу на буџет из претходне године. С друге стране, у новембру 2022. Народна скупштина Републике Српске је усвојила Буџет РС-а за 2023. Буџет РС-а је усвојен у износу од 5,38 милијарди КМ, што представља увећање за 19,4% у односу на други ребаланс буџета за 2022. Планиран је буџетски дефицит у РС-у у износу од 261,2 милиона КМ (1,2% БДП-а), што је за 29,0 милиона КМ више у односу на други ребаланс буџета за 2022. годину. Потребне финансирања за РС износе 1,21 милијарду КМ, што је више за 506,9 милиона КМ. Имајући у виду све наведено, извјесно је очекивати даљи раст владиних обавеза у 2023. години.

Ниво јавног дуга закључно са крајем трећег квартала 2022. године у односу на крај 2021. године је повећан у номиналном износу од око 200 милиона КМ, и то је знатно мање повећање у односу на претходну годину. У 2022. години је изостало значајно задужење Влада ентитета код међународних финансијских институција, док је задуживање на домаћем тржишту капитала било нешто

интензивније. Укупни бруто дуг на крају трећег квартала 2022. године је износио 28,5% БДП-а. години²² (графикон 1.18).

Графикон 1.18: Укупан бруто дуг сектора владе

Спољни дуг сектора владе је током 2022. године забиљежио пад (177,8 милиона КМ или 1,9%) и на крају године је износио 9,26 милијарди КМ (графикон 1.19). Највећим дијелом дуг код иностраних кредитора представља концесионо задужење.

Графикон 1.19: Спољни дуг сектора владе

У 2022. години укупан износ повучених средстава од међународних финансијских институција износио је само 96,2 милиона КМ, од планираних 1,59 милијарди КМ.²³ У 2022. години је изостало значајно повлачење средстава од иностраних кредитора. Највеће

²¹ Програм јавних инвестиција Републике Српске за период 2022-2024. децембар 2021. године. Програм јавних инвестиција Федерације БиХ за период 2022-2024. децембар 2021. године.

²² Укупан јавни дуг не обухвата дуг јавних предузећа. БДП – пројекција ЦББиХ, новембар 2022. године.

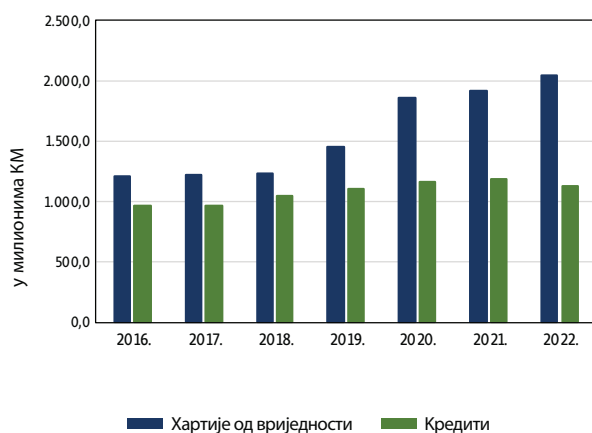
²³ Глобални оквир фискалног биланса и политика у БиХ за период 2022-2024. година, март 2022. године.

повлачење је забиљежено у другом кварталу (44,5 милиона КМ), од чега се већи дио односио на финансирање коридора Vc (око 30 милиона КМ).

Отплата спољног дуга сектора владе је била знатно већа од износа нових повучених средстава у 2022. години. Од укупно сервисираних средстава (главница и камата) према иностраним кредиторима (802,3 милиона КМ), према Свјетској банци – IDA и Европској инвестиционој банци – ЕИБ су сервисирани појединачно највећи износи од 200,7 милиона КМ и 124,2 милиона КМ, респективно. За сервисирање спољног дуга сектора генералне владе у 2023. планирана су средства у износу од 1,25 милијарди КМ, што је 15,5% пројектираних прихода од индиректних пореза за 2023. годину²⁴ (у 2022. години тај проценат је био знатно мањи и износио 10,2%) (графикон 1.19).

Задуженост сектора владе код комерцијалних банака је забиљежила благи раст на годишњем нивоу по основу хартија од вриједности, док је по основу кредита забиљежен пад (графикон 1.20). Изложеност банака ка сектору владе на крају 2022. године је била 8,4% укупне активе банкарског сектора. У 2023. години по основу отплате унутрашњег дуга ФБиХ и РС требају издвојити 805,4 милиона КМ (Федерација БиХ 484,0 милиона КМ и Република Српска 320,7 милиона КМ).

Графикон 1.20: Задуженост генералне владе код комерцијалних банака

Извор: ЦББиХ

Као и у неколико претходних година и током ове године промет на берзама је био под доминантним утицајем јавних емисија ентитета, поготово Републике Српске. Због изузетно ниског промета у прошлој години као и услед емисија јавног дуга током 2022. године на берзама је регистрован значајан и релативни и апсолутни раст промета. Укупна вриједност прометованих финансијских инструмената је 1,07 милијарди КМ и већа је у односу на претходну годину за 55%. У укупној структури промета је и

поред високе тржишне капитализације акционарских друштава промет власничким хартијама од вриједности учествовао са свега 17%. Емисије јавног дуга су током 2022. године вршене у осам рочних сегмената, а поред емисија петогодишњих обвезница, највише је било емисија јавног дуга на период од пола године и седам година. Просјечан омјер покривености емисија Републике Српске (однос између пристиглих и прихваћених понуда) кретао се на нивоу од 1,2, док је у Федерацији Босне и Херцеговине овај омјер био виши (1,4) због веће тражње за емисијама овога ентитета. Разлика постоји и у динамици и броју емисија (табела 1.3.). Република Српска се задуживала на домаћем финансијском тржишту током цијеле године, а Федерација само до јула, чиме је њено учешће у укупном броју емисија достигло свега четвртину. Смањење потреба за финансирањем буџета смањило је удио Федерације Босне и Херцеговине у укупним вриједности емисија јавног дуга ентитета у 2022. години са 46% на 36%.

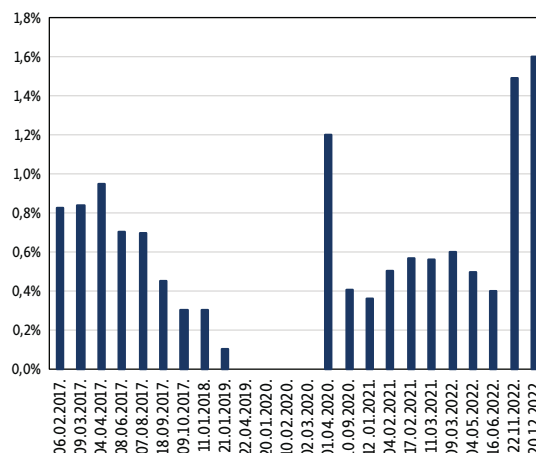
Табела 1.3: Емисије јавног дуга ентитета у 2022. години

Рочност, у мјесецима	3	6	9	24	60	72	84	120	Укупно
Република Српска	1	5	0	0	6	0	2	1	15
Федерација Босне и Херцеговине	0	0	1	1	0	1	1	1	5
Укупно	1	5	1	1	6	1	3	2	20
Вриједност емисија (у милионима КМ)	47,9	144,2	50,0	40,0	192,4	30,0	116,1	48,3	668,8

Извор: BLSE и SASE

Финансирање буџета ентитета одвијало се у окружењу општег раста каматних стопа и приноса на финансијским тржиштима, што је посебно уочљиво на тржишту шестомјесечних трезорских записа (графикон 1.21) Републике Српске током друге половине 2022. године и на тржишту седмогодишњих и десетогодишњих обвезница овог ентитета. Просјечна стопа приноса на тржишту шестомјесечних трезорских записа увећана је скоро троструко, док је раст стопа приноса на тржишту обвезница 230 б.п. (седмогодишње обвезнице) и 350 б.п. (десетогодишње обвезнице).

Графикон 1.21: Стопа приноса до доспијећа на примарном тржишту шестомјесечних трезорских записа Републике Српске

Извор: BLSE

Напомена: У једној емисији из 2019. године и у три емисије из 2020. године принос на шестомјесечне трезорске записе био је 0%

²⁴ Извор: Министарство финансија и трезора БиХ (План сервисирања спољног дуга у 2023. години) и Одјељење за макроекономску анализу Управног одбора Управе за индиректно опорезивање (ОМА Билтен бр.197/198, новембар-децембар 2022. година).

Висина јавног дуга по ентитетима се и даље одражава на значајно ниже трошкове задуживања Федерације Босне и Херцеговине у поређењу са другим ентитетом (табела 1.4). Све стопе приносе до доспијећа на примарном тржишту обвезница биле су у 2022. години значајно ниже у Федерације Босне и Херцеговине. Један дио те разлике је настао и због тога што су задње емисије овога ентитета извршене у првој половини јула, након чега је ЕЦБ још четири пута повећавала кључне каматне стопе (за укупно 250 б.п.) са посљедицама на раст трошкова задуживања Републике Српске. Поред тога Република Српска је другој половини године донијела одлуку о повећању максималне каматне стопе на јавни дуг.²⁵ Овим измјенама максимална каматна стопа на обвезнице емитоване на домаћем тржишту повећана је са 4% на максималних 6%, колико је и износила стопа приноса до доспијећа у децембарској емисији десетогодишњих обвезница Републике Српске.

Табела 1.4: Просјечна стопа приноса до доспијећа на примарном тржишту јавног дуга по ентитетима у 2022. години (%)

Рочност, у мјесецима	3	6	9	24	60	72	84	120
Република Српска	1,21	0,92			4,47		4,30	6,00
Федерација Босне и Херцеговине			-0,03	2,20		2,74	3,48	1,59

Извор: SASE и BLSE

Напомена: Федерација Босне и Херцеговине је извршила емисије у јуну и јулу 2022. године. Република Српска је током 2022. године извршила двије емисије у првом кварталу, по четири емисије у другом и трећем кварталу и пет емисија у четвртм кварталу.

И поред релативно нисог промета, тржиште акција у Републици Српској је у 2022. години остварило другу узастопну годину раста берзанског индекса, BIRS. Након раста од 15,8% у прошлој години, BIRS је у 2022. години порастао за 26% и достигао вриједност од 841 поен. Раст берзанских индекса се одвија под утицајем добрих пословних перформанси телекомуникационог сектора и раста цијена акција из електроенергетског сектора. С друге стране, након пет година раста, од којих су четири године биле године двоцифреног раста, главни берзански индекс на Сарајевској берзи, SASX-30 у 2022. години, је забиљежио благи пад.

1.2.3 Банкарски сектор

Почетком године банкарски сектор био је изложен значајном одливу депозита грађана (графикон 1.22), али захваљујући високој ликвидности и ефикасној и правовременој реакцији ентитетских агенција за банкарство очувана је стабилност банкарског сектора Босне и Херцеговине. Према посљедњим подацима (Q3 2022.) просјечни поврат на активу банкарског сектора је 1,6%, а поврат на просјечан капитал 12,6%. Задовољавајући ниво профитабилности је постигнут у условима раста активе (3,3%), високе ликвидности (удио ликвидних средстава у укупним средствима 31%) и ниског удјела лоших кредита у укупним кредитима (4,9%). У просјеку, банке су биле изузетно ликвидне и с аспекта коефицијента

покрића ликвидности²⁶ (211%) и коефицијента нето стабилних извора финансирања²⁷ (161%).

Након почетка рата у Украјини двије домаће банке тада у власништву руске Сбербанк АГ Европа услед огромних оперативних ризика везаних за међународна плаћања и саопштења ЕЦБ о неликвидности и великој вјероватноћи банкрота банака из Сбер групације изложиле су се ризику репутације, а цијела групација је искључена из SWIFT-а. Мада су обје банке биле солвентне, ликвидне и профитабилне велика неизвјесност која је владала у вези с могућношћу наставка њиховог пословања проузроковала је повлачење депозита крајем фебрура и током марта, које је у априлу заустављено (више о овој теми у текстом оквиру).

Графикон 1.22: Годишња стопа раста депозита

Извор: ЦББиХ

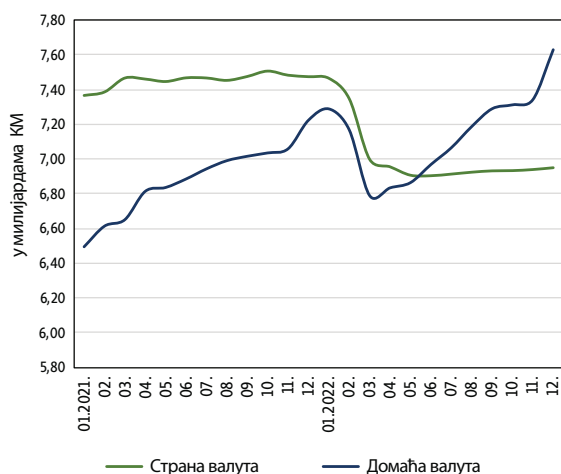
Поред значајно нижег раста укупних депозита (5%) у односу на раст остварен у претходној години (11,4%) карактеристика извјештајног периода је потпуно супротно кретање депозита два најзначајнија сектора. Највећи појединачан допринос расту укупних депозита је дао сектор нефинансијских предузећа (2,2 п.п.), а готово исти допринос је остварен и у сектору генералне владе. На крају марта 2022. у односу на децембар 2021. депозити становништва су забиљежили пад од 6,2%, након чега се биљежи њихов континуирани раст, али до краја године нису достигли ниво с краја 2021. године и нижи су за 0,8%. Раст депозита по валутној структури се није одвијао једнаким темпом у свим секторима (графикон 1.23) и један значајан дио девиза које је сектор становништва повукао из банака у фебруару и марту до краја године није поново депонован у банкама.

²⁶ Однос између нивоа заштитног слоја ликвидности и укупних нето ликвидносних одлива током периода стреса у трајању од 30 календарских дана. Банка је дужна одржавати коефицијент покрића ликвидности (LCR) континуирано у износу од најмање 100%.

²⁷ Однос између расположивог износа стабилног финансирања и потребног износа стабилног финансирања. Коефицијент нето стабилних извора финансирања (НСФР) се мора одржавати на нивоу од најмање 100%.

²⁵ Одлука о измјени одлуке о дугорочном задуживању Републике Српске за 2022. годину. СГРС 68/22, јул 2022. године.

Графикон 1.23: Депозити становништва, валутна структура

Извор: ЦББиХ

Напомена: Страна валута поред депозита у инострану валуту укључује и депозите индексиране у еврима.

Мада је сектор становништва приликом масовног одлива депозита највише повлачио остале (орочене) депозите, рочна структура депозита у првом кварталу се само благо промијенила. Након престанка одлива депозита, упркос смањењу неизвјесности и завршетка реструктурисања банака, рочна структура се додатно измијенила. Удио орочених, или осталих, депозита се са почетних 40% (12/2021) до краја 2022. године смањио на 36% укупних депозита становништва. У структури новоугворених депозита становништва, депозити рочности изнад двије године су у 2022. учествовали са 40%, а учешће депозита рочности испод једне године било је 24%. Одлив депозита становништва није утицао на сектор нефинансијских предузећа и раст депозита овога сектора, иако успорен у односу на претходну годину и даље је изузетно висок.²⁸ Рочна структура депозита овога сектора није мијењана, а валутна структура је измијењена у корист девизних депозита. На крају године удјели осталих и девизних депозита у структури депозита нефинансијских предузећа су 21% и 45% респективно.

Текстни оквир 3: Узроци и посљедице одлива депозита из банкарског сектора почетком 2022. године

Догађај који је у 2022. години обиљежио најзначајнија кретања у банкарском сектору и оставио посљедице на домаће банкарско тржиште проузрокован је почетком рата у Украјини и реакцијом Европске уније на нову геополитичку реалност. Успостављање ограничења у пословању руских банака у ЕУ, од којих је најважније било искључање из SWIFT-а (у првом таласу санкција из овога дијела међународног платног промета искључено је седам руских банака) довео је до раста неизвјесности, посебно код депонената банака у власништву руских резидената.

Повлачење депозита из ових банака је убрзано када је на тржиште стигла информација ЕЦБ-а „да ће Сбербанк Европа АГ и банке у њеном власништву у Словенији и Хрватској или пропасти или да постоји велика вјероватноћа да ће пропасти“. Искључење

Сбербанк Европа АГ из међународног платног промета и раст неизвјесности у погледу пословне будућности руских банака у БиХ је навело депоненте, посебно сектор становништва да започну са масовним подизањем новца, најприје претежно из ових банака, а потом и неких других, због настале неизвјесности. У свом саопштењу са позивом на руске банке у Словенији и Хрватској, ЕЦБ је нагласила да се ради о кризи ликвидности, а не кризи солвентности, а то се индиректно односило и на банке из Сбер групације.

И Сбербанк а.д. Бањалука и Сбербанк д.д. Сарајево не само да су биле солвентне, већ им је и ликвидност била или на нивоу просјека за банкарски сектор, или чак изнад, као и профитабилност. Удио новчаних средстава у активи и бањалучке и сарајевске Сбербанке био је једнак просјечном у банкарском сектору Федерације Босне и Херцеговине (31%), а изнад вриједности овога индикатора за банкарски сектор Републике Српске (25%). Изузетно добри индикатори финансијског здравља нису били довољни да се заустави масовно повлачење депозита, па су првог марта ентитетске агенције одлучиле да започну процес реструктурисања банака. Реструктурисање банака је завршено њиховом директном продајом двијема банкама, а одлив депозита из банкарског сектора је престао у априлу.

За два мјесеца, у фебруару и марту, укупни депозити банака су у односу на крај 2021. године смањени за милијарду КМ (-3,6%). На неизвјесност у вези с пословањем ове двије банке, реаговали су и неки други сектори, али значајно мање него сектор становништво, чији су депозити у првом кварталу били нижи за 908 милиона КМ (-6,2%). Као што је било и очекивано највећи одлив депозита је био на позицији дугорочних депозита (385 милиона КМ), потом депозита по виђењу (256 милиона КМ) и на крају на трансакционим рачунима (255 милиона КМ) становништва. Након тога повучени депозити су се почели враћати у банке (мјесечно повећање у просјеку за 112 милиона КМ од јуна до септембра није било проузроковано само враћањем депозита), да би до краја године депозити становништва порасли за око 800 милиона КМ (у односу на крај марта) и вратили се скоро на ниво са краја 2021. (-0,8%).

У 2022. години настављен је и због одлива депозита убрзан тренд смањена дугорочних депозита становништва и они су за годину дана смањили свој удио за 5 п.п. на 29,5%. Релативно смањење домаћих екстерних дугорочних извора финансирања банака одразило се на повећање неорочених извора финансирања становништва (трансакциони рачуни и депозити по виђењу), чији је удио у укупним депозитима становништва повећан скоро за онолико колико је смањен удио дугорочних депозита становништва. Иако се рочна структура депозита становништва у БиХ и еврозони битно не разликује, овај губитак дугорочних депозита у износу од 774 милиона КМ с аспекта економског развоја представља можда и најзначајнију посљедицу одлива депозита. Смањење дугорочних депозита становништва може имати негативне посљедице на инвестиције и привредни развој. Међутим, одлив депозита, а тиме и измијењена рочна структура депозита, уопште није утицала на укупну кредитну динамику банкарског сектора, чак ни с аспекта рочности кредита.

Током глобалне финансијске кризе (2007-2009.) банкарски сектор није имао на располагању правни оквир за реструктурисање банака из 2022. године, јер је он чак у најразвијенијим земљама (Г20) успостављен тек у периоду 2011-2014, а у бх. банкарско

²⁸ На крају 2022. године учешће депозита нефинансијских предузећа у укупним депозитима био је 28%.

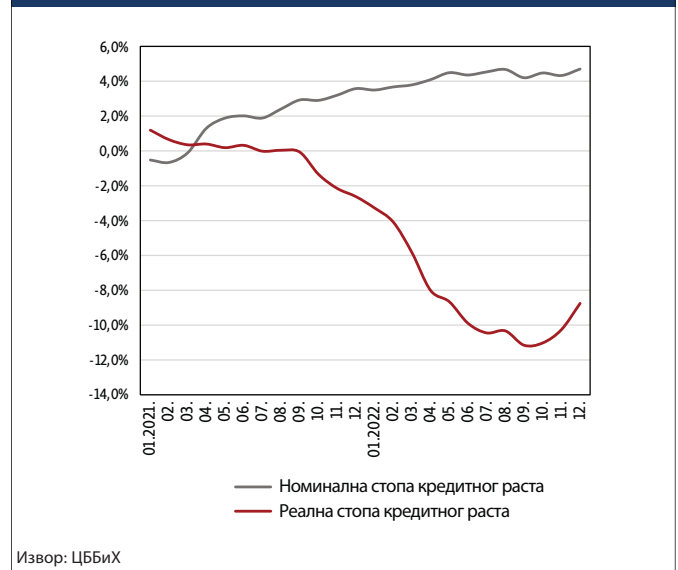
законодавство је ушао 2017. године. Позитиван ефекат саме санације двију банака сигурно је очување радних мјеста и годинама грађених пословних односа, неутралисање репутационог ризика везаног за рат у Украјини у будућности те смањење неизвјесности и њено потпуно уклањање због брзог и ефикасног реструктурисања банака.

За инфлаторне услове, посебно у другој половини године, остварена је релативно ниска стопа номиналног кредитног раста (графикон 1.24), а негативне реалне каматне стопе²⁹ нису значајно повећале тражњу за банкарским кредитима. До значајног номиналног кредитног раста није дошло иако се реални дуг корисника кредита у условима високе инфлације и негативне реалне каматне стопе смањује због смањења реалне вриједности новца.

Чини се да су висок степен неизвјесности и пословна политика банака у великој мјери одредили кредитну динамику током 2022. године. Анкета о кредитној активности банака из другог квартала 2022. године³⁰ указала је на очекивања у вези с умјереним поштравањем кредитних стандарда и вјероватно је то бар дјелимично допринијело остваривању релативно ниске стопе кредитног раста (4,7%) у окружењу двоцифрене стопе инфлације. Због велике неизвјесности, посебно у првој половини године, довољан мотив за више стопе кредитног раста није био ни висок износ вишка резерви и још увијек негативна накнада на вишак резерви. На страни тражње за кредитима вјероватно су негативни ефекти смањења куповне моћи становништва, великог раста цијена некретнина и трајних потрошних добара надмашили ефекте негативних реалних каматних стопа. Укупном кредитном расту као и увијек највише су допринијели кредити становништву и кредити нефинансијским приватним предузећима, а ове године виши ниво тражње за кредитима је испољио и сектор нефинансијских јавних предузећа, посебно у дијелу краткорочних кредита. Допринос јавних нефинансијских предузећа и приватних нефинансијских предузећа кредитном расту у 2022. години био је 0,5 п.п. и 1,8 п.п. респективно. У оквиру кредита становништву, који чине половину кредитног портфеља, највиши апсолутни раст је забиљежен код потрошачких ненамјенских кредита и кредита за изградњу и куповину нових стамбених јединица, а њихов годишњи раст је 4,5% и 9,9% респективно. Структура кредита становништву готово да није мијењена у односу на претходну годину и кредити који су намијењени куповини, изградњи и преправци стамбених јединица су чинили укупно 23% свих кредита датих становништву на крају 2022. године, док се остатак односио претежно на потрошачке ненамјенске кредите (72,7%), и на два релативно мала тржишна сегмента, кредите за предузетништво (1,8%) и кредите по картичном пословању (2,5%). Номинална стопа раста кредита у становништву у 2022. години од 5,2% приближно је на нивоу из претходне године (5,5%), али због велике разлике у годишњој инфлацији реалне стопе кредитног раста у сектору становништва значајно се разликују. Реална стопа раста кредита становништву у

2022. години била је -8,3%, а у 2022. години кредити овом сектору су реално порасли за -0,8%.

Графикон 1.24: Годишња стопа кредитног раста

Банкарски сектор је само дјелимично пратио промјену референтне каматне стопе ЕЦБ у уговарању каматних стопа на нове кредите, јер бх. монетарни систем има одређени степен самосталности у односу на монетарни систем еврозоне. Један од разлога би могла бити доминација депозита домаћих сектора у изворима финансирања банака, јер се они претежно не уговарају са промјенљивом каматном стопом.

Због ниског раста номиналних каматних стопа у условима високе инфлације, реалне каматне стопе су током цијеле године биле негативне (графикон 1.25). С обзиром да страна пасива, која је у већој мјери повезана са каматном политиком ЕЦБ него домаћи извори финансирања, чини мање од 5% укупне пасиве банкарског сектора, раст каматних стопа на кредите нефинансијским предузећима не би требало доводити у директну везу с монетарном политиком ЕЦБ. С друге стране, каматне стопе на стамбене кредите становништву су само благо порасле, у просјеку за 15,6 б.п, а до раста је дошло у другој половини године. Раст кредитних ризика, у условима смањења куповне моћи и раста неизвјесности, највише се одразио на цијену стамбених кредита (годишњи раст просјечне пондерисане каматне стопе 42 б.п.), а у мањој мјери на остале кредите у којима доминирају ненамјенски потрошачки кредити (годишњи раст просјечне пондерисане каматне стопе 20 б.п.). Крајем године на новоодobreне кредите становништву банке су обрачунавале каматну стопу од 3,8% (стамбени кредити) и 5,2% (остали кредити).

За разлику од просјечне пондерисане каматне стопе на кредите становништву, која није значајно измијењена у односу на крај прошле године, просјечна пондерисана каматна стопа на кредите нефинансијским предузећима је порасла за скоро једну трећину³¹.

²⁹ Реална каматна стопа се рачуна као разлика номиналне каматне стопе и стопе инфлације.

³⁰ Централна банка БиХ, Анкета о кредитној активности банака (Извјештај за други квартал 2022. године).

³¹ Удио новоодобрених кредита нефинансијским предузећима у укупним новоодобреним кредитима у 2022. години био је 51,6%, док је на крају 2022. године удио ових кредита у стању укупних кредита био 44,3%.

Раст каматне стопе у овом сектору са 3,2% на 4,2% последица је каматне политике банака и раста тражње за овим кредитима, посебно у дијелу нефинансијских јавних предузећа.

Ентитетске агенције за банкарство су одмах након што је ЕЦБ почела са подизањем каматних стопа донијеле подзаконска акта којима су раст каматних стопа изнад одређеног нивоа условиле додатним издвајањем за резервисања, сматрајући да ће потенцијално повећање трошкова успорити раст каматних стопа и ублажити кредитне ризике. Резултати утицаја ове одлуке регулатора су могли имати ефекте на кретање каматних стопа у другој половини године, а посебно пред крај године (октобар и децембар) када је ЕЦБ два пута повећала каматну стопу (укупно за 1,25 п.п.), а њени ефекти ће се тек осјетити у наредној години уколико дође до даљег и извјесног раста каматних стопа ЕЦБ.

Графикон 1.25: Каматне стопе на новоодobreне кредите

Пасивне каматне стопе на укупне новоуговорене депозите сектора становништва и сектора нефинансијских предузећа, упркос расту (графикон 1.26), а с обзиром на високу инфлацију, су остале релативно ниске у 2022. години. Оне нису биле ни приближно на нивоу просјечних пасивних каматних стопа на нивоу еврозоне. Исто као што је то случај код активних каматних стопа, ни пасивне каматне стопе нису значајно порасле. За годину дана пасивне каматне стопе су у просјеку порасле за око 50 б.п. у оба сектора, а просјечан раст пасивних каматних стопа у еврозони за домаћинства и нефинансијска предузећа је био 134 б.п. и 244 б.п. респективно. Оваква реакција банака на општи раст каматних стопа се може довести у везу са структуром финансијског тржишта Босне и Херцеговине којим доминирају банке као финансијски посредници. Банке нису значајно подигле пасивне каматне стопе, а истовремено врло мален дио депозита је уговорен са промјенљивом каматном стопом. Ипак примјетно је да су пасивне каматне стопе више порасле на депозите више рочности, него на депозите ниже рочности. На тржишту новоуговорених депозита становништва највише су порасле каматне стопе у рочном сегменту изнад двије године који чине око половине новоуговорених депозита становништва. С друге стране, код депозита нефинансијских предузећа највећи раст је

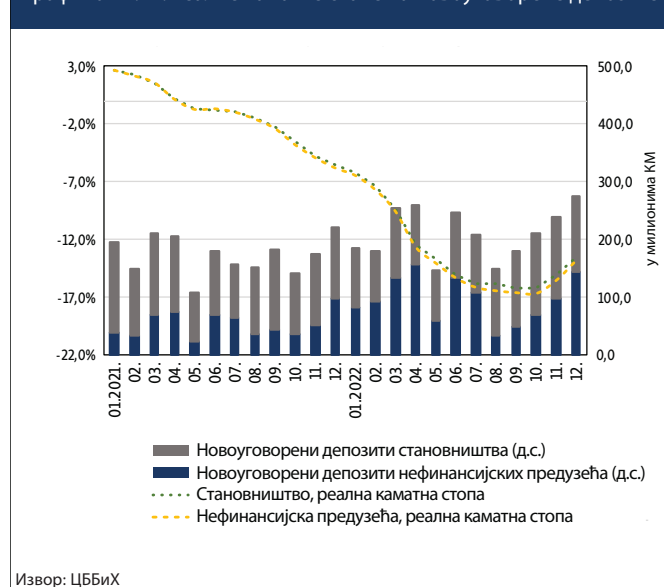
регистрован у рочном сегменту између једне и двије године, а они у укупним депозитима овог сектора учествују са око једном четвртином. На крају године пасивне каматне стопе у БиХ на депозите становништва и нефинансијских предузећа су ниже у односу на пасивне каматне стопе у еврозони за око 50 б.п. и 130 б.п. респективно.

Графикон 1.26: Каматне стопе на укупне новоуговорене депозите

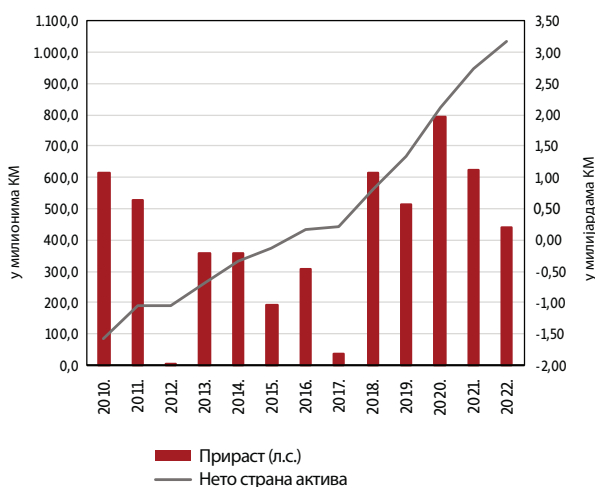
У поређењу с инфлацијом, пасивне номиналне каматне стопе су током цијеле године биле изузетно ниске, а пасивне реалне каматне стопе су биле негативне (графикон 1.27). Па ипак у поређењу са претходном годином када је ниво реалних каматних стопа био значајно већи, банке су у 2022. години уговориле за 22% више нових депозита него у 2021. години. Крајем септембра забиљежена је најнижа реална каматна стопа на депозите становништва и нефинансијских предузећа, а на крају године њена вриједност је била око -14%.

Графикон 1.27: Реалне каматне стопе на новоуговорене депозите

Промјена у динамици и структури стране активе и стране пасиве су довеле до даљег раста нето стране активе, која је достигла највећи до сада забиљежени ниво од 3,18 милијарди КМ (графикон 1.28). У извјештајном периоду настављен је умјерени раст стране активе (6,5%) уз благу измјену њене структуре на позицијама осталих депозита чији је удио повећан и кредита датих нерезидентима који су релативно смањени.³² У структури стране активе задржан је прошлогодишњи удио преносивих депозита код нерезидената (26%), а и удио потраживања по хартијама од вриједности издатим од стране резидената остао је исти (око 25%). У првој половини године банке су смањивале потраживања од нерезидената да би у другој половини године, посебно у задњем кварталу, дошло до наглог раста стране активе. Достигнути ниво стране активе је до сада највиши, док је страна пасива додатно смањена, те је достигла историјски најнижи ниво од 2002. године. Кључне промјене које су довеле до, у поређењу са претходне двије године, умјереног пада стране пасиве од 7%, десиле су се на позицијама осталих депозита нерезидената и осталих кредита нерезидената. Ове двије билансне позиције су допринијеле паду стране пасиве са 6 п.п, али то се није битно одразило на промјену структуре стране пасиве, која и даље позитивно доприноси стабилности банкарског система. Као и претходне године, удио осталих депозита нерезидената је око петине стране пасиве, што, уз висок удио кредита узетих од нерезидената, обезбјеђује могућност планирања одлива девизних средстава по основу евентуалног даљег смањења стране пасиве. Приближно исти ниво промјена стране активе и стране пасиве, али супротног предзнака, проузроковао је до сада највиши ниво покривености стране пасиве са страном активом, чиме је додатно ојачана ликвидност овог дијела девизног биланса банкарског сектора. На крају 2022. године на јединицу обавеза према нерезидентима банке имају 2,8 јединица потраживања од нерезидената, што је највећи до сада забиљежени однос. Поређења ради, тај однос је учи пандемије короне (2019), која је утицала на убрзано смањење стране пасиве и стагнацију стране активе током прве године пандемије, био 1:1,4.

Графикон 1.28: Нето страна актива

Извор: ЦББиХ

³² На овој позицији активности има свега пар банака и ради се о краткорочним трансакцијама.

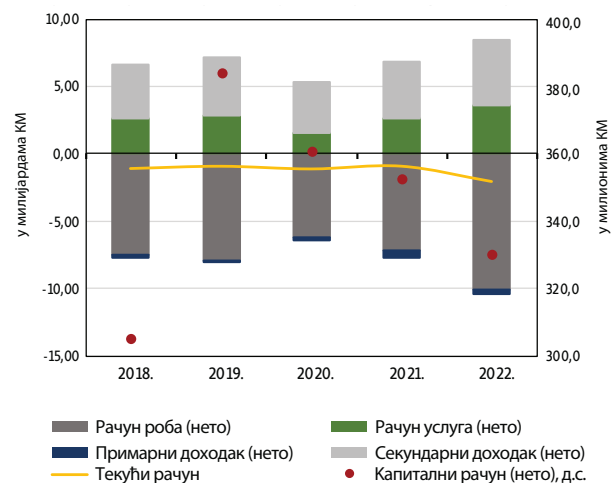
1.2.4 Спољни сектор

I. Платни биланс

Упркос изазовима које је са собом донијела енергетска криза изазвана ратом у Украјини, у 2022. години је дошло до значајног раста вриједности међународне трговине. У првој половини године раст међународне трговине је био под утицајем раста економске активности, док је у другој половини године највећим дијелом био посљедица раста цијена на глобалном нивоу. Посматрано у апсолутним износима, дефицит на текућем рачуну је у 2022. години је износио 2,04 милијарде КМ и представља највећи забиљежен дефицит у посљедњих десет година (графикон 1.29). Изразито висока вриједност дефицита текућег рачуна највећим је дијелом посљедица дефицита на рачуну роба који је био под великим утицајем раста цијена у 2022. години. Такође, услед номиналног раста дефицита текућег рачуна и успоравања економске активности у другој половини године, дошло је до раста дефицита текућег рачуна израженог у процентима БДП.

Наиме, дефицит текућег рачуна изражен у процентима БДП се повећао за 2,0 процентних поена на ниво од 4,3% у 2022. години.³³

Графикон 1.29: Текући и капитални рачун

Извор: ЦББиХ

У 2022. години је забиљежен значајан раст вриједности трансакција са иностранством на рачуну роба које су највећим дијелом посљедица раста цијена, као и повећане економске активности у БиХ и земљама главним трговинским партнерима у првој половини године. Упркос ниским годишњим стопама раста домаће потрошње и паду обима индустријске производње у другој половини године, вриједност увезене робе у БиХ (према платнобилансним подацима) је износила 26,23 милијарде КМ, што представља годишњи раст од 31,9%. С друге стране, вриједност извезене робе из БиХ је износила 16,13 милијарди КМ, што представља годишњи раст од 26,9%, а преко 73,0% извоза је пласирано на тржиште ЕУ које и даље представља најзначајнијег трговинског партнера.

³³ Номинални БДП за 2022. годину је пројекција ЦББиХ из новембра 2022. године.

Посматрано по групама производа, највеће учешће у укупном извозу имали су базни метали, жељезо, челик, алуминијум и њихови производи, који су у 2022. години забиљежили раст вриједности извоза од 31,8%. Упркос промптном расту цијена метала у првим седмицама рата у Украјини, у другој половини године је дошло до стабилизације цијена, тако да је ова група производа забиљежила и значајан количински раст извоза. Такође, извоз машина и апарата је забиљежио раст вриједности извоза од 21,6% и знатно мање је био под утицајем цјеновног ефекта. Неизвјесност везана за ланце дистрибуције енергената утицала је да највишу стопу раста вриједности извоза забиљеже производи минералног поријекла (43,1%) од чега се више од половине вриједности односи на извоз електричне енергије. Наиме, услед израженог раста цијена природног гаса и угља, као преовлађујућих погонских горива за производњу, у 2022. години је дошло до значајног раста берзанских цијена електричне енергије, тако да су многе земље ЕУ у августу забиљежиле рекордне вриједности. Извоз дрвета и производа од дрвета, групе производа у којима БиХ традиционално остварује значајан спољнотрговински суфицит, забиљежио је раст од 21,0%, с тим што је на вриједност извоза ове групе производа негативно утицала одлука о забрани извоза пелета и трупаца која је била на снази у другој половини године.

Највећи допринос укупној вриједности увоза, посматрано по учешћу и оствареној стопи раста (81,7%), забиљежио је увоз производа минералног поријекла, првенствено нафте и нафтних деривата. С обзиром да је просјечна берзанска цијена нафте у 2022. години била 41,7% виша у односу на претходну годину, очигледно је да је висока стопа раста ове групе производа највећим дијелом последица цјеновног ефекта. Поред наведених, значајну вриједност увоза су забиљежили базни метали, као и машине и апарати које су услед релативно ниске стопе раста произвођачких цијена индустрије машина у ЕУ од 8,2% забиљежиле значајан количински раст.

Табела 1.5: Спољнотрговинска робна размјена БиХ, према најзначајнијим трговинским партнерима (у милијардама КМ)

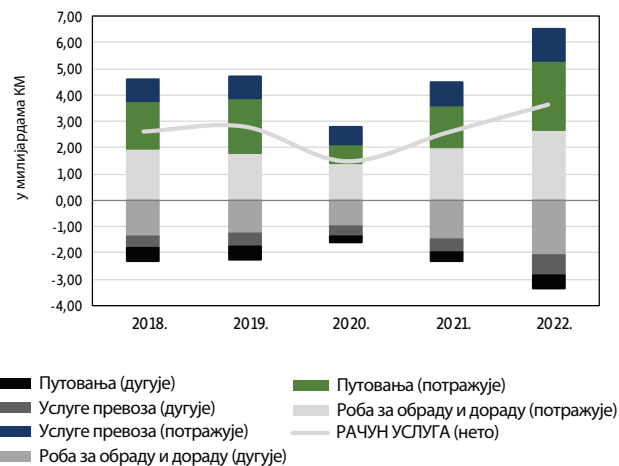
	Извоз			Увоз		
	2020.	2021.	2022.	2020.	2021.	2022.
ЕУ	7,63	10,39	13,23	10,28	12,73	16,30
СЕФТА	1,68	2,41	3,30	2,15	2,76	3,52
Остале земље	1,21	1,47	1,44	4,46	6,10	8,82
УКУПНО	10,52	14,27	17,97	16,89	21,60	28,64

Извор: БХАС

Одложена тражња из претходних година као и укидање рестрикција на путовања утицали су на остварење рекордног суфицита на рачуну услуга који је у 2022. години забиљежио раст од 41,0% у односу на претходну годину. Све најзначајније категорије рачуна услуга су у посматраном периоду забиљежиле значајне стопе раста, међу којима су приливи од страних туриста забиљежили највиши допринос остваривши раст вриједности од 1,04 милијарде КМ (графикон 1.30). Упркос паду обима индустријске производње у земљама главним трговинским партнерима БиХ, приливи од извоза робе након обраде и дораде су забиљежили раст од 649,7 милиона КМ. Подстакнути растом спољнотрговинске

робне размјене, приливи по основу услуга превоза су забиљежили раст од 19,5%, а доминантно учешће заузима међународни превоз робе.

Графикон 1.30: Рачун услуга у платном билансу

Извор: ЦББиХ

Поред суфицита на рачуну услуга, најзначајнији утицај на смањење дефицита текућег рачуна имао је суфицит на рачуну секундарног дохотка, првенствено захваљујући приливима по основу радничких дознака (графикон 1.31). Растом економске активности у првој половини 2022. године у развијеним земљама, нето приливи по основу радничких дознака су реализовани у рекордом износу и забиљежили су раст од 18,1%. Пензије из иностранства као друга најзначајнија категорија секундарног дохотка су у посматраном периоду забиљежиле раст од 4,8%. Поред наведених, значајан допринос смањењу дефицита текућег рачуна имали су и нето приливи по основу плата резидената у иностранству који су реализовани у износу од 1,00 милијарда КМ.

Графикон 1.31: Компензације запосленим у иностранству, дознаке и пензије из иностранства

Извор: ЦББиХ

Недостајућа средства за финансирање дефицита текућег рачуна обезбијеђена су приливима по основу директних страних улагања као и задуживањем приватног сектора код међународних кредитора. Директна страна улагања у БиХ у 2022. години су износила 1,20 милијарди КМ, што представља највећу вриједност у посљедњих четрнаест година, од чега се више од половине вриједности односи на реинвестирану зараду. Банке и друга финансијска предузећа су у посматраном периоду повећали своја улагања у дужничке инструменте у вриједности од 172,4 милиона КМ.

У оквиру осталих улагања, доминантан облик финансирања представљало је задуживање приватног нефинансијског сектора у облику трговачких кредита и аванса, као и зајмова код међународних кредитора. Наиме, висок ниво међународне робне размјене утицао је на раст прилива по основу трговачких кредита и аванса за 34,9%, као и зајмова сектора нефинансијских и других финансијских предузећа од 14,1%. С друге стране, сектор владе је у посматраном периоду смањио своје обавезе по основу зајмова према међународним финансијским институцијама за 244,6 милиона КМ. Банкарски и сектор владе су забиљежили повећање активе на ставци валута и депозита, док је истовремено банкарски сектор забиљежио и смањење пасиве по истом основу.

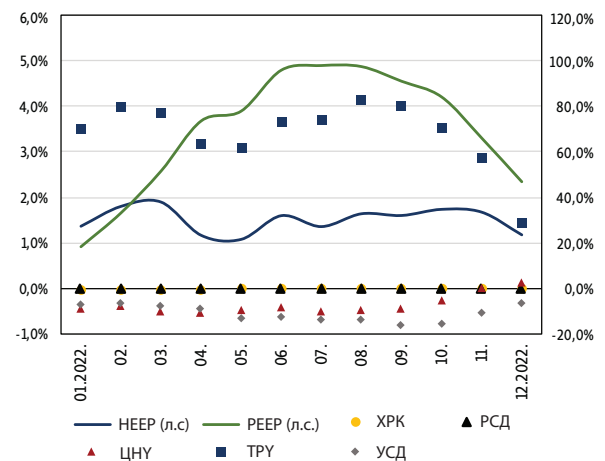
II. Номинални и реални ефективни девизни курс

Номинални ефективни курс (NEER) и реални ефективни курс (REER), гдје је индекс потрошачких цијена коришћен као дефлатор, су у 2022. години забиљежили умјерену апрецијацију која је у децембру на годишњем нивоу износила 1,2% и 2,3%, респективно (графикон 1.32). Апрецијација NEER-а је посљедица апрецијације EUR, наше сидрене валуте према валутама земаља наших трговинских партнера, а посебно према валутама земаља

у развоју, што је посебно било изражено у случају турске лире, која је у децембру на годишњем нивоу износила 28,9%, што је знатно ниже у односу на претходне мјесеце услед утицаја базног ефекта. С друге стране, КМ је на крају године забиљежила номиналну депрецијацију према америчком долару од 6,4%, швајцарском франку 5,3% и чешкој круни од 3,9%.

Номинална депрецијација КМ према америчком долару је посљедица номиналне депрецијације EUR, наше сидрене валуте, услед веће изложености еврозоне утицајима енергетске кризе, као и зачајно интензивнијем подизању референтних каматних стопа од стране америчког FED-а, тако да је курс EUR/USD у септембру 2022. године достигао најнижу вриједност од увођења евра.

Графикон 1.32: Годишње промјене у девизном курсу КМ

Извор: ЦББиХ

Напомена: Позитивне вриједности на десној скали представљају апрецијацију КМ према одабраној валути

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Извјештај о активностима ЦББиХ у 2022. години

2. ИЗВЈЕШТАЈ О АКТИВНОСТИМА ЦББИХ У 2022. ГОДИНИ

У децембру 2022. године, нето девизне резерве су износиле 16,06 милијарди КМ и смањене су за 282,5 милиона КМ (1,72%) у односу на исти период претходне године (графикон 2.1). Тренд смањења годишње стопе раста девизних резерви обиљежио је цијелу 2022. годину. На кретања девизних резерви у 2022. години утицало је сервисирање спољног дуга, изостанак иностраног задуживања, приливи од дознака те приливи директних страних инвестиција као посљедица задржане зараде у банкарском сектору. Смањење девизних резерви забиљежено у првом кварталу није неуобичајено, а најчешће је узроковано смањеним обнављањем доспјеле стране пасиве банака. У јулу и августу 2022. године повећање девизних резерви је посљедица утицаја позитивног салда куповине и продаје услед туристичке сезоне. У посљедња три мјесеца 2022. године, значајније смањење девизних резерви је могућа посљедица повећања стране активе банака, услед повећања осталих депозита код нерезидената.

Графикон 2.1: Девизне резерве ЦББиХ

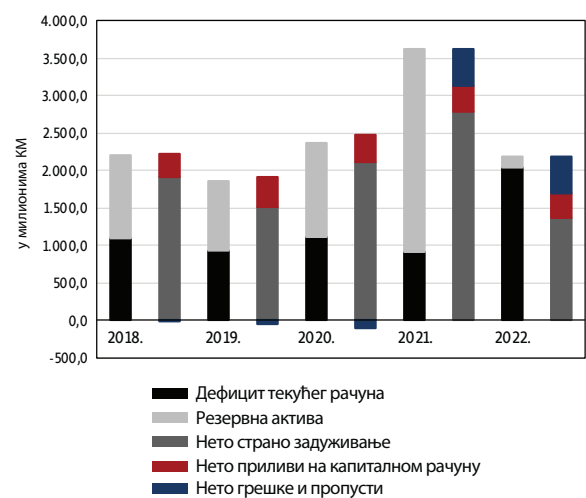
Извор: ЦББиХ

Све трансакције које утичу на ниво девизних резерви рефлектују се, на агрегатном нивоу, кроз кретање куповине и продаје КМ код ЦББиХ, што чини основу формирања истих. Допринос расту или паду девизних резерви највише је изражен кроз купопродају комерцијалних банака и депонената код ЦББиХ, док остале промјене, попут ефеката инвестирања девизних резерви, имају знатно мањи утицај. Током 2022. године, ЦББиХ је остварила позитиван салдо куповине и продаје КМ са комерцијалним банкама и интерним депонентима у висини од 215,6 милиона КМ.

Отплата спољног дуга, као један од фактора који утиче на смањење девизних резерви, у 2022. години износила је 802,29 милиона КМ. Промјене у вриједности портфеља ЦББиХ услед тржишних услова су у 2022. години имале негативан утицај на девизне резерве (видјети поглавље 2.3).

На графикону 2.2 су приказане ставке платног биланса са аспекта нето финансирања из иностранства, као и резервна актива, коју са платнобилансног аспекта углавном чине девизне резерве. Дефицит текућег рачуна се може посматрати и као дуг БиХ према иностранству, који је финансиран нето страним задуживањем код нерезидената за износ који није покривен нето приливима на капиталном рачуну. Нето страно задуживање може бити у облику директних страних улагања, што је најпогоднији облик са макроекономског аспекта, јер не подлијеже обавези враћања, а са друге стране подиже домаће капацитете, или у форми спољног задуживања сектора владе, предузећа или финансијског сектора.

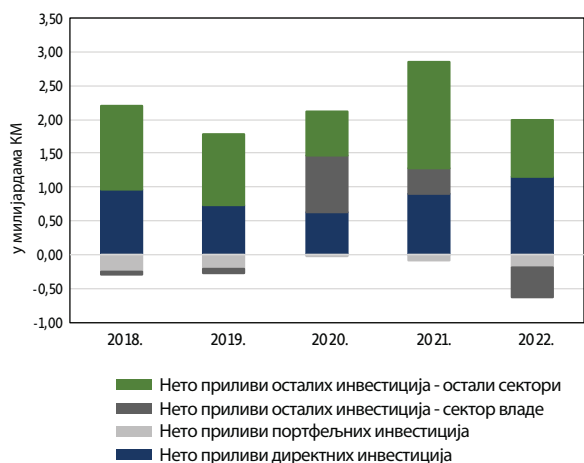
Графикон 2.2: Утицај платнобилансних ставки на раст девизних резерви

Извор: ЦББиХ

Нето страно задуживање у 2022. години је било знатно ниже у односу на 2021. годину (51,0%), када је значајан допринос расту резервне активе имала алокација специјалних права вучења од стране Међународног монетарног фонда, а сама структура задуживања је била другачија (графикон 2.3). Задуживање сектора владе, које је у претходне двије године имало значајан допринос у расту резервне активе, је изостало у 2022. години у значајнијем обиму, тако да су отплате зајмова међународним финансијским институцијама биле знатно више од нових задужења. Поред тога, одливи средстава забиљежени су и на ставци портфељ инвестиција као посљедица улагања предузећа из финансијског сектора у дужничке хартије од вриједности. Највећи позитиван утицај на нето страно задуживање имали су нето приливи од директних страних улагања који су у 2022. години забиљежили раст од 250,2 милиона КМ у односу на претходну годину, од чега се највећи дио односи на реинвестирану зараду. У оквиру осталих инвестиција, најзначајнији ефекат на резервну активу су имали приливи приватног сектора, међу којима су доминантну улогу имали приливи по основу трговачких кредита, подстакнути високом вриједношћу спољнотрговинске размјене, као и зајмови приватним предузећима.

Графикон 2.3: Структура нето спољног задужевања

Извор: ЦББиХ

2.1 Монетарна политика

ЦББиХ је и у 2022. години испунила циљ дефинисан Законом, издавање домаће валуте према аранжману валутног одбора. У складу с чланом 31. Закона о ЦББиХ обавезна је да осигура да укупан износ њене новчане пасиве никада не пређе еквивалентан износ њених нето девизних резерви, што је у потпуности и испуњено.

У складу са Законом, укупан износ новчане (монетарне) пасиве Централне банке је увијек збир:

(А) свих новчаница и кованог новца које су у оптицај ставиле централа, главне јединице и остале филијале Централне банке, и

(Б) потражних салда свих рачуна који се држе у књигама Централне банке и њених организационих јединица од стране резидентних власника рачуна.

Крајем 2022. године нето страна актива износила је 451,5 милиона КМ, што је за 321,2 милиона КМ мање у односу на стање на крају 2021. године. Нето девизне резерве на крају 2021. године су износиле 16,06 милијарди КМ и смањене су за 282,5 милиона КМ (1,73%) у односу на исти период претходне године. Монетарна пасива је у истом периоду забиљежила раст од 38,7 милиона КМ, услед кретања укупних држања банака код ЦББиХ током 2022. године Нето страна актива представља заштиту од шокова који могу имати негативан утицај на тржишну вриједност финансијских инструмената у које су девизне резерве инвестирале.

Стопа покрића валутног одбора на крају 2022. године је мања у односу на крај претходне године и износила је 102,89% (графикон 2.4). Пад коефицијента покрића је посљедица снажног утицаја тржишних кретања на вриједност портфеља девизних резерви.

Крајем четвртог квартала примјетна је значајна промјена у структури девизних резерви у корист депозита код нерезидената, а што је између осталог узроковано промјенама у монетарној политици ЕЦБ (промјена Deposit Facility Rate). Због каматних ризика и промјена у фер вриједности портфеља, ЦББиХ је реструктурирала портфељ. Посљедично инвестициона политика ЦББиХ је на овај начин адекватно позиционирана с аспекта очувања стопе покрића валутног одбора.

Графикон 2.4: Покривеност монетарне пасиве нето девизним резервама

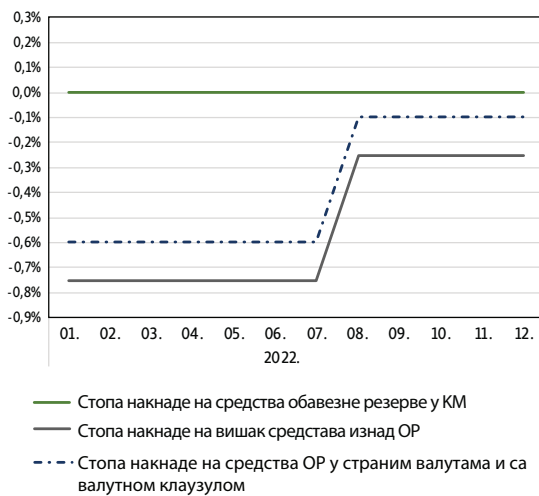
Извор: ЦББиХ

2.2 Рачуни резерви код ЦББиХ

Једини инструмент монетарне политике ЦББиХ је обавезна резерва. У току 2022. године, ЦББиХ није мијењала стопу обавезне резерве, нити обухваност основице за обрачун обавезне резерве. Стопа обавезне резерве је задржана на 10% и примијењује се на сву домаћу и страну пасиву банака. Управни одбор ЦББиХ је на сједници одржаној 27.10.2021. године донио одлуку да се од 01.01.2022. године стопа накнаде на средства изнад обавезне резерве на рачунима резерви банака код ЦББиХ измијени на -0,75% (стопа на депозите комерцијалних банака ЕЦБ-а умањена за 25 базних поена). Стопа накнаде на обавезну резерву у КМ остала је непромијењена и износила је 0%.

С друге стране, на основицу у страним валутама и у домаћој валути с валутном клаузулом се обрачунавала накнада по стопи коју примјењује Европска централна банка на депозите комерцијалних банака (Deposit Facility Rate) умањену за 10 базних поена (-0,60%). Управни одбор ЦББиХ је на сједници одржаној 29.07.2022. године донио одлуку да се изврши корекција стопе накнаде на средства обавезне резерве по основу основице у страним валутама и у домаћој валути с валутном клаузулом те да се обрачунава накнада по стопи од минус 10 базних поена и да се на средства изнад обавезне резерве обрачунава накнада по стопи од минус 25 базних поена. Стога су ове накнаде остале на овим нивоима све до краја 2022. године (графикон 2.5.).

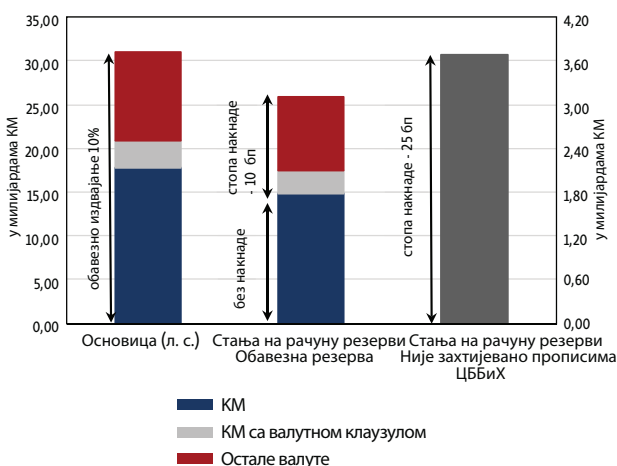
Графикон 2.5: Приказ политике обавезне резерве у контексту измјене накнада

Извор: ЦББиХ

Управни одбор ЦББиХ је на сједници одржаној 28.11.2022. године донио Одлуку да се изврши корекција стопе накнаде на средства обавезне резерве и то на начин да се на средства обавезне резерве по основу основице у домаћој валути, КМ обрачунава накнада по стопи од 25 базних поена, док се на средства обавезне резерве по основу основице у страним валутама и у домаћој валути с валутном клаузулом обрачунава накнада по стопи од 10 базних поена. Наканда на вишак изнад обавезне резерве ће се обрачунавати по нултој стопи. Ова одлука је ступила на снагу од 01.01.2023. године.

Графикон 2.6: Приказ политике обавезне резерве у контексту стања у посљедњем обрачунском периоду у 2022. години

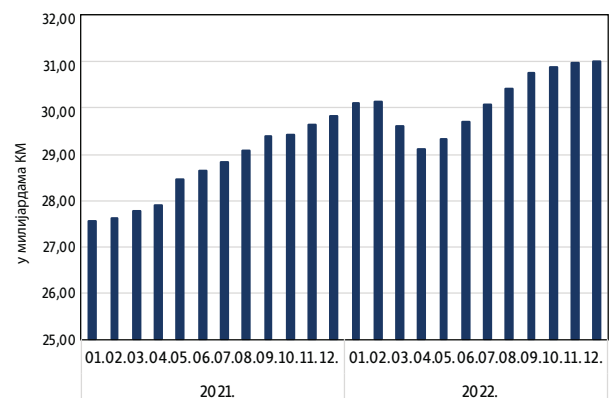

Извор: ЦББиХ

Напомена: Стања на рачунима резерви, која нису захтјевана прописима ЦББиХ, подразумијевају све валуте

Системом обавезне резерве су до децембра 2022. године биле обухваћене 23 банке. У децембру је забиљежено спајање двије банке, те је њихов број на крају године био 22. Све банке су испуњавале обавезу издвајања на рачун обавезне резерве. Снажан раст депозита домаћих сектора и даље је доминантан фактор раста основице за обрачун обавезне резерве. Основица за обрачун обавезне резерве, на крају извјештајног периода, износила је 30,99 милијарди КМ, а у односу на исти период прошле године већа је за 1,2 милијарде КМ (графикон 2.7).

Графикон 2.7: Кретање основице за обрачун ОР

Извор: ЦББиХ

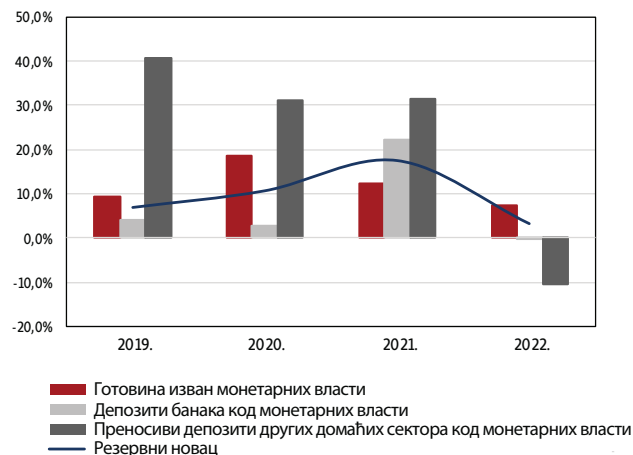
Током 2022. године тренд кретања основице за обрачун обавезне резерве је одступао од уобичајног услед рата у Украјини. С тим у вези, у периоду март-мај 2022. године дошло је до пада укупне основице као реакције депоната на растуће глобалне неизвјесности. Ова ситуација је била привременог карактера, те се тренд раста основице за обрачун обавезне резерве који је забиљежен од почетка 2021. године, након маја наставио све до краја 2022. године. Из свега наведеног, имајући у виду тренд у страниј пасиви банака (смањена за 46,80 милиона КМ поредећи децембар у односу на јануар 2022. године) може се закључити да су се банке првенствено ослањале на домаће изворе финансирања, те да су дешавања у Украјини имала само тренутни ефекат који се у коначници није значајно одразио на основицу за обрачун обавезне резерве.

Графикон 2.8: Стање рачуна резерви код ЦББиХ и имплицитна стопа ОР

Извор: ЦББиХ

Графикон 2.9: Годишње промјене у компонентама резервног новца

Извор: ЦББиХ

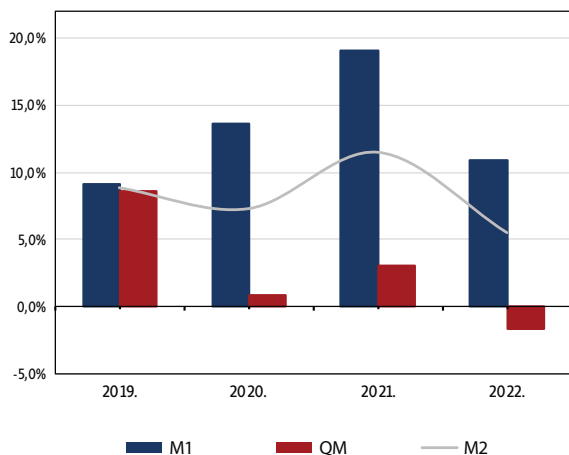
Укупна средства на рачунима резерви код ЦББиХ на крају обрачуноског периода износила су 6,72 милијарде КМ, а имплицитна стопа обавезне резерве износила је 21,9%. На крају децембра просјечна средства изнад обавезне резерве износила су 3,62 милијарде КМ. Како је у четвртном кварталу 2022. године забиљежено постепено смањење вишка изнад ОР, укупан износ на крају године је мањи за 480 милиона КМ у односу на крај претходне године. Међутим, овдје треба узети у обзир да је на крају 2021. године забиљежен рекордан вишак изнад ОР, који се постепено у току 2022. године мијењао. Иако је тенденција држања знатно вишег стања на рачунима код ЦББиХ, у односу на прописану ОР од стране ЦББиХ, израженија код мањег броја банака, евидентно је да се ипак, ради о системској појави, која није карактеристична за само одређену групу банака. Средства изнад обавезне резерве представљају само једну од компоненти високоликвидне активе банкарског система и управо је и у току 2022. године забиљежена висока ликвидност банкарског сектора без обзира на привремене нестабилности узроковане дешавањима у Украјини, а слиједом тога и на глобалном нивоу.

Усљед рата у Украјини и повлачења депозита из банака, забиљеженог у првом кварталу 2022. године, значајно је измијењена структура резервног новца у посматраном периоду. У структури резервног новца, готовина изван монетарних власти, иако мањим интензитетом, је наставила тренд раста те је износ готовине изван монетарних власти са крајем године већи за 7,4% у односу на исти период прошле године. Депозити банака код монетарних власти, након смањења у првом кварталу 2022. године, са крајем године биљеже раст те можемо рећи да су се у потпуности вратили на износ забиљежен у децембру 2021. године. Тренд раста преносивих депозита других домаћих сектора заустављен је у 2022. годни те су ови депозити остварили негативну годишњу стопу раста од 11%. Посљедично, благом годишњем расту резервног новца од 3,3% управо је највише допринио раст готовине изван монетарних власти од 7% (графикон 2.9). Резервни новац на крају 2022. године је износио 14,92 милијарде КМ.

Током 2022. године повећање новчане масе (M2) у потпуности је било узроковано растом агрегата M1, који укључује најликвидније компоненте новчане масе, преносивих депозита те готовине изван банака (графикон 2.10). Од укупног раста новчане масе у 2022. години чак 79% се односило на раст преносивих депозита у домаћој валути. Укупна новчана маса на крају године износила је 33,23 милијарде КМ, што је повећање од 5,47% у односу на исти период прошле године. Дио овог континуираног раста долази и од рочне трансформације депозита у корист трансакционих. Наиме, усљед неизвјесности, високе инфлације и ниских пасивних каматних стопа, становништво и привреда се често не одлучују на наставак орочења, него радије задржавају средства као преносиве депозите којима могу располагати у сваком тренутку.

С друге стране, недовољна кредитна активност, изазвана повећањем кредитних ризика, али и смањеном тражњом за кредитима, није ни стварала потребе банака за додатним дугорочним изворима финансирања (видјети потпоглавље о банкарском сектору). Раст ширег монетарног агрегата, квази-новац (QM), за разлику до претходних година био је негативан и у потпуности је резултат смањења осталих депозита како у домаћој тако и у страној валути. Највећи пораст преносивих депозита у току 2022. године забиљежен је код сектора становништва и нефинансијских приватних предузећа. У структури укупних депозита преносиви депозити са крајем 2022. године учествују са 65%, што је за 5 п.п. више него у односу на претходну годину.

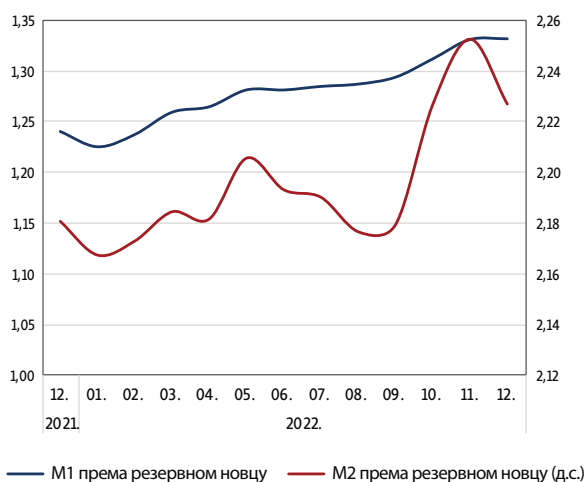
Графикон 2.10: Годишње стопе раста у монетарним агрегатима

Извор: ЦББиХ

Промјене у кретању компоненти новчане масе као и промјене у резервном новцу забиљежене током 2022. године, одразиле су се и на монетарну мултипликацију. С обзиром на забиљежена кретања резервног новца у односу на новац у ширем смислу, монетарни мултипликатор за M2 је забиљежио осцилације у току године али и благо повећање у односу на исти период прошле године. Услед значајно бржег раста монетарног агрегата M1 у односу на раст примарног новца, монетарни мултипликатор за M1 исказао је раст у посљедњих годину дана (графикон 2.11).

Графикон 2.11: Монетарна мултипликација

Извор: ЦББиХ

И регулаторни подаци указују на стабилан раст домаћих извора средстава (табела 2.1). Учешће краткорочних финансијских обавеза у укупним финансијским обавезама је и даље високо и биљежи раст у односу на претходну годину. Раст преносивих депозита поново је (као и претходне године) утицао на повећање индикатора ликвидности. Веома висок проценат краткорочних

према укупним финансијским обавезама банака указује на све неповољнију рочну структуру извора која тренутно не погодује снажнијем расту дугорочних кредитних пласмана. Снажнији раст депозита у односу на кредитну активност резултирао је тиме да и у 2022. години укупан износ депозита знатно премашује укупан износ кредита током цијелог посматраног периода. Коефицијент покрића ликвидности (LRC)³⁴ је у трећем кварталу 2022. године на нивоу система износио 210,8% и готово све банке у систему биљеже знатно више вриједности индикатора од минимално прописане. У складу са важећим регулаторним прописима банке су од краја четвртог квартала 2021. године обавезне извјештавати агенције о коефицијенту нето стабилних извора финансирања³⁵, а од краја 2022. године су дужне испуњавати захтјеве у погледу НСФР. Минимални захтијевани ниво коефицијента нето стабилних извора финансирања према Базелском комитету је најмање 100% на дневној основи. Овај индикатор је на крају трећег квартала износио 160,8% и све банке у систему биљеже знатно више вриједности индикатора од минимално прописане.

Табела 2.1. Индикатори ликвидности банкарског сектора у БиХ

		Ликвидна средства према укупним средствима	Ликвидна средства према краткорочним финансијским обавезама	Депозити према кредитима	Краткорочне финансијске према укупним финансијским обавезама
2017.	Q1	23,5%	41,6%	101,2%	72,8%
	Q2	38,8%	42,1%	101,1%	72,8%
	Q3	20,6%	43,8%	103,5%	74,4%
	Q4	28,7%	44,3%	105,1%	75,2%
2018.	Q1	29,0%	44,0%	106,0%	75,8%
	Q2	32,7%	43,2%	107,0%	78,0%
	Q3	29,2%	44,4%	108,5%	78,0%
	Q4	29,7%	44,6%	109,5%	77,3%
2019.	Q1	28,8%	44,0%	109,7%	76,3%
	Q2	28,7%	43,8%	109,6%	76,1%
	Q3	30,0%	46,2%	112,5%	75,4%
	Q4	29,6%	45,5%	112,7%	75,3%
2020.	Q1	28,1%	43,0%	113,2%	75,4%
	Q2	27,3%	40,7%	114,9%	77,5%
	Q3	28,0%	41,3%	117,8%	78,4%

Извор: ЦББиХ

³⁴ Коефицијент покрића ликвидности (LCR) показује способност банака да издрже тридесетодневни сценариј стреса ликвидности и израчунава се као омјер између заштитног слоја ликвидности, што су средства која би била ликвидна у временима стреса и нето ликвидносних одлива који се израчунавају у складу са утврђеним параметрима сценарија у наредних 30 календарских дана. Банке су дужне одржавати LCR у износу од најмање 100%.

³⁵ Коефицијент нето стабилних извора финансирања (НСФР) је нови FSI који показује способност банака да издрже тржишне поремећаје у периоду од годину дана. Овај FSI се израчунава као омјер расположивог стабилног финансирања и потребног стабилног финансирања.

2.3 Управљање девизним резервама

У складу са Законом о ЦББиХ и одговарајућим интерним актима (инвестиционим смјерницама, стратешком алокацијом активе те правилима и параметрима ризика), ЦББиХ управља девизним резервама, полазећи првенствено од принципа сигурности и ликвидности инвестирања. С обзиром да према члану 34. Закона о ЦББиХ није могуће инвестирати више од еквивалента 50% укупног несмањеног капитала и резерви у друге валуте осим EUR, ЦББиХ више од 99% девизних резерви инвестира у финансијске инструменте деноминоване у EUR. На међубанкарском тржишту еврозоне, у току 2022. године, дошло је до пораста приноса и каматних стопа, те стога ЦББиХ инвестира уз нешто више и позитивне каматне стопе на девизне депозите код страних банака и тржишне приносе на државне дужничке хартије од вриједности. Овакво окружење имплицира више нето приходе од инвестирања средстава девизних резерви.

Одлуке о управљању и инвестирању девизних резерви доносе се на три нивоа у оквиру организације ЦББиХ: стратешком – Управни одбор; тактичком – Инвестициони комитет и оперативном – надлежна одјељења Сектора за монетарне операције, управљање девизним резервама и готовином. Управни одбор утврђује инвестиционе смјернице, којима се дефинишу максимална толеранција на ризик, оптимална комбинација (енгл. trade-off) између ризика и поврата, стратешка алокација активе, инвестициона ограничења, инвестициони период и референтна вриједност (енгл. benchmark) за оцјену перформанси. Инвестициони комитет дјелује у оквиру обавезујућих законских ограничења и Инвестиционих смјерница усвојених од Управног одбора те правила и параметара ризика везаних за улагање девизних резерви. Одлучивање и одговорност за свакодневно управљање девизним резервама је на оперативном нивоу, који дјелују у складу са смјерницама те правилима и параметрима ризика.

У процесу управљања девизним резервама, током 2022. године, континуирано су разматране доступне информације с релевантних тржишта новца и капитала у еврозони и свијету, као и доступне прогнозе које би могле утицати на инвестирање девизних резерви у текућој години, али и у наредном периоду. Такође, анализиране су могућности и модалитети политике инвестирања и управљања девизним резервама ЦББиХ и инициране одговарајуће промјене политике инвестирања у циљу прилагођавања новим тржишним условима у еврозони. Континуирано су анализиране и информације везане за рејтинге иностраних банака код којих ЦББиХ има орочене депозите и средства на текућем рачуну и држава које су емитенти хартија од вриједности заступљених у портфељу девизних резерви ЦББиХ.

Портфељ девизних резерви ЦББиХ изложен је првенствено финансијским ризицима (каматном, кредитном и ризику ликвидности) те девизном ризику. Управљање каматним ризиком, односно, ризиком смањења тржишне вриједности портфеља девизних резерви због непожељних кретања каматних стопа, подразумева: прописивање циљаног модификованог трајања портфеља девизних резерви и дозвољеног одступања; праћење

вриједност под ризиком (енгл. Value at Risk) и; прописивање максималног износа стандардне девијације дозвољеног одступања поврата портфеља ЦББиХ од поврата референтног портфеља.

ЦББиХ ограничава изложеност кредитном ризику улагањем у обвезнице одабраних држава еврозоне те пласирањем депозита у: одабране централне банке у еврозони, Банку за међународна поравнања (енгл. Bank for International Settlements, BIS) те одабране комерцијалне иностране банке, уз услов да задовољавају стандарде подобности уговорне стране. Основни принцип у управљању кредитним ризиком представља одговарајући критеријум одабира уговорних страна и дужничких хартија од вриједности с фиксним приходом и избјегавање превелике концентрације изложености кредитном ризику према појединој уговорној страни. Наведени стандарди и ограничења преиспитују се и по потреби ажурирају, при чему се води рачуна о званичним оцјенама водећих свјетских рејтинг агенција, као и индикаторима добијеним примјеном интерних метода за процјену кредитног ризика.

Управљање ризиком ликвидности се базира на процјени потенцијалних потреба за ликвидношћу и идентификацији ликвидних финансијских инструмената. Инструменти којима се осигурава дневна ликвидност су преконоћни депозити и средства на текућим рачунима код уговорних страна које задовољавају критеријуме кредитног ризика те доспијевајућа средства по свим инструментима.

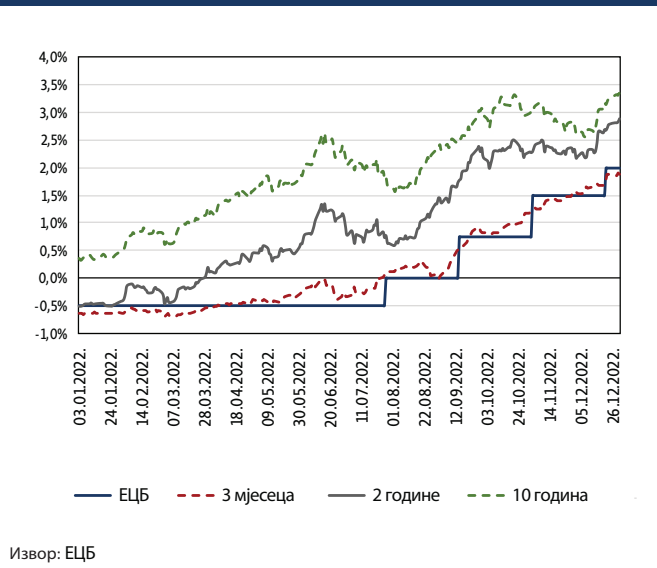
Девизни ризик представља ризик промјене вриједности девизне активе и пасиве због промјене валутних курсева у којима се држе девизне резерве у односу на домаћу валуту. Управљање девизним ризиком проводи се првенствено кроз усклађивање валутне структуре активе и пасиве ЦББиХ.

Процес и резултати управљања девизним резервама ЦББиХ су, и у 2022. години, били у знатној мјери детерминисани кретањима на финансијским тржиштима на којим се, у складу са Законом о ЦББиХ и дефинисаном стратешком структуром резерви, инвестирају средства у страном конвертибилној валути. Краткорочне каматне стопе у 2022. години, као и тржишни приноси на краткорочне и средњорочне државне обвезнице земаља еврозоне су порасле у односу на вриједности у 2021. години, нарочито откако је ЕЦБ почела повећавати кључне каматне стопе у еврозони³⁶. Све три кључне каматне стопе ЕЦБ су повећаване у јулу, септембру, новембру и у децембру 2022. године (видјети потпоглавље 1.1), што се одразило на кретање каматних стопа (Еурибор) и тржишних приноса на еврообвезнице свих преосталих рочности до доспијећа у 2022. години (графикон 2.12). Просјечни тржишни приноси на петогодишње и десетогодишње државне обвезнице земаља еврозоне у 2022. години били су за око високих 180 базних поена изнад вриједности у 2021. години (табела 2.2). Просјечни тржишни приноси на двогодишње и петогодишње државне обвезнице земаља еврозоне, у 2022. години, били су за око 100

³⁶ Управни одбор ЕЦБ-а сваких шест седмица одлучује о висини три кључне каматне стопе у еврозони. На ниво каматних стопа на девизне депозите ЦББиХ највећи утицај има ЕЦБ-ова депозитна стопа (енгл. the deposit facility rate).

базних поена виши него у 2015. години (табела 2.2). Раст тржишних приноса допринио је значајном порасту просјечне пондерисане нето каматне стопе (PPnKS³⁷) у 2022. години, са -0,04% у првом, до 0,16% у четвртном кварталу. Просјечна годишња PPnKS за 2022. годину је, стога, позитивна (0,09%), за разлику од 2021. године (-0,08%). Међутим, PPnKS је још увијек нижа од њених вриједности у годинама прије пандемије КОВИД-19 (табела 2.2).

Графикон 2.12: Просјечни дневни тржишни приноси на државне обвезнице у еурозони и ЕЦБ-ове депозитне стопе у 2022. години

Извор: ЕЦБ

Табела 2.2: Просјечна пондерисана нето каматна стопа на девизне резерве ЦББиХ и просјечне годишње каматне стопе, и тржишни приноси, на државне обвезнице у еурозони

	PPnKS, %	ЕЦБ - Депозитна стопа, %	ЕЦБ - Главне операције рефинансирања, %	Euribor, %		EUR обвезнице, %					
				1 m	3 m	Мјесеци		Године			
							6	1	2	5	10
2015.	0,34	-0,21	0,05	-0,07	-0,02	-0,10	-0,10	-0,10	-0,04	0,40	1,18
2016.	0,22	-0,38	0,01	-0,34	-0,26	-0,42	-0,39	-0,36	-0,32	0,01	0,77
2017.	0,18	-0,40	0,00	-0,37	-0,33	-0,54	-0,52	-0,49	-0,39	0,18	1,09
2018.	0,16	-0,40	0,00	-0,37	-0,32	-0,48	-0,43	-0,33	-0,13	0,46	1,14
2019.	0,11	-0,43	0,00	-0,40	-0,36	-0,46	-0,42	-0,37	-0,27	-0,02	0,40
2020.	0,04	-0,50	0,00	-0,50	-0,43	-0,50	-0,49	-0,47	-0,43	-0,27	0,08
2021.	-0,08	-0,50	0,00	-0,56	-0,55	-0,64	-0,63	-0,62	-0,58	-0,37	0,10
2022.	0,09	0,08	0,58	0,07	0,34	0,15	0,35	0,66	0,97	1,44	1,91

Извор: ЕЦБ, ЦББиХ

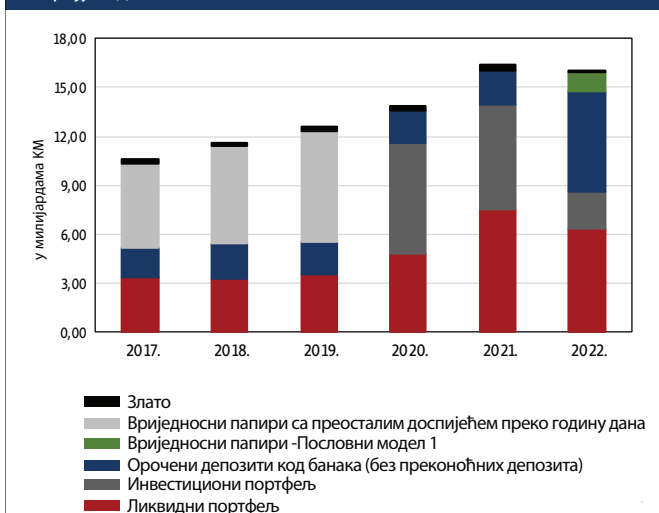
Напомене: Просјечне годишње каматне стопе и тржишни приноси израчунати су као просјек дневних каматних стопа и тржишних приноса у посматраној години. Депозитна стопа ЕЦБ-а је у 2022. години повећана у четири наврата. Просјечна ЕЦБ-ова депозитна стопа у прва два квартала 2022. године износила је -0,50%, у трећем кварталу 0,01%, а у четвртном кварталу 1,30%. Стога је годишњи просјек ЕЦБ-ове депозитне стопе за 2022. годину много нижи од депозитне стопе на крају 2022. године (2%).

³⁷ Просјечна пондерисана нето каматна стопа израчунава се тако што се укупни нето каматни приходи у страном валути у извјештајној години подијеле са просјечним стањем девизних резерви у извјештајној години. Укупни нето каматни приходи у страном валути се израчунавају као разлика између укупних каматних прихода у страном валути и укупних каматних расхода у страном валути. Укупни каматни приходи у страном валути су збир каматних прихода на хартије од вриједности, каматних прихода на девизне депозите код иностраних банака и каматних прихода на држана средства у SDR код ММФ-а. Укупни каматни расходи у страном валути су збир каматних расхода на хартије од вриједности и каматних расхода на девизне депозите код иностраних банака.

Структуру девизних резерви на крају 2022. године (графикон 2.13) чинили су: орочени депозити код банака (без преконоћних депозита) с учешћем од 37,98%; ликвидни портфељ с учешћем од 39,71%; инвестициони портфељ (хартије од вриједности којима је до доспијећа преостало више од годину дана) с учешћем од 14,02%; хартије од вриједности (Пословни модел 1) са учешћем од 7,30% и; злато с учешћем од 1,00%. На крају 2022. године ликвидни портфељ су чинили: текући рачуни код банака (10,14% укупних девизних резерви); преконоћни депозити (3,38% укупних девизних резерви); готовина у трезору ЦББиХ (3,56% укупних девизних резерви); специјална права вучења ММФ-а (мање од 0,01% укупних девизних резерви) и хартије од вриједности којима је до доспијећа преостало годину дана и мање (22,63% укупних девизних резерви). Хартије од вриједности којима је до доспијећа преостало годину дана и мање, као највећа ставка ликвидног портфеља, износили су 3,64 милијарде КМ на крају 2022. године. Текући рачуни код банака, као друга највећа ставка ликвидног портфеља, на крају 2022. године износили су 1,63 милијарде КМ.

Хартије од вриједности с фиксним приходом на крају 2022. године чинили су 43,94% укупних девизних резерви, што је за око 27 процентних поена мање у односу на крај 2021. године. Средства депонована код нерезидентних банака на крају 2022. године чинила су 51,50% укупних девизних резерви, што је за око 27 процентних поена више у односу на њихово учешће у девизним резервама на крају 2021. године. С циљем заштите од кредитног ризика, врши се инвестирање у хартије од вриједности одабраних европских земаља, уз ограничења минималног прихватљивог прага композитног кредитног рејтинга и захтијевањем просјечног кредитног рејтинга портфеља.

Графикон 2.13: Структура инвестирања девизних резерви ЦББиХ на крају године

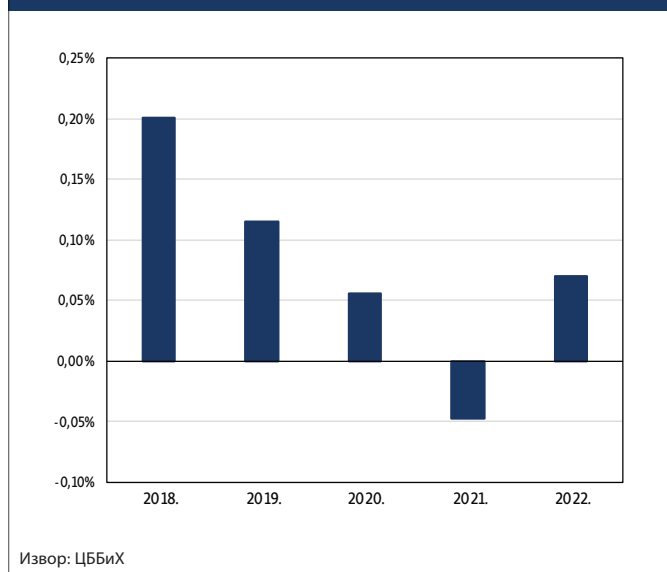

Извор: ЦББиХ

Напомена: Инвестициони портфолио био је извјештајна категорија до краја 2016. године, и садржавао је вриједносне папире расположиве за продају, с доспијећем дужином од једне године и цијели портфолио за држање до доспијећа. Инвестициони портфолио је од 2020. године поново извјештајна категорија, и садржи вриједносне папире којима је до доспијећа преостало више од годину дана. Вриједносне папире којима је до доспијећа преостало годину дана и мање чине саставни дио ликвидног портфолија. У фебруару 2022. године отпочело је инвестирање у вриједносне папире чије се накнадно мјерење фер вриједности врши методом амортизованог трошка (Пословни модел 1).

Нето ефекат улагања девизних средстава ЦББиХ у конвертибилну страну валуту на биланс успјеха за период 01.01.-31.12.2022. године износи 11,15 милиона КМ, а изражен ефективном стопом приноса³⁸ износи 0,07% (графикон 2.14). Раст стопа приноса на улагања у конвертибилну страну валуту последица је пораста каматних стопа на краткорочне депозите у еврима и инвестирања у хартије од вриједности, уз позитивне стопе приноса при куповини у посљедњих неколико година. Сем тога, на ниво прихода значајно утиче смањено инвестирање у хартије од вриједности ради смањења изложености и осјетљивости на каматни ризик с циљем заштите покривености монетарних обавеза и стабилности валутног одбора.

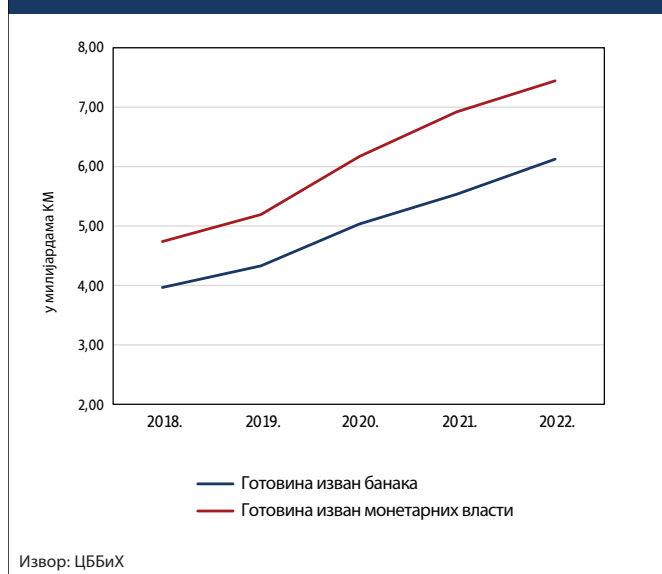
Графикон 2.14: Годишње стопе приноса на девизне резерве ЦББиХ

2.4 Управљање готовим новцем

Тренд снажног раста готовог новца у оптицају (ван банака) из претходних година је настављен. На дан 31.12.2022. године, стање готовог новца у оптицају ван банака износило је 6,13 милијарди КМ (графикон 2.15), што је за чак 10,72% више у односу на 2021. годину. Раст потражње за готовином од стране банака и даље је последица увећаних захтијева клијената за готовим новцем, посебно након краткотрајне панике дијела депонената у БиХ, у фебруару и марту, након што је цијела Сбербанк групација искључена из SWIFT-а.

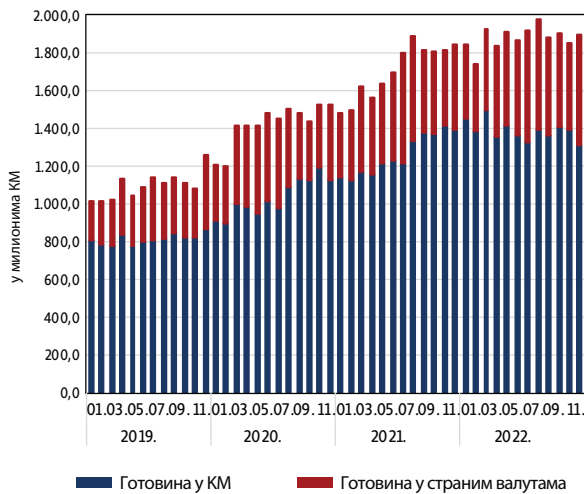
Графикон 2.15: Готовина изван монетарних власти и банака

За разлику од претходних година, комерцијалне банке нису значајно мијењале износ готовине у властитим трезорима (графикон 2.16). Значајно повећање основице за обрачун обавезне резерве (поглавље 2.2), уз релативно скроман раст кредитне активности (поглавље 1.2.3), и у 2022. години је резултирало додатним растом ликвидности у банкарском сектору. Постоји неколико могућих разлога за релативно непромијењено стање готовине у трезорима банака. Сасвим је могуће да су банке искористиле физичке капацитете властитих трезора, а рад са готовим новцем је скуп. Са становишта управљања ризиком ликвидности у банкама, нема разлике између готовине и стања на рачунима резерви. У двије посљедње епизоде наглашене потражње за ликвидности од стране клијената банака, на почетку пандемије и након обухватања руских банака, укључујући и Сбербанк групацију, санкцијама, показало се да ЦББиХ може удовољити било којем захтјеву за издавање КМ и EUR ефикативне. Коначно, с циљем хармонизовања политике обавезне резерве са оном централне банке наше сидрене валуте, ЦББиХ је неколико пута током 2022. године мијењала политику накнада на средства на рачунима резерви (поглавље 2.2), услед чега су смањени и расходи банака. Повећање стања готовине у трезорима банака на крају децембра 2022. године, у односу на крај 2021. године, износило је 47,4 милиона КМ (2,6%).

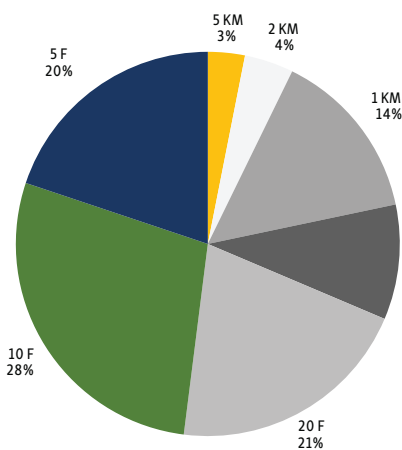
³⁸ Ефективна стопа приноса израчуната је тако што се нето ефекат инвестирања средстава девизних резерви подијели са просјечним стањем девизних резерви у посматраном периоду. При израчунавању укупних нето ефеката инвестирања средстава девизних резерви у обзир су узети сви нето приходи од камате на хартије од вриједности и депозите у страној валути, као и реализовани нето капитални добици/губици услед продаје хартија од вриједности из портфеља девизних резерви ЦББиХ.

Графикон 2.16: Стања готовине у трезорима банака

Извор: ЦББиХ

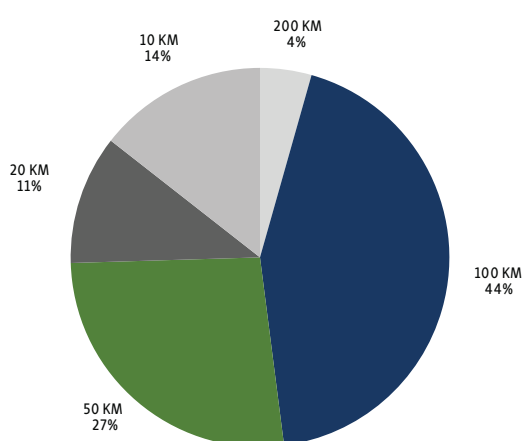
Графикон 2.18: Апоенска структура кованица у 2022. години

Извор: ЦББиХ

Изван ЦББиХ, на крају 2022. године, налазило се 103,8 милиона новчаница КМ и 447,6 милиона кованица КМ, укупне вриједности 7,44 милијарде КМ, што је за 7,4% више у односу на 2021. годину. У погледу апоенске структуре новца ван ЦББиХ, најзаступљеније су биле новчанице од 100 КМ и 50 КМ, а код кованица апоен 10 F (графикони 2.17 и 2.18). Број новчаница у апоенима од 100 КМ, које су на крају 2022. године биле у оптицају, виши је за 4.1 милион (10,0%) у односу на крај 2021. године, што додатно илуструје појачану потражњу за држањем готовог новца и од стране банака али и њихових клијената.

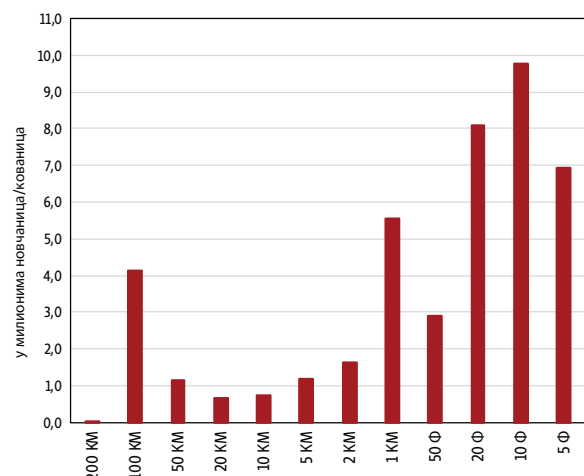
Графикон 2.17: Апоенска структура новчаница у 2022. години

Извор: ЦББиХ

У односу на 2021. годину, број новчаница изван ЦББиХ је повећан за 6,7 милиона комада (6,9%), укупне вриједности 493,1 милион КМ (графикон 2.19). Количина кованица изван ЦББиХ је у истом периоду повећана за 36,2 милиона комада (8,2%), укупне вриједности 19,2 милиона КМ (графикон 2.19).

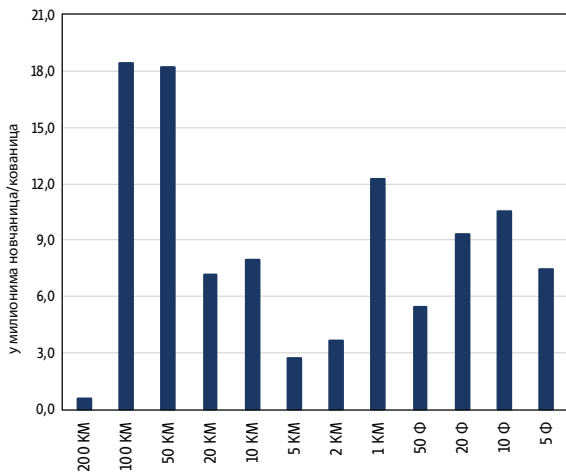
Графикон 2.19: Промјена у броју новчаница и кованица по апоенима у односу на 2021. годину

Извор: ЦББиХ

Снабдијевање комерцијалних банака готовим новцем врши се путем трезора главних јединица и филијала ЦББиХ, лоцираних у Сарајеву, Бањој Луци, Мостару и Брчком, уз стриктно поштивање аранжмана валутног одбора. У току 2022. године комерцијалним банкама је издато 52,3 милиона комада новчаница и 51,3 милиона комада кованица, укупне вриједности 3,13 милијарди КМ (графикон 2.20).

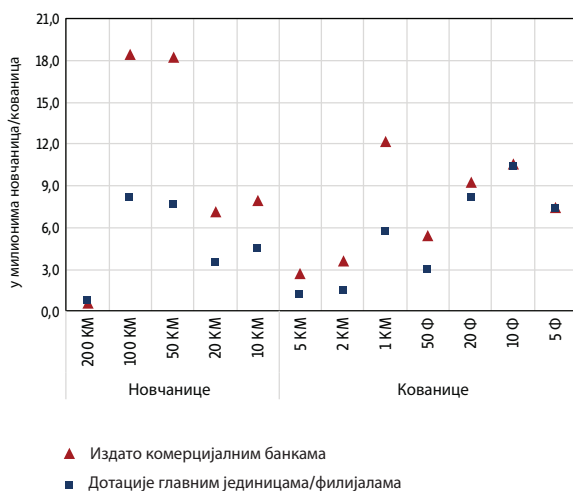
Графикон 2.20: Новчанице и кованице издате у 2022. години, према апоенима

Извор: ЦББиХ

У истом периоду је из Одјељења трезора ЦУ главним јединицама и Филијали Брчко издато (дотације) 24,7 милиона комада новчаница и 37,3 милиона комада кованица, укупне вриједности 1,50 милијарди KM. Графикон 2.21 испод имплицира да је ЦББиХ водила рачуна о потраживањима комерцијалних банака за готовим новцем у одговарајућој апоенској структури. Пошто комерцијалне банке врше и значајан поврат готовог новца у трезоре ЦББиХ, дотације главним јединицама / филијалама ЦББиХ су, у правилу, знатно мање.

Графикон 2.21: Излази готовог новца (KM) у 2022. години

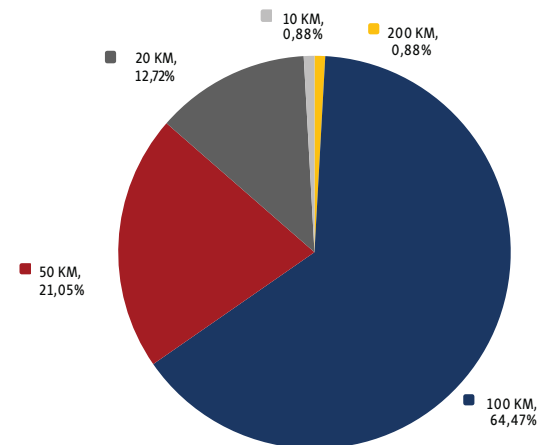

Извор: ЦББиХ

новца у оптицају. У 2022. години уништено је 14,6 милиона комада новчаница и 15.802 комада кованица неподобних за оптицај.

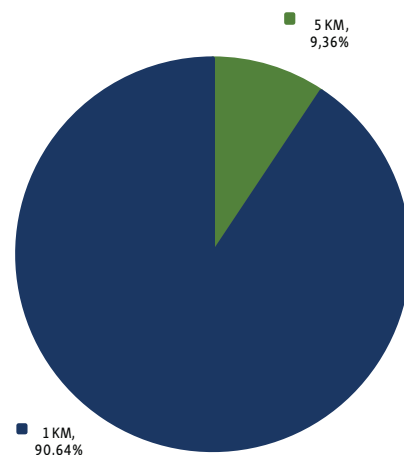
У 2022. години, у ЦББиХ је регистровано 228 фалсификованих новчаница конвертибилне марке, што је за 46,4% мање у односу на 2021. годину. Фалсификованих кованица конвертибилне марке је регистровано 470 комада, што је за 46,1% мање у односу на 2021. годину. Према апоенској структури, највише фалсификованих новчаница је било у апоену од 100 KM (графикон 2.22), а фалсификованих кованица у апоену од 1 KM (графикон 2.23).

Графикон 2.22: Апоенска структура кривотворених новчаница у 2022. години

Извор: ЦББиХ

Графикон 2.23: Апоенска структура кривотворених кованица у 2022. години

Извор: ЦББиХ

ЦББиХ врши континуирано повлачење новчаница неподобних за оптицај, које се уништавају у складу са важећим прописима. Повлачењем неподобних новчаница и пуштањем у оптицај новчаница нове серије, ЦББиХ одржава задовољавајући квалитет

2.5 Одржавање платних система

Законску обавезу одржавања одговарајућих платних и обрачунских система ЦББиХ испунила је и у 2022. години: платни промет у земљи се одвијао несметано, кроз системе жиро клиринга и бруто поравнања у реалном времену (БПРВ); одржавани су, и унапређивани, Централни регистар кредита (ЦРК) и Јединствени регистар рачуна пословних субјеката (ЈРРПС) а обављан је и међународни клиринг плаћања с иностранством. Препознајући макроекономски и значај сигурних и ефикасних платних система за финансијску стабилност, ЦББиХ је у току 2022. године интензивно радила на јачању капацитета и операционализацији функције надгледања платних система.

У 2022. години је забиљежен раст и броја и вриједности међубанкарских трансакција у платном систему који се одвија преко ЦББиХ (табела 2.3). У односу на 2021. годину, раст је нарочито наглашен код броја и вриједности трансакција кроз систем бруто поравнања у реалном времену (табела 21 у Статистичком додатку). Овако снажна промјена на годишњем нивоу је била очекивана, имајући у виду да је током пандемије, на један дужи период, велики број правних лица био затворен, или је радио знатно смањеним капацитетом. Значајан је био и пораст вриједности трансакција кроз системе жиро клиринга. Посљедице, у 2022. години је настављен снажан пораст укупне вриједности међубанкарских трансакција у односу на претходну годину. Као и у ранијим периодима, већина трансакција у међубанкарском платном промету обавља се у мањем броју банака; преко пет банака обављено је 50,42% укупне вриједности и 53,32% укупног броја трансакција у платном промету у 2022. години.

У 2022. години, далеко већи број и међубанкарских и унутарбанкарских трансакција обављали су клијенти - правна лица (84% и 71% респективно). У погледу врсте иницијације трансакције, у 2022. години су у унутарбанкарском платном промету били заступљенији папирни налози (52% од укупног броја налога), док је 61% међубанкарских трансакција било иницирано електронским налозима. У 2022. години је забиљежен и значајан раст клијената електронског банкарства, посебно у сегменту физичких лица (19,2%, до броја од 1,26 милиона корисника), при чему се највећи дио односи на мобилно банкарство. У 2022. години је забиљежено 154,85 милијарди КМ вриједности трансакција у електронском банкарству, од чега се на интернет банкарство правних лица односило чак 98,1% укупне вриједности трансакција у електронском банкарству.

Табела 2.3: Платни промет преко комерцијалних банака

	Међубанкарске трансакције	Промијена у односу на претходну годину	Унутарбанкарске трансакције	Промијена у односу на претходну годину	Укупно	Промијена у односу на претходну годину
Број, у милионима						
2018.	42,3	3,0%	58,8	-14,0%	101,2	-7,6%
2019.	43,6	3,0%	56,9	-3,3%	100,5	-0,7%
2020.	43,8	0,4%	53,9	-5,2%	97,7	-2,8%
2021.	48,0	9,6%	56,3	4,4%	104,3	6,8%
2022.	49,7	3,5%	58,7	4,3%	108,4	3,9%
Вриједност, у милијардама КМ						
2018.	102,67	6,7%	115,44	-1,4%	218,11	2,2%
2019.	123,05	19,8%	113,37	-1,8%	236,42	8,4%
2020.	105,13	-14,6%	100,43	-11,4%	205,56	-13,1%
2021.	122,40	16,4%	110,47	10,0%	232,87	13,3%
2022.	145,83	11,1%	128,13	16,0%	273,96	17,6%

Извор: ЦББиХ

Са слабењем пандемије, и ублажавањем рестрикција на кретање физичких лица, забиљежен је снажан раст промета на POS терминалима (мјесто продаје, енгл. Point of sale, POS). Вриједност реализованих трансакција на POS терминалима је, у 2022. години, премашила претпандемијске нивое (табела 2.4). Интернет продаја је наставила снажно расти (69,1%) у односу на 2021. годину (табела 2.4), чему су сигурно доприносили и нове политике продајних ланаца у земљи, појачане активности доставе роба у прехранбеној и индустрији угоститељства, али и почетак доставе у БиХ неких од највећих свјетских интернет трговина. На интернет продају у иностранству се односило 71,4% од укупне интернет продаје у 2022. години. Промет на АТМ уређајима (апарати за подизање готовине; енгл. Automated teller machine, АТМ) је наставио расти, што је било и очекивано по слабењу ефеката пандемије на личну потрошњу.

Табела 2.4: Преглед промета картицама на АТМ, POS уређајима и интернету

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
POS, у милијардама КМ	3,12	3,26	3,19	2,94	3,77
Промијена у односу на претходну годину	13,2%	4,3%	-2,1%	-7,7%	28,3%
АТМ, у милијардама КМ	7,16	7,75	8,17	8,75	9,88
Промијена у односу на претходну годину	6,1%	8,2%	5,3%	7,2%	12,9%
Интернет, у милионима КМ		157,4	180,6	265,0	448,2
Укупно, у милијардама КМ	10,29	11,17	11,54	11,96	14,10
Промијена у односу на претходну годину	8,2%	8,6%	3,3%	3,7%	17,9%

Извор: ЦББиХ

Опоравак туризма у 2022. години се најбоље одражава у снажном расту реализованих вриједности иностраних картица у БиХ (табела 2.5 испод). Промет по иностраним картицама у БиХ, за куповину роба и услуга на POS терминалима, у односу на 2019. годину, већи је за чак 32,6%. И промет за куповину роба и услуга на POS терминалима у иностранству, по картицама издатим у БиХ, такође је знатно порастао у односу на претпандемијски ниво.

Табела 2.5: Реализоване вриједности по картицама на принципу резидентности

Година	Подизање готовине		Куповина роба и услуга на POS терминалима	Укупно
	Банкомати	POS терминали		
Реализоване вриједности иностраних картица у БиХ, у милионима КМ				
2018.	1.346,7	43,7	650,2	2.040,6
2019.	1.648,8	59,6	833,5	2.542,0
2020.	1.117,6	59,7	399,3	1.576,6
2021.	1.360,7	39,3	619,3	2.019,3
2022.	1.793,1	63,0	1.105,1	2.961,1
Реализоване вриједности у иностранству картица издатих у БиХ, у милионима КМ				
2018.	146,7	2,0	474,0	622,7
2019.	165,3	3,0	426,8	595,1
2020.	162,3	4,0	355,7	522,0
2021.	143,4	3,4	447,0	593,8
2022.	142,9	2,8	644,1	789,7

Извор: ЦББиХ

Mastercard је и даље далеко најзаступљенији бренд картица у БиХ (табела 2.6). Разлог је што банке у БиХ, углавном, прихватају Mastercard и Visa брендове картица на АТМ и POS терминалима. Остали брендови су били заступљени у врло малом броју банака. Број бесконтактних картичних трансакција у БиХ на АТМ и POS терминалима у 2022. години је био виши у односу на бесконтактне (75,2 наспрам 59,8 милиона), али је вриједност трансакција реализованих преко контактних картица била знатно виша (8,61 милијарда КМ, односно 67,1% укупне вриједности).

Табела 2.6: Заступљеност картица према брендovima

Година	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Укупно
2018.	870.018	1.252.486	7.123	10.369	13.350	2.153.346
2019.	757.775	1.348.275	7.304	12.280	12.970	2.138.604
2020.	736.947	1.410.718	6.901	9.666	6.324	2.170.556
2021.	749.874	1.452.272	6.382	10.371	30	2.218.929
2022.	773.691	1.541.267	5.984	10.890	1.299	2.333.131

Извор: ЦББиХ

ЦББиХ је и у 2022. години вршила међународни клиринг плаћања између БиХ и србијанских банака. Кроз систем клириншког начина обрачуна међународних плаћања са Србијом пласирано је укупно 10.395 налога (-15,0% у односу на 2021. годину), чија је вриједност била 288,1 милион евра (-18,3% у односу на 2021. годину).

2.6 Улога фискалног агента

У складу са Уговором о обављању послова банкарског и фискалног агента између ЦББиХ и Министарства финансија и трезора БиХ, Централна банка БиХ је и током 2022. године извршавала послове банкара, депозитара, заступника при плаћању и фискалног агента. Ова услуга је у 2022. години обухватала послове платног промета у земљи и иностранству, управљања депозитним рачунима и конверзије средстава везане за кредите и донације по уговорима које је закључио Савјет министара Босне и Херцеговине са међународним финансијским институцијама, послове који су произашли из аранжмана и чланства Босне и Херцеговине у међународним финансијским институцијама те послове

сервисирања иностраног дуга. У другој половини 2022. године, након што су измијењени услови на међународним финансијским тржиштима, Министарство је достављало налоге за инвестирање једног дијела девизних средстава.

У складу са закљученим Уговором о обављању послова банкарског и фискалног агента између ЦББиХ и Управе за индиректно опорезивање БиХ (УИО), а на основу Закона о уплатама на јединствени рачун и расподјели прихода, током 2022. године настављено је вођење јединственог рачуна УИО за прикупљање прихода од индиректних пореза. По овом аранжману комерцијалне банке на дневној основи трансферишу на рачун за евидентирање, држање и расподјелу прихода УИО код ЦББиХ све прикупљене приходе, а потом се ти приходи по налогу УИО свакодневно алоцирају на више рачуна по различитим намјенама у складу са законском регалативом и налогом УИО. На основу Закона о акцизама у 2022. години је настављен процес прикупљања средстава уплаћених по основу путарина на рачун УИО код ЦББиХ те распоред ових средстава по налогу УИО према ентитетима и дистрикту Брчко.

ЦББиХ је и у 2022. години, у складу са Уговором закљученим са Агенцијом за осигурање депозита БиХ, обављала послове евиденције портфеља хартија од вриједности ове институције којим управља екстерни портфељ менаџер, према споразуму Агенције за осигурање депозита са истим. Такође, на основу закључених уговора између ЦББиХ и Федералног министарства финансија и ЦББиХ, извршавају се послови банкарског и фискалног агента. ЦББиХ је, у складу са закљученим уговорима, наставила дјеловати као банкарски агент Агенције за банкарство Федерације БиХ, Агенције за банкарство РС, Брчко дистрикта те за ентитетске регистре хартија од вриједности.

Услуга коришћења електронског банкарства је пружана и током 2022. године депонентима. Централна банка свакодневно предузима активности на унапређењу пословања у раду са депонентима, аутоматизовању процеса, међусобне комуникације, а све у циљу постизања што веће ефикасности у раду.

2.7 Прикупљање и креирање статистичких података

ЦББиХ је произвођач службене статистике на нивоу БиХ (заједно са Агенцијом за статистику БиХ) и у том смислу има обавезу произведе и објавили индикатори службене статистике БиХ из своје надлежности ЦББиХ, а које се односе на статистику монетарног и финансијског сектора, статистику спољног сектора те статистику владиних финансија за БиХ. Ове активности ЦББиХ улазе у План статистичких активности Босне и Херцеговине. Континуирано се улаже у побољшање метода прикупљања, проширивање броја изворних података (административним и директним прикупљањем), те примјену међународно усаглашених методологија. Нарочити нагласак је, у посљедњих неколико година, на увођењу статистичких стандарда и методологија које су на снази унутар ЕУ, јер ће ЦББиХ имати наглашену одговорност у припреми и достави података као земља кандидат. Стога се подузимају бројни пројекти техничке помоћи и стална обука особља.

Тренутно су у реализацији више пројекта, чији резултати ће подићи ниво усаглашености са ЕУ захтјевима:

- IPA 2019 Вишекориснички програм је фокусиран на област статистике владиних финансија и прекомјерног дефицита (GFS/EDP), у оквиру којег се развијају нове табеле везане за ESA 2010 трансмисију те побољшање квалитета. Планирани рок реализације је средина 2023. године;
- IPA 2017 Twinning пројекат за БиХ статистички систем, у оквиру којег се развија методологија и тестна компилација мјесечног платног биланса и географска дистрибуција за платни биланс по земљама. Реализација овог пројекта је предвиђена до трећег квартала 2023. године.
- Уз помоћ швајцарске владе, ради се на побољшању ИТ структуре за статичку компилацију и развијање нових савремених апликативних рјешења.

Паралелно се већ врши програмирање новог IPA 2019 пројекта техничке помоћи који ће започети у 2024., али је потребно са Агенцијом за статистику БиХ припремити садржај и циљеве тог новог двогодишњег програма.

Планирана статистичка истраживања су у великом дијелу завршена и комплетирана, те су се подаци на вријеме објављивани и достављани међународним и домаћим институцијама, у складу са обавезама које ЦББиХ има у свом домену статистике. Поред редовне продукције података, развијена је статистика спољног дуга, на основу препорука из регионалног пројекта за спољну статистику (Прекогранична статистика о стањима). Нађени су одговарајући извори и примијењена захтијевана методологија, тако да је започето редовита достава података према Свјетској банци, па је БиХ уврштена и видљива у одговарајућој бази података. Наглашена размјена информација се реализује са Еуростатом, а која укључује методолошке провјере и анализе, као и редовно извјештавање у оквиру Мониторинга усклађености (SIMS) са статистичким захтјевима ЕУ те годишњег (двокружна) прикупљања података за земље у процесу проширивања. Након дужег периода провјере квалитета, Еуростат је од јесени 2022. године уврстио податке везане са GFS произведене у ЦББиХ у своје званичне публикације и почео их објављивати заједно са осталим земљама из региона.

У оквиру Радне групе за статистику у процесу ЕУ интеграција се у више наврата анализирао и дефинисала листа приоритета за статистички систем у БиХ. На међународном плану се континуирано улажу напори у циљу побољшања квантитета и квалитета статистике кроз учешће у форумима (Пододбор ЕК – БиХ, радне групе Еуростат, ЕЦБ, BIS Irving Fischer комитет за статистику, земљама из региона кроз различите пројекте и конференције). ЦББиХ редовно међународним и регионалним институцијама доставља обимне сетове статистичких података, а преко којих је БиХ представљена у међународним базама статистичких података (Еуростат, ММФ, Свјетска банка, Европска централна банка, Европска банка за обнову и развој EBRD, UNCTAD, BIS, УН Статистички одјел. ЦББиХ припрема и доставља податке за Програм економских реформи БиХ (ERP) те за потребе Фискалног савјета БиХ, Секретаријат CEFTA, Дирекције за економско планирање, Агенције за промоцију страних инвестиција,

Министарство финансија и трезора БиХ, Министарством привреде и предузетништва РС и Министарство трговине ФБиХ.

2.8 Праћење системских ризика у финансијском систему

ЦББиХ врши функцију праћења финансијске стабилности која подразумева правовремено идентификовање рањивости у финансијском систему земље. Циљ дјеловања ЦББиХ у овом подручју је да се побољша разумијевање узрочно-последичних веза између финансијског система и макроекономског окружења, упозоре финансијске институције и други учесници на тржишту на постојеће ризике, покрене дијалог о ризицима и подуму корективне мјере којима ће се умањити посљедице материјализације ризика. Активности ЦББиХ на пољу праћења стабилности финансијског система обухватају и специјализовану комуникацију са релевантним домаћим и међународним институцијама којом се осигурава континуитет процеса праћења системских ризика, као и комуницирање о ризицима по финансијску стабилност са широм јавношћу. Допринос очувању финансијске стабилности ЦББиХ даје у оквиру чланства у Сталном одбору за финансијску стабилност БиХ, који, поред гувернера ЦББиХ и директора агенција за банкарство, чине и министар финансија и трезора БиХ, ентитетски министри финансија те директор Агенције за осигурање депозита БиХ.

ЦББиХ извјештава ширу јавност о ризицима по финансијску стабилност кроз редовну годишњу публикацију, Извјештај о финансијској стабилности, који се од 2007. године објављује на web-страници ЦББиХ. Објављивањем Извјештаја о финансијској стабилности, ЦББиХ јавности жели указати на посљедице досадашњих макроекономских трендова и трендова у финансијском, првенствено банкарском сектору на ризике и изазове са којима ће се финансијски систем суочити у наредним периодима. У извјештајима се редовно презентују резултати анализа за праћење системских ризика.

Компилација и објављивање сета основних индикатора финансијског здравља према методологији ММФ-а такође је важан канал комуникације ЦББиХ са широм јавношћу. Индикатори финансијског здравља се објављују квартално на web-страници ЦББиХ од половине 2009. године, а од септембра 2011. године и на web-страници ММФ-а. У 2022. години, извјештавање је било у потпуности методолошки усклађено са ММФ-овим Водичем за компилацију индикатора финансијског здравља из 2019. године.

У 2022. години у ЦББиХ је извршено унапређење процеса тестирања на стрес у два правца. Успостављен је оквир за тестирање на стрес ликвидности и започело се са кварталним провођењем тестова на стрес ликвидности, који представљају нови алат за процјену ризика у банкарском сектору БиХ, као и са припремом редовних кварталних Извјештаја о резултатима теста на стрес ликвидности. Први тест на стрес ликвидности је проведен на бази података за крај 2021. године. Такође, у току 2022. године извршено је унапређење тестирања на стрес солвентности, који се у ЦББиХ већ дужи низ година проводе квартално и представљају један од главних алата за квантификацију ефеката системских

ризика на банкарски систем. Извршеним унапређењима у постојећем оквиру за тестирање на стрес солвентности постигла се већа прецизност у процјенама кредитног ризика, а такође је имплементиран и нови начин калибрације стресних сценарија који се од 2022. године заснивају на моделу за макроекономске пројекције ЦББиХ. Детаљнија објашњења измјена оквира за тестирање тестова на стрес солвентности презентована су у истраживачком раду објављеном на веб-страници ЦББиХ у априлу 2022. године³⁹. Налази тестова на стрес солвентности и ликвидности, укључујући и извјештаје о резултатима тестова на стрес се дијеле са агенцијама за банкарство. О резултатима тестова на стрес солвентности се кроз одговарајућу форму Извјештаја о резултатима тестова на стрес упознаје и Стални одбор за финансијску стабилност. Агрегирани резултати тестова на стрес проведених са подацима са краја године се објављују у Извјештају о финансијској стабилности.

Поред успостављеног оквира за тестирање на стрес ликвидности, у току 2022. године развијена су и друга два нова алата за провођење анализа и оцјене системских ризика. Почетком 2022. године развијен је алат за процјену финансијског циклуса за БиХ, док је у другом дијелу године развијен алат за калибрисање противцикличног заштитног слоја капитала. Финансијски циклус за БиХ је први пут процијењен на основу релевантних серија података закључно са крајем 2021. године, након чега се процјена финансијског циклуса за БиХ наставила вршити на кварталној основи. Резултати процјене финансијског циклуса базирани на подацима за крај 2021. године су публиковани у Извјештају о финансијској стабилности за 2021. годину. Алат за калибрисање противцикличног заштитног слоја капитала је развијен у циљу пружања подршке ентитетским агенцијама за банкарство у макропруденцијалном надзору те Агенцији за осигурање депозита БиХ, у сврху калибрисања премија заснованим на ризицима. Калибрисање противцикличног заштитног слоја капитала такође ће се проводити на кварталној основи.

У току 2022. године настављена је сарадња са ЕЦБ-ом која се односи на ажурирање информација везано за „Извјештај о финансијској стабилности за земље кандидате и потенцијалне кандидате за чланство у ЕУ“, а која се огледа у достављању обухватног сета података, информација и појашњења актуелног стања и трендова у домаћем финансијском сектору. Циљ ове публикације је да се кроз анализе трендова у финансијским системима ових земаља и оцјену актуелних изазова по финансијску стабилност допринесе бољем разумијевању системских ризика у региону. Извјештај се израђује сваке двије године, а ажурирање информација за потребе ЕЦБ-а се врши на годишњем нивоу.

Континуирана сарадња са другим релевантним домаћим и међународним институцијама и надоградња постојећих аналитичких капацитета ЦББиХ на пољу финансијске стабилности настављена је и у 2022. години. Кроз едукацију и програме техничке помоћи осигурава се усклађеност приступа анализирања и идентификације системског ризика са најбољим праксама и трендовима у свијету, као и правовремена идентификација системских ризика.

Задаци који произилазе из координације дјелатности агенција за банкарство ентитета надлежних за издавање банкарских лиценци и супервизију банака, наставили су се проводити и у 2022. години. Сарадња и размјена података и информација ЦББиХ с ентитетским агенцијама за банкарство одвијала се континуирано у различитим областима редовне сарадње. Гувернер ЦББиХ и директори агенција за банкарство одржавали су састанке на којима су разматрана битна питања о стању у банкарском сектору те сектору лизинга и микрокредитном сектору. Састанцима, на позив гувернера, присуствује и директор Агенције за осигурање депозита у БиХ, што доприноси редовном информисању учесника у координацији банкарске супервизије о стању осигураних депозита у БиХ и активностима ове агенције која, поред ЦББиХ и агенција за банкарство, представља важног учесника у мрежи финансијске сигурности.

2.9 Сарадња са међународним институцијама и рејтинг агенцијама

У децембру 2022. године, Европски савјет је одобрио статус кандидата за Босну и Херцеговину, чиме је направљен још један формални корак у процесу приступања у Европску унију. У сложенем и изазовном геополитичком контексту акцентирање европских вриједности као што се наводи у члану 49. Уговора о Европској унији: *„Захтјев за чланство у Европску унију може поднијети свака европска држава чије уређење почива на начелима слободе, демократије, поштивања људских права и темељних слобода те владавине права“* има изниман значај.

У наредном периоду, по испуњењу постављених критеријума и отварањем преговора, почиње и најзахтјевнија фаза приступања ЕУ, у којој ће ЦББиХ имати веће обвезе и јачу улогу.

Као и претходних година, током 2022. године ЦББиХ је наставила да активно учествује у процесу ЕУ интеграција те осигурала квалитетан допринос и испунила све обавезе у ЕУ интеграцијском процесу Босне и Херцеговине. ЦББиХ је учествовала у изради Прилога за годишњи Извјештај Европске комисије за БиХ, као и у редовним годишњим активностима у склопу израде Програма економских реформи (ERP), укључујући учешће у консултацијама и састанцима са Европском централном банком, током редовног дијалога о економској политици у оквиру Савјета за економска и финансијска питања ЕУ (ECOFIN). У годишњем Извјештају о напретку БиХ за 2022. годину и Закључцима ECOFIN-а, Европска комисија (ЕК) и Европска централна банка (ЕЦБ) су позитивно оцјениле активности ЦББиХ и потврдиле јаку подршку монетарној политици валутног одбора. У ЕК Извјештају се посебно наглашава потреба осигурања независности ЦББиХ и интегритета монетарне политике. ЦББиХ је дала допринос раду тијела основаних у циљу праћења реализације уговорних обавеза из Споразума о стабилизацији. Између осталог, ЦББиХ је, као дио делегације БиХ, у новембру 2022. године учествовала на Шестом састанку Пододбора за економска и финансијска питања и статистику у оквиру Споразума о стабилизацији и придруживању између Европске уније и Босне и Херцеговине.

³⁹ Истраживачке студије (cbbh.ba); <https://cbbh.ba/Content/Archive/1141>

Током 2022. године, ЦББиХ је осигурала интензивну и квалитетну комуникацију и сарадњу с институцијама Европске уније, ЕУ централним банкама и другим партнерима у процесу ЕУ интеграција те испунила све обавезе у ЕУ интеграцијском процесу Босне и Херцеговине. Оствареним резултатима и унапређењем пословних процеса и аналитичких алата ЦББиХ је потврдила јаку одређеност европској перспективи, унапређујући пословање у складу са препорукама ЕУ.

Централна банка је учествовала на састанку Радне групе за сарадњу централних банака Европског система централних банака (ЕСЦБ), подструктуре Одбора за међународне односе ЕСЦБ-а, између осталог, надлежној за координацију пројеката техничке сарадње ЕУ централних банака те осигурала учешће ЦББиХ у мултилатералним и регионалним пројектима техничке сарадње. Након успјешног реализованог "Програма за јачање капацитета централних банака Западног Балкана у циљу интеграција у ЕСЦБ" (2019-2021. година), Deutsche Bundesbank и ЕК су у септембру 2022. године, у оквиру IPA финансијског инструмента, започеле другу фазу програма подршке централним банкама и агенцијама за банкарство у земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима Западног Балкана. Програм ће трајати до 2025. године уз координацију Deutsche Bundesbank, учешће 20 централних банака ЕСЦБ-а и допринос ЕЦБ-а. Сврха Програма је јачање монетарне и финансијске стабилности у региону кроз даље јачање институционалних капацитета централних банака Западног Балкана, као и унапређење мреже контаката и јачање институционалног дијалога централних банака.

И у 2022. години смо наставили реализацију Програма билатералне помоћи и изградње капацитета централних банака, који финансира Швајцарски секретаријат за економске послове (SECO). Током програма, уз подршку Института за међународне и развојне студије из Женева, адресирана су следећа подручја централног банкарства: анализа и имплементација монетарне политике (управљање девизним резервама и јачање истраживачких капацитета); статистика; управљање људским ресурсима те област оперативног ризика. Захваљујући помоћи и подршци SECO секретаријата, ЦББиХ је имплементовала све договорене активности и осигурала одрживост знања и уведених промјена те синхронизацију са свим бројним пројектима и препорукама других финансијских институција и донатора. Поред унапређења *макроекономских анализа и постојећих процеса израде средњорочних макроекономских пројекција и брзих процјена, битно је поменути и унапређења у подручју управљања ризицима те побољшање транспарентности и комуникационе стратегије.*

У септембру 2022. године, Босна и Херцеговине је била домаћин састанка холандско-белгијске конституенце Међународног монетарног фонда и Свјетске банке на које се обратио гувернер ЦББиХ. Имајући у виду да је БиХ у ММФ-у заступљена преко холандско-белгијске конститутивне скупине, настављена је и сарадња с Банком Холандије, примарно кроз укључење у форуме и радионице у подручју истраживања и монетарне политике.

У организацији Централне банке БиХ, током 2022. године, одржане су три online мисије међународних рејтинг агенција Standard & Poor's и Moody's Investors Service са релевантим међународним и

домаћим институцијама у БиХ у циљу оцјене сувереног кредитног рејтинга БиХ. Обје међународне рејтинг агенције потврдиле су претходно утврђен кредитни рејтинг и то: агенција Standard & Poor's „Б/са стабилним изгледима“, а агенција Moody's Investors Service „Б3/са стабилним изгледима“.

2.10 Управљање ризицима

Управљање ризицима у ЦББиХ се спроводи на систематски и структурисан начин у складу са општим оквиром управљања ризицима дефинисаним Политиком интегрисаног управљања ризицима у ЦББиХ. Општи оквир дефинише циљеве и принципе управљања ризицима, организацију управљања ризицима, основне врсте ризика са којима се ЦББиХ суочава у свом пословању, као и процес управљања ризицима.

Управљање ризицима у ЦББиХ се заснива на моделу три линије одбране од ризика. Прву линију одбране чине организационе јединице/облици који су директно укључени у пословне процесе и управљају с тим повезаним ризицима. Другу линију одбране чине комитети надлежни за управљање ризицима (Комитет за ризике и Инвестициони комитет), специјализовани стручњаци који обављају методолошке и контролне функције управљања ризицима и организациони облик надлежан за управљање ризицима. Сврха комитета је подршка гувернеру и Управном одбору у редовном праћењу, координацији и пружању информација о управљању ризицима. Трећу линију одбране чине Канцеларија главног интерног ревизора и Ревизорски комитет.

Комитет за ризике је у току 2022. године разматрао питања претежно из области управљања оперативним ризицима, усклађености пословања и информационе сигурности, док је Инвестициони комитет разматрао питања везана за управљање девизним резервама ЦББиХ. Управљање оперативним ризицима се у 2022. години наставило одвијати у складу са усвојеним оквиром управљања оперативним ризицима, који чине: Политика управљања оперативним ризицима у ЦББиХ, Методологија управљања оперативним ризицима у ЦББиХ и Методологија прикупљања података о инцидентима и калкулације оперативне вриједности под ризиком. Сврха управљања оперативним ризицима је да пружи разумно увјеравање да ће ЦББиХ остварити своју мисију и циљеве, заштитити репутацију и финансијска средства у складу са политиком толеранције ризика. Такође, управљање оперативним ризицима има за циљ интегрисање информација о ризицима у процесе доношења одлука у ЦББиХ.

Као резултат наставка активности усмјерених на развој функције усклађености у ЦББиХ, у току 2022. године, окончано је неколико кључних активности које имају значајан утицај на изградњу интегритета, етичног пословања, адекватно управљање сукобом интереса и борбу против корупције. Усвојене су Смјернице за управљање сукобом интереса и Смјернице за поклоне и гостопримства, као значајни антикорупциони алати и оперативни документи који дају јасне смјернице службеницима и именованим лицима за поступање у ситуацијама које могу представљати или представљају сукоб интереса, односно смјернице о поступању са поклонима и гостопримствима.

У складу са препорукама ММФ-а, у току 2022. године урађена је ревизија кибернетичких (енг. Cyber) ризика у ЦББиХ од стране екстерног ревизора. У циљу унапређења сигурности информационе околине урађена је анализа добивеног налаза и направљен је акциони план третмана мјера. Додатно, у циљу јачања отпорности информационе околине ЦББиХ, проведено је испитивање сигурности информационог система (пенетрацијско тестирање) покушајем коришћења анонимне пријаве од екстерних сарадника на спољним и унутрашњим сегментима информационе околине.

Од стране експертног тима ЦББиХ извршено је усклађивање са препорукама Swift CSP програма за 2022. годину. Ревизија изведеног стања сигурности и нивоа усклађености са Swift стандардом је урађена од стране независног екстерног ревизора.

ЦББиХ је, у 2022. години, сертификована за поступање са подацима са ознаком тајности у складу са Законом о заштити тајних података у БиХ. У сарадњи са надлежним Министарством сигурности БиХ, у току 2022. године предузете су и проведене активности на испуњењу услова за пријем, обраду и похрану тајних података у складу са Законом о заштити тајних података, а који се односе на личну сигурност, физичку сигурност, сигурност докумената и информатичку сигурност. Донесен је низ аката, процедура, и успјешно су проведене сигурносне провјере за службенике у складу са Одлукама у ЦББиХ.

2.11 Процес интерне ревизије

Регулаторни оквир за обављање функције интерне ревизије представљају Закон о Централној банци Босне и Херцеговине, Правилник о интерној ревизији у Централној банци Босне и Херцеговине, Приручник о раду интерне ревизије у Централној банци Босне и Херцеговине и обавезујуће смјернице Међународног оквира професионалне праксе интерне ревизије. Циљ интерне ревизије је помоћи ЦББиХ у остварењу њених стратешких циљева и ефикасном извршавању њених задатака, провјеравајући да ли је провођење управљачких и контролних механизма одговарајуће, економично и досљедно у односу на законске прописе, интерне акте и друге прописе. Интерна ревизија даје мишљење, препоруке и савјете у вези с активностима који су предмет ревидирања.

Активности Канцеларије главног интерног ревизора ЦББиХ, током 2022. године, биле су усмјерене на извршавање дужности дефинисаних чланом 20. Закона, Стратешким планом интерне ревизије за период 2022-2024, Планом интерне ревизије за 2022. годину и реализацији послова и задатака утврђених Планом рада Централне банке за 2022. годину. Планом интерне ревизије за 2022. годину планиране су, и обављене, четири ревизије.

2.12 Остало

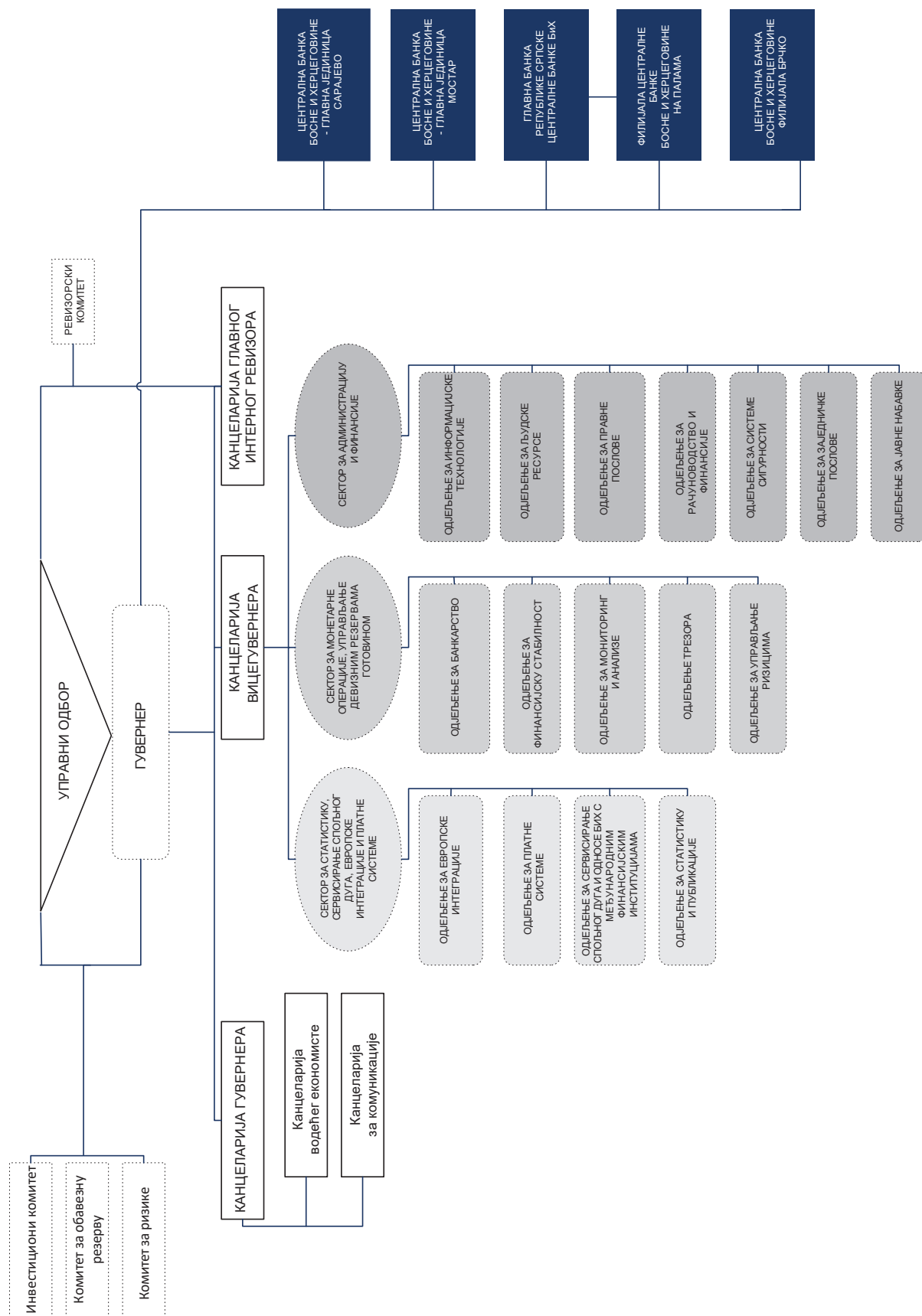
2.12.1 Управљање људским ресурсима

Највиши орган ЦББиХ је Управни одбор (УО), који је надлежан за утврђивање монетарне политике и контролу њеног провођења, организацију и стратегију ЦББиХ у складу с овлашћењима утврђеним Законом. Управни одбор чине гувернер, који предједава Одбором и четири члана (табела 2.7). Управу Централне банке чине гувернер и три вицегувернера које је именовао гувернер, уз одобрење Управног одбора. Задатак Управе је оперативно руковођење пословањем Централне банке. Сваки је вицегувернер непосредно одговоран за рад једног сектора Централне банке (видјети организациону схему ЦББиХ).

Табела 2.7: Руководна структура ЦББиХ на крају 2022. године

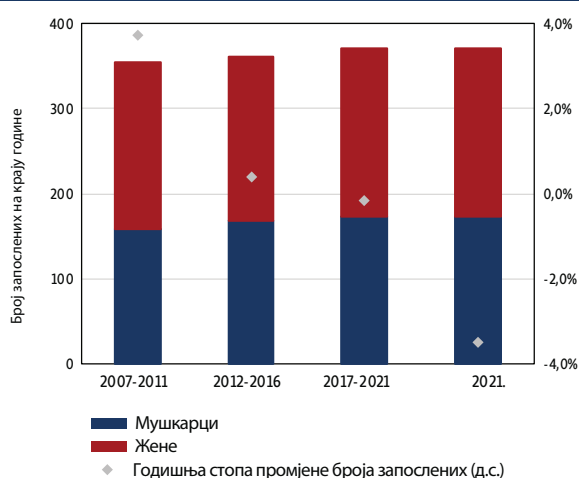
Управни одбор ЦББиХ	др Сенад Софтић, председавајући
	др Радомир Божић, члан
	мр Шериф Исовић, члан
	др Драган Кулина, члан
Управа ЦББиХ	др Данијела Мартиновић, члан
	др Сенад Софтић, гувернер
	мр Ернадина Бајровић, вицегувернер надлежан за Сектор за администрацију и финансије
	др Жељко Марић, вицегувернер надлежан за Сектор за статистику, сервисирање спољног дуга, европске интеграције и платне системе
	мр Марко Видаковић, вицегувернер надлежан за Сектор за монетарне операције, управљање девизним резервама и готовином

Извор: ЦББиХ

У току 2022. године водило се рачуна о оптималном броју упослених уз осигурање континуитета свих пословних процеса и функционалне организације рада. Природном флукуацијом службеника, услед одласка службеника у пензију или споразумног раскида радног односа, уз ограничен пријем нових службеника у радни однос, значајно је смањен укупан број упослених. Пријем нових службеника није прелазео планирани укупан број службеника. У Централној банци је са 31.12.2022. године било укупно 347 службеника (графикон 2.24). Од укупног броја службеника, 79,54% били су са високом стручном спремом, а од тога десет доктора наука и 72 магистра. Просјечна старост службеника била је 46 година, а од укупног броја службеника на крају 2022. године, 48,7% биле су жене.

Графикон 2.24: Укупан број запослених у ЦББиХ

Извор: ЦББиХ

Напомена: Број запослених је стање на крају периода. Стопа раста броја запослених за периоде 2007-2011, 2012-2016 и 2017-2021 година је просјек за период.

Једна од мисија ЦББиХ је и помоћ високошколским установама у БиХ, која се огледа кроз потписане уговоре о сарадњи са неколико економских факултета у БиХ, те давању могућности студентима, постдипломцима и академским истраживачима да кроз праксу у ЦББиХ стекну пријекто неопходно искуство. Студентска пракса је нешто што ЦББиХ организује више од 10 година, током којих је кроз нашу институцију прошло више стотина студената. Пријаве за феријалну праксу се примају у периоду март - септембар, а за студијску праксу током цијеле године. Трајање феријалне праксе је 20 дана, а студијске од пет до 15 дана. Током обављања студентске праксе, ЦББиХ финансијски помаже студенте-учеснике, укључујући накнаду која служи за покривање трошкова превоза и исхране током обављања праксе.

2.12.2 Комуницирање са јавношћу

Година 2022. била је једна од најдинамичнијих година у погледу комуницирања са јавношћу, будући да су и активности ЦББиХ биле такве и захтијевале су већу, бржу и квалитетнију комуникацију са јавношћу. Како би се пратили стратешки циљеви ЦББиХ и утврдила динамика њиховог комуницирања, урађена је Стратегија комуницирања ЦББиХ за период 2022-2026. која дефинише кључне циљеве, правила, принципе и методе информационо-

комуникационих активности у сегментима интерног, екстерног и кризног комуницирања. Ова стратегија наводи кључне принципе информационо-комуникационог дјеловања за период од наредне четири године, који ће даље бити операционализовани Акционим планом.

У току 2022. године регистроване су изузетно интензивне PR активности према јавности, уз коришћење медија, web-странице и друштвених мрежа као канала те су на скоро дневној основи забиљежене објаве или ставови ЦББиХ о одређеној актуелној теми. Новији вид комуникације, сусрет са медијима, који је препознат као добра форма за тематско дружење, организован је и током 2022. године те је организовано шест сусрета са представницима медија о сљедећим темама: инфлација; статистика коју производи ЦББиХ; презентација Водича за дигитална плаћања; обавезна резерва; управљање девизним резервама и; интегритет у раду ЦББиХ. Број медијских објав са ових дружења био је изузетно велики, а корист ЦББиХ од организовања овкавих догађаја је вишеструка: едукује и информише новинаре; отклања нејасноће; јача контакте са медијским кућама, преко медија, као канала, информише јавност; интензивира заступљеност ЦББиХ и њених активности у медијима те; утиче на јачање репутације. Следијећи глобалне трендове, ЦББиХ је у потпуности инкорпорисала комуницирање путем друштвених мрежа у пуноправни дио комуникационе стратегије банке. Друштвене мреже ЦББиХ коришћене су за информисање јавности о активностима ЦББиХ. Садржајно, информације су више прилагођене друштвеним мрежама и доступне су широј јавности.

Посебан изазов на почетку 2022. године представљало је комуницирање везано за кризу насталу услед реструктурисања Сбербанк у Сарајеву и Бањалуци, кроз медијске иступе и саопштења са сједница Сталног одбора за финансијску стабилност (СОФС). Заједничким иступом ЦББиХ и ентитетских агенција за банкарство, јавност је благовремено информисана да су активности на реструктурисању Сбербанке обављено успјешно, да су депозити сигурни, а да ЦББиХ без проблема дистрибуише новац Сбербанци за појачану исплату депозита, у случају да грађани наставе са подизањем уштеђевине.

Различитим активностима, ЦББиХ је обиљежила 25. годишњицу рада, те је овим поводом урађена пригодна публикација и издат нумизматички сет кованог новца конвертибилне марке и специмена новчаница. Зграда ЦББиХ уврштена је у збирку бх. поштанских марака, са темом и мотивом „Културно-историјско наслијеђе – Зграда Централне банке Босне и Херцеговине“. У 2022. години је креиран новог визуелни идентитет ЦББиХ – логотип, који је примијењен у свим видовима комуникације. Процес израде новог логотипа био је подстакнут потребом за унапређењем и модернизацијом визуелног идентитета институције.

ЦББиХ је остала оактивна и на пољу финансијске едукације и инклузије грађана БиХ. Уз подршку Развојног инструмента Европског фонда за југоисточну Европу (EFSE DF), реализован је пилот-пројекат сарадње са средњим школама у провођењу финансијске едукације, са циљем дефинисања могућих корака и приједлога за увођење финансијске едукације у школске курикулуме. У оквиру пројекта представници ЦББиХ и EFSE DF

реализовали су обуку за професоре и ученике, а након обуке ученици су, као вршњачки едукатори, одржали предавање у властитим школама. По завршетку пилот-пројекта, ЦББиХ је, у сарадњи са EFSE DF, организовала округли сто и презентацију резултата пилот-пројекта. Округлом столу и презентацији резултата пилот-пројекта финансијске едукације у средњим школама, осим званичника ЦББиХ и EFSE DF, присуствовали су и представници Министарства за одгој и образовање Кантона Сарајево, Института за предуниверзитетско образовање, директори, професори и ученици – едукатори школа укључених у пројекат. Дискусија током округлог стола била је усмјерена на будуће кораке и модалитете сарадње. Реализацију пројекта финансијске едукације, започету у средњим школама у Сарајеву, ЦББиХ је проширила на своје главне јединице и филијале. Као вид финансијске едукације становништва, ЦББиХ је, у сарадњи са Свјетском банком, промовисала онлајн Водич о дигиталним плаћањима, који је развијен с циљем боље информисаности и стицања знања о модерним технологијама и могућностима дигиталних плаћања доступних на нашем финансијском тржишту.

Професионалан и проактиван приступ ЦББиХ препознат је и ван граница БиХ те је ЦББиХ награђена од стране Capital Finance International у двије категорије: Best Central Bank Governance CEE 2022 (за Најбоље управљање централном банком у централној и источној Европи у 2022. години) и Outstanding Contribution to Economic Development Bosnia and Herzegovina 2022 (за Изузетан допринос економском развоју Босне и Херцеговине у 2022. години). Central Banking, медијска агенција са сједиштем у Великој Британији која покрива операције централних банака и финансијских регулатора, додјелила је ЦББиХ престижну међународну награду у категорији „транспарентност“, за јачање интегритета и увођење Етичке линије као независног антикорупционог алата, те за јачање комуникације с јавношћу. У образложењу додјеле признања, Централна банка Босне и Херцеговине окарактерисана је као „пионирска“ јавна институција, односно као једна од малобројних јавних институција која је имплементовала Етичку линију, а која нуди могућност анонимне пријаве о постојању корупције и других неправилности у раду те усвојила Етички кодекс и акте који се односе на сукоб интереса, поклоне и гостопримство. Јачање комуникације с јавношћу и финансијска едукација су такође категорије, које су у циљу јачања транспарентности, препознати за додјелу ове награде.

2.12.3 Пројекти енергетске ефикасности и очување националних споменика

Грађевина ЦББиХ, на адреси Маршала Тита 25 у Сарајеву, проглашена је за национални споменик, и сврстана у категорију „национални споменик од изузетног значаја за БиХ“. У току 2022. године, проводиле су се активности и радови на очувању објекта, а текуће одржавање се врши континуирано. Током 2022. године, вршена су мјерења процента капиларне влаге у зидовима сутерена, која се достављају Заводу за заштиту споменика, која су доказала ефикасност раније постављених електроничких уређаја. У 2022. години донесен је Правилник о провођењу мјера заштите за чување грађевине – Зграда Народне (Централне) банке у Сарајеву и покретне имовине проглашеним националним

спомеником Босне и Херцеговине, којим се регулишу овлашћења, обавезе и начин поступања организационих облика, органа управљања, тијела и службеника Централне банке Босне и Херцеговине у провођењу мјера заштите на грађевини Централне банке – националном споменику и покретној имовини, које су прописане одлуком Комисије за очување националних споменика. Такође, израђен је мониторинг план с појединачним картонима за свако покретно добро (умјетничке слике, скулптуре и касе). Мониторинг план садржи тачну позицију покретног наслијеђа у грађевини националног споменика, параметре влажности и температуре простора, детаљан опис покретног наслијеђа и насталих промјена, процјену вриједности покретног добра и фотодокументацију. Током планирања и извођења свих радова на објекту остварује се сарадња са Заводом за заштиту споменика: прибавља се одобрење за сваки појединачни пројекат и интервенцију, Централна банка шаље обавјештење о времену почетка радова, остварује се сарадња са надзором и сарадња приликом примопредаје изведених радова.

ЦББиХ је у 2022. години сертификована за поступање са подацима са ознаком тајности у складу са Законом о заштити тајних података у БиХ. У сарадњи са надлежним Министарством сигурности БиХ у току 2022. године предузете су и проведене активности на испуњењу услова за пријем, обраду и похрану тајних података у складу са Законом о заштити тајних података, а који се односе на личну сигурност, физичку сигурност, сигурност докумената и информатичку сигурност. Донесен је низ аката, процедура и успјешно су проведене сигурносне провјере за службенике у складу са Одлукама у ЦББиХ.

У складу са Одлуком о успостављању система енергетског менаџмента и информационог система енергетске ефикасности у институцијама Босне и Херцеговине, врши се континуиран унос података у информациони систем енергетског менаџмента (EMIS) и праћење потрошње енергената (гас, електрична енергија, вода). Унос у EMIS врши се за све објекте Централне банке на мјесечном нивоу за сва мјерна мјеста у објектима. Током 2022. године, у више наврата, вршена је замјена постојећих флуо свјетиљки и флуо цијеви са, енергетски ефикаснијим, лед свјетиљкама и лед цијевима, чиме се остварује уштеда у потрошњи електричне енергије. Током 2022. године предузети су бројини кораци за унапређење енергетске ефикасности објекта Централног уреда. ЦББиХ редовно, у складу са законском регулативом, врши и мјерења емисије загађујућих материја у зрак и чишћење димовода, а извјештаје доставља надлежним институцијама. Мјерења се врше на годишњем нивоу, а резултати мјерења континуирано показују да је емисија загађујућих материја унутар дозвољених граница.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Финансијски извјештаји и Извјештај независног спољног ревизора

САДРЖАЈ

Одговорност за финансијско извјештавање	63
Извјештај независног ревизора	64
Извјештај о финансијском положају	67
Извјештај о добити или губитку	68
Извјештај о свеобухватној добити	69
Извјештај о промјенама у капиталу	70
Извјештај о новчаним токовима	72
Напомене уз финансијске извјештаје	74
1 Основне информације	74
2 Основа за припрему	76
3 Значајне рачуноводствене политике	79
4 Аранжман валутног одбора	93
5 Класификација и мјерење фер вриједности финансијске имовине и финансијских обавеза	95
6 Управљање финансијским ризицима	98
7 Готовина у страним валутама	117
8 Депозити код иностраних банака	117
9 Специјална права вучења у ММФ-у	120
10 Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	121
11 Монетарно злато	122
12 Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	123
13 Остала имовина	124
14 Некретнине и опрема	125
15 Нематеријална имовина	126
16 Остала улагања	127
17 Новчанице и кованице у оптицају	127
18 Депозити банака	128
19 Депозити Владе и осталих јавних институција	128
20 Резервисања	129
21 Остале обавезе	130
22 Нето каматни приходи	131
23 Нето приходи од накнада и провизија	133
24 Нето реализовани (губици) / добици од продаје дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	134
25 Нето реализовани добици од продаје монтераног злата	134
26 Нето (губици) од курсних разлика	134
27 Нето умањење вриједности на финансијску имовину	135
28 Остали приходи	135
29 Трошкови особља	136
30 Административни и остали оперативни трошкови	136
31 Трошкови производње новчаница и кованица	136
32 Расподјела годишње нето добити	137
33 Капитал	138
34 Новац и новчани еквиваленти	139
35 Трансакције са повезаним лицима	139
36 Ванбилансни депозити	141
37 Чланство БиХ у ММФ-у	142
38 Домаћи платни систем и систем за поравнања	143
39 Догађаји после датума извјештавања	145

3. ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ И ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ СПОЉНОГ РЕВИЗОРА ЗА ГОДИНУ КОЈА ЈЕ ЗАВРШИЛА 31. ДЕЦЕМБРА 2022. ГОДИНЕ

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ *Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2022. године*

ОДГОВОРНОСТ ЗА ФИНАНСИЈСКО ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

Управа Централне банке Босне и Херцеговине је одговорна за финансијске извјештаје, који су припремљени у складу са Законом о Централној банци Босне и Херцеговине и Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Управа је одговорна за досљедну примјену одабраних рачуноводствених политика, доношење разумних увјерљивих просуђивања и процјена и за вођење одговарајућих рачуноводствених евиденција које у сваком тренутку омогућавају припремање финансијских извјештаја. Управа има општу одговорност за предузимање корака који су јој у разумној мјери доступни и за спровођење таквих интерних контрола које омогућавају очување имовине Централне банке Босне и Херцеговине, те спречавање и откривање превара и других неправилности.

Управни одбор је одговоран за одабир прикладних рачуноводствених политика које су усклађене са примјењивим Међународним стандардима финансијског извјештавања. Управни одбор разматра финансијске извјештаје и надгледа процес финансијског извјештавања Централне банке Босне и Херцеговине.

У функцији надгледања процеса финансијског извјештавања, Управном одбору помаже Ревизорски комитет који се састоји од три независна члана. Ревизорски комитет прегледа годишње финансијске извјештаје након чега се исти разматрају и одобравају од стране Управног одбора и подносе Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и Предсједништву Босне и Херцеговине.

Ови финансијски извјештаји за 2022. годину су ревидирани од стране независних ревизора Централне банке Босне и Херцеговине ERNST & YOUNG д.о.о. Сарајево и ERNST & YOUNG д.о.о. Љубљана и њихов извјештај је дат на странама од 2 до 4. Независни ревизори имају пун и неограничен приступ свим подацима и информацијама потребним за спровођење и разматрање ревизорских процедура.

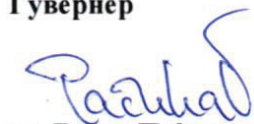
Приложени финансијски извјештаји на странама од 5 до 83 су одобрени од стране Управног одбора 3 марта 2023. године.

др Сенад Софтић

Предсједавајући Управног одбора

Гувернер

мр Весна Паћука

Руководилац Одјељења за рачуноводство и финансије

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1, SCC-Sarajevo City Center
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
Fax: +387 33 870 018
ey.com/ba

Извјештај независног ревизора

Управном одбору Централне банке Босне и Херцеговине

Мишљење

Обавили смо ревизију финансијских извјештаја Централне банке Босне и Херцеговине (Централна банка), који обухватају извјештај о финансијском положају на дан 31. децембар 2022., извјештај о добити или губитку, извјештај о свеобухватној добити, извјештај о промјенама у капиталу и извјештај о новчаним токовима за тада завршену годину, те напомене уз финансијске извјештаје, укључујући и преглед значајних рачуноводствених политика.

Према нашем мишљењу, приложени финансијски извјештаји истинито и фер презентују финансијски положај Централне банке на дан 31. децембар 2022. и њену финансијску успјешност, те њене новчане токове за тада завршену годину у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања (МСФИ).

Основа за мишљење

Обавили смо нашу ревизију у складу са Међународним ревизијским стандардима (МРевС-има). Наше одговорности према тим стандардима су детаљније описане у нашем извјештају у одјељку о одговорностима ревизора за ревизију финансијских извјештаја. Независни смо од Централне банке у складу са Кодексом етике за професионалне рачуновође Одбора за међународне стандарде етике за рачуновође (ИЕСБА Кодексом) као и у складу с етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију финансијских извјештаја у Босни и Херцеговини и испунили смо наше остале етичке одговорности у складу с тим захтјевима и ИЕСБА Кодексом.

Вјерујемо да су ревизијски докази које смо добили довољни и примјерени да осигурају основу за наше мишљење.

Одговорности Управе, Управног одбора и Ревизорског комитета за финансијске извјештаје

Управа је одговорна за састављање и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са МСФИ и за оне контроле за које Управа одреди да су потребне за омогућавање састављања финансијских извјештаја који су без значајног погрешног приказа услед преваре или грешке.

У састављању финансијских извјештаја, Управа је одговорна за процјењивање способности Централне банке да настави с пословањем по временски неограниченом пословању, објављивање, ако је примјењиво, питања повезаних с временски неограниченим пословањем и кориштењем рачуноводствене основе утемељене на временској неограничености пословања, осим ако Управа или намјерава ликвидирати Централну банку или прекинути пословање или нема реалне алтернативе него да то учини.

Управни одбор је одговоран за надгледање процеса финансијског извјештавања којег је установила Централна банка. У функцији надгледања процеса финансијског извјештавања, Управном одбору помаже Ревизорски комитет.

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1, SCC-Sarajevo City Center
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
Fax: +387 33 870 018
ey.com/ba

Извјештај независног ревизора (наставак)

Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наши циљеви су стећи разумно увјерење о томе јесу ли финансијски извјештаји као цјелина без значајног погрешног приказа услед преваре или грешке и издати ревизорски извјештај који укључује наше мишљење. Разумно увјерење је виши ниво увјерења, али није гаранција да ће ревизија обављена у складу с МРевС-има увијек открити значајно погрешно приказивање када оно постоји. Погрешни прикази могу настати услед преваре или грешке и сматрају се значајни ако се разумно може очекивати да, појединачно или у збиру, утичу на економске одлуке корисника донијете на основу тих финансијских извјештаја.

Као саставни дио ревизије у складу с МРевС-има, стварамо професионалне процјене и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Ми такође:

- препознајемо и процјењујемо ризике значајног погрешног приказа финансијских извјештаја, због преваре или грешке, обликујемо и обављамо ревизијске поступке као реакцију на те ризике и прибављамо ревизијске доказе који су достатни и примјерени да осигурају основу за наше мишљење. Ризик неоткривања значајног погрешног приказа насталог услед преваре је већи од ризика насталог услед грешке, јер превара може укључити тајне споразуме, кривотворења, намјерно испуштање, погрешно приказивање или заобилажење интерних контрола.
- стичемо разумијевање интерних контрола релевантних за ревизију како бисмо обликовали ревизијске поступке који су примјерени у датим околностима, али не и за сврху изражавања мишљења о учинковитости интерних контрола Централне банке.
- оцјењујемо примјереност кориштених рачуноводствених политика и разумност рачуноводствених процјена и повезаних објава које је створила Управа.
- закључујемо о примјерености кориштења рачуноводствене основе утемељене на временској неограничености пословања коју користи Управа и, темељено на прибављеним ревизијским доказима, закључујемо о томе постоји ли значајна неизвјесност у вези с догађајима или околностима који могу стварати значајну сумњу у способност Централне банке да настави с пословањем по временски неограниченом пословању. Ако закључимо да постоји значајна неизвјесност, од нас се захтијева да скренемо пажњу у нашем ревизорском извјештају на повезане објаве у финансијским извјештајима или, ако такве објаве нису одговарајуће, да модификујемо наше мишљење. Наши закључци се темеље на ревизијским доказима прибављеним све до датума нашег ревизорског извјештаја. Међутим, будући догађаји или услови могу узроковати да Централна банка прекине с настављањем пословања по временски неограниченом пословању.
- оцјењујемо цјелокупну презентацију, структуру и садржај финансијских извјештаја, укључујући и објаве, као и одражавају ли финансијски извјештаји трансакције и догађаје на којима су засновани на начин којим се постиже фер презентација.

**Building a better
working world**

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1, SCC-Sarajevo City Center
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
Fax: +387 33 870 018
ey.com/ba

Извјештај независног ревизора (наставак)

Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја (наставак)

Ми комуницирамо с Управним одбором и Ревизорским комитетом у вези са, између осталих питања, планираним дјелокругом и временским распоредом ревизије и важним ревизијским налазима, укључујући и у вези са значајним недостацима у интерним контролама који су откривени током наше ревизије.

Ми такође дајемо изјаву Управном одбору и Ревизорском комитету да смо поступили у складу са релевантним етичким захтјевима у вези са независности и да ћемо комуницирати с њима о свим односима и другим питањима за која се може разумно сматрати да утичу на нашу независност, као и, гдје је примјењиво, о повезаним зашитама.

Данијела Мирковић, прокуриста

Ernst & Young d.o.o. Сарајево
Врбања 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Сарајево
Босна и Херцеговина

Сарајево, 30. март 2023. године

Тарик Алијагић, лиценцирани ревизор

Ernst & Young d.o.o. Сарајево
Врбања 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Сарајево
Босна и Херцеговина

Сарајево, 30. март 2023. године

Јанез Уранич, партнер

Ernst & Young d.o.o. Љубљана
Дунајска цеста 111
1000 Љубљана
Република Словенија

Љубљана, 30. март 2023. године

ERNST & YOUNG
Revizija, poslovno
svetovanje d.o.o., Ljubljana 3

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2022.

ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ

У хиљадама КМ	Напомена	31. децембар 2022.	На дан 31. децембар 2021.
ИМОВИНА			
Готовина у страним валутама	7	572.020	469.585
Депозити код иностраних банака	8	8.273.200	3.945.097
Специјална права вучења у ММФ-у	9, 37	149	1.881
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	10	5.887.589	11.629.592
Монетарно злато	11	160.040	301.987
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	12	1.172.862	-
Остала имовина	13	19.280	16.927
Некретнине и опрема	14	48.535	50.177
Нематеријална имовина	15	844	983
Остала улагања	16	27.813	27.813
УКУПНО ИМОВИНА		16.162.332	16.444.042
ОБАВЕЗЕ И КАПИТАЛ			
ОБАВЕЗЕ			
Новчанице и кованице у оптицају	17	7.436.097	6.923.818
Депозити банака	18	7.217.387	7.219.617
Депозити Владе и осталих јавних институција	19	958.245	1.429.596
Резервисања	20	897	1.406
Остале обавезе	21	4.301	8.162
Укупно обавезе		15.616.927	15.582.599
КАПИТАЛ			
Почетни капитал		25.000	25.000
Резерве		520.405	836.443
Укупно капитал	33	545.405	861.443
УКУПНО ОБАВЕЗЕ И КАПИТАЛ		16.162.332	16.444.042

Напомене на странама од 12 до 83 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2022.

ИЗВЈЕШТАЈ О ДОБИТИ ИЛИ ГУБИТКУ

У хиљадама КМ	Напомена	За годину која је завршила 31. децембра	
		2022.	2021.
Каматни приходи		78.832	55.568
Каматни расходи		(39.026)	(45.420)
НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ	22	39.806	10.148
Приходи од накнада и провизија		22.704	20.970
Расходи од накнада и провизија		(791)	(813)
НЕТО ПРИХОДИ ОД НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА	23	21.913	20.157
Нето реализовани (губици) / добици од продаје дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	24	(63.470)	4.949
Нето реализовани добици од продаје монетарног злата	25	60.014	-
Нето (губици) од курсних разлика	26	(42)	(486)
Нето умањење вриједности на финансијску имовину	27	(924)	(426)
Остали приходи	28	850	1.402
ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ		58.147	35.744
Трошкови особља	29	(18.622)	(19.669)
Административни и остали оперативни трошкови	30	(6.991)	(6.514)
Трошкови производње новчаница и кованица	31	(3.732)	(4.143)
Трошкови амортизације	14,15	(2.903)	(2.521)
ОПЕРАТИВНИ ТРОШКОВИ		(32.248)	(32.847)
НЕТО ДОБИТ ЗА ГОДИНУ	32	25.899	2.897

Напомене на странама од 12 до 83 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2022.

ИЗВЈЕШТАЈ О СВЕОБУХВАТНОЈ ДОБИТИ

За годину која је завршила
31. децембра

У хиљадама КМ	Напомена	2022.	2021.
НЕТО ДОБИТ ЗА ГОДИНУ		25.899	2.897
Остали свеобухватни (губитак) / добит			
<i>Ставке које су или које се могу накнадно пренијети у добит или губитак:</i>			
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит			
Нето промјена у фер вриједности током године	10	(365.150)	(129.592)
Нето промјена у резервацијама за очекиване кредитне губитке призната у добит или губитак током године	6.1.1., 27	(239)	330
Рекласификација у добит или губитак од продаје дужничких инструмената	24	63.470	(4.949)
		(301.919)	(134.211)
Монетарно злато			
Нето промјена у фер вриједности током године	11	19.996	10.426
Рекласификација у добит или губитак од продаје монетарног злата	25	(60.014)	-
		(40.018)	10.426
Укупно остали свеобухватни (губитак)		(341.937)	(123.785)
УКУПНО СВЕОБУХВАТНИ (ГУБИТАК) ЗА ГОДИНУ		(316.038)	(120.888)

Напомене на странама од 12 до 83 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2022.

ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА У КАПИТАЛУ

У хиљадама КМ	Почетни капитал	Резерве фер вриједности за дужничке и власничке инструменте	Резерве фер вриједности за монетарно злато	Остале резерве	Генералне резерве (задржана добит)	Укупно резерве	Укупно капитал
Стање на дан 1. јануар 2022. године	25.000	158.914	98.129	31.300	548.100	836.443	861.443
Укупно свеобухватни (губитак) / добит за годину	-	(301.919)	(40.018)	-	25.899	(316.038)	(316.038)
Нето добит за годину (напомена 32)	-	-	-	-	25.899	25.899	25.899
Остали свеобухватни (губитак)	-	(301.919)	(40.018)	-	-	(341.937)	(341.937)
Нето нереализоване негативне промјене у фер вриједности дужничких инструмената	-	(365.150)	-	-	-	(365.150)	(365.150)
Нето отпуштање резервација за очекиване кредитне губитке за дужничке инструменте признато у добит или губитак	-	(239)	-	-	-	(239)	(239)
Нето реализоване негативне промјене у фер вриједности дужничких инструмената пренесене у добит или губитак по основу продаја	-	63.470	-	-	-	63.470	63.470
Нето нереализоване позитивне промјене у фер вриједности монетарног злата	-	-	19.996	-	-	19.996	19.996
Нето реализоване позитивне промјене у фер вриједности монетарног злата пренесене у добит или губитак по основу продаје	-	-	(60.014)	-	-	(60.014)	(60.014)
Стање на дан 31. децембар 2022. године	25.000	(143.005)	58.111	31.300	573.999	520.405	545.405

Напомене на странама од 12 до 83 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА У КАПИТАЛУ (НАСТАВАК)

У хиљадама КМ	Почетни капитал	Резерве фер вриједности за дужничке и власничке инструменте	Резерве фер вриједности за монетарно злато	Остале резерве	Генералне резерве (задржана добит)	Укупно резерве	Укупно капитал
Стање на дан 1. јануар 2021. године	25.000	293.125	87.703	31.300	545.203	957.331	982.331
Укупно свеобухватни (губитак) / добит за годину	-	(134.211)	10.426	-	2.897	(120.888)	(120.888)
Нето добит за годину (напомена 32)	-	-	-	-	2.897	2.897	2.897
Остали свеобухватни (губитак) / добит	-	(134.211)	10.426	-	-	(123.785)	(123.785)
Нето нереализоване негативне промјене у фер вриједности дужничких инструмената	-	(129.592)	-	-	-	(129.592)	(129.592)
Нето повећање резервација за очекиване кредитне губитке за дужничке инструменте признато у добит или губитак	-	330	-	-	-	330	330
Нето реализоване позитивне промјене у фер вриједности дужничких инструмената пренесене у добит или губитак по основу продаја	-	(4.949)	-	-	-	(4.949)	(4.949)
Нето нереализоване позитивне промјене у фер вриједности монетарног злата	-	-	10.426	-	-	10.426	10.426
Стање на дан 31. децембар 2021. године	25.000	158.914	98.129	31.300	548.100	836.443	861.443

Напомене на странама од 12 до 83 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2022.

ИЗВЈЕШТАЈ О НОВЧАНИМ ТОКОВИМА

За годину која је завршила
31. децембра

Напомена	2022.	2021.
----------	-------	-------

У хиљадама КМ

НОВЧАНИ ТОКОВИ ОД ОПЕРАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Нето добит за годину		25.899	2.897
Прилагођено за:			
Каматне приходе	22	(78.832)	(55.568)
Каматне расходе	22	39.026	45.420
Нето умањење вриједности на финансијску имовину	27	924	426
Нето реализоване губитке / (добитке) од продаје дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	24	63.470	(4.949)
Нето реализоване (добитке) од продаје монетарног злата	25	(60.014)	-
Нето губитке од курсних разлика	26	42	486
Приходе од донација		(3)	(6)
Нето (смањење) / повећање у резервисањима	20, 29	(327)	171
Нето губитке / (добитке) од отуђења некретнина, опреме и нематеријалне имовине		3	(56)
Приход од дивиденди признат у добит или губитак	28	(721)	(1.297)
Амортизацију	14, 15	2.903	2.521
Нето новчани токови од оперативних активности прије промјена на пословној имовини и обавезама		(7.630)	(9.955)

Промјене на пословној имовини и обавезама

(Повећање) / смањење орочених депозита код иностраних банака		(566.900)	635.115
Смањење / (повећање) дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит		5.376.853	(2.157.869)
(Повећање) дужничких инструмената по амортизованом трошку		(1.173.087)	-
Смањење монетарног злата		161.943	-
(Повећање) остале имовине		(1.601)	(3.975)
Повећање новчаница и кованица у оптицају	17	512.279	751.361
(Смањење) / повећање депозита банака		(1.336)	1.320.973
(Смањење) / повећање депозита Владе и осталих јавних институција		(471.351)	532.552
(Смањење) / повећање осталих обавеза		(3.885)	4.154
Исплате по основу резервисања	20	(182)	(179)
Наплаћена камата		75.142	53.070
Плаћена камата		(39.026)	(45.100)
Нето новац од оперативних активности		3.861.219	1.080.147

НОВЧАНИ ТОКОВИ ОД ИНВЕСТИЦИОНИХ АКТИВНОСТИ

Приливи од продаје некретнина и опреме		-	57
Куповине некретнина, опреме и нематеријалне имовине	14, 15	(1.125)	(3.888)
Примљена дивиденда		721	1.297
Нето новац од инвестиционих активности		(404)	(2.534)

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Финансијски извјештаји за годину која је завршила 31. децембра 2022.

ИЗВЈЕШТАЈ О НОВЧАНИМ ТОКОВИМА (НАСТАВАК)

У хиљадама КМ	Напомена	За годину која је завршила 31. децембра	
		2022.	2021.
Нето ефекти умањења вриједности за очекиване кредитне губитке на новац и новчане еквиваленте		(894)	(184)
Нето ефекти курсних разлика на новац и новчане еквиваленте		(14)	(391)
Нето повећање новца и новчаних еквивалената		3.859.907	1.077.038
Новац и новчани еквиваленти на почетку године		3.986.726	2.909.688
Новац и новчани еквиваленти на крају године	34	7.846.633	3.986.726

Напомене на странама од 12 до 83 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ****1. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ**

Централна банка Босне и Херцеговине („Централна банка“) је врховна монетарна власт државе Босне и Херцеговине („БиХ“). Њено оснивање, организација и операције су дефинисани Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, Службени гласник БиХ, број: 1/97, 29/02, 08/03, 13/03, 14/03, 09/05, 76/06 и 32/07 („Закон о Централној банци“), који је усвојила Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, сагласно Општем оквирном споразуму за мир у Босни и Херцеговини („Устав БиХ“).

Централна банка је основана 20. јуна 1997. године и почела је са радом 11. августа 1997. године.

Централна банка послује преко Централног уреда, три главне јединице у Сарајеву, Мостару и Бањој Луци и двије филијале у Брчком и на Палама. Филијала Пале је под надлежношћу главне јединице у Бањој Луци.

Сједиште Централног уреда Централне банке је у Сарајеву, адреса Маршала Тита број 25.

Основни циљ Централне банке је да постигне и одржи стабилност домаће валуте тако што издаје домаћу валуту у складу са правилом валутног одбора. Правило валутног одбора, дефинисано Законом о Централној банци, подразумева да се домаћа валута издаје само уз пуно покриће у слободно конвертибилним девизним резервама. Поред тога, Централна банка има обавезу да, на захтјев, без ограничења купује и продаје конвертибилну марку (КМ) за евро (EUR) по службеном девизном курсу у износу $1,95583 \text{ КМ} = 1 \text{ EUR}$, који је одређен Законом о Централној банци.

Гарантована конвертибилност домаће валуте и потпуно покриће монетарне пасиве конвертибилним девизним резервама по аранжману валутног одбора су примарни циљеви Централне банке. Све активности и операције Централне банке се предузимају како би се остварили законски постављени циљеви и задаци односно очувала стабилност домаће валуте у складу са правилом валутног одбора и нису ни у једном моменту усмјерени ка максимизацији профита.

Задаци Централне банке, дефинисани Законом о Централној банци, укључују:

- дефинисање, усвајање и контролисање монетарне политике БиХ путем издавања домаће валуте по прописаном девизном курсу уз пуно покриће у слободно конвертибилним девизним резервама;
- држање и управљање званичним девизним резервама Централне банке на сигуран и профитабилан начин;
- успостављање и одржавање одговарајућих платних и обрачунских система;
- издавање прописа и смјерница за остваривање дјелатности Централне банке, у складу са Законом о Централној банци;
- координацију дјелатности агенција за банкарство надлежних за издавање банкарских лиценци и супервизију банака;
- примање депозита од институција и јавних агенција БиХ, ентитетских институција и агенција и депозита од домаћих банака у циљу испуњавања захтјева за обавезном резервом;
- стављање у оптицај и повлачење из оптицаја домаће валуте, укључујући новчанице и кованице законског средства плаћања, придржавајући се строго правила валутног одбора;
- учествовање у раду међународних организација које раде на јачању финансијске и економске стабилности земље;
- заступање БиХ у међународним организацијама по питањима монетарне политике.

У складу са својим овлашћењима изграђеним Законом о Централној банци, Централна банка је потпуно независна

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***1. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ (НАСТАВАК)**

Кључно руководство Централне банке чине два тијела: Управни одбор и Управа.

У складу са Законом о Централној банци, сва овлаштења која нису специфично дата Управном одбору додјељују се гувернеру. Гувернер је предсједавајући Управног одбора и предсједавајући Управе.

Управу Централне банке поред гувернера чине три вицегувернера, које именује гувернер уз одобрење Управног одбора. Управа оперативно руководи пословањем Централне банке.

На датуме извјештавања, чланове кључног руководства Централне банке чине:

Управни одбор

др Сенад Софтић	предсједавајући
мр Шериф Исовић	члан
др Радомир Божић	члан
др Драган Кулина	члан
др Данијела Мартиновић	члан

Несметано и континуирано извршавање законске улоге, основних задатака и функција Централне банке у складу са Законом о Централној банци и њеним важећим актима је јединствен став постојећег Управног одбора до именовања новог сазива Управног одбора од стране Предсједништва Босне и Херцеговине.

Управа

др Сенад Софтић	гувернер
мр Ернадина Бајровић	вицегувернер
др Жељко Марић	вицегувернер (од 16. августа 2021. године)
мр Марко Видаковић	вицегувернер (од 1. марта 2022. године)
Желимира Распудић	вицегувернер (до 30. јуна 2021. године)
др Милица Лакић	вицегувернер (до 11. августа 2021. године)

Ревизорски комитет процјењује свеукупну адекватност и ефективност процеса финансијског извјештавања Централне банке, врши преглед финансијских извјештаја прије њиховог разматрања и одобрења од стране Управног одбора, као и надзор процеса спољне ревизије годишњих финансијских извјештаја и процеса избора независних ревизора Централне банке. Надзорне функције Ревизорског комитета подразумијевају и надзор оквира управљања ризицима и система интерних контрола, надзор функције усклађености пословања и надзор функције интерне ревизије.

На датуме извјештавања, чланове Ревизорског комитета Централне банке чине:

Ревизорски комитет

др Елвир Чизмић	предсједавајући (од 1. јануара 2022. године), члан (до 31. августа 2021. године)
др Дијана Ћавар	члан (од 1. јануара 2022. године)
др Васиљ Жарковић	члан (од 1. марта 2022. године)
др Мила Гаџић	предсједавајућа (до 31. августа 2021. године)
Радомир Репија	члан (до 31. августа 2021. године)

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ**2.1. Изјава о усклађености**

Финансијски извјештаји Централне банке припремљени су у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања („МСФИ“), објављеним од стране Одбора за међународне рачуноводствене стандарде („ОМРС“).

Ови финансијски извјештаји су припремљени на основу претпоставке о временској неограничености пословања.

Више информација о околностима у којима се одвијало пословање Централне банке у 2022. години објављено је у напомени 3.13.

2.2. Основа за мјерење

Ови финансијски извјештаји су припремљени примјеном обрачунске рачуноводствене основе и користећи историјски трошак као основу мјерења, изузев за слjedeће значајне ставке:

Ставка	Основа мјерења
Финансијски инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	фер вриједност
Монетарно злато	фер вриједност

2.3. Функционална и извјештајна валута

Финансијски извјештаји Централне банке приказани су у државној валути БиХ коју представља КМ. Све финансијске информације су заокружене на најближу хиљаду (уколико није другачије наведено).

2.4. Стандарди, тумачења и измјене постојећих стандарда на снази у текућем периоду

Усвојене рачуноводствене политике су у складу са онима из претходне финансијске године, осим слjedeћих измијењених МСФИ-јева које је Централна банка усвојила од 1. јануара 2022. године:

- **МСФИ 3 Пословне комбинације; МРС 16 Некретнине, постројења и опрема; МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина као и годишња побољшања 2018 - 2020 (Допуне)**

Измјене су на снази за годишње периоде извјештавања који почињу на дан или након 1. јануара 2022. године, уз дозвољену ранију примјену. ОМРС је издао измјене МСФИ уског обима на слjedeћи начин:

- **МСФИ 3 Пословне комбинације (Допуне)** ажурира референцу у МСФИ 3 из претходне верзије Концептуалног оквира за финансијско извјештавање ОМРС-а према постојећој верзији издатој у 2018. години, без значајног мијењања рачуноводствених захтјева за пословне комбинације.
- **МРС 16 Некретнине, постројења и опрема (Допуне)** забрањује да субјект од трошкова некретнина, постројења и опреме одбије износе примљене по основу продаје предмета произведених док субјект припрема средство за његово кориштење. Умјесто тога, субјект ће признати такав приход од продаје и повезане трошкове у извјештају о добити или губитку.
- **МРС 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина (Допуне)** наводи које трошкове субјект укључује у одређивање трошкова испуњавања уговора у циљу процјене да ли је уговор штетан.
- **Годишња побољшања 2018 - 2020** доводе до мањих измјена у МСФИ 1 Прва примјена Међународних стандарда финансијског извјештавања, МСФИ 9 Финансијски инструменти, МРС 41 Пољопривреда и Илустративни примјери за МСФИ 16 Најмови.

Измјене нису имале утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ (НАСТАВАК)****2.4. Стандарди, тумачења и измјене постојећих стандарда на снази у текућем периоду (наставак)****• МСФИ 16 Најмови - COVID-19 олакшице за најмопримце након 30. јуна 2021. године (Допуна)**

Измјена се примјењује на годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. априла 2021. године, уз дозвољену ранију примјену, укључујући и финансијске извјештаје који још нису одобрени за објављивање на датум издавања ове допуне. У марту 2021. године, ОМРС је измјенио услове практичних изузетака од захтјева МСФИ 16 који најмопримцима обезбјеђују ослобађање од примјене смјерница МСФИ 16 о модификацијама уговора о најму, које се односе на олакшице које су настале као директна посљедица пандемије COVID-19. Након допуне, практични изузеци се сада примјењују на олакшице за најам за које свако смањење плаћања најма утиче само на плаћања која првобитно доспијевају 30. јуна 2022. године, под условом да су испуњени други услови за примјену практичног изузетка.

Измјене нису имале утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

2.5. Стандарди и тумачења који су објављени, а још нису у употреби

Сљедећи стандарди, измјене постојећих стандарда и тумачења су објављени од стране ОМРС, али нису на снази за годину која завршава 31. децембра 2022. године и нису раније усвојени од стране Централне банке:

• МРС 1 Презентација финансијских извјештаја и МСФИ Извјештај из праксе 2: Објављивање рачуноводствених политика (Допуне)

Измјене и допуне ступају на снагу за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2023. године, уз дозвољену ранију примјену. Измјене дају смјернице о примјени концепта процјене материјалности на објављивање рачуноводствених политика. Посебно, измјене МРС 1 замјењују захтјев за објављивањем „значајних“ рачуноводствених политика са захтјевом за објављивањем „материјалних“ рачуноводствених политика. Такође, упутства и илустративни примјери су додати у Извјештај из праксе како би помогли у примјени концепта материјалности приликом доношења процјена о објављивању рачуноводствених политика. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

• МРС 8 Рачуноводствене политике, промјене рачуноводствених процјена и погрешке: Дефиниција рачуноводствених процјена (Допуне)

Измјене ступају на снагу за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2023. године, уз дозвољену ранију примјену и примјењују се на промјене у рачуноводственим политикама и промјене рачуноводствених процјена које се дешавају на или након почетка тог периода. Измјенама се уводи нова дефиниција рачуноводствених процјена, дефинисаних као новчани износи у финансијским извјештајима који су предмет несигурности при одмјеравању. Такође, допунама се појашњава шта су промјене у рачуноводственим процјенама и како се оне разликују од промјена рачуноводствених политика и исправки грешака. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

• МРС 12 Порез на добит: Одгођени порез који се односи на имовину и обавезе произашле из једне трансакције (Допуне)

Измјене су на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2023. године, уз дозвољену ранију примјену. Измјене сужавају обим и дају наредна појашњења у вези са изузетком за почетно признавање према МРС 12 и прецизирају како субјекти треба да обрачунавају одложени порез у вези са имовином и обавезама које проистичу из једне трансакције, као што су најмови и обавезе враћања у првобитно стање. Измјене и допуне појашњавају да када су плаћања којима се измирује обавеза одбитна за пореске сврхе, ствар је просуђивања, узимајући у обзир важећи порески оквир, да ли се такви одбити могу за пореске сврхе приписати обавези или повезаној компоненти имовине. Према измјенама, изузетак од почетног признавања се не примјењује на трансакције које при почетном признавању доводе до једнаких опорезивих и одбитних привремених разлика. Примјењује се само ако признавање унајмљеног средства и обавезе најма (или обавезе за враћање имовине у првобитно, укључујући са том обавезом повезано средство) доведе до опорезивих и одбитних привремених разлика које нису једнаке. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ (НАСТАВАК)**2.5. Стандарди и тумачења који су објављени, а још нису у употреби (наставак)**

- **МРС 1 Презентација финансијских извјештаја: Класификација обавеза на текуће или дугорочне (Допуне)**

Измјене и допуне су на снази за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2024. године, уз дозвољену ранију примјену, и обавезу да се примјењују ретроспективно у складу са МРС 8. Циљ измјена је да разјасни принципе у МРС 1 за класификацију обавеза на текуће и дугорочне. Измјенама је појашњено значење права на одлагање измирења обавеза, услов да ово право постоји на крају извјештајног периода, да намјера менаџмента не утиче на класификацију на текуће и дугорочне обавезе, да опције друге уговорне стране које би могле да доведу до измирења обавеза преносом сопствених инструмената капитала субјекта не утичу на класификацију на текућу и дугорочну обавезу. Такође, измјене и допуне прецизирају да само ковенанте са којима субјект мора бити усклађен на или прије датума извјештавања могу утицати на класификацију обавезе. Додатна објављивања су такође потребна за дугорочне обавезе које произилазе из кредитних аранжмана који су предмет усаглашености са ковенантама у року од дванаест мјесеци након датума извјештавања. Ове измјене још увијек нису усвојене од стране ЕУ. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- **МСФИ 16 Најмови: Обавезе по основу продаје и повратног најма (Допуне)**

Измјене су на снази за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2024. године, уз дозвољену ранију примјену. Измјене и допуне имају за циљ да побољшају захтјеве које продавац-најмодавац користи у одмјеравању обавезе за најам која произилази из трансакције продаје и повратног најма у МСФИ 16, док се не мијења рачуноводствени третман најма који није у вези са трансакцијама продаје и повратног најма. Конкретно, продавац-најмодавац одређује „плаћања најма” или „ревидирана плаћања најма” на такав начин да продавац-најмодавац не признаје било какав износ добитка или губитка који се односи на право кориштења које задржава. Примјена ових захтјева не спречава продавца-најмодавца да призна, у извјештају о добити или губитку, било какав добитак или губитак у вези са дјелимичним или потпуним раскидом најма. Продавац-најмодавац примјењује измјену ретроспективно у складу са МРС 8 на трансакције продаје и повратног најма које су склопљене након датума почетне примјене, што је почетак годишњег извјештајног периода у којем је субјект први пут примјенио МСФИ 16. Ове измјене још увијек нису усвојене од стране ЕУ. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- **Допуна МСФИ 10 - Консолидовани финансијски извјештаји и МРС 28 – Улагања у придружена друштва и заједничке подухвате: Продаја имовине између улагача и зависног друштва**

Измјене указују на познато неслагање захтјева у МСФИ 10 и оних у МРС 28, везаних за продају или уношење имовине између улагача и његових зависних друштава и заједничких подухвата. Главна последица измјена односи се на то да је укупан губитак или добитак признат када трансакција тангира пословање (без обзира да ли је ријеч о зависном друштву или не). Дјелимичан добитак или губитак је признат када трансакција тангира имовину која не представља бизнис, чак и када је ова имовина дио зависног друштва. У децембру 2015. године ОМРС одложио је датум примјене овог стандарда на неодређено вријеме чекајући исход истраживања везано за примјену метода учешћа. Ове измјене још увијек нису усвојене од стране ЕУ. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

2.6. Упоредне финансијске информације

У сврху фер и објективне презентације финансијских информација у 2022. години, упоредни прикази у одређеним напомена су измијењени како би се обезбиједила упоредивост финансијских информација. Ове измјене нису значајно утицале на укупне финансијске перформансе и финансијски положај Централне банке у упоредном периоду. Све измјене су извршене са циљем унапређења објава и транспарентности финансијских извјештаја.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ

Централна банка је досљедно примјењивала објављене значајне рачуноводствене политике на све периоде приказане у овим финансијским извјештајима.

3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе

3.1.1. Класификација финансијске имовине и финансијских обавеза

Класификација финансијске имовине и финансијских обавеза се одређује приликом почетног признавања.

А. Финансијска имовина

Финансијска имовина Централне банке се може класификовати у једну од три наведене категорије приликом почетног признавања:

- Финансијска имовина која се накнадно мјери по амортизованом трошку,
- Финансијска имовина која се накнадно мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит и
- Финансијска имовина која се накнадно мјери по фер вриједност кроз добит или губитак.

На датуме извјештавања Централна банка није имала финансијску имовину која спада у категорију накнадног мјерења по фер вриједности кроз добит или губитак.

Класификација финансијске имовине одређена је:

- Пословним моделом Централне банке за управљање финансијском имовином и
- Карактеристикама финансијске имовине са уговорним новчаним токовима.

Пословни модел

Пословни модел означава начин на који Централна банка управља финансијском имовином са циљем генерисања новчаних токова. На датуме извјештавања, Централна банка управља својом имовином кроз следеће пословне моделе:

1. Модел „држање финансијске имовине ради прикупљања уговорних новчаних токова“ за финансијску имовину која генерише уговорне новчане токове у току свог животног вијека и
2. Модел „држање финансијске имовине ради прикупљања уговорних новчаних токова и продаје“ за финансијску имовину која генерише уговорне новчане токове у току свог животног вијека и новчане токове који настају у тренутку њене продаје.

Управљање уговорним новчаним токовима по основу инвестирања у дужничке инструменте може се вршити кроз оба пословна модела.

Централна банка је дужна, искључиво ако мијења свој пословни модел за управљање финансијском имовином, рекласификовати сву финансијску имовину на коју утиче промјена пословног модела.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)****3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)****3.1.1. Класификација финансијске имовине и финансијских обавеза (наставак)**

За финансијску имовину којом се управља кроз ове моделе, Централна банка процјењује да ли су уговорни новчани токови финансијске имовине само плаћања главнице и камате на неподмирени износ главнице. Ова процјена се ради на нивоу портфеља из разлога што је тај ниво најбољи одраз начина управљања финансијском имовином. У сврху процјене, „главница“ се дефинише као фер вриједност финансијске имовине приликом почетног признавања. „Камата“ се дефинише као накнада за временску вриједност новца, кредитни ризик повезан са неподмиреним износом главнице током одређеног периода и остале ризике и трошкове повезане са држањем финансијске имовине.

За потребе процјене да ли су уговорни новчани токови „плаћање само главнице и камате“, Централна банка узима у обзир уговорне новчане токове инструмента. Само она финансијска имовина која задовољава захтјеве „плаћање само главнице и камате“ може се класификовати у категорију финансијске имовине која се мјери по амортизованом трошку или финансијске имовине која се мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит.

Финансијска имовина се мјери по амортизованом трошку ако задовољава следеће услове:

- држи се у оквиру пословног модела чији је циљ држање финансијске имовине ради прикупљања уговорних новчаних токова и
- уговорним условима финансијске имовине новчани токови настају на одређени датум и само су плаћања главнице и камате на неподмирени износ главнице.

Финансијска имовина се мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит ако имовина задовољава следеће услове:

- држи се у оквиру пословног модела чији је циљ постигнут наплатом уговорних новчаних токова и продајом финансијске имовине и
- уговорним условима финансијске имовине новчани токови настају на одређени датум и само су плаћања главнице и камате на неподмирени износ главнице.

Б. Финансијске обавезе

Централна банка класификује све своје финансијске обавезе као накнадно мјерене по амортизованом трошку, осим новчаница и кованица у оптицају које се мјере по номиналној вриједности (напомена 3.6). Финансијске обавезе се не рекласификују.

3.1.2. Почетно признавање финансијске имовине и финансијских обавеза

Финансијска имовина и финансијске обавезе се признају у извјештају о финансијском положају само када Централна банка постане једна од уговорних страна на коју се примјењују уговорни услови финансијског инструмента.

Финансијска имовина и финансијске обавезе се почетно мјере по фер вриједности. Трансакциони трошкови директно повезани са стицањем или издавањем финансијске имовине и финансијских обавеза, осим за имовину и обавезе који се класификују по фер вриједности кроз добит или губитак, се додају у или одузимају од фер вриједности финансијске имовине или финансијских обавеза приликом почетног признавања по потреби. Трансакциони трошкови директно повезани са стицањем финансијске имовине или финансијских обавеза по фер вриједности кроз добит или губитак се признају директно у добит или губитак.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)****3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)****3.1.2. Почетно признавање финансијске имовине и финансијских обавеза (наставак)**

Сва финансијска имовина се почетно признаје на датум подмирења, а то је датум када Централна банка стекне имовину или се имовина испоручи Централној банци.

3.1.3. Накнадно мјерење финансијске имовине и финансијских обавеза

Изабрана класификација финансијске имовине и финансијских обавеза одређује начин њеног накнадног мјерења.

Амортизовани трошак финансијске имовине или финансијске обавезе је износ по којем се финансијска имовина или финансијска обавеза мјери приликом почетног признавања, умањен за отплату главнице, увећан или умањен за кумулативну амортизацију примјеном методе ефективне каматне стопе свих разлика између почетног износа и износа до доспијећа, и у случају финансијске имовине, усклађен за свако умањење вриједности за очекиване кредитне губитке.

Бруто књиговодствена вриједност финансијске имовине је амортизовани трошак финансијске имовине прије усклађења за умањење вриједности за очекиване кредитне губитке.

Метода ефективне каматне стопе је метода израчуна амортизованог трошка (бруто књиговодствене вриједности) финансијске имовине или финансијске обавезе и распоређивања и признавања прихода и расхода од камата у добит или губитак током одређеног периода.

А. Финансијска имовина**Финансијска имовина по амортизованом трошку**

Након почетног признавања, финансијска имовина се мјери по амортизованом трошку користећи методу ефективне каматне стопе на бруто књиговодствену вриједност финансијске имовине. Ефекти накнадног мјерења финансијске имовине по амортизованом трошку се признају у добит или губитак као приходи од камата или расходи по основу ефеката негативних каматних стопа у периоду када су настали.

На датуме извјештавања, у категорију финансијске имовине по амортизованом трошку класификовани су готовина у страним валутама, депозити код иностраних банака, специјална права вучења у ММФ-у, дужнички инструменти по амортизованом трошку и остала финансијска имовина.

Финансијска имовина по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит

Након почетног признавања, финансијска имовина се мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит користећи методу ефективне каматне стопе на бруто књиговодствену вриједност имовине и усклађује се са фер вриједности финансијске имовине на сваки датум извјештавања. Током периода држања, ефекти накнадног мјерења финансијске имовине по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит признају се на следећи начин:

- Приходи од камата или расходи по основу ефеката негативних каматних стопа признају се у добит или губитак у периоду када су настали.
- Усклађивања фер вриједности признају се у осталој свеобухватној добити у периоду када су настали.

Приликом престанка признавања дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, кумулативни добитак или губитак претходно признат у осталој свеобухватној добити рекласификује се из капитала у добит или губитак, укључујући претходно признате добитке или губитке од умањења.

На датуме извјештавања, у категорију финансијске имовине по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит класификовани су дужнички инструменти Централне банке.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)****3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)****3.1.3. Накнадно мјерење финансијске имовине и финансијских обавеза (наставак)****Власнички инструменти**

Централна банка је направила неопозив избор да у осталој свеобухватној добити прикаже накнадне промјене фер вриједности власничких инструмената који се не држе за трговање због својих специфичних карактеристика и непостојања активног тржишта за њихово трговање. Остала улагања представљају власничке инструменте који су почетно признати по трошку стицања за који се сматра да одговара њиховој фер вриједности због немогућности поузданог утврђивања њихове фер вриједности.

На датуме извјештавања, власничке инструменте Централне банке по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит чине акције Банке за међународна поравнања (BIS) и SWIFT акције (напомена 16).

Умањење вриједности финансијске имовине

Захтјеви за умањењем вриједности финансијске имовине користе више информација по принципу погледа унапријед за признавање очекиваних кредитних губитака. Инструменти који спадају под ове захтјеве односе се на финансијску имовину мјерену по амортизованом трошку односно депозите код иностраних банака, дужничке инструменте по амортизованом трошку и специјална права вучења у ММФ-у, као и дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. Централна банка користи поједностављени приступ у израчунању очекиваних кредитних губитака за остала потраживања. Власнички инструменти мјерени по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит нису предметом умањења вриједности.

Централна банка признаје умањење вриједности за ове губитке на сваки датум извјештавања. Мјерење очекиваних кредитних губитака одражава:

- Објективан и пондерисано вјероватан износ који се одређује процјеном више могућих исхода,
- Временску вриједност новца и
- Разумне и корисне информације које су на располагању без додатних трошкова или напора на датум извјештавања о прошлим догађајима, тренутним условима и предвиђањима о будућим економским условима.

Напомена 6.1. пружа више информација о начину мјерења очекиваних кредитних губитака.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)

3.1.3. Накнадно мјерење финансијске имовине и финансијских обавеза (наставак)

Умањење вриједности за очекиване кредитне губитке обрачунава се и приказује у извјештају о финансијском положају како слиједи:

Финансијска имовина мјерена по амортизованом трошку: Очекивани кредитни губици обрачунавају се на бруто књиговодствену вриједност имовине и евидентирају као одбитна ставка бруто књиговодствене вриједности имовине.

Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит: Очекивани кредитни губици обрачунавају се на бруто књиговодствену вриједност имовине, али се умањење вриједности признаје у осталој свеобухватној добити као резервација за очекиване кредитне губитке и не умањује књиговодствену вриједност финансијске имовине у извјештају о финансијском положају.

Умањење вриједности на финансијску имовину признаје се у добит или губитак, независно од класификације финансијске имовине која је предметом умањења на сваки датум извјештавања.

Б. Финансијске обавезе

Приход или расход од камате по основу финансијских обавеза мјерених по амортизованом трошку признаје се у добит или губитак користећи методу ефективне каматне стопе.

Приходи од накнада и провизија по основу финансијских обавеза признају се када је услуга извршена.

Финансијске обавезе мјерене по амортизованом трошку укључују новчанице и кованице у оптицају, депозите банака, депозите Владе и осталих јавних институција и остале финансијске обавезе.

3.1.4. Престанак признавања финансијске имовине и финансијских обавеза

Централна банка престаје признавати финансијску имовину само онда када уговорна права на новчане примитке од имовине истекну или када Централна банка пренесе финансијску имовину и суштински све ризике и користи од власништва имовине на други субјект.

Финансијска обавеза се престаје признавати када је измирена, отказана или је истекла.

3.2. Пребијање

Финансијска имовина и обавезе се пребијају и нето износ се исказује у извјештају о финансијском положају на нето принципу само када постоји законски проведиво право за пребијањем признатих износа и када постоји намјера за приказивањем и подмиривањем трансакција на нето основи.

Приходи и расходи се приказују на нето основи само када то допушта одређени МСФИ, или за оне добитке и губитке који произлазе из групе сличних трансакција.

3.3. Новац и новчани еквиваленти

Новац и новчани еквиваленти за потребе извјештавања о новчаним токовима састоје се од следећих категорија: жиро рачуни, готовина у страним валутама, девизни депозити по виђењу, девизни депозити са роком доспијећа до три мјесеца или краће од датума стицања и специјална права вучења у ММФ-у.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)**3.4. Монетарно злато**

Монетарно злато је дио девизних резерви Централне банке и класификовано је као финансијска имовина. Монетарно злато се почетно признаје по фер вриједности, укључујући трансакционе трошкове који се директно могу приписати стицању монетарног злата.

Након почетног признавања, монетарно злато се накнадно мјери по фер вриједности. Нереализовани добици и губици који произлазе из промјена фер вриједности, а по основу промјена у цијени монетарног злата, признају се на рачуну резерви фер вриједности у оквиру остале свеобухватне добити. Прије расподјеле годишње остварене добити, уколико нереализовани губици прелазе стање резерви фер вриједности за монетарно злато, Централна банка признаје износ негативног салда на рачун добити или губитка и тај износ улази у остварену добит расположиву за расподјелу, уколико су испуњени законски прописани услови за расподјелу добити.

Приликом продаје злата, нереализовани добици и губици из остале свеобухватне добити се преносе у добит или губитак.

Фер вриједност монетарног злата се исказује у EUR валути, превodeћи га по фиксном курсу КМ на датум извјештавања и утврђује се према посљедњој расположивој послијеподневној цијени једне унце злата на датум извјештавања.

3.5. Некретнине, опрема и нематеријална имовина

Некретнине, опрема и нематеријална имовина је имовина набављена из властитих средстава Централне банке и новчаних и неновчаних донација. Некретнине, опрема и нематеријална имовина исказују се по историјском трошку умањеном за акумулирану амортизацију и акумулиране губитке од умањења вриједности. Трошак укључује куповну цијену и све трошкове који су директно повезани са довођењем имовине у радно стање за намјеравану употребу. Одржавање и поправке, замјене, те побољшања мањег значаја признају се као расход кад су настали. Значајна побољшања и замјене се капитализују.

Имовина у припреми исказана је по трошку набавке укључујући трошкове фактурисане од трећих лица. Након завршетка, сви акумулирани трошкови имовине пребацују се на одговарајућу категорију некретнина, опреме и нематеријалне имовине на које се накнадно примјењују одговарајуће стопе амортизације.

Амортизација се обрачунава на све некретнине, опрему и нематеријалну имовину осим на земљиште и имовину у припреми према линеарној методи по прописаној стопи која је утврђена за постепено отписивање трошка набавке имовине кроз њен процијењени корисни вијек трајања. Процијењене стопе амортизације за 2022. и 2021. годину су дате како слиједи:

Некретнине и опрема

Зграде	1,3% до 4,0%
Опрема	11,0% до 20,0%
Намјештај	10,0% до 12,5%
Возила	15,5%

Нематеријална имовина

Софтвер	20,0%
Остала нематеријална имовина	20,0%

Добици и губици по основу отуђења некретнина и опреме признају се у добит или губитак.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)****3.5. Некретнине, опрема и нематеријална имовина (наставак)****Умањење вриједности нефинансијске имовине**

Корисни вијек трајања некретнина, опреме и нематеријалне имовине се преиспитује и прилагођава најмање једном годишње или ако се сматра потребним и примјењује се проспективно.

Књиговодствена вриједност нефинансијске имовине Централне банке се прегледа на сваки датум извјештавања у сврху оцјењивања постоје ли знаке умањења вриједности. Уколико постоје, процјењује се надокнадива вриједност имовине. Губитак од умањења вриједности се признаје увијек када књиговодствена вриједност имовине или јединица које стварају новац прелази њену надокнадиву вриједност. Губици од умањења вриједности признају се у добит или губитак.

Надокнадива вриједност остале имовине је већа вриједност при упоређивању њене употребне вриједности у односу на фер вриједност, умањена за трошкове продаје. У процјењивању употребне вриједности, очекивани будући новчани токови се дисконтују на садашњу вриједност користећи дисконтну стопу прије опорезивања која одражава тренутна тржишна очекивања временске вриједности новца и ризике специфичне за ту имовину. За имовину која не генерише независне новчане приливе, надокнадиви износ се одређује за јединицу која ствара новац којој имовина припада.

Губитак од умањења се укида уколико је дошло до промјена у процјенама коришћеним у одређивању надокнадивог износа. Губитак од умањења се укида само у мјери у којој књиговодствена вриједност имовине не прелази књиговодствену вриједност која би се могла одредити, без амортизације, да није било претходно признатог губитка од умањења вриједности те имовине.

3.6. Новчанице и кованице у оптицају

Централна банка је једина институција у БиХ овлашћена за издавање и повлачење КМ новчаница и кованица, дјелујући стриктно у складу са правилом валутног одбора.

У складу са Законом о Централној банци, укупан износ новчаница и кованица у оптицају евидентиран је као финансијска обавеза Централне банке у извјештају о финансијском положају. Новчанице и кованице у оптицају укључују само КМ новчанице и кованице које се налазе изван трезора Централне банке.

Приликом повлачења новчаница и кованица из оптицаја, исте се признају као обавеза у оквиру новчаница и кованица у оптицају до формалног рока повлачења из оптицаја. Износи који нису повучени након формалног рока за повлачење из оптицаја, признају се као приход.

3.7. Депозити депонената

Депозити депонената укључују примљене депозите банака и депозите Владе и осталих јавних институција. Ови депозити представљају финансијске обавезе Централне банке које се почетно признају по фер вриједности и накнадно мјере по амортизованом трошку. Депозити банака укључују депозите домаћих банака по основу политике обавезне резерве Централне банке и друге депозите банака. Депозити Владе и осталих јавних институција представљају примљене депозите институција БиХ и других јавних агенција БиХ и ентитетских институција и агенција.

Улога Централне банке као депозитара, банкара, савјетника и фискалног агента је прописана Законом о Централној банци.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)****3.8. Резервисања**

Резервисања се признају када Централна банка, као посљедицу прошлог догађаја, има садашњу законску или изведену обавезу за коју је вјероватно да ће бити потребан одлив ресурса који садрже економске користи ради подмирења обавезе и износ обавезе се може поуздано процијенити. Резервисања се утврђују дисконтовањем очекиваних будућих новчаних токова користећи стопу која одражава тренутну тржишну процјену временске вриједности новца и ризике специфичне за ту обавезу.

Резервисања се одржавају на нивоу који Управа Централне банке сматра довољним за покривање насталих губитака. Управа одређује адекватност резервисања на основу увида у поједине ставке, текуће економске услове, карактеристике ризика одређених категорија трансакција као и остале релевантне факторе.

Резервисања се укидају само за оне трошкове за које је резервисање изворно признато. Ако одлив економских користи за подмирење обавеза више није вјероватан, резервисање се укида.

3.9. Признавање прихода и расхода**Каматни приходи и расходи**

Приходи и расходи од камата признају се у добит или губитак примјеном методе ефективне каматне стопе. „Ефективна каматна стопа“ је стопа која тачно дисконтује процијењена будућа новчана плаћања и примитке кроз очекивани вијек трајања финансијског инструмента на:

- бруто књиговодствену вриједност финансијске имовине или
- амортизовани трошак финансијске обавезе.

Приликом израчуна ефективне каматне стопе за финансијске инструменте, Централна банка процјењује будуће новчане токове узимајући у обзир све уговорне услове финансијског инструмента, али искључујући очекиване кредитне губитке. Обрачун укључује све накнаде и плаћене или примљене износе између Централне банке и друге стране који су саставни дио ефективне каматне стопе, трансакционе трошкове и све друге дисконте или премије.

Обрачунате камате на финансијску имовину са негативном каматном стопом признају се у добит или губитак као ефекти негативних каматних стопа у оквиру расхода од камата. На датуме извјештавања, ефекти негативних каматних стопа на финансијску имовину настају по основу депозита код иностраних банака и дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит.

Обрачунате камате на финансијске обавезе по амортизованом трошку са негативном каматном стопом односно стопом накнаде признају се у добит или губитак као ефекти негативних пасивних каматних стопа на финансијске обавезе у оквиру прихода од камата. На датуме извјештавања, ефекти негативних пасивних каматних стопа настају по основу примијењене политике обавезне резерве Централне банке на депозите домаћих банака.

Приходи и расходи од накнада и провизија

Приходи од накнада и провизија остварени пружањем услуга Централне банке признају се у добит или губитак у тренутку пружања услуге. Централна банка обрачунава приходе од накнада и провизија у складу са утврђеним тарифама за своје услуге. Услуге које пружа Централна банка укључују услуге домаћим банкама, депонентима и другим небанкарским клијентима. Оне настају по основу трансакција у платним системима, обраде новца, трансакција конверзије и осталих услуга.

Расходи од накнада и провизија настају по основу примљених услуга које се односе на управљање девизним резервама Централне банке и признају се у добит или губитак када је услуга примљена.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)**3.9. Признавање прихода и расхода (наставак)****Трансакције у страним валутама и курсне разлике**

Приликом почетног признавања трансакције у страним валутама евидентирају се у КМ примјењујући на износ у страној валути промптни девизни курс између КМ и стране валуте на датум трансакције.

Монетарне ставке исказане у страним валутама прерачунавају се у КМ примјеном курса са курсне листе Централне банке на датум извјештавања. Немонетарне ставке исказане у страним валутама мјерене по историјском трошку прерачунавају се по курсу важећем на датум трансакције. Немонетарне ставке исказане у страним валутама мјерене по фер вриједности прерачунавају се користећи курс који је био важећи на датум мјерења фер вриједности.

Курсне разлике произашле из трансакција монетарних ставки или из прерачунавања монетарних ставки по курсевима различитим од оних по којима су почетно признате у текућем или у претходним извјештајним периодима, признају се у добит или губитак када настану. Због правила валутног одбора, не постоје курсне разлике од монетарних ставки деноминованих у EUR валути.

Средњи курсеви најзначајнијих валута дати су у наставку:

Средњи курс:	31. децембар 2022. КМ	31. децембар 2021. КМ
EUR	1,95583	1,95583
CHF	1,986219	1,887320
GBP	2,205168	2,330311
USD	1,833705	1,725631
XDR	2,450479	2,420301

Приход од дивиденде

Приход од дивиденде на власничке инструменте признаје се у добит или губитак када се успостави право Централне банке да прима уплате. Приход од дивиденде потиче од акција BIS банке у посједу Централне банке (напомене 16 и 28).

Примања запослених*Краткорочна примања запослених*

У складу са домаћим прописима, а у име својих запосленика, Централна банка уплаћује порез на доходак и доприносе за пензијско, инвалидско, здравствено осигурање и осигурање од незапослености, на и из плате, који се обрачунавају по законским стопама током године од износа бруто плате. Централна банка плаћа ове порезе и доприносе у корист институција Федерације Босне и Херцеговине (на федералном и кантоналном нивоу), Републике Српске и Брчко Дистрикта.

Осим тога, накнаде за топли оброк, превоз и регрес исплаћују се у складу са домаћим законским захтјевима. Ови трошкови се признају у добит или губитак у периоду у којем су настали.

Дугорочна примања запослених

Према домаћим законским прописима, приликом одласка у пензију запосленици Централне банке имају право на отпремнину, а по испуњењу законских услова као што су старост или године проведене у радном односу, која се у складу са интерним актима Централне банке додјељује у висини од шест редовних мјесечних плата запосленика исплаћених у задњих шест мјесеци. Такве исплате се третирају као остала дугорочна примања запослених. Централна банка ангажује овлашћеног актуара у сврху израде актуарског обрачуна у складу са методом пројекције кредитне јединице.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)****3.9. Признавање прихода и расхода (наставак)****Трошкови производње новчаница и кованица**

Трошкови који се односе на производњу и дизајн новчаница и кованица почетно су признати као унапријед плаћени трошкови у оквиру остале имовине Централне банке и накнадно се амортизују признавањем трошкова кроз добит или губитак током периода од пет година.

Порези

Централна банка је обавезна да плаћа порез на додану вриједност за све купљене робе и услуге. Ова плаћања су дио административних и осталих оперативних трошкова Централне банке. Према Закону о Централној банци, Централна банка је ослобођена од обавеза плаћања пореза на добит.

3.10. Управљање средствима за и у име трећих лица

Централна банка такође води одређене рачуне у страним валутама везане за споразуме између влада БиХ и њених ентитета, те иностраних влада и финансијских организација, као и рачуне у страним валутама институција и агенција БиХ, те домаћих банака за које Централна банка дјелује као агент (напомена 36).

3.11. Финансијски аранжмани Босне и Херцеговине са Међународним монетарним фондом

На основу финансијских аранжмана закључених између БиХ, Централне банке и Међународног монетарног фонда („ММФ”), извјештај о финансијском положају Централне банке садржи сљедеће ставке које се односе на чланство БиХ у ММФ-у: држање специјалних права вучења која су дио девизних резерви Централне банке и која су каматносна, ММФ-ов рачун бр. 1 и ММФ-ов рачун бр. 2 који су дио финансијских обавеза Централне банке. Ови рачуни су такође укључени у исказивање поштовања правила валутног одбора (напомена 4).

Остале активне и пасивне ставке које се односе на ММФ, а које припадају или које су одговорност БиХ, евидентирани су на посебном повјерљивом фонду у оквиру ванбилансне евиденције. Централна банка има обавезу да обезбједи одговарајуће евиденције по основу трансакција између БиХ и ММФ-а, али дјелујући стриктно у складу са Законом о Централној банци и домаћим законским прописима у БиХ који регулишу спољни дуг БиХ (напомена 37).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)

3.12. Значајна рачуноводствена просуђивања и процјене

У припреми финансијских извјештаја Централне банке у складу са МСФИ Управа примјењује просуђивања и ради процјене који се континуирано разматрају. У процјени значајних просуђивања и процјена, Управа узима у обзир претпоставке засноване на историјском искуству и очекивањима о будућности за која се сматра да су разумне у датим околностима.

Значајна просуђивања и процјене утичу на исказане износе имовине и обавеза, као и објављивање износа потенцијалне имовине и обавеза на датум извјештавања, те одговарајуће исказане износе прихода и расхода за извјештајни период. Стварни износи могу се разликовати од ових процјена. Промјене у рачуноводственим политикама Централне банке се примјењују ретроспективно када је то примјењиво у складу са МСФИ. Измјене рачуноводствених процјена признају се у периоду у којем је процјена измијењена уколико измјена утиче само на тај период или и у периоду измјене и у будућим периодима, ако измјена утиче и на текући и на будуће периоде. У овим финансијским извјештајима није било промјена у примјењеним рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама.

Ови финансијски извјештаји су припремљени према условима који су постојали на дан 31. децембар 2022. године. Услови у будућности могу бити другачији од оних који су резултирали финансијским информацијама објављеним у овим финансијским извјештајима. Управа континуирано прати повећане факторе неизвјесности, укључујући руско-украјински рат, глобалну инфлацију и опасност од поновне рецесије у еуроподручју, који могу значајно утицати на финансијске перформансе Централне банке у наредном периоду.

Кључне претпоставке и процјене везане за материјално значајне позиције извјештаја о финансијском положају су приказане у наставку:

Пословни модел

Напомена 3.1.1.: Одређивање пословног модела у оквиру којег се држи финансијска имовина и процјена уговорних услова финансијске имовине везаних за захтјев „плаћање само главнице и камате“. Ове процјене одређују класификацију финансијске имовине.

Умањење вриједности финансијске имовине

Централна банка израчунава очекиване кредитне губитке за одређене класе финансијске имовине мјерене по амортизованом трошку и дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. Напомена 6.1. описује претпоставке кориштене у одређивању улазних података у модел за мјерење очекиваних кредитних губитака, укључујући и захтјев за будућим информацијама које су кориштене у извјештајним периодима.

Фер вриједност имовине и обавеза

Пословна политика Централне банке је да објави информације о фер вриједности финансијске имовине или обавеза за које постоје званичне тржишне информације или се вриједност може израчунати на основу алтернативних техника вредновања и када се фер вриједност значајно разликује од књиговодствене вриједности. По мишљењу руководства Централне банке, износи у финансијским извјештајима одражавају највјеродостојнију и најкориснију процјену фер вриједности за потребе финансијског извјештавања у складу са МСФИ. За више информација о мјерењу фер вриједности финансијске имовине и финансијских обавеза погледати напомену 5.

Амортизација и примијењене стопе амортизације

Обрачун амортизације и стопе амортизације су засновани на процијењеном економском корисном вијеку трајања некретнина, опреме и нематеријалне имовине. Једном годишње Централна банка процјењује економски корисни вијек трајања на основу постојећих претпоставки.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)****3.13. Околности у којима се одвијало пословање Централне банке у 2022. години**

Околности у којима се одвијало пословање Централне банке у 2022. години довеле су до значајних промјена у износима и структури финансијског положаја и финансијске успјешности Централне банке на датум извјештавања у односу на финансијске информације које су објављене у финансијским извјештајима за 2021. годину те је њихова упоредивост значајно ограничена.

У складу са Законом о Централној банци инвестирање девизних резерви обавља се на финансијским тржиштима земаља еуроподручја која су примарно под утицајем монетарне политике Европске централне банке („ЕЦБ“). Током 2022. године дошло је до нагле промјене услова на финансијским тржиштима земаља еуроподручја, односно преласка из вишегодишње зоне негативних каматних стопа и приноса у зону позитивних каматних стопа и приноса.

ЕЦБ је циљу нормализације монетарне политике у више наврата повећавала кључне каматне стопе као одговор на растућу инфлацију, тј. високе цијене енергената и хране узрокованих руско-украјинским ратом. Кључне каматне стопе ЕЦБ су до краја 2022. године повећане у укупном износу од 250 базних поена, и то за 50 базних поена у јулу, по 75 базних поена у септембру и новембру те за 50 базних поена у децембру. Нагла и значајна повећања кључних каматних стопа ЕЦБ-а довела су посљедично до раста каматних стопа на средства девизних резерви Централне банке која се могу држати код иностраних банака еуроподручја као и значајног и убрзаног раста тржишних приноса, праћених истовременим наглим падовима тржишних цијена обезвјеница еуроподручја у које Централна банка може улагати и које држи у свом портфељу.

Услјед наведеног, вриједност званичних девизних резерви Централне банке се значајно промијенила као резултат изражених тржишних осцилација дужничких инструмената класификованих по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. Падови фер вриједности дужничких инструмената услјед наглог раста тржишних приноса су апсорбовани постојањем довољног нивоа износа нето стране активе. Наведена околност на финансијским тржиштима се одразила на привремени пад вриједности нето стране активе односно капитала Централне банке на датум извјештавања.

Централна банка је у 2022. години иницирала одређене промјене политике инвестирања девизних резерви усмјерене ка прилагођавању новонасталим околностима унутар законски дозвољеног оквира. Све активности су предузете водећи рачуна да су финансијски инструменти Централне банке инструменти заштите валутног одбора и не држе се с циљем максимизације зараде већ с циљем заштите покривености монетарне пасиве нето девизним резервама стриктно поштујући захтјеве сигурности и ликвидности па тек онда поврата на улагања.

Током 2022. године, извршено је значајно реструктурирање девизних резерви усмјерено на прилагођавање инвестирања девизних резерви наглим промјенама и преласку у зону позитивних каматних стопа и приноса, како слиједи:

- Извршено је значајно скраћивање модификованог трајања дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит с циљем смањивања изложености каматном ризику. Централна банка се ослободила одређеног дијела дужничких инструмената са значајним осцилацијама у фер вриједности њиховим продајама при чему је реализован нето губитак у износу од 63.470 хиљада КМ.
- Централна банка је искористила повољне услове на финансијским тржиштима током 2022. године и продала укупно 48.000 унци монетарног злата које се мјери по фер вриједности. Продајом монетарног злата је реализован добитак у износу од 60.014 хиљада КМ.
- Новчани приливи по основу извршених продаја као и доспијећа дужничких инструмената те продаја монетарног злата су значајније усмјеравани у депозите код иностраних банака с циљем прилагођавања условима на финансијским тржиштима еуроподручја. То је довело до повећања инвестираних средстава девизних резерви у депозите код иностраних банака. На тај начин су стваране претпоставке за што брже укључивање раста каматних стопа у каматне приходе Централне банке. На дан 31. децембар 2022. године сви депозити код иностраних банака су инвестирани под

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)**3.13. Околности у којима се одвијало пословање Централне банке у 2022. години (наставак)**

- Током извјештајног периода, Централна банка је инвестирала дио средстава девизних резерви у портфељ дужничких инструмената класификован по амортизованом трошку.

Све предузете активности по питању инвестирања девизних резерви су извршене с циљем стабилизације вриједности девизних резерви у условима нестабилног окружења за инвестирање како би се што прије створиле претпоставке за јачање девизних резерви позитивним повратима на улагања и смањила волатилност.

За више информација погледати напомене:

Напомена	Назив
4	Аранжман валутног одбора
6	Управљање финансијским ризицима
8	Депозити код иностраних банака
10	Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит
11	Монетарно злато
12	Дужнички инструменти по амортизованом трошку
22	Нето каматни приходи
24	Нето реализовани (губици) / добици од продаје дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит
25	Нето реализовани добици од продаје монетарног злата
33	Капитал

Током 2022. године, компоненте монетарне пасиве Централне банке су се мијењале нецикличним интезитетом која су доводила до волатилних финансијских импликација на књиговодствена стања компоненти монетарне пасиве односно њене структуре.

У првом дијелу 2022. године дошло је до интезивнијег подизања КМ готовог новца и EUR новчаница од стране домаћих банака из трезора Централне банке, узрокованог увођењем санкција банкама у руском власништву од стране Европске уније и САД које су погодице двије комерцијалне банке у БиХ. Нагла и повећана тражња за КМ готовим новцем је успјешно реализована кроз трезоре Централне банке те је заустављено и стабилзовано нагло повлачење КМ готовог новца. Централна банка је у сваком моменту располагала довољном количином КМ готовог новца у својим трезорима обезбијеђујући да снабдјевање домаћих банака са потребном количином КМ новчаница и кованица нити једног момента не буде доведено у питање. Такође, Централна банка је правовремено предузела све потребне активности за несметано снабдјевање домаћих банака EUR новчаницама. Гарантована конвертибилност КМ нити једног момента није била угрожена и све законске обавезе Централне банке по овом питању су несметано извршаване.

Све домаће банке су уредно испуњавале обавезну резерву у складу са законским прописима Централне банке. Посматрано по свакој декади током 2022. године, средства изнад обавезних резерви домаћих банака су се континуирано кретала у износима већим од износа самих просјечних обавезних резерви на нивоу укупног система.

Током 2022. године, Централна банка је континуирано сагледавала примјену претходно уведених мјера по питању иновирања оквира политике обавезне резерве као јединог инструмента монетарне политике којег има на располагању у складу са законским оквиром свог дјеловања. Током 2022. године, Централна банка је смањила стопе накнада које се обрачунавају на депонована средства домаћих банака с циљем ублажавања утицаја раста кључних каматних стопа ЕЦБ-а, посебно каматне стопе на стално расположиву могућност депоновања код ЕЦБ-а, на пословање банака у БиХ и стабилност валутног одбора.

Централна банка је несметано и континуирано извршавала функцију банкара, депозитара и фискалног агента према депонентима. Депоненти Централне банке су дужи дио године држали средства на својим рачунима. ФБиХ је током 2022. године повукла преостала средства по основу алоцираног SDR-а од ММФ-а из претходне године. Крајем 2022. године МФТ БиХ, један од најзначајних депонената Централне банке, је пребацио дио својих буџетских средстава на ванбилансне девизне рачуне које у његово име води Централна

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***3. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ (НАСТАВАК)****3.13. Околности у којима се одвијало пословање Централне банке у 2022. години (наставак)**

За више информација погледати напомене:

Напомена	Назив
4	Аранжман валутног одбора
17	Новчанице и кованице у оптицају
18	Депозити банака
19	Депозити Владе и осталих јавних институција
22	Нето каматни приходи
36	Ванбилансни депозити

Оперативни трошкови Централне банке се крећу у приближно истим вриједностима у односу на упоредне износе, иако су се околности за обављање административног пословања Централне банке значајно промијениле у правцу појачаних инфлаторних притисака током 2022. године.

За више информација погледати напомене:

Напомена	Назив
29	Трошкови особља
30	Административни и остали оперативни трошкови

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

4. АРАНЖМАН ВАЛУТНОГ ОДБОРА

Валутни одбор је аранжман са фиксним девизним курсом који је везан за стабилну страну валуту тзв. резервну валуту, гдје се укупан износ домаће валуте у сваком тренутку може слободно конвертовати у резервну валуту. Свака емитована КМ има пуно покриће у страниој валути за коју је везана према унапријед дефинисаном девизном фиксном курсу према EUR валути. Законом о Централној банци дефинисано је правило за издавање валуте „валутни одбор“ према којем је Централна банка обавезна да обезбиједи да укупан износ њене монетарне пасиве никада не пређе еквивалентан износ (изражен у КМ) њених девизних резерви.

Детаљи поштовања тог правила су следећи:

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
Званичне девизне резерве		
Готовина у страним валутама	572.020	469.585
Депозити код иностраних банака	8.273.200	3.945.097
Специјална права вучења у ММФ-у	149	1.881
Дужнички инструменти	7.060.451	11.629.592
Монетарно злато	160.040	301.987
УКУПНО	16.065.860	16.348.142
Обавезе према нерезидентима	2.583	2.331
Нето девизне резерве (Званичне девизне резерве умањене за обавезе према нерезидентима)	16.063.277	16.345.811
Монетарна пасива		
Новчанице и кованице у оптицају	7.436.097	6.923.818
Депозити банака	7.217.387	7.219.617
Депозити Владе и осталих јавних институција	958.245	1.429.596
УКУПНО	15.611.729	15.573.031
НЕТО СТРАНА АКТИВА (Нето девизне резерве умањене за монетарну пасиву)	451.548	772.780

Приказани износи свих компоненти валутног одбора представљају њихова књиговодствена стања на датуме извјештавања.

Нето страна актива Централне банке је главни финансијски индикатор постизања и одржавања стабилности домаће валуте у БиХ и њена основна мјера успјешног пословања. Она представља дио званичних девизних резерви, које се могу користити само за намјене и потребе одређене Законом о Централној банци.

Нето страна актива је износ који гарантује стабилност домаће валуте, односно монетарну стабилност и апсорбује потенцијалне финансијске ризике који произилазе из управљања званичним девизним резервама. На дан 31. децембар 2022. године финансијско стање нето стране активе износи 451.548 хиљада КМ и у потпуности је обезбијеђена стабилност домаће валуте (31. децембар 2021: 772.780 хиљада КМ).

Током 2022. године осцилације тржишних цијена дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит и монетарног злата доминантно су утицале на промјене износа нето стране активе због обавезног накнадног мјерења ових компоненти девизних резерви по њиховој фер вриједности. Нагли падови тржишних цијена обвезница на финансијским тржиштима еуроподручја су довели до смањења нето стране активе на датум извјештавања.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***4. АРАНЖМАН ВАЛУТНОГ ОДБОРА (НАСТАВАК)**

Више информација о овим промјенама је објављено у напоменама 10 и 11. Више информација о финансијским ризицима којима је Централна банка била изложена у управљању званичним девизним резервама је објављено у напомени 6.

На датуме извјештавања, адекватан ниво капитализованости Централне банке је обезбједио извршавање њених функција прописаних Законом о Централној банци. За више информација погледати напомену 33.

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА

Фер вриједност је цијена која би била остварена продајом имовине или плаћена за пренос обавезе у редовној трансакцији између тржишних учесника на датум мјерења, независно од тога да ли је она видљива директно или процијењена неком другом методом вредновања. Приликом процјењивања фер вриједности имовине или обавезе, Централна банка узима у обзир карактеристике имовине или обавезе коју би тржишни учесници узели у обзир приликом процјењивања њихове цијене на датум мјерења.

Процјењене фер вриједности финансијске имовине и финансијских обавеза Централне банке су одређене користећи расположиве тржишне информације, уколико их има, и одговарајуће методологије вредновања.

Осим тога, у сврху финансијског извјештавања, мјерење фер вриједности се категорише у Ниво 1, 2 или 3 у зависности од степена расположивости мјерења фер вриједности и значаја улазних података за цјелокупно мјерење фер вриједности, што је описано у наставку:

- Ниво 1 улазни подаци су котиране цијене (неприлагођене) за идентичну имовину и обавезе на активним тржиштима којима Централна банка може приступити на датум мјерења;
- Ниво 2 улазни подаци су подаци, осим котираних цијена укључених у Ниво 1, који су било директно или индиректно расположиви за имовину и обавезе; и
- Ниво 3 улазни подаци су подаци који нису расположиви за имовину или обавезе.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА (НАСТАВАК)**5.1. Финансијска имовина мјерена по фер вриједности**

Сљедећа табела даје анализу финансијске имовине мјерене по фер вриједности на сваки датум извјештавања по нивоима хијерархије фер вриједности унутар које је мјерење фер вриједности категоризовано. Ови износи се базирају на вриједностима које су приказане у извјештају о финансијском положају.

У хиљадама КМ

31. децембар 2022.

Финансијска имовина	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупно
<i>Финансијска имовина мјерена по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит</i>				
Дужнички инструменти	5.887.589	-	-	5.887.589
Монетарно злато	160.040	-	-	160.040
УКУПНО	6.047.629	-	-	6.047.629

У хиљадама КМ

31. децембар 2021.

Финансијска имовина	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупно
<i>Финансијска имовина мјерена по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит</i>				
Дужнички инструменти	11.629.592	-	-	11.629.592
Монетарно злато	301.987	-	-	301.987
УКУПНО	11.931.579	-	-	11.931.579

Финансијска имовина се мјери по фер вриједности у извјештају о финансијском положају користећи задње послијеподневне цијене које котирају на активном тржишту, преузете са званичних сервиса, а што одговара Нивоу 1 хијерархије на датуме извјештавања. За мјерење фер вриједности дужничких инструмента користе се тржишне цијене са званичног сервиса Bloomberg, а за мјерење фер вриједности монетарног злата користи се цијена унце злата преузета са званичног сервиса Reuters.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА (НАСТАВАК)**5.2. Финансијска имовина и финансијске обавезе који се не мјере по фер вриједности**

У хиљадама КМ

	31. децембар 2022.
Књиговодствена вриједност	Фер вриједност
Финансијска имовина	
<i>Финансијска имовина мјерена по амортизованом трошку:</i>	
Готовина у страним валутама	572.020
Депозити код иностраних банака	8.273.200
Специјална права вучења у ММФ-у	149
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.172.862
Остала финансијска имовина	4.282
	10.022.513
<i>Финансијска имовина класификована по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит - избор трошка стицања:</i>	
Остала улагања	27.813
	27.813
Укупно	10.050.326
Финансијске обавезе	
<i>Финансијске обавезе мјерене по амортизованом трошку:</i>	
Новчанице и кованице у оптицају	7.436.097
Депозити банака	7.217.387
Депозити Владе и осталих јавних институција	958.245
Остале финансијске обавезе	4.023
Укупно	15.615.752

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА (НАСТАВАК)**5.2. Финансијска имовина и финансијске обавезе који се не мјере по фер вриједности (наставак)**

У хиљадама КМ

	Књиговодствена вриједност	31. децембар 2021. Фер вриједност
Финансијска имовина		
<i>Финансијска имовина мјерена по амортизованом трошку:</i>		
Готовина у страним валутама	469.585	469.585
Депозити код иностраних банака	3.945.097	3.945.097
Специјална права вучења у ММФ-у	1.881	1.881
Остала финансијска имовина	3.349	3.349
	4.419.912	4.419.912
<i>Финансијска имовина класификована по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит – избор трошка стицања:</i>		
Остала улагања	27.813	27.813
	27.813	27.813
Укупно	4.447.725	4.447.725
Финансијске обавезе		
<i>Финансијске обавезе мјерене по амортизованом трошку:</i>		
Новчанице и кованице у оптицају	6.923.818	6.923.818
Депозити банака	7.219.617	7.219.617
Депозити Владе и осталих јавних институција	1.429.596	1.429.596
Остале финансијске обавезе	8.023	8.023
Укупно	15.581.054	15.581.054

За финансијску имовину и финансијске обавезе који се не мјере по фер вриједности, фер вриједност ових компоненти је размотрена у сврху објављивања података о њиховој процијењеној фер вриједности. Управа сматра да књиговодствене вриједности финансијске имовине по амортизованом трошку, осталих улагања и финансијских обавеза по амортизованом трошку, осим дужничких инструмената по амортизованом трошку представљају разумну процјену њихове фер вриједности на датуме извјештавања. Наведена процјена је извршена уважавајући специфичан положај Централне банке као врховне монетарне власти која оперира по аранжману валутног одбора као и доминантну краткорочност ових компоненти. За више информација погледати напомене 6.3. и 8.

На датуме извјештавања, финансијска имовина и финансијске обавезе које се не мјере по фер вриједности припадају нивоу 2 мјерења фер вриједности, осим за дужничке инструменте по амортизованом трошку који припадају нивоу 1 мјерења јер је њихова фер вриједност утврђена истом техником мјерења која се користи за дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА

Финансијска имовина по основу које је Централна банка изложена финансијским ризицима (кредитни ризик, тржишни ризици и ризик ликвидности) су:

- Готовина у страним валутама,
- Депозити код иностраних банака (централних банака, пословних банака и BIS-a),
- Специјална права вучења у ММФ-у,
- Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит,
- Монетарно злато,
- Дужнички инструменти по амортизованом трошку,
- Остала финансијска имовина (потраживања од домаћих банака, кредити запосленим и остала потраживања) и
- Остала улагања.

Каматне стопе и тржишни приноси на државне обвезнице земаља еуроподручја у 2022. години, су порасле у односу на њихове вриједности у претходним годинама. Томе је највише допринијела ЕЦБ, која је у другом полугодишту почела са подизањем кључних каматних стопа у еуроподручју. Каматна стопа на стално расположиву могућност депоновања код ЕЦБ која је током 2021. године и у првом полугодишту 2022. године износила (0,50%), у другом полугодишту 2022. године повећана је у четири наврата, и то: крајем јула (на 0,00%), почетком септембра (на 0,75%), почетком новембра (на 1,50%) и крајем децембра 2022. године (на 2,00%). Наведена повећања каматне стопе одразила су се на кретање каматних стопа и тржишних приноса на еврообвезнице у 2022. години.

Снажан пораст тржишних приноса смањује фер вриједност дужничких инструмената у портфељу Централне банке, што представља изазов по стабилност аранжмана валутног одбора. Ради очувања стабилности валутног одбора, Централна банка је значајно скратила модификовано трајање портфеља и изложеност каматном ризику. Извршена су одређена прилагођавања ограничења кредитног ризика и структура девизних резерви је измијењена у смислу повећаног учешћа депозита код иностраних банака и смањења учешћа дужничких инструмената. Посљедице томе, дошло је до одређеног пораста очекиваних кредитних губитака због пораста кредитног ризика.

6.1. Кредитни ризик

Кредитни ризик је ризик од неизвршења уговорних обавеза од стране друге уговорне стране или емитента дужничких хартија од вриједности с фиксним приходом, при чему уговорна страна представља субјекта код којег се, у складу с прописима Централне банке, држе или су инвестирана средства девизних резерви. Управљање овом врстом ризика остварује се:

- ограничавањем обима финансијских инструмената,
- ограничавањем уговорних страна и емитената на оне с прихватљивим композитним кредитним рејтингом,
- дефинисањем ограничења у погледу концентрације за инвестирање код сваке појединачне уговорне стране,
- ограничавањем максималног износа који се може инвестирати у појединачне врсте финансијских инструмената,
- ограничавањем величине емисије појединачне хартије од вриједности и
- ограничавањем рочности инвестирања.

За средства која су евидентирана у ванбилансној евиденцији, Централна банка није изложена кредитном ризику, јер сав ризик који евентуално може резултирати из основа пласмана тих средстава сноси уговорно власници средстава (погледати напомене 36 и 37).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

Мјерење очекиваних кредитних губитака

Финансијска имовина за коју Централна банка врши израчун очекиваних кредитних губитака обухвата:

- депозите код иностраних банака,
- специјална права вучења у ММФ-у,
- дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит,
- дужничке инструменте по амортизованом трошку и
- осталу финансијску имовину (потраживања од домаћих банака, кредити запосленим и остала потраживања).

Основни критеријум за дефинисање ограничења изложености кредитном ризику представља композитни кредитни рејтинг. Композитни кредитни рејтинг представља просјек нивоа постојећих кредитних рејтинга додијелених одређеном емитенту од стране најмање двије од три кредитне рејтинг агенције (Standard & Poor's, Fitch Ratings или Moody's).

Финансијску имовину која има композитни кредитни рејтинг нивоа АА минус (АА-) или виши, Централна банка третира као изложеност кредитном ризику ниског нивоа.

Финансијску имовину која има композитни кредитни рејтинг нивоа од ВВВ минус (ВВВ-) до А плус (А+), Централна банка третира као изложеност кредитном ризику средњег нивоа.

Финансијску имовину која има композитни кредитни рејтинг нивоа нижег од ВВВ минус (ВВВ-), Централна банка третира као изложеност кредитном ризику високог нивоа.

У недостатку кредитног рејтинга, Централна банка процјењује капацитет дужника да уредно измирује доспјеле уговорне новчане обавезе.

Модел умањења вриједности финансијске имовине дефинише три фазе расподеле изложености, у зависности од нивоа кредитног ризика код иницијалног признавања и на темељу промјена нивоа кредитног ризика након иницијалног признавања као што је приказано у наставку:

1. Фаза 1 расподеле изложености – Финансијска имовина коју Централна банка приликом иницијалног признавања третира као изложеност кредитном ризику ниског или средњег нивоа алоцира се у Фазу 1. Према интерним актима Централне банке, улагање девизних средстава које подразумијева излагање кредитном ризику високог нивоа није дозвољено. Свако улагање средстава девизних резерви приликом иницијалног признавања алоцира се у Фазу 1 расподеле изложености.
2. Фаза 2 расподеле изложености – Уколико дође до значајног повећања кредитног ризика у односу на иницијално признавање, финансијска имовина која је била алоцирана у Фазу 1 прелази у Фазу 2.
3. Фаза 3 расподеле изложености – Уколико се финансијској имовини додијели статус неиспуњавања обавеза (енг. Default), финансијска имовина прелази у Фазу 3.

Израчунавање очекиваних кредитних губитака врши се или на 12-мјесечној или на цјеложивотној основи, у зависности од тога који је ниво композитног кредитног рејтинга финансијске имовине, да ли је дошло до значајног повећања кредитног ризика од момента иницијалног признавања финансијске имовине или је финансијска имовина кредитно умањена.

За финансијску имовину која је алоцирана у Фазу 1, врши се обрачун 12-мјесечних очекиваних кредитних губитака, док се за финансијску имовину која је алоцирана у Фазу 2 или Фазу 3, врши обрачун цјеложивотних очекиваних кредитних губитака.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)****6.1. Кредитни ризик (наставак)****Значајно повећање кредитног ризика**

Значајно повећање кредитног ризика, као критеријума за трансфер изложености у Фазу 2, представља:

- смањење оцјене композитног кредитног рејтинга за више од два подиока у односу на датум иницијалног признавања, осим у случају да се финансијска имовина и након смањења оцјене композитног кредитног рејтинга третира као изложеност кредитном ризику ниског нивоа на датум извјештавања или
- смањење оцјене композитног кредитног рејтинга финансијске имовине испод инвестибилног нивоа композитног кредитног рејтинга, тј. испод оцјене ВВВ минус (ВВВ-).

Финансијска имовина се не може из Фазе 1 реаловирати у Фазу 2 уколико Централна банка сматра да дужник који нема додијељен кредитни рејтинг има велики капацитет да уредно измирује доспјеле уговорне обавезе. У Фазу 2 не може се алоцирати ни финансијска имовина која и након смањења нивоа композитног кредитног рејтинга, има ниво АА минус (АА-) или виши, обзиром да се третира као изложеност кредитном ризику ниског нивоа.

Уколико се финансијски инструмент састоји из више транши које су иницијално признате у различитим периодима и које су у различитим периодима имале различите композитне кредитне рејтинге, уважавајући конзервативни приступ, као релевантно узима се израчунато повећање кредитног ризика од највишег подиока.

Уколико је до промјене оцјене кредитног ризика дошло услед промјене методологије одређене кредитне рејтинг агенције и не ради се о значајном повећању кредитног ризика у односу на иницијално процијењене ризике, изложености се не класификују у Фазу 2.

Централна банка може на основу властите анализе за сваки индивидуални финансијски инструмент одредити алокацију тог финансијског инструмента у Фазу 2 или Фазу 3. Уколико су отклоњени узроци који су довели до алокације финансијске имовине у Фазу 2, изложеност се може вратити у Фазу 1, али минимално 90 дана након отклањања узрока.

Поред наведених критеријума, класификација по фазама може се вршити и на основу претпоставке да је дошло до значајног повећања кредитног ризика уколико плаћање касни 30 или више дана, при чему се финансијска имовина класификује у Фазу 2 (енг. *underperforming*) уколико плаћање касни 30-89 дана. Финансијска имовина се класификује у Фазу 3 (енг. *nonperforming*) уколико плаћање касни 90 или више дана.

Дефиниција статуса неиспуњавања обавеза (енг. *Default*)

Критеријум за статус неиспуњавања обавеза представљају објективни докази умањења вриједности, и то посебно:

- значајне финансијске потешкоће емитента хартије од вриједности,
- непоштовање уговорних обавеза у смислу кашњења по обавезама главнице и камате,
- евентуално реструктурирање или измјена постојећих услова сервисирања обавеза по основу дуга произашлог из финансијског инструмента из разлога који се односе на финансијске потешкоће емитента,
- вјероватноћа банкрота и/или ликвидације или други облик финансијске реорганизације и/или
- нестанак активног тржишта за трговање.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

Израчунавање очекиваних кредитних губитака

Очекивани кредитни губици се израчунавају као производ три варијабле: вјероватноће неиспуњења обавеза (енг. PD – Probability of default), губитка у случају неиспуњења обавеза (енг. LGD – Loss Given Default) и изложености (енг. EAD – Exposure at Default), који се дефинишу како слиједи:

- **Вјероватноћа неиспуњења обавеза (PD)** представља процјену вјероватноће да друга уговорна страна неће бити у могућности да испуни своје обавезе по основу дуга. У извјештајним периодима користио се исти начин калкулације PD-а у складу са методологијом Централне банке за израчун очекиваних кредитних губитака која је у примјени од 1. јануара 2019. године. За израчунавање умањења вриједности, у складу са најбољим праксама у другим централним банкама у региону и у Европској унији, а које су у обавези примјене МСФИ, Централна банка као параметар вјероватноће неиспуњења обавеза, користи процјене на основу података из транзиционих матрица које објављују кредитне рејтинг агенције и експертске оцјене у виду фиксних процената вјероватноће неиспуњења обавеза. За израчунавање вјероватноће неиспуњења обавеза процјене се раде на основу транзиционих матрица за корпорације на глобалном нивоу које садрже податке о просјечној стопи једногодишње транзиције одговарајућег дугорочног нивоа кредитног рејтинга у статус „D“, тј. default или статус „SD“, тј. selective default. На основу наведених података врше се процјене вјероватноће неиспуњења обавеза за изложености према страним комерцијалним банкама и страним државама, односно страним централним банкама и владама, за које је могуће израчунати композитне кредитне рејтинге. При процјени вјероватноће неиспуњења обавеза за изложености према страним државама, односно страним централним банкама и владама, у обзир се узима и први ненулти податак о стопи једногодишње транзиције нивоа суверених рејтинга у статус „D“, тј. default или статус „SD“, тј. selective default из транзиционих матрица за суверене рејтинге. За изложености за које није могуће израчунати композитне кредитне рејтинге, у оба извјештајна периода, користе се експертске оцјене у виду фиксних процената, односно поједностављени приступ у складу са анализом тренутног стања и досадашњег искуства.
- **Губитак у случају неиспуњења обавеза (LGD)** представља процјену процентуалне изложености емитенту која се у случају настанка неиспуњења обавеза неће моћи наплатити. За губитак у случају неиспуњења обавеза се користи константна вриједност једногодишњег LGD-а у износу од 45% у складу с чланом 161. Уредбе 575/2013 Европског парламента и Одбора од 26. јуна 2013. године (енг. Capital Requirements Regulations односно „CRR“).
- **Изложеност (EAD)** представља књиговодствену вриједност финансијске имовине, односно књиговодствено стање на дан иницијалног признавања/на датум извјештавања.

Централна банка за оцјену умањења вриједности користи индивидуални и колективни приступ.

С обзиром на структуру и класификацију портфеља, Централна банка ће сваку изложеност за коју се утврди објективно умањење вриједности, односно статус неиспуњења обавеза, посматрати као индивидуално значајну изложеност и примјењивати индивидуалну процјену. За индивидуални приступ оцјени умањења вриједности користи се оцјена кроз три различита сценарија. За мјерење очекиваних кредитних губитака није нужно одредити сваки могући сценарио, али је потребно узети у обзир ризик или вјероватноћу настанка кредитног губитка на начин који одражава вјероватноћу настанка кредитног губитка и вјероватноћу изостанка кредитног губитка, чак и када је вјероватноћа настанка веома мала.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)****6.1. Кредитни ризик (наставак)**

Износ умањења вриједности за изложености које су предмет индивидуалне процјене се рачуна као разлика између књиговодствене вриједности финансијске имовине и вјероватноћом пондерисане садашње вриједности процијењених новчаних токова, дисконтоване ефективном каматном стопом, при чему се очекивани кредитни губици дисконтују на датум извјештавања, а не на датум очекиваног неиспуњења обавеза или на други датум.

За потребе одређивања значајног повећања кредитног ризика и признавања очекиваних кредитних губитака, финансијски инструменти се могу сврстати у групе, и то на темељу заједничких карактеристика кредитног ризика, како би се омогућило лакше провођење анализе ради правовременог утврђивања значајног повећања кредитног ризика.

Израчунавање умањења вриједности за финансијске инструменте на колективној основи се код изложености класификованих у Фазу 1 врши на 12-мјесечном нивоу, док се за изложености класификоване у Фазу 2 израчунава цјеложивотни кредитни губитак.

Укључивање будућих (енг. forward-looking) информација

Циљ умањења вриједности је признати очекиване кредитне губитке на цјеложивотном периоду за финансијске инструменте код којих је дошло до значајног повећања кредитног ризика у односу на иницијално процијењене ризике, без обзира да ли се процјена ради на индивидуалној или колективној основи, узимајући у обзир све разумне и поткријељене информације укључујући и оне које се односе на будућност.

У складу са наведеним, укључивање будућих информација у израчунавање очекиваних губитака врши се прилагођавањем вјероватноће губитка.

С обзиром да Централна банка у свом портфељу има финансијске инструменте од издаваоца различитих и по структури, као и географској распрострањености, с циљем укључивања будућих (енг. forward-looking) информација при израчунавању очекиваних кредитних губитака, Централна банка се ослања на предвиђања промјене рејтинга (енг. outlook) за поједине инструменте односно издаваоце.

Предвиђање смјера кретања рејтинга на израчунату вјероватноћу губитка: позитивно, стабилно или негативно предвиђање од стране три највеће рејтинг агенције је укључено у вјероватноћу неиспуњења обавеза по принципу једнаких вјероватноћа.

6.1.1. Изложеност кредитном ризику

Сљедећа табела приказује усклађивање између почетног и закључног стања умањења вриједности и резервација за финансијску имовину на датуме извјештавања:

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.1. Изложеност кредитном ризику (наставак)

У хиљадама КМ

	2022.				2021.			
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно
1. Депозити код иностраних банака								
На дан 1. јануар	913	-	-	913	807	-	-	807
Повећања очекиваних кредитних губитака	10.427	-	-	10.427	4.734	-	-	4.734
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(335)	-	-	(335)	(179)	-	-	(179)
Отпуштање због престанка признавања орочених депозита	(9.155)	-	-	(9.155)	(4.449)	-	-	(4.449)
На дан 31. децембар	1.850	-	-	1.850	913	-	-	913
2. Специјална права вучења у ММФ-у								
На дан 1. јануар	-	-	-	-	-	-	-	-
Повећања очекиваних кредитних губитака	-	-	-	-	-	-	-	-
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	-	-	-	-	-	-	-	-
На дан 31. децембар	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит								
На дан 1. јануар	1.786	-	-	1.786	1.598	-	-	1.598
Повећања очекиваних кредитних губитака	686	-	-	686	1.130	-	-	1.130
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(121)	-	-	(121)	(150)	-	-	(150)
Отпуштање због доспјелих инструмената	(804)	-	-	(804)	(650)	-	-	(650)
Нето (отпуштање) / повећање током године	(239)	-	-	(239)	330	-	-	330
Отпуштање због продатих инструмената	(637)	-	-	(637)	(142)	-	-	(142)
На дан 31. децембар	910	-	-	910	1.786	-	-	1.786

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.1. Изложеност кредитном ризику (наставак)

У хиљадама КМ

	2022.				2021.			
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно
4. Дужнички инструменти по амортизованом трошку								
На дан 1. јануар	-	-	-	-	-	-	-	-
Повећања очекиваних кредитних губитака	234	-	-	234	-	-	-	-
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(9)	-	-	(9)	-	-	-	-
На дан 31. децембар	225	-	-	225	-	-	-	-
5. Остала финансијска имовина								
На дан 1. јануар	6	-	602	608	5	-	613	618
Повећања очекиваних кредитних губитака	9	-	-	9	8	-	2	10
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(9)	-	(1)	(10)	(7)	-	(13)	(20)
На дан 31. децембар	6	-	601	607	6	-	602	608
Укупно почетно стање на дан 1. јануар	2.705	-	602	3.307	2.410	-	613	3.023
Нето повећање / (отпуштање) очекиваних кредитних губитака	286	-	(1)	285	295	-	(11)	284
Укупно закључно стање на дан 31. децембар	2.991	-	601	3.592	2.705	-	602	3.307

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика

а) Максимална изложеност кредитном ризику - Финансијска имовина која је предмет умањења

Сљедећа табела приказује максималну изложеност финансијске имовине Централне банке кредитном ризику на датуме извјештавања, анализирану по класама финансијских инструмената за које се очекивани кредитни губити рачунају и признају:

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.			31. децембар 2021.				
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно
Класе финансијских инструмената								
Готовина у страним валутама								
Бруто књиговодствена вриједност	572.020	-	-	572.020	469.585	-	-	469.585
Умањење вриједности	-	-	-	-	-	-	-	-
Књиговодствена вриједност	572.020	-	-	572.020	469.585	-	-	469.585
Депозити код иностраних банака								
Бруто књиговодствена вриједност	8.275.050	-	-	8.275.050	3.946.010	-	-	3.946.010
Умањење вриједности	(1.850)	-	-	(1.850)	(913)	-	-	(913)
Књиговодствена вриједност	8.273.200	-	-	8.273.200	3.945.097	-	-	3.945.097
Специјална права вучења у ММФ-у								
Бруто књиговодствена вриједност	149	-	-	149	1.881	-	-	1.881
Умањење вриједности	-	-	-	-	-	-	-	-
Књиговодствена вриједност	149	-	-	149	1.881	-	-	1.881
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит								
Бруто књиговодствена вриједност	5.887.589	-	-	5.887.589	11.629.592	-	-	11.629.592
Резервације за очекиване кредитне губитке (признате у осталој свеобухватној добити)	910	-	-	910	1.786	-	-	1.786
Бруто књиговодствена вриједност	5.887.589	-	-	5.887.589	11.629.592	-	-	11.629.592

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.			31. децембар 2021.				
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно
Класе финансијских инструмената								
Дужнички инструменти по								
амортизованом трошку								
Бруто књиговодствена вриједност	1.173.087	-	-	1.173.087	-	-	-	-
Умањење вриједности	(225)	-	-	(225)	-	-	-	-
Књиговодствена вриједност	1.172.862	-	-	1.172.862	-	-	-	-
Остала финансијска имовина								
Бруто књиговодствена вриједност	4.288	-	601	4.889	3.355	-	602	3.957
Умањење вриједности	(6)	-	(601)	(607)	(6)	-	(602)	(608)
Књиговодствена вриједност	4.282	-	-	4.282	3.349	-	-	3.349

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

б) Максимална изложеност кредитном ризику - Финансијски инструменти који нису предмет умањења

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
Књиговодствене вриједности		
Монетарно злато	160.040	301.987
Остала улагања	27.813	27.813
УКУПНО	187.853	329.800

Централна банка не држи колатерале и остала заложна средства у циљу покривања кредитног ризика. На дан 31. децембар 2022. године Централна банка нема имовину која је доспјела, а ненаплаћена и има умањену имовину у износу од 601 хиљаде КМ (На дан 31. децембар 2021. године Централна банка нема имовину која је доспјела, а ненаплаћена и има умањену имовину у износу од 602 хиљаде КМ).

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

Концентрација према кредитном рејтингу

Сљедеће табеле представљају анализу концентрације финансијске имовине Централне банке према композитном кредитном рејтингу уговорне стране на датуме извјештавања:

У хиљадама КМ

Кредитни рејтинг	Готовина у страним валутама	Депозити код иностраних банака	Специјална права вучења у ММФ-у	Дужнички инструменти по фер вриједности		Монетарно злато	Дужнички инструменти по амортизованом износу		Остала имовина	Укупно
				по фер вриједности	свеобухватну добит		трошку	финансијска		
AAA	-	3.562.708	-	2.142.560	-	-	141.023	-	-	5.846.291
AA+	-	-	-	693.016	-	-	282.171	-	-	975.187
AA	-	450.701	-	1.244.391	-	-	219.864	-	-	1.914.956
AA-	-	-	-	524.373	-	-	145.540	-	-	669.913
A+	-	1.678.882	-	-	-	-	-	-	-	1.678.882
A	-	2.575.495	-	-	-	-	41.776	-	-	2.617.271
A-	-	3.481	-	795.710	-	-	190.370	-	-	989.561
П ¹	-	3.783	149	-	-	160.040	-	-	27.813	191.785
BVB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BVB	-	-	-	487.539	-	-	152.343	-	-	639.882
BVB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Без рејтинга	572.020	-	-	-	-	-	-	4.889	-	576.909
Укупно	572.020	8.275.050	149	5.887.589	160.040	160.040	1.173.087	4.889	27.813	16.100.63
Умањење										
вриједности	-	(1.850)	-	-	-	-	(225)	(607)	-	(2.682)
УКУПНО	572.020	8.273.200	149	5.887.589²	160.040	160.040	1.172.862	4.282	27.813	16.097.95

¹ Међународне институције (енг. International Institutions)² Резервације за очекиване кредитне губитке не умањују бруто књиговодствену вриједност дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

У хиљадама КМ

							31. децембар 2021.		
Кредитни рејтинг	Готовина у страним валутама	Депозити код иностранних банака	Специјална права вучења у ММФ-у	Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	Монетарно злато	Остала финансијска имовина	Остала улагања	Укупно	
AAA	-	1.622.277	-	2.523.051	-	-	-	4.145.328	
AA+	-	-	-	1.349.129	-	-	-	1.349.129	
AA	-	78.200	-	3.986.839	-	-	-	4.065.039	
AA-	-	-	-	1.672.536	-	-	-	1.672.536	
A+	-	488.958	-	-	-	-	-	488.958	
A	-	1.653.649	-	-	-	-	-	1.653.649	
A-	-	102.166	-	1.428.865	-	-	-	1.531.031	
П ³	-	760	1.881	-	301.987	-	27.813	332.441	
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	
BBB	-	-	-	669.172	-	-	-	669.172	
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Без рејтинга	469.585	-	-	-	-	3.957	-	473.542	
Укупно	469.585	3.946.010	1.881	11.629.592	301.987	3.957	27.813	16.380.825	
Умањење вриједности	-	(913)	-	-	-	(608)	-	(1.521)	
УКУПНО	469.585	3.945.097	1.881	11.629.592⁴	301.987	3.349	27.813	16.379.304	

³ Међународне институције (енг. International institutions)

⁴ Резервације за очекиване кредитне губитке не умањују бруто књиговодствену вриједност дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

Географска концентрација ризика финансијске имовине са изложеношћу кредитном ризику

Сљедеће табеле дају информацију о изложености финансијске имовине Централне банке кредитном ризику по бруто књиговодственим вриједностима, разврстано по географским регијама на датуме извјештавања. За потребе ове објаве, Централна банка је разврстала изложености по регијама на основу домицилне земље уговорне стране:

31. децембар 2022. године

У хиљадама КМ	Земље		Босна и Херцеговина	Укупно
	ЕУ земље	нечланице ЕУ		
Готовина у страним валутама	-	-	572.020	572.020
Депозити код иностраних банака	5.510.640	2.764.410	-	8.275.050
Специјална права вучења у ММФ-у	-	149	-	149
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	5.887.589	-	-	5.887.589
Монетарно злато	-	160.040	-	160.040
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.173.087	-	-	1.173.087
Остала финансијска имовина	-	-	4.889	4.889
Остала улагања	10	27.803	-	27.813
Укупно	12.571.326	2.952.402	576.909	16.100.637
Умањење вриједности				(2.682)
УКУПНО				16.097.955

31. децембар 2021. године

У хиљадама КМ	Земље		Босна и Херцеговина	Укупно
	ЕУ земље	нечланице ЕУ		
Готовина у страним валутама	-	-	469.585	469.585
Депозити код иностраних банака	3.058.334	887.676	-	3.946.010
Специјална права вучења у ММФ-у	-	1.881	-	1.881
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	11.629.592	-	-	11.629.592
Монетарно злато	-	301.987	-	301.987
Остала финансијска имовина	-	-	3.957	3.957
Остала улагања	10	27.803	-	27.813
Укупно	14.687.936	1.219.347	473.542	16.380.825
Умањење вриједности				(1.521)
УКУПНО				16.379.304

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)**6.2. Тржишни ризик**

Тржишни ризик је ризик од промјене тржишне вриједности финансијске имовине и инструмената услед промјене услова на финансијским тржиштима. Тржишни ризици са којима се Централна банка сусреће у свом пословању су: девизни ризик, каматни ризик и ризик цијене злата. Циљ управљања тржишним ризицима је контрола и управљање ризицима у оквиру прихватљивих параметара, с циљем оптимизације поврата.

У сврху квантификације ефеката тржишног ризика на вриједност девизних резерви Централна банка користи концепт „вриједности под ризиком“ (VaR – Value at Risk). Вриједност под ризиком представља статистичку мјеру која показује највећи могући губитак портфеља девизних резерви који може настати услед промјене цијена финансијских инструмената и промјене девизних курсева, уз одређени ниво поузданости за одређени временски интервал. Вриједност VaR за тржишни ризик се израчунава аналитичком (параметарском) методом, на основу средње вриједности добитка/губитка или стопе приноса посматраног портфеља и стандардне девијације посматраних података. Централна банка при обрачунавању VaR примјењује ниво поузданости од 99% за временски интервал од десет дана.

За израчунавање вриједности VaR портфеља девизних резерви Централне банке, узимају се у обзир све позиције у портфељу девизних резерви које су изложене тржишним ризицима, односно девизном, каматном и цјеновном ризику. На дан 31. децембар 2022. године, изложеност девизних резерви Централне банке (VaR уз ниво поузданости 99% за временски интервал од десет дана) која укључује промјене цијена финансијских инструмената и промјене девизних курсева у односу на КМ, износи 44.976 хиљада КМ (2021: 65.070 хиљада КМ), што представља еквивалент 0,28% укупне финансијске имовине (2021: 0,40% укупне финансијске имовине).

Вриједности VaR на датуме извјештавања израчунати су као збир компоненталних вриједности VaR:

- за депозите код иностраних банака (девизни VaR који проистиче из промјене девизних курсева),
- за дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (каматни VaR који проистиче из промјене тржишних приноса, односно промјене тржишне цијене дужничких инструмената) и
- за монетарно злато (VaR због промјене еурске тржишне цијене монетарног злата).

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
Каматни ризик	37.044	51.622
Ризик промјене еурске цијене монетарног злата	7.873	13.138
Девизни ризик	59	310
Укупно VaR	44.976	65.070

6.2.1. Девизни ризик

Девизни ризик је ризик промјене вриједности девизне имовине и обавеза услед промјене девизног курса. Централна банка је изложена девизном ризику кроз трансакције у страним валутама. Управљање девизним ризиком проводи се првенствено кроз усклађивање валутне структуре имовине и обавеза Централне банке, као и постављањем квантитативних ограничења за изложеност девизном ризику.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.2. Тржишни ризик (наставак)

6.2.1. Девизни ризик (наставак)

Управљање и контролу девизног ризика Централна банка обезбјеђује строгим поштовањем одредби Закона о Централној банци и интерним актима Централне банке.

Највећи дио званичних девизних резерви држи се у EUR, а максималан износ који се може држати у другим конвертибилним валутама осим EUR не може бити већи од 50% од укупног износа несмањеног капитала и резерви Централне банке.

Централна банка је имала сљедећу девизну позицију на дан 31. децембра 2022. и 31. децембра 2021. године:

31. децембар 2022.	Остале стране валуте				
У хиљадама КМ	EUR	USD	КМ	Укупно	
Готовина у страним валутама	571.982	21	17	-	572.020
Депозити код иностраних банака	8.266.502	2.351	4.347	-	8.273.200
Специјална права вучења у ММФ-у	-	-	149	-	149
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	5.887.589	-	-	-	5.887.589
Монетарно злато	160.040	-	-	-	160.040
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.172.862	-	-	-	1.172.862
Остала финансијска имовина	32	-	-	4.250	4.282
Остала улагања	10	-	-	27.803	27.813
Укупно финансијска имовина	16.059.017	2.372	4.513	32.053	16.097.955
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	7.436.097	7.436.097
Депозити банака	-	-	-	7.217.387	7.217.387
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	958.245	958.245
Остале финансијске обавезе	808	21	-	3.194	4.023
Укупно финансијске обавезе	808	21	-	15.614.923	15.615.752
НЕТО ДЕВИЗНА ПОЗИЦИЈА	16.058.209	2.351	4.513	(15.582.870)	482.203

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.2. Тржишни ризик (наставак)

6.2.1. Девизни ризик (наставак)

31. децембар 2021.

У хиљадама КМ	EUR	USD	Остале стране валуте	КМ	Укупно
Готовина у страним валутама	469.548	20	17	-	469.585
Депозити код иностраних банака	3.941.617	1.171	2.309	-	3.945.097
Специјална права вучења у ММФ-у	-	-	1.881	-	1.881
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	11.629.592	-	-	-	11.629.592
Монетарно злато	301.987	-	-	-	301.987
Остала финансијска имовина	21	-	-	3.328	3.349
Остала улагања	10	-	-	27.803	27.813
Укупно финансијска имовина	16.342.775	1.191	4.207	31.131	16.379.304
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	6.923.818	6.923.818
Депозити банака	-	-	-	7.219.617	7.219.617
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	1.429.596	1.429.596
Остале финансијске обавезе	4.889	15	1	3.118	8.023
Укупно финансијске обавезе	4.889	15	1	15.576.149	15.581.054
НЕТО ДЕВИЗНА ПОЗИЦИЈА	16.337.886	1.176	4.206	(15.545.018)	798.250

Централна банка није изложена ризику промјене курса EUR због аранжмана валутног одбора чиме је КМ везана за EUR по курсу 1 EUR = 1,95583 КМ.

6.2.2. Каматни ризик

Каматни ризик је ризик промјене тржишне вриједности финансијске имовине усљед неповољних кретања каматних стопа. Каматним ризиком се управља одређивањем прихватљиве дужине трајања орочења и рока доспијећа финансијских инструмената у које се инвестира. Са дужим роком доспијећа финансијских инструмената у које су инвестиране девизне резерве, већи је и припадајући ризик промјене њихове тржишне вриједности. Максималан рок инвестирања депозита код иностраних банака је једна година, док је максималан рок инвестирања дужничких инструмената са фиксним приходом десет година.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.2. Тржишни ризик (наставак)

6.2.2. Каматни ризик (наставак)

Централна банка као основну мјеру изложености каматном ризику користи модификовано трајање дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. Модификовано трајање је мјера осјетљивости цијене финансијског инструмента на промјену каматне стопе, односно тржишног приноса дужничког инструмента. Модификовано трајање се изражава као број година и што је трајање дуже, већи је и каматни ризик. Модификовано трајање портфеља се израчунава као пондерисани просјек доспијећа новчаних токова појединачних финансијских инструмената у портфељу, при чему је пондер садашња вриједност новчаног тока. Током 2022. године модификовано трајање дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит је скраћено и износи 0,92 на дан 31. децембар 2022. године (31. децембар 2021. године: 2,19) да би се смањио каматни ризик и даље побољшала стабилност валутног одбора.

Сљедеће табеле приказују изложеност Централне банке каматном ризику на датуме извјештавања, по књиговодственој вриједности инструмената, категоризоване према критеријуму датума поновног одређивања каматних стопа у складу са уговорним аранжманима или датума доспијећа инструмената, зависно који од њих раније наступи:

31. децембар 2022.

У хиљадама КМ

	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Бескаматно	Укупно
Готовина у страним валутама	-	-	-	-	572.020	572.020
Депозити код иностраних банака	7.834.456	430.241	-	-	8.503	8.273.200
Специјална права вучења у ММФ-у	147	-	-	-	2	149
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	1.500.366	4.368.552	-	-	18.671	5.887.589
Монетарно злато	-	-	-	-	160.040	160.040
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	-	-	116.508	1.053.960	2.394	1.172.862
Остала финансијска имовина	-	-	-	-	4.282	4.282
Остала улагања	-	-	-	-	27.813	27.813
Укупно финансијска имовина	9.334.969	4.798.793	116.508	1.053.960	793.725	16.097.955
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	-	7.436.097	7.436.097
Депозити банака	5.329.117	-	-	-	1.888.270	7.217.387
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	-	958.245	958.245
Остале финансијске обавезе	-	-	-	-	4.023	4.023
Укупно финансијске обавезе	5.329.117	-	-	-	10.286.635	15.615.752
КАМАТНА НЕУСКЛАЂЕНОСТ	4.005.852	4.798.793	116.508	1.053.960	(9.492.910)	482.203

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.2. Тржишни ризик (наставак)

6.2.2. Каматни ризик (наставак)

31. децембар 2021.

У хиљадама КМ	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Бескаматно	Укупно
Готовина у страним валутама	-	-	-	-	469.585	469.585
Депозити код иностраних банака	3.564.490	381.994	-	-	(1.387)	3.945.097
Специјална права вучења у ММФ-у	1.881	-	-	-	-	1.881
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	2.739.234	8.820.388	-	-	69.970	11.629.592
Монетарно злато	-	-	-	-	301.987	301.987
Остала финансијска имовина	-	-	-	-	3.349	3.349
Остала улагања	-	-	-	-	27.813	27.813
Укупно финансијска имовина	6.305.605	9.202.382	-	-	871.317	16.379.304
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	-	6.923.818	6.923.818
Депозити банака	5.551.424	-	-	-	1.668.193	7.219.617
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	-	1.429.596	1.429.596
Остале финансијске обавезе	-	-	-	-	8.023	8.023
Укупно финансијске обавезе	5.551.424	-	-	-	10.029.630	15.581.054
КАМАТНА НЕУСКЛАЂЕНОСТ	754.181	9.202.382	-	-	(9.158.313)	798.250

6.3. Ризик ликвидности

Ризик ликвидности се односи на могуће потешкоће у брзој ликвидацији дијела имовине, што је могуће у ситуацији у којој су тржишни услови неповољни и такође и када дође до непожељног кретања цијена.

Под појмом ликвидне имовине дефинише се имовина чија конверзија у новчана средства подразумијева минималне трансакционе трошкове и чија је вриједност најближа тржишној вриједности.

С обзиром на обавезу гарантовања конвертибилности КМ, дневна ликвидност мора бити обезбијеђена рочном усклађеношћу девизних резерви Централне банке.

Оквир за ликвидност треба да усклади прогнозиране потенцијалне потребе за ликвидношћу са одговарајућим ликвидним инструментима. Ликвидност сваког појединачног финансијског инструмента подобног за инвестирање треба да буде размотрена на одговарајући начин прије него што се изврши инвестирање у тај инструмент.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.3. Ризик ликвидности (наставак)

Анализа рочности

Рочност финансијских обавеза Централне банке на датуме извјештавања приказана је у табелама у наставку на основу преосталог уговорног доспијећа од датума извјештавања.

Новчанице и кованице у оптицају су распоређене у период до три мјесеца.

31. децембар 2022.	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Без одређеног доспијећа	Укупно
У хиљадама КМ						
Новчанице и кованице у оптицају	7.436.097	-	-	-	-	7.436.097
Депозити банака	7.217.387	-	-	-	-	7.217.387
Депозити Владе и осталих јавних институција	958.245	-	-	-	-	958.245
Остале финансијске обавезе	4.023	-	-	-	-	4.023
УКУПНО ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ	15.615.752	-	-	-	-	15.615.752

31. децембар 2021.	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Без одређеног доспијећа	Укупно
У хиљадама КМ						
Новчанице и кованице у оптицају	6.923.818	-	-	-	-	6.923.818
Депозити банака	7.219.617	-	-	-	-	7.219.617
Депозити Владе и осталих јавних институција	1.429.596	-	-	-	-	1.429.596
Остале финансијске обавезе	8.023	-	-	-	-	8.023
УКУПНО ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ	15.581.054	-	-	-	-	15.581.054

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

7. ГОТОВИНА У СТРАНИМ ВАЛУТАМА

Готовина у страним валутама представља готовину која се држи у трезорима Централне банке. Наредна табела приказује стања готовине у страним валутама са аналитичким приказом по валути држања:

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
Готовина у страним валутама:		
EUR	571.982	469.548
USD	21	20
GBP	17	17
УКУПНО	572.020	469.585

У циљу извршења своје законске обавезе гарантовања конвертибилности КМ за EUR, односно извршавања трансакција куповине и продаје КМ за EUR без ограничења, током 2022. године Централна банка је извршила куповину EUR новчаница од иностране банке у износу од 293.375 хиљада КМ. За више информација видјети напомену 3.13.

8. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА

Депозити код иностраних банака представљају инвестирана средства девизних резерви Централне банке која се држе на рачунима иностраних банака и других финансијских институција. Депозити код иностраних банака укључују депозите по виђењу и орочене депозите и држе се код иностраних банака земаља еуроподручја и неееуроподручја (напомена 6.1.2).

Наредна табела приказује стања орочених депозита и депозита по виђењу са аналитичким приказом по валути држања:

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
Орочени депозити:		
EUR	6.646.490	2.592.738
Умањење вриједности	(1.734)	(764)
Укупно	6.644.756	2.591.974
Депозити по виђењу:		
EUR	1.621.860	1.349.790
USD	2.351	1.171
CHF	2.306	109
GBP	2.043	2.202
	1.628.560	1.353.272
Умањење вриједности	(116)	(149)
Укупно	1.628.444	1.353.123
УКУПНО	8.273.200	3.945.097

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

8. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА (НАСТАВАК)

Како је објављено у напмени 3.13, током 2022. године дошло је до заостравања монетарне политике ЕЦБ-а у правцу наглог подизања кључних каматних стопа које су се директно одразиле и на раст каматних стопа на средства девизних резерви које Централна банка може држати код иностраних банака.

Просјечне негативне каматне стопе на орочене депозите деноминоване у EUR валути, закључно са јулом 2022. године, су се кретале у распону од 0,59% до 0,24% годишње. Од јула 2022. године, просјечне позитивне каматне стопе на орочене депозите кретале су се у распону од 0,02% до 2,11% годишње (2021: просјечне негативне каматне стопе су износиле од 0,64% до 0,50% годишње).

Просјечне негативне каматне стопе на депозите по виђењу деноминоване у EUR валути, закључно са августом 2022. године, су се кретале у распону од 0,90% до 0,21% годишње. Од августа 2022. године, просјечне позитивне каматне стопе кретале су се у распону од 0,00% до 1,68% годишње (2021: просјечне негативне каматне стопе су износиле од 0,90% до 0,50% годишње).

Депозити код иностраних банака укључују позитивну обрачунату камату у износу од 8.503 хиљаде КМ на дан 31. децембар 2022. године (2021: укључивали су негативну обрачунату камату у износу од 1.387 хиљада КМ).

Просјечна стопа ефективног приноса на депозите код иностраних банака износи 0,21% за 2022. годину (2021: просјечна стопа негативног ефективног приноса је износила 0,54%).

Орочени депозити код иностраних банака, анализирани према преосталој уговореној рочности, дати су како слиједи:

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
До мјесец дана	3.980.765	1.055.372
Од једног до два мјесеца	1.469.432	457.180
Од два до три мјесеца	764.312	698.391
Од три до четири мјесеца	431.981	95.591
Од четири до дванаест мјесеци	-	286.204
Укупно	6.646.490	2.592.738
Умањење вриједности	(1.734)	(764)
УКУПНО	6.644.756	2.591.974

Анализа депозита код иностраних банака према врсти финансијске институције у којој су средства инвестирана дата је слиједећом табелом:

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
Иностране централне банке	4.619.177	2.467.662
Иностране комерцијалне банке	3.652.090	1.477.588
Међународне финансијске институције	3.783	760
Укупно	8.275.050	3.946.010
Умањење вриједности (напомена 6.1.1.)	(1.850)	(913)
УКУПНО	8.273.200	3.945.097

Више информација о распону композитног кредитног рејтинга и концентрацији кредитног ризика Централне банке за депозите код иностраних банака на датуме извјештавања је објављено у напмени 6.1.2.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

8. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА (НАСТАВАК)

Депозити код иностраних банака, анализирани према земљи у којој су средства инвестирана, су приказани слjedeћом табелом:

У хиљадама КМ		31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
<i>Луксембург</i>			
	Орочени депозити	1.235.348	68.336
	Депозити по виђењу	392.457	300.525
		1.627.805	368.861
<i>Швајцарска</i>			
	Орочени депозити	1.574.653	381.795
	Депозити по виђењу	3.783	760
		1.578.436	382.555
<i>Словачка</i>			
	Орочени депозити	1.390.179	1.148.980
	Депозити по виђењу	-	-
		1.390.179	1.148.980
<i>Француска</i>			
	Орочени депозити	1.260.994	488.958
	Депозити по виђењу	78.346	78.200
		1.339.340	567.158
<i>Велика Британија</i>			
	Орочени депозити	1.185.316	504.668
	Депозити по виђењу	-	-
		1.185.316	504.668
<i>Њемачка</i>			
	Орочени депозити	-	-
	Депозити по виђењу	1.055.215	914.686
		1.055.215	914.686
<i>Низоземска</i>			
	Орочени депозити	-	-
	Депозити по виђењу	98.100	58.650
		98.100	58.650
<i>САД</i>			
	Орочени депозити	-	-
	Депозити по виђењу	659	452
		659	452
Укупно орочени депозити		6.646.490	2.592.737
Укупно депозити по виђењу		1.628.560	1.353.273
Умањење вриједности		(1.850)	(913)
УКУПНО		8.273.200	3.945.097

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

9. СПЕЦИЈАЛНА ПРАВА ВУЧЕЊА У ММФ-у

	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
У хиљадама КМ		
Рачун специјалних права вучења у ММФ-у	147	1.881
Обрачуната камата	2	-
Укупно	149	1.881
Умањење вриједности	-	-
УКУПНО	149	1.881

Промјене по основу специјалних права вучења у ММФ-у у извјештајним периодима су приказане у следећој табели:

	За период	
	2022.	2021.
У хиљадама КМ		
На дан 1. јануар	1.881	879
Новчани приливи по рачуну специјалних права вучења	22.772	613.399
Новчани одливи	(24.445)	(611.172)
Приходи од камата по рачуну специјалних права вучења	27	3
Наплата обрачунате камате	(25)	(4)
Нето (губици) од курсних разлика	(61)	(1.224)
На дан 31. децембар	149	1.881

Током упоредне извјештајне године, ММФ је дозначио средства Босни и Херцеговини по основу алокације SDR-а.

10. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ

Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит представљају средства девизних резерви Централне банке која су инвестирана у ликвидне државне владине обвезнице земаља еуроподручја. Портфељ ових дужничких инструмената се састоји од краткорочних и дугорочних обвезница влада са фиксном каматном стопом. Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит су деноминирани у EUR валути.

Структура улагања дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит је приказана следећом табелом:

	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
У хиљадама КМ		
Купонски дужнички инструменти	4.656.303	7.931.557
Обрачуната камата на купонске дужничке инструменте	31.978	57.320
	4.688.281	7.988.877
Дисконтни дужнички инструменти	1.212.615	3.628.065
Обрачунати (дисконт) / премија на дисконтне дужничке инструменте	(13.307)	12.650
	1.199.308	3.640.715
УКУПНО	5.887.589	11.629.592

На дан 31. децембар 2022. године резервације за очекиване кредитне губитке за дужничке инструменте, признате у осталој свеобухватној добити, износе 910 хиљада КМ (31. децембар 2021. године: 1.786 хиљада КМ). Током 2022. године, нето отпуштање по основу резервација за очекиване кредитне губитке, признато у добит или губитак, износи 239 хиљада КМ (2021: нето повећање 330 хиљада КМ). За више информација погледати напомене 6.1.1 и 27.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

10. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ (НАСТАВАК)

Просјечна негативна стопа ефективног приноса на дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну износи 0,74% за 2022. годину (2021: просјечна позитивна стопа ефективног приноса је износила 0,12%).

Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, анализирани према земљи у коју су средства инвестирана, су приказани следећом табелом:

	31. децембар 2022.		31. децембар 2021.	
	У хиљадама КМ	%	У хиљадама КМ	%
Њемачка	1.698.303	28,84	1.799.664	15,47
Француска	1.244.391	21,13	3.986.839	34,28
Шпанија	795.710	13,52	1.428.865	12,29
Италија	487.539	8,28	669.171	5,75
Белгија	483.940	8,22	1.672.536	14,38
Аустрија	461.229	7,83	902.759	7,76
Низоземска	444.257	7,55	723.387	6,22
Финска	231.787	3,94	446.371	3,85
Ирска	40.433	0,69	-	-
УКУПНО	5.887.589	100,00	11.629.592	100,00

Више информација о распону композитног кредитног рејтинга и концентрацији кредитног ризика Централне банке за дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит на датуме извјештавања је објављено у напомени 6.1.2.

Промјене по основу дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит током извјештајних периода су приказане у следећој табели:

У хиљадама КМ	2022.	2021.
На дан 1. јануар	11.629.592	9.601.315
Куповине током године	4.706.082	7.132.180
Продаје током године	(4.632.890)	(1.153.402)
Приходи од камата признати током године (напомена 22)	21.900	33.346
Ефекти негативних каматних стопа признати током године (напомена 22)	(26.880)	(25.880)
Доспијећа дужничких инструмената	(5.365.116)	(3.724.978)
Доспијећа купона	(79.955)	(103.406)
Нето нереализована промјена фер вриједности током године	(365.150)	(129.592)
Трансакциони трошкови	6	9
На дан 31. децембар	5.887.589	11.629.592

Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, анализирани по њиховом преосталом уговореном доспијећу, су приказани у следећој табели:

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

10. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ (НАСТАВАК)

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
До три мјесеца	514.934	1.114.409
Од три до дванаест мјесеци	3.120.538	4.093.847
Од једне до три године	2.180.052	2.958.887
Преко три године	72.065	3.462.449
УКУПНО	5.887.589	11.629.592

За више информација о активностима везаним за портфељ дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит погледати напомену 3.13.

11. МОНЕТАРНО ЗЛАТО

На датуме извјештавања, вриједности улазних података за израчун фер вриједности монетарног злата су дате у сљедећој табели:

У хиљадама КМ

На дан	Количина унци	Цијена једне унце у КМ	Фер вриједност монетарног злата на дан
31. децембар 2022.	48.000	3.334	160.040
31. децембар 2021.	96.000	3.146	301.987

Промјене по основу монетарног злата у извјештајним периодима су дате у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	2022.	2021.
На дан 1. јануар	301.987	291.561
Продаје током године	(161.943)	-
Нето нереализована промјена у фер вриједности током године	19.996	10.426
На дан 31. децембар	160.040	301.987

Током 2022. године Централна банка је продала 48.000 унци монетарног злата при чему је реализован нето добитак у износу од 60.014 хиљада КМ. За више информација погледати напомену 25.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

12. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО АМОРТИЗОВАНОМ ТРОШКУ

Дужнички инструменти по амортизованом трошку представљају средства девизних резерви Централне банке која су инвестирана у ликвидне државне владине обвезнице земаља еуроподручја са намјером држања до њиховог доспијећа. На датум извјештавања, овај портфељ се састоји од дугорочних купонских обвезница влада са фиксном каматном стопом. Дужнички инструменти по амортизованом трошку су деноминирани у EUR валути.

Структура улагања дужничких инструмената по амортизованом трошку је приказана сљедећом табелом:

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
Купонски дужнички инструменти	1.170.693	-
Обрачуната камата на купонске дужничке инструменте	2.394	-
Укупно	1.173.087	-
Умањење вриједности	(225)	-
УКУПНО	1.172.862	-

Просјечна стопа ефективног приноса на дужничке инструменте по амортизованом трошку износи 0,98% за 2022. годину.

Дужнички инструменти по амортизованом трошку, анализирани према земљи у коју су средства инвестирана, су приказани сљедећом табелом:

	31. децембар 2022.		31. децембар 2021.	
	У хиљадама КМ	%	У хиљадама КМ	%
Француска	219.864	18,74	-	-
Шпанија	190.370	16,23	-	-
Аустрија	189.737	16,17	-	-
Италија	152.343	12,99	-	-
Финска	92.434	7,88	-	-
Белгија	91.070	7,76	-	-
Њемачка	58.883	5,02	-	-
Низоземска	55.142	4,70	-	-
Ирска	54.470	4,64	-	-
Словачка	41.776	3,56	-	-
Луксембург	26.998	2,31	-	-
Укупно	1.173.087	100,00	-	-
Умањење вриједности	(225)			
УКУПНО	1.172.862		-	

Више информација о распону композитног кредитног рејтинга и концентрацији кредитног ризика Централне банке за дужничке инструменте по амортизованом трошку на датуме извјештавања је објављено у напомени 6.1.2.

Промјене по основу дужничких инструмената по амортизованом трошку током извјештајних периода су приказане у сљедећој табели:

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

12. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО АМОРТИЗОВАНОМ ТРОШКУ (НАСТАВАК)

У хиљадама КМ	2022.	2021.
На дан 1. јануар	-	-
Куповине током године	1.166.137	-
Приходи од камата признати током године (напомена 22)	8.669	-
Доспијећа купона	(1.721)	-
Нето умањење вриједности током године	(225)	-
Трансакциони трошкови	2	-
На дан 31. децембар	1.172.862	-

Дужнички инструменти по амортизованом трошку, анализирани по њиховом преосталом уговореном доспијећу, су приказани у следећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
До три мјесеца	-	-
Од три до дванаест мјесеци	-	-
Од једне до три године	116.872	-
Преко три године	1.056.215	-
Укупно	1.173.087	-
Умањење вриједности	(225)	-
УКУПНО	1.172.862	-

13. ОСТАЛА ИМОВИНА

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
Потраживања од домаћих банака	2.495	2.203
Жиро рачуни	1.435	682
Потраживања од службеника по основу мањка готовог новца	600	600
Остала разна финансијска имовина	359	472
Укупно	4.889	3.957
Умањење вриједности	(607)	(608)
Укупно остала финансијска имовина	4.282	3.349
Унапријед плаћени трошкови за производњу новчаница и кованица	12.995	11.164
Нумизматичке збирке	1.190	981
Унапријед плаћени трошкови за административно пословање	587	1.194
Остала разна нефинансијска имовина	226	239
Укупно остала нефинансијска имовина	14.998	13.578
УКУПНО	19.280	16.927

Како је објашњено у напомени 3.9, унапријед плаћени трошкови за производњу новчаница и кованица се почетно признају као одгођени трошкови и накнадно се амортизују признавањем трошкова током периода од пет година. За више информација погледати напомену 31.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

14. НЕКРЕТНИНЕ И ОПРЕМА

У хиљадама КМ	Земљиште и зграде	Опрема и намјештај	Возила	Остало	Имовина у припреми	Некретнине и опрема укупно
Набавна вриједност						
На дан 1. јануар 2021.	44.368	25.960	1.684	1.081	5.288	78.381
Набавке	-	-	-	-	3.731	3.731
Пренос на употребу	5.306	3.670	-	1	(8.977)	-
Враћено у употребу	-	-	64	-	-	64
Отписи и отуђења	-	(1.889)	(336)	(4)	-	(2.229)
На дан 31. децембар 2021.	49.674	27.741	1.412	1.078	42	79.947
Набавке	-	-	-	-	838	838
Пренос на употребу	-	750	-	-	(750)	-
Отписи и отуђења	-	(2.022)	(10)	(19)	-	(2.051)
На дан 31. децембар 2022.	49.674	26.469	1.402	1.059	130	78.734
Акумулирана амортизација						
На дан 1. јануар 2021.	6.553	20.930	1.472	866	-	29.821
Трошак амортизације	580	1.421	75	37	-	2.113
Враћено у употребу	-	-	64	-	-	64
Отписи и отуђења	-	(1.888)	(336)	(4)	-	(2.228)
На дан 31. децембар 2021.	7.133	20.463	1.275	899	-	29.770
Трошак амортизације	580	1.787	73	37	-	2.477
Отписи и отуђења	-	(2.019)	(10)	(19)	-	(2.048)
На дан 31. децембар 2022.	7.713	20.231	1.338	917	-	30.199
Нето књиговодствена вриједност						
На дан 1. јануар 2022.	42.541	7.278	137	179	42	50.177
На дан 31. децембар 2022.	41.961	6.238	64	142	130	48.535

Централна банка има привремену мјеру забране располагања над земљиштем купљеним за потребе изградње нове пословне зграде Централне банке за Главну јединицу Сарајево. Привремена мјера забране се односи на изостанак издавања урбанистичке сагласности од продавца земљишта како би Централна банка могла почети са изградњом нове пословне зграде. Централна банка је законски власник земљишта и нема неизвршених уговорних обавеза према продавцу земљишта.

Изузев наведеног, Централна банка није имала никаквих других терећења по основу својих некретнина и опреме на датуме извјештавања.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

15. НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА

У хиљадама КМ	Софтвери и остала нематеријална имовина	Нематеријална имовина у припреми	Нематеријална имовина укупно
Набавна вриједност			
На дан 1. јануар 2021.	15.657	322	15.979
Набавке	-	157	157
Пренос на употребу	479	(479)	-
Отписи и отуђења	-	-	-
На дан 31. децембар 2021.	16.136	-	16.136
Набавке	-	287	287
Пренос на употребу	287	(287)	-
Отписи и отуђења	(470)	-	(470)
На дан 31. децембар 2022.	15.953	-	15.953
Акумулирана амортизација			
На дан 1. јануар 2021.	14.745	-	14.745
Трошак амортизације	408	-	408
Отписи и отуђења	-	-	-
На дан 31. децембар 2021.	15.153	-	15.153
Трошак амортизације	426	-	426
Отписи и отуђења	(470)	-	(470)
На дан 31. децембар 2022.	15.109	-	15.109
Нето књиговодствена вриједност			
На дан 1. јануар 2022.	983	-	983
На дан 31. децембар 2022.	844	-	844

16. ОСТАЛА УЛАГАЊА

Структура осталих улагања је слjedeћа:

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
<i>Власнички инструменти</i>		
Акције BIS-а	27.803	27.803
Акције SWIFT-а	10	10
УКУПНО	27.813	27.813

BIS банка је специјализована финансијска институција у власништву и под управом 63 централне банке широм свијета чија је основна улога да подстиче сарадњу међу централним банкама, тежи да обезбједи монетарну и финансијску стабилност и посредује у финансијским трансакцијама између централних банака. Акције BIS банке су искључиво у власништву централних банака и монетарних власти.

SWIFT је кооперативно удружење у власништву финансијских институција које су његови чланови.

Акцијама BIS-а и SWIFT-а се не тргује.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

16. ОСТАЛА УЛАГАЊА (НАСТАВАК)

Централна банка посједује обичне акције BIS банке по номиналној вриједности од 5.000 SDR по акцији, плаћених у износу од 25% њихове номиналне вриједности од стране бивше Југославије. У складу са Статутом BIS-а, преосталих 75% номиналне вриједности акција се уплаћује по позиву BIS-а од стране Централне банке. Централна банка има право на дивиденду по основу ових акција (напомена 28).

Акције SWIFT-а се састоје од двије обичне акције и њихова укупна вриједност је 10 хиљада КМ.

Акције BIS-а и SWIFT-а представљају некотиране власничке инструменте чија се фер вриједност не може поуздано утврдити и стога се евидентирају по трошку стицања.

17. НОВЧАНИЦЕ И КОВАНИЦЕ У ОПТИЦАЈУ

Промјене по основу новчаница и кованица у оптицају током извјештајних периода су приказане у сљедећој табели:

У хиљадама КМ

	2022.	2021.
На дан 1. јануар	6.923.818	6.172.457
Нето пораст вриједности новчаница и кованица у оптицају током године	512.279	751.361
На дан 31. децембар	7.436.097	6.923.818

Апоенска структура и количина новчаница и кованица у оптицају је приказана у сљедећој табели:

		31. децембар 2022.		31. децембар 2021.	
Апоен		Вриједност Комада у хиљадама КМ		Вриједност Комада у хиљадама КМ	
Кованице	0,05	94.835.088	4.742	87.887.648	4.394
Кованице	0,10	134.369.633	13.437	124.580.693	12.458
Кованице	0,20	98.502.878	19.701	90.394.860	18.079
Кованице	0,50	46.202.553	23.101	43.295.285	21.648
Кованице	1	69.045.388	69.045	63.499.924	63.500
Кованице	2	19.744.315	39.489	18.104.332	36.209
Кованице	5	14.846.895	74.234	13.647.262	68.236
Укупно кованице		477.546.750	243.749	441.410.004	224.524
Новчанице	10	14.985.812	149.858	14.244.184	142.442
Новчанице	20	11.453.994	229.080	10.787.416	215.748
Новчанице	50	27.570.944	1.378.547	26.420.846	1.321.042
Новчанице	100	45.234.277	4.523.428	41.107.777	4.110.778
Новчанице	200	4.557.175	911.435	4.546.419	909.284
Укупно новчанице		103.802.202	7.192.348	97.106.642	6.699.294
УКУПНО		581.348.952	7.436.097	538.516.646	6.923.818

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

18. ДЕПОЗИТИ БАНАКА

Структура депозита банака приказана је у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
Депозити домаћих банака	7.215.919	7.218.902
Рачуни резерви организационих јединица Централне банке	1.435	682
Посебни депозити домаћих банака – блокирана средства	33	33
УКУПНО	7.217.387	7.219.617

Депозити домаћих банака служе за испуњавање политике обавезне резерве Централне банке, за поравнање платних трансакција између домаћих банака међусобно, као и за трансакције домаћих банака са Централном банком. На дан 31. децембар 2022. године укупан износ депозита домаћих банака од 7.215.919 хиљада КМ представља депозите 23 домаће банке (2021: износ од 7.218.902 хиљаде КМ је представљао депозите 23 домаће банке). За више информација погледати напомену 38.

Депозити домаћих банака укључују негативну обрачунату накнаду по основу политике обавезне резерве у износу од 894 хиљаде КМ на дан 31. децембар 2022. године (31. децембар 2021: укључивали су негативну обрачунату накнаду у износу од 2.498 хиљада КМ).

Основицу за обрачун обавезне резерве домаћих банака чине депозити и позајмљена средства без обзира у којој валути су средства изражена.

Централна банка дефинише јединствену стопу обавезне резерве коју примјењује на основицу обавезне резерве једнако за све домаће банке. Стопа обавезне резерве износи 10% на датуме извјештавања.

Износи изнад обавезне резерве су депозити домаћих банака које оне држе на својим рачунима резерви. Централна банка обрачунава негативну стопу накнаде на износе тих средстава. Више информација о политици за обрачун стопе накнаде на депозите домаћих банака у извјештајним периодима је дато у напоменама 22 и 39.

19. ДЕПОЗИТИ ВЛАДЕ И ОСТАЛИХ ЈАВНИХ ИНСТИТУЦИЈА

Структура депозита Владе и осталих јавних институција приказана је у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
Буџетски депозити институција БиХ	560.390	693.533
Депозити осталих јавних институција	272.721	304.875
Депозити осталих домаћих влада и владиних институција	125.108	279.323
Депозитни рачун по трансакцијама ММФ-а	26	151.711
Депозити-спољни дуг БиХ	-	154
УКУПНО	958.245	1.429.596

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

20. РЕЗЕРВИСАЊА

Резервисања се односе на резервисања за отпремнине и јубиларне награде запосленим те резервисања за потенцијалне обавезе по основу судских спорова. На датуме извјештавања, Централна банка нема резервисања по основу судских спорова.

Промјене у резервисањима су приказане у сљедећим табелама:

У хиљадама КМ	2022.			
	Судски спорови	Отпремнине запосленим	Јубиларне награде	Укупно
На дан 1. јануар	-	1.373	33	1.406
Ослобађање резервација	-	(398)	-	(398)
Повећање у резервацијама	-	58	13	71
Укупно признато у добит или губитак	-	(340)	13	(327)
Плаћени износи	-	(173)	(9)	(182)
На дан 31. децембар	-	860	37	897

У хиљадама КМ	2021.			
	Судски спорови	Отпремнине запосленим	Јубиларне награде	Укупно
На дан 1. јануар	-	1.414	-	1.414
Ослобађање резервација	-	(105)	-	(105)
Повећање у резервацијама	-	243	33	276
Укупно признато у добит или губитак	-	138	33	171
Плаћени износи	-	(179)	-	(179)
На дан 31. децембар	-	1.373	33	1.406

Судски спорови

Централна банка се појављује као тужена страна у неколико судских процеса који произлазе из њеног пословања. На датуме извјештавања, Централна банка оспорава те тужбе и на основу правног савјета сматра да исти неће довести до других материјално значајних обавеза.

Преузете обавезе

На датуме извјештавања, Централна банка нема уговорених обавеза које нису признате.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

21. ОСТАЛЕ ОБАВЕЗЕ

Структура осталих обавеза дата је у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
ММФ-ови рачуни број 1 и 2 (напомена 37)	2.268	2.242
Добављачи	1.322	1.560
Депозити Свјетске банке	315	89
Обрачунате, а нефактурисане обавезе	101	4.114
Остале разне финансијске обавезе	17	18
Укупно остале финансијске обавезе	4.023	8.023
Нефинансијске обавезе по разним основама	229	87
Наплаћени и одложени приходи	49	52
Укупно остале нефинансијске обавезе	278	139
УКУПНО	4.301	8.162

22. НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2022.	2021.
Каматни приходи по основу:		
Ефеката негативних пасивних каматних стопа на депозите домаћих банака	25.205	22.218
Депозита код иностраних банака	23.031	1
Дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (напомена 10)	21.900	33.346
Дужничких инструмената по амортизованом трошку (напомена 12)	8.669	-
Специјалних права вучења у ММФ-у	27	3
Укупно	78.832	55.568
Каматни расходи по основу:		
Ефеката негативних каматних стопа за дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (напомена 10)	(26.880)	(25.884)
Ефеката негативних каматних стопа за депозите код иностраних банака	(12.146)	(19.536)
Укупно	(39.026)	(45.420)
Нето каматни приходи	39.806	10.148

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

22. НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ (НАСТАВАК)

Укупни каматни и сродни приходи и расходи по класама каматоносних финансијских инструмента су приказани у следећој табели:

		За годину која је завршила 31. децембра	
У хиљадама КМ		2022.	2021.
1. Финансијска имовина по амортизованом трошку			
<i>Каматни приходи по основу:</i>			
Депозита код иностраних банака		23.031	1
Дужничких инструмената по амортизованом трошку		8.669	-
Специјалних права вучења у ММФ-у		27	3
		<u>31.727</u>	<u>4</u>
<i>Каматни расходи по основу:</i>			
Ефекти негативних каматних стопа на депозите код иностраних банака		(12.146)	(19.536)
		<u>(12.146)</u>	<u>(19.536)</u>
Укупно		19.581	(19.532)
2. Финансијска имовина по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит			
Каматни приходи по основу дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит		21.900	33.346
Ефекти негативних каматних стопа на дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит		(26.880)	(25.884)
Укупно		(4.980)	7.462
3. Финансијске обавезе по амортизованом трошку			
Ефекти негативних пасивних каматних стопа на депозите домаћих банака		25.205	22.218
Укупно		25.205	22.218
Нето каматни приходи		39.806	10.148

Основицу за обрачун расхода од камата односно ефеката негативних пасивних каматних стопа на депозите домаћих банака генерише укупан износ депозита домаћих банака на рачунима резерви током десетодневног обрачунског периода, који се састоји од износа средстава обавезне резерве и износа средстава изнад обавезне резерве.

Централна банка не обрачунава накнаду на износ средстава обавезне резерве по основу основице у домаћој валути. Накнада се обрачунава на износ средстава обавезне резерве по основу основице у страним валутама и основице у домаћој валути са валутном клаузулом. Накнада се обрачунава и на износ средстава изнад обавезне резерве.

У периоду 1.1. - 31.8.2022. године, стопе накнада Централне банке су везане за износ каматне стопе на стално расположиву могућност депоновања код ЕЦБ-а, с тим да се стопа накнаде на износ средстава обавезне резерве по основу основице у страним валутама и основице у домаћој валути са валутном клаузулом додатно умањује за 10 базних поена, а на износ средстава изнад обавезне резерве за 25 базних поена. У периоду 1.9. - 31.12.2022. године негативне стопе накнада су фиксно одређене и износе 10 базних поена на износ средстава обавезне резерве по основу основице у страним валутама и основице у домаћој валути са валутном клаузулом и 25 базних поена на износ средстава изнад обавезне резерве.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

22. НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ (НАСТАВАК)

У периоду 1.1. - 31.5.2021. године, Централна банка је примјењивала стопу накнаде само на износ средстава изнад обавезне резерве која је била једнака каматној стопи на стално расположиву могућност депоновања код ЕЦБ-а. У периоду 1.6. - 31.12.2021. године, Централна банка је почела обрачунавати стопу накнаде и на износ средстава обавезне резерве умањену за 10 базних поена, док се стопа накнаде на износ средстава изнад обавезне резерве није мијењала.

За више информација о каматним стопама на стално расположиву могућност депоновања код ЕЦБ-а погледати напомене 3.13. и 6.

Ефекти негативних пасивних каматних стопа на депозите домаћих банака су резултат негативне каматне стопе на износ средстава обавезне резерве по основу основице у страним валутама, основице у домаћој валути с валутном клаузулом и средстава изнад обавезне резерве. Током извјештајних периода негативне стопе накнада Централне банке износе:

Основица за обрачун накнаде	Стопа накнаде Централне банке за период	
2022.		
Средства обавезне резерве	1.1. - 31.7.	1.8. - 31.12.
Основица у домаћој валути	0,00%	0,00%
Основица у страним валутама	(0,60%)	(0,10%)
Основица у домаћој валути са валутном клаузулом	(0,60%)	(0,10%)
Средства изнад обавезне резерве	(0,75%)	(0,25%)
2021.		
Средства обавезне резерве	1.1. - 31.5.	1.6. - 31.12.
Основица у домаћој валути	0,00%	0,00%
Основица у страним валутама	0,00%	(0,60%)
Основица у домаћој валути са валутном клаузулом	0,00%	(0,60%)
Средства изнад обавезне резерве	(0,50%)	(0,50%)

Висине стопа накнада које Централна банка примјењује по питању инструмента обавезне резерве су одређене искључиво за покриће њених опортунитетних трошкова који су настајали по основу држања депонованих средстава домаћих банака и у сврху јачања домаће валуте, а посљедица су изложености Централне банке негативним каматним стопама на финансијским тржиштима током већег дијела 2022. године. Више информација везано за политику обавезне резерве Централне банке објављено је у напомени 18.

Ефекти негативних пасивних каматних стопа на депозите домаћих банака укључују приходе по основу средстава изнад обавезних резерви у износу од 19.985 хиљада КМ и приходе по основу средстава на обавезне резерве у износу од 5.220 хиљада КМ за 2022. годину (2021: 17.422 хиљаде КМ по основу средстава изнад обавезних резерви и 4.796 хиљада КМ по основу средстава обавезних резерви).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

22. НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ (НАСТАВАК)

Ефекти негативних каматних стопа од каматносно финансијске имовине су резултат негативних каматних стопа и приноса обрачунатих на депозите код иностраних банака и дужничке инструменте, а које се, у складу с актуелним тржишним условима и дозвољеним законским захтјевима за инвестирање девизних резерви Централне банке, нису могле избјећи. Током 2022. године дошло је до преласка из зоне негативних каматних стопа депозита код иностраних банака и приноса на дужничке инструменте у позитивну зону. За више информација погледати напомену 3.13.

На дан 31. децембар 2022. године сви депозити код иностраних банака су инвестирани под позитивним каматним стопама.

Наредна табела приказује износе каматних прихода и ефекте негативних каматних стопа на депозите код иностраних банака са аналитичким приказом припадајућих износа у зависности од типа орочења:

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2022.	2021.
Каматни приходи		
Орочени депозити	19.585	-
Депозити по виђењу	3.446	1
Укупно	23.031	1
Каматни расходи		
Орочени депозити	(10.147)	(15.815)
Депозити по виђењу	(1.999)	(3.721)
Укупно	(12.146)	(19.536)
Нето каматни приходи	10.885	(19.535)

23. НЕТО ПРИХОДИ ОД НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2022.	2021.
Приходи од накнада и провизија по основу:		
услуга за домаће банке	20.969	18.759
услуга за Владу и друге небанкарске комитенте	1.735	2.211
Укупно	22.704	20.970
Расходи од накнада и провизија по основу:		
чувања и осталих расхода за дужничке инструменте	(749)	(777)
трансакција са банкама у иностранству	(36)	(29)
осталих расхода од накнада и провизија	(6)	(7)
Укупно	(791)	(813)
Нето приходи од накнада и провизија	21.913	20.157

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

23. НЕТО ПРИХОДИ ОД НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА (НАСТАВАК)

Централна банка обрачунава приходе од накнада и провизија према утврђеним тарифама за своје услуге (напомена 3.9). Приходи од накнада и провизија за домаће банке се доминантно генеришу по основу трансакција у систему бруто поравнања у реалном времену и у жиро клиринг систему. Више информација о функционисању платних система је објављено у напомени 38.

24. НЕТО РЕАЛИЗОВАНИ (ГУБИЦИ) / ДОБИЦИ ОД ПРОДАЈЕ ДУЖНИЧКИХ ИНСТРУМЕНАТА ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ

	За годину која је завршила 31. децембра	
У хиљадама КМ	2022.	2021.
Реализовани добити	20.145	6.476
Реализовани губити	(83.615)	(1.527)
УКУПНО	(63.470)	4.949

Одговарајући износи реализованих добитака по основу отпуштања резервација за очекиване кредитне губитке за дужничке инструменте су приказани у напомени 6.1.1.

25. НЕТО РЕАЛИЗОВАНИ ДОБИЦИ ОД ПРОДАЈЕ МОНЕТАРНОГ ЗЛАТА

Добити који произлазе из промјена фер вриједности монетарног злата, а који су признати у оквиру остале свеобухватне добити на позицији резерви фер вриједности за монетарно злато, признају се као реализовани добити у оквиру рачуна добити или губитка на датум продаје. Нето реализовани добити од продаје 48.000 унци монетарног злата извршене током 2022. године износе 60.014 хиљада КМ.

26. НЕТО (ГУБИЦИ) ОД КУРСНИХ РАЗЛИКА

	За годину која је завршила 31. децембра	
У хиљадама КМ	2022.	2021.
Нето нереализовани (губити) од курсних разлика	(150)	(670)
Нето реализовани добити од курсних разлика	108	184
УКУПНО	(42)	(486)

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

27. НЕТО УМАЊЕЊЕ ВРИЈЕДНОСТИ НА ФИНАНСИЈСКУ ИМОВИНУ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2022.	2021.
Нето (повећање) по основу умањења вриједности на депозите код иностраних банака	(937)	(106)
Нето (повећање) / отпуштање по основу умањења вриједности на специјална права вучења у ММФ-у	-	-
Нето отпуштање / (повећање) по основу резервација за очекиване кредитне губитке на дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	239	(330)
Нето (повећање) по основу резервација за очекиване кредитне губитке на дужничке инструменте по амортизованом трошку	(225)	-
Нето (повећање) / отпуштање по основу умањења вриједности на осталу финансијску имовину	(1)	10
УКУПНО	(924)	(426)

Више информација о износима укупних добитака и губитака по основу отпуштања и повећања очекиваних кредитних губитака у извјештајним периодима је објављено у напомени 6.1.1.

28. ОСТАЛИ ПРИХОДИ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2022.	2021.
Приход од дивиденде	721	1.297
Нето ефекти усклађивања вриједности нумизматичких збирки	61	4
Остали разни приходи	68	101
УКУПНО	850	1.402

Током 2022. године Централна банка је примила дивиденду по основу акција BIS-а у износу од 721 хиљаде КМ (2021: 1.297 хиљада КМ). У упоредном извјештајном периоду, примљена дивиденда се састојала од редовне дивиденде и додатка на дивиденду по акцији. За више информација погледати напомену 16.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

29. ТРОШКОВИ ОСОБЉА

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2022.	2021.
Плате	10.499	10.678
Доприноси и друге накнаде на плате	5.874	6.090
Остала примања запослених	2.025	2.089
Доприноси и друге накнаде на остала примања запослених	551	641
Укупно	18.949	19.498
Нето (отпуштање) / повећање у резервацијама за отпремнине и јубиларне награде запосленим (напомена 20)	(327)	171
УКУПНО	18.622	19.669

Трошкови запослених укључују 3.637 хиљада КМ (2021: 3.756 хиљада КМ) обавезних доприноса за пензионо осигурање плаћених јавним заводима за пензионо осигурање у БиХ. Доприноси се рачунају као постотак бруто плате.

Остала примања запослених углавном чине трошкови по основу накнада за топли оброк, превоз и регрес.

Просјечан број запослених износи 352 за 2022. годину (2021: 368).

За обрачун резервација за отпремнине и јубиларне награде запосленим кориштена је дисконтна стопа од 4% (2021: 2%).

30. АДМИНИСТРАТИВНИ И ОСТАЛИ ОПЕРАТИВНИ ТРОШКОВИ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2022.	2021.
Трошкови одржавања платних система	1.691	1.713
Режијски трошкови	913	957
Трошкови ИТ инфраструктуре	896	878
Трошкови приступа званичним сервисима	751	681
Трошкови одржавања дугорочне имовине	520	470
Остали административни и оперативни трошкови	2.220	1.815
УКУПНО	6.991	6.514

31. ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДЊЕ НОВЧАНИЦА И КОВАНИЦА

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2022.	2021.
Трошкови производње и дизајна новчаница	2.128	2.767
Трошкови производње и дизајна кованица	1.604	1.376
УКУПНО	3.732	4.143

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

32. РАСПОДЈЕЛА ГОДИШЊЕ НЕТО ДОБИТИ

Расподјела нето добити Централне банке врши се сагласно Закону о Централној банци.

Одредбама Закона о Централној банци дефинисани су критеријуми распоdjеле нето добити, по којима Централна банка усмјерава 60% текуће добити на рачун институције задужене за буџет БиХ, уколико задовољи критеријум да износ почетног капитала и генералних резерви (задржане добити) буде једнак 5,00% укупног износа монетарне пасиве.

Овај однос, прије распоdjеле добити у 2022. години износио је 3,67% (2021: 3,66%). Сагласно одлуци Управног одбора, цијели износ нето добити за 2022. годину у износу од 25.899 хиљада КМ је алоциран у генералне резерве (задржану добит) Централне банке (2021: укупна нето добит за 2021. годину у износу од 2.897 хиљада КМ је била алоцирана у генералне резерве (задржану добит) Централне банке).

2022.**Прије распоdjеле добити**

	(у хиљадама КМ)
Монетарна пасива	15.611.729
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	573.100
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	3,67%

Распоdjела добити

	(у хиљадама КМ)
Нето добит прије распоdjеле	25.899
Распоdjела добити у генералне резерве (задржану добит)	25.899

Након распоdjеле добити

	(у хиљадама КМ)
Монетарна пасива	15.611.729
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	598.999
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	3,84%

2021.**Прије распоdjеле добити**

	(у хиљадама КМ)
Монетарна пасива	15.573.031
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	570.203
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	3,66%

Распоdjела добити

	(у хиљадама КМ)
Нето добит прије распоdjеле	2.897
Распоdjела добити у генералне резерве (задржану добит)	2.897

Након распоdjеле добити

	(у хиљадама КМ)
Монетарна пасива	15.573.031
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	573.100
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	3,68%

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

33. КАПИТАЛ

Структура капитала је приказана у следећој табели:

	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
У хиљадама КМ		
Почетни капитал	25.000	25.000
Резерве фер вриједности за дужничке и власничке инструменте	(143.005)	158.914
Резерве фер вриједности за монетарно злато	58.111	98.129
Остале резерве	31.300	31.300
Генералне резерве (задржана добит)	573.999	548.100
УКУПНО	545.405	861.443

Почетни капитал

Почетни капитал представља номинални капитал који је према Закону о Централној банци уплаћен 12. јуна 1998. године.

Резерве фер вриједности

Резерве фер вриједности се односе на:

- Резерве фер вриједности за дужничке инструменте и монетарно злато и представљају кумулативне нереализоване добитке и губитке који настају због промјена тржишне вриједности ових финансијских инструмената током њиховог држања.
- Резервације за очекиване кредитне губитке и односе се на дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. За више информација погледати напомену 6.1.1.

Остале резерве

Остале резерве се односе на:

- Резерве од донација у износу од 3.497 хиљада КМ по основу новчаних донација примљених од Савјета министара Босне и Херцеговине 12. јуна 1998. године. Статус ових резерви је регулисан Одлуком Управног одбора Централне банке уз одобрење Предсједништва Босне и Херцеговине. Право располагања резервама од донација је у надлежности Управног одбора Централне банке.
- Средства примљена у складу са Споразумом о сукцесији бивше Југославије у износу од 27.803 хиљаде КМ и односе се на акције BIS-а (погледати напомену 16).

Генералне резерве (задржана добит)

Генералне резерве (задржана добит) чини акумулирана недистрибуирана добит Централне банке од почетка њеног рада, 11. августа 1997. године. Статус генералних резерви (задржане добити) је у надлежности Управног одбора Централне банке. Генералне резерве (задржана добит) се примарно користе за алокацију нето профита или губитка Централне банке, како је прописано Законом о Централној банци.

На дан 31. децембар 2022. године дошло је до пада капитала Централне банке у односу на капитал на дан 31. децембар 2021. године услед измијењених околности у којима се одвијало пословање Централне банке. За више информација погледати напомену 3.13. Пад резерви фер вриједности је одраз промјена тржишних цијена дужничких инструмената Централне банке и не повлачи никакав стварни губитак за Централну банку нити угрожава наплату уговорних новчаних токова по основу дужничких инструмената током њиховог држања. На датум извјештавања, ниво капитализованости Централне банке је довољно висок да може апсорбовати привремене порасте тржишних приноса и/или падове тржишне цијене злата у портфељу девизних резерви. За више информација о управљању кредитним ризиком Централне банке погледати напомену 6.1.2.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

34. НОВАЦ И НОВЧАНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

За потребе Извјештаја о новчаним токовима, новац и новчани еквиваленти се састоје од:

	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
У хиљадама КМ		
Девизни депозити са роком доспијећа до три мјесеца или краће, од датума стицања	5.646.221	2.162.164
Девизни депозити по виђењу	1.628.560	1.353.272
Готовина у страним валутама	572.020	469.585
Специјална права вучења у ММФ-у	149	1.881
Жиро рачуни	1.435	682
Укупно	7.848.385	3.987.584
Умањење вриједности	(1.752)	(858)
УКУПНО	7.846.633	3.986.726

Промјене у очекиваним кредитним губицима на новац и новчане еквиваленте су дати у наставку:

	2022.	2021.
У хиљадама КМ		
На дан 1. јануар	858	674
Девизни депозити са роком доспијећа до три мјесеца или краће, од датума стицања	927	214
Девизни депозити по виђењу	(33)	(30)
Готовина у страним валутама	-	-
Специјална права вучења у ММФ-у	-	-
Жиро рачуни	-	-
На дан 31. децембар	1.752	858

35. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА

Централна банка у оквиру свог редовног пословања ступа у трансакције са повезаним лицима. Имајући у виду да је Централна банка основана актом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, а да је почетни капитал уплаћен у складу са Законом о Централној банци, трансакције које се одвијају у оквиру редовних операција Централне банке са државом и институцијама БиХ представљају трансакције са повезаним лицима. У складу са Законом о Централној банци, Централна банка дјелује као агент државе БиХ и других институција БиХ. Централна банка прима депозите од државе БиХ и других јавних агенција које је одредило Предсједништво БиХ и дјелује стриктно у име и по налогу депонента.

Трансакције са државом и институцијама БиХ приказане су у сљедећим табелама:

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

35. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (НАСТАВАК)

У хиљадама КМ

На дан

31. децембар 2022. године

	Министарство финансија и трезора БиХ	Агенција за осигурање депозита БиХ	Управа за индиректно опорезивање БиХ	Укупно
ИМОВИНА				
Остала имовина	30	3	11	44
УКУПНО	30	3	11	44
ОБАВЕЗЕ				
Депозити депонената	423.902	230.883	202.588	857.373
Остале обавезе	-	-	1	1
УКУПНО	423.902	230.883	202.589	857.374

У хиљадама КМ

На дан

31. децембар 2021. године

	Министарство финансија и трезора БиХ	Агенција за осигурање депозита БиХ	Управа за индиректно опорезивање БиХ	Укупно
ИМОВИНА				
Остала имовина	62	31	23	116
УКУПНО	62	31	23	116
ОБАВЕЗЕ				
Депозити депонената	917.836	287.313	163.300	1.368.449
Остале обавезе	-	-	1	1
УКУПНО	917.836	287.313	163.301	1.368.450

Остварени приходи са државом и институцијама БиХ су приказани у сљедећој табели:

За годину која је завршила
31. децембра

У хиљадама КМ

Приходи од накнада и провизија

	2022.	2021.
Министарство финансија и трезора БиХ	129	393
Управа за индиректно опорезивање БиХ	122	140
Агенција за осигурање депозита БиХ	54	183
УКУПНО	305	716

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

35. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (НАСТАВАК)

У обављању функција банкара, депозитара и фискалног агента прописаних Законом о Централној банци, Централна банка такође води одговарајуће рачуноводствене евиденције и извршава трансакције за државу и институције БиХ који се воде у пословним књигама Централне банке ванбилансно. Више информација о овим ванбилансним евиденцијама приказано је у напоменама 36 и 37.

Накнаде кључним члановима управљачке структуре

У складу са МРС-ом 24, повезаним лицима се сматрају чланови кључног руководства, блиски чланови породица чланова кључног руководства и друштва под контролом, заједничком контролом или значајним утицајем чланова кључног руководства и блиских чланова њихових породица.

Укупне накнаде члановима кључног руководства у 2022. години износиле су 1.005 хиљада КМ, од чега се 631 хиљаду КМ односило на плате и остале накнаде, а 374 хиљаде КМ на порезе и доприносе (у 2021. години укупан износ од 918 хиљада КМ односио се на плате и остале накнаде у износу од 574 хиљада КМ, а 344 хиљаде КМ на порезе и доприносе).

36. ВАНБИЛАНСНИ ДЕПОЗИТИ

Централна банка води одређене рачуне у страним валутама везане уз споразуме између влада БиХ и иностраних влада и финансијских организација. Како ови рачуни нису нити имовина нити обавезе Централне банке, они нису укључени у извјештај о финансијском положају Централне банке.

Такође, ванбилансни депозити садрже девизне рачуне институција БиХ и агенција, као и домаћих банака, за које Централна банка дјелује као агент.

Ванбилансне ставке се састоје од:

	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
У хиљадама КМ		
Депозити Савјета министара БиХ за буџет институција БиХ	197.946	1.567
Депозити Савјета министара БиХ за сервисирање спољног дуга БиХ	9.367	6.923
Остали депозити Савјета министара	294	271
Депозити Савјета министара БиХ на основу сукцесије	47	44
Укупно	207.654	8.805
Средства Агенције за осигурање депозита БиХ	20.985	40.910
Укупно	20.985	40.910
Депозитни рачуни домаћих банака	18.537	7.628
Депозити – пензије из Немачке	348	72
Укупно	18.885	7.700
УКУПНО	247.524	57.415

Министарство финансија и трезора БиХ је институција која дјелује у име Савјета министара БиХ и државе у управљању и координацији депозитима како је приказано у табели. На дан 31. децембар 2022. године ова средства укупно износе 207.654 хиљада КМ (2021: 8.805 хиљада КМ).

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***36. ВАНБИЛАНСНИ ДЕПОЗИТИ (НАСТАВАК)****Инвестиције резидената везане за хартије од вриједности**

Централна банка је омогућила Агенцији за осигурање депозита БиХ да инвестира у хартије од вриједности отварајући рачуне (готовински рачун и рачун за чување хартија од вриједности) који гласе на Централну банку. Све трансакције на овим рачунима одвијају се између Агенције за осигурање депозита БиХ и њеног Asset Managera. Централна банка за наведене рачуне не обрачунава камате.

37. ЧЛАНСТВО БИХ У ММФ-у

У складу са потписаним споразумима између БиХ и ММФ-а, Централна банка је одређена за фискалног агента и депозитара за чланство БиХ у ММФ-у. Улога Централне банке као фискалног агента је специфична због аранжмана валутног одбора. Обављајући функцију фискалног агента у складу са Законом о Централној банци и Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Босне и Херцеговине, Централна банка ни на који начин није обавезна плаћати било који дуг БиХ нити јој се може приписати плаћање таквог дуга нити се њене девизне резерве на било који начин могу сматрати гаранцијом за плаћање таквог дуга. Централна банка дјелује у име Босне и Херцеговине у њеним односима са ММФ-ом, али нема никакву одговорност за средства и обавезе везане уз чланство.

Централна банка држи рачун специјалних права вучења у ММФ-у, ММФ-ов рачун број 1 и ММФ-ов рачун број 2 у извјештају о финансијском положају. Централна банка такође обезбјеђује услуге чувања харија од вриједности Босне и Херцеговине издатих за покриће чланства у ММФ-у и за реоткуп обавеза, а који су евидентирани у ванбилансној евиденцији.

Специјална права вучења у ММФ-у су средства по виђењу деноминована у SDR-у на рачуну отвореном код ММФ-а за Босну и Херцеговину. Централна банка држи специјална права вучења као дио своје функције управљања девизним резервама. Ова средства су каматоносна за Централну банку.

ММФ-ов рачун број 1 је рачун ММФ-а у Централној банци који се користи за трансакције са ММФ-ом везане за кориштење и отплату ММФ-ових кредита. ММФ-ов рачун број 2 је рачун ММФ-а у Централној банци који користи ММФ за рачуне и административне исплате у КМ на територији Босне и Херцеговине. Ови рачуни су дио обавеза Централне банке и исказани су у КМ.

Квота је специфична врста имовине која представља уплату за чланство БиХ у ММФ-у и која је деноминована у SDR-у. Квота представља гласачко право БиХ у ММФ-у, ограничења за приступ финансијским изворима ММФ-а и удио БиХ у алокацији SDR-а, која су обрачунска јединица ММФа.

Хартије од вриједности издаје Министарство финансија и трезора БиХ и оне се замјењују за КМ. Ове хартије од вриједности су уновчиве на захтјев ММФ-а.

Алокација SDR-а је такође каматоносна. Министарство финансија и трезора БиХ плаћа камату на алокацију специјалних права вучења.

Рачун хартија од вриједности, ММФ-ов рачун број 1 и ММФ-ов рачун број 2 предметом су валутног усклађивања увијек када се валута користи у финансијским трансакцијама између ММФ-а и БиХ. Најмање једном годишње, на крају ММФ-ове финансијске године (30. април), сва држања валута у ММФ-у се поново вреднују по важећем курсу SDR-а. Ова вриједносна прилагођавања укључена су у приказаним стањима рачуна.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.

37. ЧЛАНСТВО БИХ У ММФ-у (НАСТАВАК)

Централна банка користи нето метод у приказивању финансијске позиције БиХ у ММФ-у, како је приказано наредном табелом:

У хиљадама КМ

	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
Квота	649.867	641.864
Специјална права вучења у ММФ-у	149	1.881
УКУПНО ИМОВИНА	650.016	643.745
ММФ-ов рачун бр. 1	1.625	1.605
ММФ-ов рачун бр. 2	643	637
Хартије од вриједности	1.543.253	1.562.617
Алокација SDR	1.017.117	1.004.591
Обрачуната камата на алокацију SDR	4.669	92
Рачуни плативих трошкова	5.610	1.627
УКУПНО ОБАВЕЗЕ	2.572.917	2.571.169
НЕТО ПОЗИЦИЈА БиХ у ММФ-у	1.922.901	1.927.424

Квота БиХ у ММФ-у износи 265.200 хиљада SDR на датуме извјештавања. Квота не доноси камату.

38. ДОМАЋИ ПЛАТНИ СИСТЕМ И СИСТЕМ ЗА ПОРАВНАЊА

У складу са Законом о Централној банци, Централна банка је успоставила системе преко којих се обављају међубанкарска плаћања у КМ у БиХ.

Системи међубанкарског клиринга и поравнања су од јануара 2001. године организовани кроз два платна система чији је власник и којима управља Централна банка. То су: систем бруто поравнања у реалном времену („БПРВ“) и жироклиринг систем („ЖК“).

БПРВ систем је систем преко којег се врши поравнање платних налога у реалном времену, а преко рачуна за поравнање које учесници имају отворене код Централне банке. Учесници у систему су банке које имају одобрење за обављање послова платног промета и Централна банка. Поравнање се сматра коначним и неопозивим у тренутку када је рачун за поравнање банке налогодавца задужен, те за исти износ одобрен рачун за поравнање банке примаоца у БПРВ. Кроз систем се извршавају трансакције изнад 10 хиљада КМ, а за ниже износе је опционално кориштење.

ЖК систем је систем међубанкарског клиринга (билатерални и мултилатерални) за трансакције у износу мањем или једнаком 10 хиљада КМ. Поравнање нето позиција учесника ЖК система се врши преко рачуна за поравнање у БПРВ, као и поравнање трансакција правних лица који су у функцији обрачунских агената као што су нпр. оператори картичног пословања. Учесници у систему су банке које имају одобрење за обављање послова платног промета, а које су учесници у систему БПРВ, као и Централна банка. Систем је усклађен са стандардом SEPA-е, тј. ISO 20022. Клиринг платних налога свих учесника ЖК система извршава се утврђивањем нето позиције сваког појединачног учесника као резултат обрачуна свих потраживања и дуговања учесника за сваки клириншки циклус.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***38. ДОМАЋИ ПЛАТНИ СИСТЕМ И СИСТЕМ ЗА ПОРАВНАЊА (НАСТАВАК)****Кредитни ризик**

Сваки учесник платних система је дужан имати обезбијеђена средства на рачуну за поравнање прије поравнања платних налога у БПРВ.

У складу са улогом Централне банке, а како је дефинисано Законом о Централној банци, Централној банци није дозвољено кредитирати учеснике БПРВ и ЖК система с циљем обезбјеђивања ликвидности у систему на било који начин.

Оперативни ризик

У циљу минимизирања оперативног ризика несметаног функционисања платних система, издата су Оперативна правила за БПРВ и ЖК системе, као пратеће Одлуке које одређују минималне стандарде сигурности за функционисање система.

Важећи сигурносни циљеви, политике и процедуре имају сврху да обезбиједе сигурносне мјере и карактеристике. Системи и мреже функционишу у складу са успостављеним циљевима и политикама. Сигурносни циљеви и политике се периодично прегледавају. Од сваког учесника се такође захтијева да посједује одређене сигурносне мјере и контроле за извршавање плаћања.

Централна банка је дефинисала сљедеће процедуре за поравнања у случају непредвиђених ситуација:

- **Планови и мјере за непредвиђене ситуације:** у случају прекида у редовном функционисању платног система и система за поравнање или неког другог непредвиђеног догађаја, Централна банка је дефинисала мјере за непредвиђене ситуације како би обезбиједила континуитет у функционисању поузданих, исправних и законитих платних трансакција у платном систему и систему за поравнање.
- **Резервни систем на примарној локацији и DR локација:** Централна банка је осим примарне локације за платне системе, на којој постоје редувантни системи (у случају пада једног, прелази се на други систем на примарној локацији), успоставила и функционалан DR (Disaster Recovery) систем на локацији Главне банке у Бањој Луци.

Надгледање и развој платних система

Централна банка је у 2022. години усвојила акте за надгледање функционисања платних система. Централна банка функцијом надгледања платних система врши активности мониторинга платних система, те процјену усклађености функционисања платних система у односу на принципе за функционисање платних система које примјењује Централна банка, као и прописе других релевантних међународних институција којима се уређују захтјеви за надгледање платних система. Централна банка примјењује принципе и одговорности дефинисане „Принципима за инфраструктуру финансијског тржишта“ које је донио Одбор за платни систем и систем поравнања BIS-а (CPSS) и Међународна организација комисија за хартије од вриједности (IOSCO). Активностима процјене усклађености платних система, те мониторингом система се подстиче сигурност и ефикасност функционисања платних система и несметано обављање међубанкарског платног промета у БиХ, те на тај начин Централна банка директно потпомаже одржавање финансијске стабилности у БиХ.

Такође, Централна банка кроз развојну функцију платних система активно учествује у припремним и фазама имплементације које се односе на иновације у платним системима и анализира њихов утицај на економију БиХ, те утицај на циљеве јавне политике сигурних и ефикасних платних система.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

*Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2022.***39. ДОГАЂАЈИ ПОСЛИЈЕ ДАТУМА ИЗВЈЕШТАВАЊА**

Предсједништво БиХ није извршило именовање новог сазива Управног одбора Централне банке до датума одобрења ових финансијских извјештаја.

Од 1. јануара 2023. године Централна банка на средства обавезне резерве по основу основице у домаћој валути обрачунава и исплаћује накнаду домаћим банкама по стопи од 25 базних поена, а на средства обавезне резерве по основу основице у страним валутама и у домаћој валути са валутном клаузулом обрачунава и исплаћује накнаду домаћим банкама по стопи од 10 базних поена. На средства изнад обавезне резерве накнада се не обрачунава.

Ова промјена је извршена с циљем усклађивања са политиком ЕЦБ-а и ублажавања утицаја раста каматне стопе на стално расположиву могућност депоновања код ЕЦБ-а на пословање банака у БиХ.

Осим горе наведеног, у периоду између 31. децембра 2022. године и датума одобрења ових финансијских извјештаја није било догађаја који би захтијевали усклађивање или који су значајни, али не захтијевају усклађивање.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Статистичке табеле

СПИСАК ТАБЕЛА

T01: Главни економски индикатори	151
T02: Бруто домаћи производ Босне и Херцеговине (текуће цијене)	152
T03: Индекс индустријске производње	153
T04: Индекс потрошачких цијена за БиХ (CPI)	154
T05: Просјечне бруто и нето плате и пензије	155
T06: Монетарни агрегати	156
T07: Монетарни преглед	157
T08: Биланс стања ЦББиХ	159
T09: Консолидовани биланс комерцијалних банака БиХ	160
T10: Каматне стопе на кредите становништву	162
T11: Каматне стопе на кредите нефинансијским предузећима	163
T12: Каматне стопе на депозите становништва	164
T13: Каматне стопе на депозите нефинансијских предузећа	165
T14: Укупни депозити и кредити комерцијалних банака	166
T15: Секторска структура преносивих депозита код комерцијалних банака	167
T16: Секторска структура осталих депозита код комерцијалних банака	168
T17: Секторска структура краткорочних кредита комерцијалних банака	169
T18: Секторска структура дугорочних кредита комерцијалних банака	170
T19: Куповина и продаја КМ	171
T20: Просјечне обавезне резерве	172
T21: Трансакције у платном промету	173
T22: Платни биланс Босне и Херцеговине	174
T23: Међународна инвестициона позиција (МИП)	175
T24: Сервисирање спољног дуга сектора владе	176
T25: Укупан дуг сектора генералне владе (Мастришки дуг)	177
T26: Девизне резерве ЦББиХ	178
T27: БиХ извоз по земљама дестинације	179
T28: БиХ увоз по земљама поријекла	180
T29: Преглед просјечних средњих курсева КМ	181
T30: Владине финансије БиХ - јединице сектора владе	182
T31: Владине финансије БиХ - структура консолидованих прихода и расхода	183
T32: Токови директних страних инвестиција у БиХ класификовани према земљи страног инвеститора	184
T33: Токови директних страних инвестиција у БиХ према NACE Rev2 класификацији дјелатности	185
T34: Стања директних инвестиција у БиХ класификована по земљи страног инвеститора	186
T35: Номинални и реални ефективни курс КМ	187

Т01: Главни економски индикатори

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.*
Номинални БДП БиХ (у милионима КМ)¹⁾, текуће цијене	26.223	26.779	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.727	39.107	47.309
Годишњи раст реалног БДП-а (у %)¹⁾	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	7,4	4,1
Индекс потрошачких цијена у БиХ²⁾											
Просјечна годишња стопа раста CPI	2,1	-0,1	-0,9	-1,0	-1,1	1,2	1,4	0,6	-1,0	2,0	14,0
Годишња стопа раста CPI за децембар	1,8	-1,2	-0,4	-1,3	-0,3	0,7	1,6	0,3	-1,6	6,4	14,7
Буџет сектора опште владе³⁾											
Приходи	43,8	42,7	43,8	43,0	42,7	42,4	42,4	42,0	41,6	41,1	-
Расходи ⁴⁾	45,8	44,8	45,8	42,3	41,5	39,8	40,2	40,1	46,8	41,3	-
Салдо	-2,0	-2,2	-2,0	0,7	1,2	2,5	2,2	1,9	-5,2	-0,2	-
Новац и кредит											
Новац у ширем смислу (M2)	56,9	60,1	63,1	64,5	66,7	69,5	71,3	73,6	81,3	80,6	70,3
Кредити невладиним секторима	56,1	56,5	56,2	54,4	53,7	54,9	54,3	55,0	55,2	50,9	44,3
Платни биланс											
Бруто девизне резерве											
У милионима КМ	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.557	11.623	12.597	13.868	16.348	16.066
У милионима USD	4.274	4.797	5.309	4.883	5.391	6.083	7.012	7.210	8.079	9.885	8.637
У мјесецима увоза робе и услуга	5,3	5,8	6,1	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8	10,0	9,3	6,9
Салдо текућег рачуна											
У милионима КМ	-2.266	-1.425	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-1.125	-923	-2.045
У милионима USD	-1.488	-967	-1.345	-827	-805	-876	-660	-531	-655	-558	-1.099
У процентима БДП-а	-8,6	-5,3	-7,2	-5,0	-4,7	-4,8	-3,2	-2,6	-3,2	-2,4	-4,3
Салдо робне размјене											
У милионима КМ	-7.779	-7.099	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.095
У милионима USD	-5.108	-4.817	-5.342	-4.071	-4.010	-4.274	-4.538	-4.558	-3.651	-4.335	-5.427
У процентима БДП-а	-29,7	-26,5	-28,8	-24,8	-23,4	-23,3	-22,2	-22,3	-18,0	-18,3	-21,3
Спољни дуг сектора владе⁵⁾											
У милионима КМ	7.212	7.563	8.442	8.691	8.871	8.147	8.198	8.140	8.726	9.435	9.257
У милионима USD	4.861	5.330	5.249	4.855	4.781	4.995	4.790	4.657	5.479	5.468	5.048
У процентима БДП-а	27,5	28,2	30,9	30,4	29,2	26,0	24,5	23,1	25,5	25,0	19,6
Сервисирање спољног дуга сектора владе⁵⁾											
У милионима КМ	413	685	761	581	723	983	955	794	741	773	802
У милионима USD	271	465	516	330	409	567	576	454	432	467	431
У процентима извоза робе и услуга	4,9	7,6	8,2	5,7	6,7	7,7	6,7	5,5	6,3	4,7	3,7

Напомена:

1) Извор: Агенција за статистику БиХ, Бруто домаћи производ према производном, расходном и доходном 2021., фебруар 2023.

*БДП за 2022. годину је процјена ЦББиХ, те се користи као прелиминарни податак, до објављивања службеног БДП-а од стране Агенције за статистику БиХ.

2) Извор: Агенција за статистику БиХ

3) Извор: Централна банка БиХ

4) Расходи укључују и нето набавку сталних средстава.

5) Извор: Министарство финансија и трезора БиХ

**Подаци ревидирани од 2009. године у складу с примљеним извјештајем од Министарства финансија и трезора БиХ од 26.01.2023. и укључују кредит ЈП Путеви РС и директан дуг Брчко дистрикта.

- подаци нису доступни

T02: Бруто домаћи производ Босне и Херцеговине (текуће цијене)

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022*
Номинални БДП (у милионима КМ)	26.223	26.779	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.727	39.107	47.309
Номинални БДП (у милионима USD)	17.221	18.173	18.561	16.413	17.118	18.325	20.478	20.481	20.230	23.646	25.433
БДП по становнику БиХ (у КМ)	7.420	7.584	7.759	8.223	8.620	9.076	9.709	10.251	9.994	11.326	13.753
БДП по становнику БиХ (у USD)	4.873	5.147	5.264	4.665	4.876	5.230	5.857	5.867	5.822	6.848	7.393
Годишњи раст реалног БДП (у %)	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	7,4	4,1
Број становника (у хиљадама) ¹⁾	3.534	3.531	3.526	3.518	3.511	3.504	3.496	3.491	3.475	3.453	3.440
Просјечни годишњи курс КМ/USD	1,523	1,474	1,474	1,763	1,768	1,735	1,657	1,747	1,717	1,654	1,860

Извор:

Агенција за статистику БиХ, Бруто домаћи производ према производном, расходном и доходном 2021., фебруар 2023. Податак о просјечном годишњем курсу КМ/УСД извор је ЦББиХ.

1) Пројена броја становника за 2022. годину укључује доступне податке о природном прирасту са крајем рујна 2022. године; Извор: Агенција за статистику БиХ

* БДП за 2022. годину је пројена ЦББиХ, те се користи као прелиминарни податак, до објављивања службеног БДП-а од стране Агенције за статистику БиХ.

Т03: Индекс индустријске производње

Година	Мјесец	Мјесец / исти мјесец претходне године			Период / исти период претходне године		
		ФБиХ	РС	БиХ	ФБиХ	РС	БиХ
2012.	12.	99,6	98,5	95,2	96,3	95,8	96,1
2013.	12.	107,8	104,7	107,0	105,3	104,1	105,2
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	103,1
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,8	100,8	104,2	101,6
2019.	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7
2020.	12.	103,1	103,7	103,2	93,7	93,4	93,6
2021.	12.	107,4	106,6	107,2	109,8	109,9	109,8
2022.	12.	98,0	96,0	96,0	101,2	102,1	101,0
2022.	01.	103,2	102,7	102,7	103,2	102,7	102,7
	02.	103,4	98,1	101,3	103,3	100,2	102,0
	03.	106,3	107,9	106,4	104,4	103,0	103,5
	04.	103,5	110,0	104,9	104,1	104,8	103,9
	05.	108,1	110,3	108,2	104,9	105,9	104,7
	06.	100,5	101,6	100,4	104,1	105,1	104,0
	07.	98,2	99,5	98,1	103,3	104,3	103,1
	08.	101,6	103,7	101,7	103,1	104,2	102,9
	09.	99,4	98,3	98,5	102,6	103,6	102,4
	10.	94,4	102,3	96,4	101,7	103,4	101,8
	11.	99,3	97,0	98,3	101,5	102,8	101,5
	12.	98,0	96,0	96,0	101,2	102,1	101,0

Извор:

Агенција за статистику БиХ, Федерални завод за статистику ФБиХ и Републички завод за статистику РС

Напомена:

Индекс индустријске производње за период / исти период претходне године у децембру представља годишњи индекс у односу на претходну годину.

T04: Индекс потрошачких цијена за БиХ (CPI)

Година	Мјесец	Мјесец/претходни мјесец текуће године	Мјесец/исти мјесец претходне године	Период/исти период претходне године
2012.	12.	...	101,8	102,1
2013.	12.	...	98,8	99,9
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,7	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2018.	12.	...	101,6	101,4
2019.	12.	...	99,9	100,6
2020.	12.	...	98,4	99,0
2021.	12.	...	106,4	102,0
2022.	12	...	114,7	114,0
2022.	01.	101,0	107,0	107,0
	02.	101,5	108,1	107,5
	03.	102,8	110,2	108,4
	04.	102,4	113,2	109,6
	05.	101,1	114,4	110,6
	06.	101,4	115,8	111,5
	07.	100,7	116,7	112,2
	08.	100,2	116,7	112,8
	09.	101,2	117,3	113,3
	10.	102,1	117,4	113,7
	11.	100,2	116,3	114,0
	12.	99,4	114,7	114,0

Извор:

Агенција за статистику БиХ од 2006, а до 2006. Федерални завод за статистику ФБиХ и Републички завод за статистику РС

Напомена:

Индекс цијена за период/исти период претходне године у децембру представља годишњи индекс у односу на претходну годину.

Т05: Просјечне бруто и нето плате и пензије

- у КМ -

Година	Мјесец	Бруто плате				Нето плате				Пензије		
		ФБиХ	РС	Брчко	БиХ	ФБиХ	РС	Брчко	БиХ	ФБиХ	РС	Брчко
		1.266	1.349	1.271	1.290	830	818	819	826	351	312	311
2013.		1.275	1.338	1.266	1.291	835	808	817	827	348	318	310
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2018.		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361	342
2019.		1.420	1.407	1.426	1.421	923	906	915	921	415	378	357
2020.		1.474	1.485	1.477	1.476	956	956	948	956	423	394	367
2021.		1.542	1.546	1.486	1.542	996	1.004	959	997	428	408	375
2022.		1.724	1.729	1.600	1.722	1.114	1.143	1.051	1.122	461	460	412
2022.	01.	1.614	1.591	1.525	1.605	1.045	1.042	990	1.043	426	431	385
	02.	1.614	1.647	1.532	1.622	1.046	1.091	994	1.059	426	431	384
	03.	1.694	1.642	1.551	1.674	1.096	1.091	1.007	1.092	429	431	384
	04.	1.667	1.649	1.559	1.658	1.080	1.094	1.011	1.083	459	432	395
	05.	1.714	1.667	1.576	1.696	1.110	1.105	1.023	1.106	459	475	418
	06.	1.723	1.749	1.586	1.728	1.115	1.157	1.031	1.126	475	475	423
	07.	1.735	1.753	1.673	1.739	1.122	1.160	1.096	1.134	474	475	423
	08.	1.761	1.762	1.615	1.757	1.138	1.166	1.067	1.145	474	475	424
	09.	1.766	1.798	1.620	1.773	1.140	1.189	1.080	1.154	474	475	424
	10.	1.766	1.815	1.657	1.779	1.139	1.198	1.104	1.156	473	475	424
	11.	1.800	1.835	1.649	1.807	1.161	1.211	1.100	1.175	483	475	429
	12.	1.831	1.843	1.661	1.831	1.180	1.217	1.111	1.190	483	475	428

Извор:

Агенција за статистику БиХ, Федерални завод за статистику ФБиХ, Републички завод за статистику РС и Статистички биро Брчко дистрикта.

Напомена:

Од 1. 1. 2006. у бруто и нето плате на нивоу БиХ укључене су и плате Брчко дистрикта.

Т06: Монетарни агрегати

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	Готовина ван монетарних власти	Депозити банака код монетарних власти	Преносиви депозити других домаћих сектора код монетарних власти	Готовина ван банака	Преносиви депозити у домаћој валути	Остали депозити у домаћој валути	Преносиви депозити у иностраној валути	Остали депозити у иностраној валути	Резервни новац	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
2012.	12.	2.747,5	3.040,6	13,5	2.414,3	3.728,4	2.672,7	1.052,9	5.041,4	5.801,7	6.142,7	8.767,0	14.909,7
2013.	12.	2.909,9	3.475,3	15,9	2.542,3	4.153,3	3.006,3	1.189,3	5.202,4	6.401,0	6.695,6	9.398,0	16.093,6
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.977,2	8.166,4	4.302,2	1.961,5	5.782,3	10.399,4	12.143,7	12.046,0	24.189,6
2019.	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
2020.	12.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0
2021.	12.	6.923,8	7.219,6	304,9	5.540,0	12.387,6	3.044,2	3.300,1	7.243,8	14.448,3	17.927,5	13.588,1	31.515,6
2022.	12.	7.436,1	7.217,4	272,7	6.126,2	13.752,5	2.878,7	3.583,9	6.898,8	14.926,2	19.878,6	13.361,3	33.240,0
2022.	01.	6.934,0	7.332,4	319,3	5.481,5	12.385,1	3.116,4	3.454,2	7.172,5	14.585,7	17.866,6	13.743,1	31.609,7
	02.	7.062,7	7.103,0	317,8	5.678,1	12.238,7	3.042,3	3.401,9	7.107,6	14.483,5	17.916,8	13.551,7	31.468,5
	03.	7.333,7	6.496,1	327,4	5.855,3	11.970,2	2.872,3	3.344,2	6.881,7	14.157,2	17.825,4	13.098,3	30.923,7
	04.	7.295,2	6.591,7	345,3	5.938,2	12.059,1	2.936,3	3.228,0	6.885,0	14.232,1	17.997,3	13.049,3	31.046,6
	05.	7.270,0	6.594,8	355,0	5.854,6	12.363,9	2.857,4	3.320,8	6.965,5	14.219,8	18.218,5	13.143,8	31.362,3
	06.	7.222,0	6.828,7	317,4	5.855,3	12.552,3	2.907,4	3.201,8	6.992,5	14.368,1	18.407,7	13.101,8	31.509,4
	07.	7.397,4	6.897,0	334,5	6.070,9	12.722,1	2.938,5	3.276,7	7.029,4	14.628,8	18.793,0	13.244,6	32.037,5
	08.	7.455,2	7.167,2	333,2	6.063,6	13.183,7	2.922,7	3.384,0	6.995,2	14.955,6	19.247,3	13.301,8	32.549,1
	09.	7.444,2	7.272,0	296,5	6.081,0	13.342,3	2.897,7	3.456,7	6.938,4	15.012,7	19.423,3	13.292,8	32.716,2
	10.	7.435,2	6.988,8	311,5	6.025,5	13.306,3	2.948,7	3.620,2	6.912,5	14.735,5	19.331,8	13.481,4	32.813,1
	11.	7.349,3	6.930,4	291,0	5.957,1	13.437,2	2.923,9	3.603,8	6.899,9	14.570,7	19.394,3	13.427,5	32.821,8
	12.	7.436,1	7.217,4	272,7	6.126,2	13.752,5	2.878,7	3.583,9	6.898,8	14.926,2	19.878,6	13.361,3	33.240,0

Напомена:

Готовина изван монетарних власти је преузета из Биланса стања ЦББиХ и представља готов новац изван Централне банке (монетарних власти). Депозити комерцијалних банака представљају средства комерцијалних банака на рачунима код ЦББиХ. Преносиви депозити других домаћих сектора код монетарних власти представљају депозите других домаћих сектора (осим депозита централне владе). Централна влада представља институције БиХ, владе ентитета, ентитетске фондове социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Фондови социјалне сигурности/заштите на ентитетском нивоу (из Федерације БиХ: Фонд ПИО, Фонд здравства Федерације БиХ, Фонд за запошљавање Федерације БиХ, а из Републике Српске: Фонд пензијско-инвалидског осигурања РС, Фонд здравства РС, Фонд за запошљавање РС и Фонд за дјечију заштиту РС) класификовани су на ниво централне владе. Готовина изван банака је преузета из Биланса стања ЦББиХ (табела 8) и представља готов новац у оптицају изван Централне банке (монетарних власти) и готов новац изван комерцијалних банака. Преносиви или трансферабилни депозити у домаћој валути су преузети из Монетарног прегледа (табела 7) и представљају депозите нецентралне владе (депозите кантона и опћина), депозите јавних и приватних предузећа, осталих финансијских институција и депозите осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих неklasификованих сектора). Остали депозити у домаћој валути, преносиви и остали депозити у иностраној валути су преузети из Монетарног прегледа (табела 7) и представљају депозите нецентралне владе (депозите кантона и опћина), депозите јавних и приватних предузећа, осталих финансијских институција и депозите осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих неklasификованих сектора). Резервни новац (примарни новац или монетарна база) је у цијелости преузет из Биланса стања ЦББиХ (табела 8), а чине га готов новац изван монетарних власти, депозити комерцијалних банака и депозити осталих домаћих сектора (осим централне владе) код монетарних власти. Према националној дефиницији, новчану масу чине сви преносиви и остали депозити домаћих небанкарских и невладиних сектора, као и сектора локалне владе у домаћој и иностраној валути. Депозити ентитетских фондова социјалне сигурности/заштите прикључени су централној влади на ентитетском нивоу и тиме искључени из Новчане масе или Монетарних агрегата. Монетарни агрегат M1 чине готовина изван банака и преносиви депозити у домаћој валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Монетарни агрегат QM је дефинисан као истоимена позиција у Монетарном прегледу (табела 7) и обухвата остале депозите у домаћој валути, преносиве и остале депозите у иностраној валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Новчану масу M2 чине монетарни агрегати, новац M1 и квази-новац QM.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Види напомену на страни 188.

T07: Монетарни преглед

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	АКТИВА											
		Нето страна актива				Потраживања од домаћих сектора							Укупно
		Страна актива	Страна пасива	5 = 3+4	Потраживања од централне владе (нето)	Потраживања од кантона и општина	Потраживања од нефинансијских јавних предузећа	Потраживања од нефинансијских приватних предузећа	Потраживања од осталих финансијских институција	Потраживања од осталих домаћих сектора	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
2012.	12.	9.044,2	-3.559,7	5.484,4	-182,6	386,3	390,9	7473,1	73,7	6.874,4	15.015,8	20.500,2	
2013.	12.	9.733,5	-3.330,9	6.402,6	-19,1	422,5	451,6	7556,4	67,4	7.133,6	15.612,5	22.015,1	
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9	
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1	
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6	
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2	
2018.	12.	15.505,5	-3.041,0	12.464,5	-461,2	496,5	428,0	8655,0	136,8	9.315,0	18.570,1	31.034,5	
2019.	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6	
2020.	12.	18.340,2	-2.326,3	16.013,9	-236,3	538,1	540,8	8618,1	155,0	9.937,9	19.553,6	35.567,5	
2021.	12.	21.065,4	-1.949,0	19.116,3	-804,4	583,5	532,3	8812,6	164,1	10.478,3	19.766,3	38.882,7	
2022.	12.	21.084,4	-1.813,4	19.271,1	-509,1	592,0	652,8	9.197,6	180,2	11.027,6	21.141,1	40.412,2	
2022.	01.	21.119,7	-1.859,7	19.260,0	-770,8	571,0	528,4	8731,5	160,2	10.439,3	19.659,8	38.919,8	
	02.	20.849,0	-1.851,6	18.997,4	-763,2	566,4	535,2	8.818,1	160,0	10.481,7	19.798,3	38.795,7	
	03.	20.159,7	-1.853,4	18.306,3	-766,5	552,7	526,6	8.961,7	161,4	10.564,4	20.000,1	38.306,4	
	04.	20.060,9	-1.779,0	18.281,9	-759,7	545,2	528,3	9.070,9	165,3	10.636,1	20.186,0	38.467,9	
	05.	20.257,9	-1.799,0	18.458,9	-977,7	540,4	526,3	9.148,5	168,3	10.726,6	20.132,4	38.591,2	
	06.	20.201,4	-1.877,8	18.323,6	-914,7	538,5	508,8	9.223,4	177,1	10.810,9	20.344,0	38.667,6	
	07.	20.681,6	-1.826,8	18.854,8	-878,5	538,8	526,3	9.213,8	165,6	10.880,9	20.446,9	39.301,7	
	08.	21.047,7	-1.801,4	19.246,3	-867,3	583,0	551,8	9.161,1	163,9	10.903,0	20.495,5	39.741,8	
	09.	21.034,8	-1.763,2	19.271,6	-781,2	585,5	558,7	9.135,9	174,2	10.948,8	20.621,9	39.893,5	
	10.	21.267,4	-1.753,7	19.513,6	-827,1	583,9	596,0	9.165,9	169,0	10.988,8	20.676,4	40.190,1	
	11.	20.858,5	-1.822,5	19.036,1	-372,3	589,2	604,5	9.174,9	161,8	10.998,7	21.156,8	40.192,9	
	12.	21.084,4	-1.813,4	19.271,1	-509,1	592,0	652,8	9.197,6	180,2	11.027,6	21.141,1	40.412,2	

Напомена:

Монетарни преглед приказује консолидоване податке Биланса стања ЦББиХ - монетарних власти (табела 8) и Консолидованог биланса комерцијалних банака БиХ (табела 9). Нето страна актива представља разлику између збира страних актива ЦББиХ - монетарних власти и комерцијалних банака БиХ и збира страних пасива ЦББиХ - монетарних власти и комерцијалних банака БиХ. Домаћи кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих сектора уз напомену да су потраживања од централне владе исказана у нето износу, тј. умањена за депозите централне владе код ЦББиХ и код комерцијалних банака БиХ. Централна влада представља институције БиХ, владе ентитета, ентитетске Фондове социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Према новој методологији, фондови социјалне сигурности/заштите се класификују на ниво централне владе као ентитетски ванбуџетски фондови, што се директно одражава на податке о нето потраживањима од централне владе у Монетарном прегледу.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види напомену на страни 188.

Т07: Монетарни преглед

- на крају периода, у милионима КМ -

		ПАСИВА												
		Квази-новац (QM)												
		Новац (M1)			Квази-новац (QM)									
Година	Мјесец	Готовина изван банака	Преносиви депозити у домаћој валути		Преносиви депозити у иностраној валути	Остали депозити у домаћој валути	Остали депозити у иностраној валути			Хартије од вриједности	Кредити	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)	Укупно
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14
2012.	12.	2.414,3	3.728,4	6.142,7	1.052,9	2.672,7	5.041,4	8.767,0	14.909,7	0,0	712,4	3.767,1	1.111,1	20.500,2
2013.	12.	2.542,3	4.153,3	6.695,6	1.189,3	3.006,3	5.202,4	9.398,0	16.093,6	0,0	707,9	3.815,2	1.398,4	22.015,1
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9
2015.	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1
2016.	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2
2018.	12.	3.977,2	8.166,4	12.143,7	1.961,5	4.302,2	5.782,3	12.046,0	24.189,6	8,0	467,5	4.867,2	1.502,3	31.034,5
2019.	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.224,6	1.436,9	33.534,6
2020.	12.	5.043,4	10.011,8	15.055,2	2.902,5	3.034,7	7.256,6	13.193,8	28.249,0	0,0	606,7	5.307,8	1.404,0	35.567,5
2021.	12.	5.540,0	12.387,6	17.927,5	3.300,1	3.044,2	7.243,8	13.588,1	31.515,6	0,0	638,5	5.287,3	1.441,4	38.882,7
2022.	12.	6.126,2	13.752,5	19.878,6	3.583,9	2.878,7	6.898,8	13.361,3	33.240,0	0,0	622,8	5.208,0	1.341,4	40.412,2
2022.	01.	5.481,5	12.385,1	17.866,6	3.454,2	3.116,4	7.172,5	13.743,1	31.609,7	0,0	625,7	5.274,0	1.410,4	38.919,8
	02.	5.678,1	12.238,7	17.916,8	3.401,9	3.042,3	7.107,6	13.551,7	31.468,5	0,0	628,9	5.278,7	1.419,6	38.795,7
	03.	5.855,3	11.970,2	17.825,4	3.344,2	2.872,3	6.881,7	13.098,3	30.923,7	0,0	623,1	5.223,3	1.536,3	38.306,4
	04.	5.938,2	12.059,1	17.997,3	3.228,0	2.936,3	6.885,0	13.049,3	31.046,6	0,0	634,1	5.192,6	1.594,6	38.467,9
	05.	5.854,6	12.363,9	18.218,5	3.320,8	2.857,4	6.965,5	13.143,8	31.362,3	0,0	628,6	5.185,9	1.414,5	38.591,2
	06.	5.855,3	12.552,3	18.407,7	3.201,8	2.907,4	6.992,5	13.101,8	31.509,4	0,0	636,1	5.172,0	1.350,1	38.667,6
	07.	6.070,9	12.722,1	18.793,0	3.276,7	2.938,5	7.029,4	13.244,6	32.037,5	0,0	636,5	5.280,7	1.347,0	39.301,7
	08.	6.063,6	13.183,7	19.247,3	3.384,0	2.922,7	6.995,2	13.301,8	32.549,1	0,0	630,7	5.247,0	1.315,0	39.741,8
	09.	6.081,0	13.342,3	19.423,3	3.456,7	2.897,7	6.938,4	13.292,8	32.716,2	0,0	627,6	5.206,2	1.343,5	39.893,5
	10.	6.025,5	13.306,3	19.331,8	3.620,2	2.948,7	6.912,5	13.481,4	32.813,1	0,0	625,8	5.266,4	1.484,8	40.190,1
	11.	5.957,1	13.437,2	19.394,3	3.603,8	2.923,9	6.899,9	13.427,5	32.821,8	0,0	621,2	5.375,2	1.374,7	40.192,9
	12.	6.126,2	13.752,5	19.878,6	3.583,9	2.878,7	6.898,8	13.361,3	33.240,0	0,0	622,8	5.208,0	1.341,4	40.412,2

Напомена:

Новац М1 чине готовина изван банака и преносиви депозити у домаћој валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Квази-новац QM обухвата остале депозите у домаћој валути, преносиве и остале депозите у иностраној валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Новчану масу М2 чине монетарни агрегати, новац М1 и квази-новац QM. Осталу пасиву чине хартије од вриједности, кредити, дионице и други капитал и остале ставке (нето). Према новој методологији, као посебни финансијски инструменти на страни пасиве се исказују кредити (уз које се додаје обрачуната камата), као и дионице и други капитал. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе. У остале ставке (нето) су такође укључени и ограничени депозити, противставке фондова и владини фондови за кредитирање.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т08: Биланс стања ЦББиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	АКТИВА			ПАСИВА								
		Страна актива	Потраживања од приватног сектора	Укупно	Резервни новац				Страна пасива	Депозити централне владе	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)	Укупно
					Готовина ван монетарних власти	Депозити комерцијалних банака код монетарних власти	Депозити других домаћих сектора код монетарних власти						
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10	11	12	13	14=9+...+13
2012.	12.	6.536,4	1,6	6.538,0	2.747,5	3.040,6	13,5	5.801,7	1,2	185,3	575,7	-25,9	6.538,0
2013.	12.	7.096,2	1,7	7.097,8	2.909,9	3.475,3	15,9	6.401,0	1,0	258,2	466,3	-28,7	7.097,8
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	3.751,1	38,3	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	4.063,5	51,7	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	4.269,1	52,0	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	5.033,1	76,1	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6
2018.	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	5.523,3	125,5	10.399,4	1,8	583,9	720,0	-51,9	11.653,1
2019.	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	5.743,6	176,6	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1
2020.	12.	13.895,8	2,0	13.897,9	6.172,5	5.901,1	231,8	12.305,4	1,7	665,2	982,3	-56,8	13.897,9
2021.	12.	16.376,0	2,6	16.378,5	6.923,8	7.219,6	304,9	14.448,3	2,3	1.124,7	861,4	-58,3	16.378,5
2022.	12.	16.093,7	2,8	16.096,5	7.436,1	7.217,4	272,7	14.926,2	2,6	685,5	545,4	-63,3	16.096,5
2022.	01.	16.470,3	1,5	16.471,8	6.934,0	7.332,4	319,3	14.585,7	2,6	1.129,5	817,2	-63,3	16.471,8
	02.	16.368,0	1,9	16.369,9	7.062,7	7.103,0	317,8	14.483,5	2,7	1.135,9	810,0	-62,1	16.369,9
	03.	15.983,2	3,2	15.986,4	7.333,7	6.496,1	327,4	14.157,2	3,0	1.149,0	738,9	-61,7	15.986,4
	04.	15.982,9	1,7	15.984,6	7.295,2	6.591,7	345,3	14.232,1	2,9	1.122,7	689,5	-62,5	15.984,6
	05.	15.997,7	2,1	15.999,8	7.270,0	6.594,8	355,0	14.219,8	2,5	1.187,5	650,8	-60,9	15.999,8
	06.	15.925,3	2,4	15.927,7	7.222,0	6.828,7	317,4	14.368,1	2,4	993,0	624,2	-59,9	15.927,7
	07.	16.293,7	1,8	16.295,5	7.397,4	6.897,0	334,5	14.628,8	2,8	1.053,9	669,9	-59,9	16.295,5
	08.	16.548,4	2,1	16.550,5	7.455,2	7.167,2	333,2	14.955,6	2,5	1.052,8	598,6	-59,1	16.550,5
	09.	16.546,9	2,4	16.549,2	7.444,2	7.272,0	296,5	15.012,7	2,5	1.055,0	538,7	-59,7	16.549,2
	10.	16.287,6	1,7	16.289,3	7.435,2	6.988,8	311,5	14.735,5	2,5	1.075,6	535,6	-59,8	16.289,3
	11.	15.934,6	2,0	15.936,6	7.349,3	6.930,4	291,0	14.570,7	2,4	871,3	554,3	-62,1	15.936,6
	12.	16.093,7	2,8	16.096,5	7.436,1	7.217,4	272,7	14.926,2	2,6	685,5	545,4	-63,3	16.096,5

Напомена:

Страна актива ЦББиХ - монетарних власти обухвата злато, девизе у трезору ЦББиХ, девизне депозите код иностраних банака, располагање SDR, стране хартије од вриједности и остало. Резервни новац (примарни новац или монетарна база) чине готов новац изван монетарних власти, депозити комерцијалних банака и депозити осталих домаћих сектора (осим централне владе) код монетарних власти. Готовина изван банака представља готов новац у оптицају изван централне банке (монетарних власти) и готов новац изван комерцијалних банака. Страна пасива ЦББиХ обухвата краткорочне обавезе према нерезидентима, депозите нерезидената и остале краткорочне обавезе према нерезидентима и обавезе према ММФ-у (рачуни 1 и 2). Депозити централне владе код ЦББиХ представљају преносиве и остале депозите институција БиХ, влада ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности и Брчко дистрикта у домаћој валути. Дионице и други капитал обухватају дионички капитал, резултат текуће године, опште и посебне резерве и прилагођавање/поновно утврђивање вриједности. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т09: Консолидовани биланс комерцијалних банака БиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

АКТИВА									
Година	Мјесец	Резерве	Страна актива	Потраживања од генералне владе	Потраживања од нефинансијских јавних предузећа	Потраживања од нефинансијских приватних предузећа	Потраживања од осталих финансијских институција	Потраживања од осталих домаћих сектора	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
2012.	12.	3.370,4	2.507,8	1.236,2	390,9	7.473,1	73,7	6.873,3	21.925,4
2013.	12.	3.843,7	2.637,3	1.379,4	451,6	7.556,4	67,4	7.131,8	23.067,7
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7
2018.	12.	6.298,3	3.854,5	2.285,0	428,0	8.655,0	136,8	9.314,6	30.972,1
2019.	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9
2020.	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8
2021.	12.	8.608,0	4.689,4	3.095,4	532,3	8.812,6	164,1	10.478,0	36.379,7
2022.	12.	8.541,6	4.990,8	3.171,7	652,8	9.197,6	180,2	11.027,3	37.761,9
2021.	01.	8.789,2	4.649,4	3.080,3	528,4	8.731,5	160,2	10.439,3	36.378,3
	02.	8.490,6	4.481,0	3.078,3	535,2	8.818,1	160,0	10.481,5	36.044,9
	03.	7.978,5	4.176,5	3.042,8	526,6	8.961,7	161,4	10.564,1	35.411,6
	04.	7.951,4	4.078,0	3.051,3	528,3	9.070,9	165,3	10.636,0	35.481,2
	05.	8.015,1	4.260,2	3.047,8	526,3	9.148,5	168,3	10.726,3	35.892,5
	06.	8.198,9	4.276,2	3.095,4	508,8	9.223,4	177,1	10.810,6	36.290,2
	07.	8.229,5	4.387,9	3.186,0	526,3	9.213,8	165,6	10.880,8	36.590,0
	08.	8.566,0	4.499,3	3.240,1	551,8	9.161,1	163,9	10.902,8	37.084,9
	09.	8.641,3	4.487,9	3.251,2	558,7	9.135,9	174,2	10.948,5	37.197,7
	10.	8.404,3	4.979,8	3.279,3	596,0	9.165,9	169,0	10.988,7	37.582,9
	11.	8.324,4	4.923,9	3.261,9	604,5	9.174,9	161,8	10.998,5	37.450,0
	12.	8.541,6	4.990,8	3.171,7	652,8	9.197,6	180,2	11.027,3	37.761,9

Напомена:

Консолидовани биланс комерцијалних банака обухвата Консолидоване билансе комерцијалних банака Главне јединице Сарајево, Главне јединице Мостар, Главне банке Републике Српске, Брчко дистрикта (од јула 2001. до новембра 2002), НБРС (до децембра 1998) и НББиХ (до новембра 2002). Консолидована су међусобна потраживања и обавезе између комерцијалних банака. Резерве банака састоје се од готовине у трезорима банака и депозита банака код ЦББиХ. Страна актива комерцијалних банака обухвата: девизе у трезорима, преносиве и остале депозите у инострану валуту код нерезидената, кредите нерезидентима, хартије од вриједности нерезидената у инострану валуту и остала потраживања од нерезидената. Потраживања од генералне владе обухватају потраживања од свих нивоа владе: централне владе (институције БиХ, владе ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности и Брчко дистрикта) и нецентралне владе (влада кантона и опћинских влада). Потраживања од осталих домаћих сектора обухватају: потраживања од нефинансијских јавних предузећа, нефинансијских приватних предузећа, осталих финансијских институција и осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих неklasификованих сектора). Биланс стања комерцијалних банака Федерације БиХ садржи поред активног подбиланса и податке пасивног подбиланса. Пасивни подбиланс садржи обавезе по страним кредитима и старој девизној штедњи грађана до 31. марта 1992. Ове обавезе ће преузети Министарство финансија Федерације БиХ у процесу приватизације у складу с ентитетским Законом о почетном билансу предузећа и банака и Законом о приватизацији.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види напомену на страни 188.

Т09: Консолидовани биланс комерцијалних банака БиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	ПАСИВА										Укупно
		Депозити централне владе	Преносиви депозити других домаћих сектора у домаћој валути	Преносиви депозити других домаћих сектора у иностраној валути	Остали депозити других домаћих сектора у домаћој валути	Остали депозити других домаћих сектора у иностраној валути	Хартије од вриједности	Кредити	Страна пасива	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2012.	12.	847,2	3.714,8	1.052,9	2.672,7	5.041,4	0,0	712,4	3.558,6	3.191,3	1.134,1	21.925,4
2013.	12.	717,8	4.137,4	1.189,3	3.006,3	5.202,4	0,0	707,9	3.329,9	3.348,9	1.427,8	23.067,7
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,5	4.302,2	5.782,3	8,0	467,5	3.039,2	4.147,2	1.557,4	30.972,1
2019.	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.368,0	1.507,7	33.380,9
2020.	12.	2.048,4	9.780,0	2.902,5	3.034,7	7.256,6	0,0	606,7	2.324,6	4.325,4	1.531,8	33.810,8
2021.	12.	2.191,8	12.082,7	3.300,1	3.044,2	7.243,8	0,0	638,5	1.946,7	4.425,8	1.506,2	36.379,7
2022.	12.	2.403,2	13.479,7	3.583,9	2.878,7	6.898,8	0,0	622,8	1.810,8	4.662,6	1.421,5	37.761,9
2021.	01.	2.150,7	12.065,8	3.454,2	3.116,4	7.172,5	0,0	625,7	1.857,1	4.456,8	1.479,2	36.378,3
	02.	2.139,3	11.920,9	3.401,9	3.042,3	7.107,6	0,0	628,9	1.849,0	4.468,7	1.486,3	36.044,9
	03.	2.107,8	11.642,8	3.344,2	2.872,3	6.881,7	0,0	623,1	1.850,4	4.484,4	1.604,8	35.411,6
	04.	2.143,2	11.713,8	3.228,0	2.936,3	6.885,0	0,0	634,1	1.776,2	4.503,1	1.661,4	35.481,2
	05.	2.297,7	12.008,9	3.320,8	2.857,4	6.965,5	0,0	628,6	1.796,5	4.535,1	1.482,0	35.892,5
	06.	2.478,7	12.234,9	3.201,8	2.907,4	6.992,5	0,0	636,1	1.875,4	4.547,8	1.415,5	36.290,2
	07.	2.471,9	12.387,6	3.276,7	2.938,5	7.029,4	0,0	636,5	1.824,1	4.610,8	1.414,6	36.590,0
	08.	2.471,5	12.850,5	3.384,0	2.922,7	6.995,2	0,0	630,7	1.798,8	4.648,4	1.383,1	37.084,9
	09.	2.392,0	13.045,8	3.456,7	2.897,7	6.938,4	0,0	627,6	1.760,6	4.667,5	1.411,4	37.197,7
	10.	2.447,0	12.994,8	3.620,2	2.948,7	6.912,5	0,0	625,8	1.751,2	4.730,8	1.552,0	37.582,9
	11.	2.173,8	13.146,2	3.603,8	2.923,9	6.899,9	0,0	621,2	1.820,0	4.820,9	1.440,4	37.450,0
	12.	2.403,2	13.479,7	3.583,9	2.878,7	6.898,8	0,0	622,8	1.810,8	4.662,6	1.421,5	37.761,9

Напомена:

Депозити централне владе укључују преносиве и остале депозите у домаћој и иностраној валути институција БиХ, влада ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Преносиви и остали депозити других домаћих сектора у домаћој и иностраној валути представљају обавезе банака према нецентралној влади (кантона и опћина), нефинансијским јавним предузећима, нефинансијским приватним предузећима, осталим финансијским институцијама и осталим домаћим секторима (становништву, непрофитним институцијама и осталим неklasификованим секторима). Страна пасива комерцијалних банака обухвата обавезе банака према нерезидентима по основу преносивих и осталих депозита, кредита, хартија од вриједности, трговинских кредита и аванса и осталих рачуна дуговања. Према новој методологији, кредити на страни пасиве су приказани као посебан финансијски инструмент, уз које се додаје обрачуната камата.

Дионице и други капитал обухватају дионички капитал, задржани приход, резултат текуће године, опште и посебне резерве и прилагођавање/поновно утврђивање вриједности. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе. Остале ставке (нето) такође обухватају и ограничене депозите.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види напомену на страни 188.

Т10: Каматне стопе на кредите становништву

- у процентима, на годишњем нивоу -

Година	Период	Становништво															
		Каматне стопе на кредите у КМ						Каматне стопе на кредите у КМ са валутном клаузулом						Револвинг кредити, прекорачења и кредитне картице* (кредитна погодност и продужени кредит)*			
		Стамбени кредити			Остали кредити			Стамбени кредити			Остали кредити			Каматне стопе на кредите у КМ		Каматне стопе на кредите у КМ са валутном клаузулом	
		Промјенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС	Преко 10 година ИПОКС	Промјенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Промјенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС	Преко 10 година ИПОКС	Промјенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС	Прекорачења	Кредитна картица с продуженим кредитом	Прекорачења
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Пондерисани мјесечни просјеци																	
2016.	12.	4,921	5,708	4,456	5,397	6,986	6,214	5,156	5,981	5,330	5,277	7,584	6,714	6,450	12,346	14,688	11,680
2017.	12.	3,844	3,319	...	...	5,944	6,261	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	4,668	11,191
2018.	12.	3,454	...	...	...	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880
2019.	12.	3,877	4,168	3,395	5,279	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467
2020.	12.	3,643	...	...	3,676	5,885	5,845	3,671	4,582	3,902	3,835	5,864	5,678	6,380	11,936	13,606	9,815
2021.	12.	3,095	2,861	3,244	4,054	5,377	5,164	3,338	4,570	3,868	3,743	5,375	4,822	5,415	11,773	13,965	9,157
2022.	12.	3,903	3,454	3,474	3,596	5,943	5,322	4,384	...	3,811	3,696	5,673	4,842	5,200	11,993	14,129	8,119
2022.	01.	3,133	...	3,198	3,320	5,077	5,257	3,124	...	3,960	3,819	5,471	5,113	5,602	11,840	13,933	9,088
	02.	2,958	...	3,087	3,670	5,287	5,164	3,206	...	3,837	3,445	5,332	5,192	5,566	11,815	13,947	8,822
	03.	2,924	3,112	3,018	3,066	5,124	5,120	3,519	...	3,891	3,523	5,125	4,987	5,415	11,857	13,989	8,959
	04.	3,001	2,841	3,078	2,956	5,201	5,177	3,275	...	3,816	3,453	5,101	5,202	5,205	11,850	13,987	8,932
	05.	2,935	3,204	3,111	3,607	5,254	5,026	3,515	...	3,542	3,794	5,112	4,560	5,093	11,855	13,957	8,913
	06.	3,090	3,676	3,150	3,658	5,812	5,094	3,686	...	3,404	3,518	5,004	4,203	5,031	11,873	13,978	8,817
	07.	3,306	3,981	3,252	3,548	5,500	5,109	3,541	...	3,548	3,777	4,911	4,420	5,248	11,864	13,952	8,736
	08.	3,221	3,863	3,208	3,777	5,674	5,333	3,845	...	3,693	3,599	4,868	4,722	5,292	11,842	13,945	8,672
	09.	3,429	3,414	3,339	3,535	5,229	5,499	4,188	...	4,033	3,621	5,113	4,927	5,171	12,692	13,992	8,548
	10.	3,476	3,362	3,323	3,573	5,575	5,498	3,945	...	3,506	3,675	5,192	4,739	5,188	12,721	14,005	8,464
	11.	3,696	3,457	3,320	3,778	5,656	5,517	4,237	...	3,924	3,551	5,604	4,651	5,252	12,619	14,708	8,314
	12.	3,903	3,454	3,474	3,596	5,943	5,322	4,384	...	3,811	3,696	5,673	4,842	5,200	11,993	14,129	8,119
Износи кредита (нови послови)																у хиљадама КМ	
2016.	12.	2,046	424	1,118	1,825	55,519	23,435	10,141	961	1,275	5,159	70,540	23,133	18,529	521,185	93,033	59,127
2017.	12.	1,416	445	...	...	49,832	14,785	17,187	395	3,826	8,180	74,945	23,401	36,446	522,643	89,901	56,786
2018.	12.	2,597	...	...	...	66,009	27,336	17,610	155	3,340	9,211	47,731	10,078	27,896	526,750	85,550	55,624
2019.	12.	1,242	386	1,042	463	53,829	26,426	21,834	288	4,641	13,531	66,117	8,097	27,474	521,600	79,533	55,217
2020.	12.	3,468	...	...	532	39,970	19,333	16,057	265	3,729	5,229	38,688	7,916	19,056	547,793	112,952	48,920
2021.	12.	9,615	380	5,576	2,194	47,483	36,773	17,697	412	2,471	4,695	53,132	1,717	9,332	547,070	67,171	102,693
2022.	12.	3,424	520	8,644	6,406	24,729	50,661	9,425	...	7,216	12,724	35,988	5,104	9,605	607,534	114,669	37,830
2022.	01.	5,382	...	4,247	968	34,615	24,012	14,323	...	1,525	4,067	39,197	1,796	5,338	546,185	101,205	38,198
	02.	7,833	...	4,028	1,652	54,559	40,705	14,997	...	2,929	4,519	60,143	2,817	9,394	541,897	100,158	39,386
	03.	9,543	623	6,917	2,346	76,398	43,913	17,363	...	2,711	6,499	50,201	8,607	11,049	548,317	97,910	38,093
	04.	7,486	1,805	8,121	3,739	79,785	43,770	17,036	...	3,897	6,435	32,847	3,003	7,362	537,065	98,692	37,771
	05.	6,479	697	10,586	4,669	80,708	43,100	14,572	...	3,297	5,930	31,308	2,440	7,013	554,003	100,484	37,594
	06.	6,815	1,998	9,442	5,002	67,525	50,101	15,203	...	2,811	8,569	43,107	2,265	2,274	535,406	108,554	38,009
	07.	4,400	1,577	6,396	5,630	35,827	43,127	11,042	...	4,370	11,248	31,397	5,923	10,916	536,375	107,554	38,264
	08.	3,070	1,819	7,502	4,488	36,089	47,793	11,415	...	4,647	7,795	34,210	1,920	8,581	540,514	107,898	38,477
	09.	3,795	759	6,148	10,058	32,222	49,497	13,941	...	4,166	10,768	28,034	1,834	10,607	690,121	107,022	38,339
	10.	3,176	1,139	6,897	4,048	19,207	46,993	8,398	...	6,956	9,033	32,915	3,791	9,538	705,964	107,722	37,966
	11.	2,180	561	7,361	5,992	13,027	46,684	8,937	...	6,641	9,665	25,311	3,689	7,629	668,672	114,597	37,688
	12.	3,424	520	8,644	6,406	24,729	50,661	9,425	...	7,216	12,724	35,988	5,104	9,605	607,534	114,669	37,830

Напомена:

*Каматне стопе у табели за револвинг кредите и кредитне картице и износи тих кредита се односе на постојеће послове (преостала стања).

ИПФКС - иницијални период фиксне каматне стопе

... недовољан број података за објављивање

У склопу каматних стопа на револвинг кредите и кредитне картице прикупљају се и подаци о кредитним картицама с кредитном погодности. С обзиром да кредитне картице с кредитном погодности подразумјевају бескаматну одгоду плаћања (0% кс), исте се и не публикују.

Нема података за каматне стопе на кредите у иностраној валути по кредитним картицама и прекорачењима становништву.

Т11: Каматне стопе на кредите нефинансијским предузећима

- у процентима, на годишњем нивоу -

Нефинансијска предузећа														
Година	Период	Каматне стопе на кредите у КМ				Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом						Револвинг кредити и прекорачења*		
		До износа од 0,25 мил EUR		Преко 0,25 мил EUR до 1 мил EUR	Преко износа 1 мил EUR	До износа од 0,25 мил EUR		Преко 0,25 мил EUR до 1 мил EUR		Преко износа 1 мил EUR		Каматне стопе на кредите у КМ	Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом	
		Промијњава стопу и до 1 године ИПФКС	Преко 1 до 5 година ИПФКС	Промијњава стопу и до 1 године ИПФКС	Промијњава стопу и до 1 године ИПФКС	Промијњава стопу и до 1 године ИПФКС	Преко 1 до 5 година ИПФКС	Преко 5 година ИПФКС	Промијњава стопу и до 1 године ИПФКС	Преко 1 до 5 година ИПФКС	Преко 5 година ИПФКС			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Пондерисани мјесечни просјечи														
2016.	12.	5,977	5,420	4,623	4,315	5,845	4,882	5,008	5,628	4,448	4,854	4,463	4,707	4,868
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594
2019.	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168
2020.	12.	3,901	3,990	2,871	2,871	4,402	4,013	3,707	4,090	3,566	3,702	3,193	2,940	2,962
2021.	12.	3,708	4,040	3,058	2,297	4,115	3,358	3,382	3,613	3,018	3,228	3,292	2,852	3,139
2022.	12.	4,128	4,219	4,006	3,582	5,042	4,782	...	4,471	4,783	5,080	3,817	2,837	3,210
2022.	01.	3,648	4,074	2,939	2,627	4,084	3,619	3,002	3,760	3,167	...	3,873	2,844	3,166
	02.	3,630	4,056	2,936	3,145	4,177	3,434	...	3,408	2,730	3,512	...	2,808	3,223
	03.	3,419	4,073	2,892	2,925	4,444	3,586	3,337	3,747	...	3,317	3,984	2,811	3,140
	04.	3,624	3,969	2,773	2,431	4,135	3,608	3,479	3,991	2,826	...	...	2,775	3,187
	05.	3,683	4,072	2,871	2,542	4,129	3,861	3,392	3,462	...	4,079	3,101	2,768	3,177
	06.	3,632	4,192	2,999	3,167	4,344	3,371	4,063	3,684	2,573	3,451	...	2,786	3,051
	07.	3,764	4,029	2,864	3,417	4,114	3,277	...	3,689	...	4,168	3,019	2,755	3,130
	08.	3,952	3,900	3,330	3,057	4,000	3,652	3,418	3,613	...	...	3,917	2,810	2,986
	09.	3,698	3,850	3,475	3,558	4,944	3,850	...	3,955	...	...	...	2,854	3,163
	10.	4,106	4,186	3,543	3,660	4,861	4,254	...	4,274	3,485	...	4,405	2,839	3,183
	11.	4,176	4,441	3,489	3,300	4,723	4,548	...	4,309	4,406	...	...	2,788	3,055
	12.	4,128	4,219	4,006	3,582	5,042	4,782	...	4,471	4,783	5,080	3,817	2,837	3,210
Износи кредита (нови послови)														
2016.	12.	48.482	19.022	68.596	35.951	18.266	15.794	5.580	10.638	6.238	18.458	45.779	1.865.259	461.392
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315
2018.	12.	51.404	26.718	62.726	79.085	8.815	14.021	3.637	23.544	11.311	9.906	25.588	2.367.482	686.874
2019.	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510
2020.	12.	53.146	15.109	52.781	78.165	13.827	8.360	3.090	20.556	8.376	13.742	83.128	2.649.665	341.675
2021.	12.	63.293	24.688	79.908	74.493	7.495	9.168	1.528	19.152	5.892	5.801	15.900	2.778.808	198.275
2022.	12.	37.582	19.350	40.221	11.000	4.913	8.499	...	14.311	4.718	3.588	21.946	2.289.023	99.344
2022.	01.	34.801	12.810	48.525	35.615	6.968	2.607	813	17.532	4.560	...	17.200	2.760.507	192.552
	02.	40.299	17.582	53.592	38.088	9.681	10.056	...	10.199	3.602	3.084	...	2.860.842	184.099
	03.	76.102	26.606	73.577	35.179	6.682	8.031	2.300	17.488	...	2.426	12.494	2.928.390	191.319
	04.	64.682	25.916	66.300	50.298	9.241	6.919	2.200	19.080	9.696	...	...	2.966.638	183.092
	05.	61.992	22.702	50.358	50.180	5.740	4.216	1.404	14.052	...	4.741	31.190	2.986.833	177.777
	06.	46.291	15.642	49.016	20.372	6.303	3.669	6.577	15.201	7.974	4.683	...	2.757.801	118.804
	07.	31.162	19.448	47.516	23.900	5.883	3.759	...	13.163	...	4.807	43.000	2.760.526	121.059
	08.	27.618	16.247	36.006	37.930	10.392	2.570	306	10.053	...	...	37.000	2.783.590	125.967
	09.	40.414	13.352	39.359	38.351	4.256	3.420	...	6.159	...	...	...	2.626.745	110.472
	10.	30.694	18.551	49.271	60.220	2.372	4.360	...	10.482	2.637	...	34.206	2.600.379	111.629
	11.	31.937	18.337	26.115	37.220	4.333	3.580	...	11.300	7.758	...	...	2.444.856	98.093
	12.	37.582	19.350	40.221	11.000	4.913	8.499	...	14.311	4.718	3.588	21.946	2.289.023	99.344

Напомена:

* Каматне стопе у табели за револвинг кредите и кредитне картице и износи тих кредита се односе на постојеће послове (преостала стања).

ИПФКС - иницијални период фиксне каматне стопе

... недовољан број података за објављивање

У склопу каматних стопа на револвинг кредите и кредитне картице прикупљају се и подаци о кредитним картицама с кредитном погодности. С обзиром да кредитне картице с кредитном погодности подразумевају бескаматну одгону плаћања (0% кс), исте се и не публикују

Нема података за каматне стопе на кредите у иностраној валути по кредитним картицама и прекорачењима нефинансијским предузећима.

Т12: Каматне стопе на депозите становништва

- у процентима, на годишњем нивоу -

Година	Период	Становништво									
		Депозити у КМ и депозити с валутном клаузулом					Депозити у EUR			Депозити у инострану валути	
		С договорним доспијећем					С договорним доспијећем			С договорним доспијећем	
		До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*		До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*	Депозити по виђењу (преконоћни)*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Пондерисани мјесечни просједи											
2016.	12.	0,548	1,698	2,102	0,093	0,545	1,525	2,211	0,106	0,423	0,057
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062	0,572	0,046
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042
2019.	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,158	1,570	0,051	0,944	0,040
2020.	12.	0,178	1,027	1,139	0,070	0,176	1,155	1,273	0,049	0,525	0,035
2021.	12.	0,098	0,466	0,619	0,045	0,231	0,945	0,930	0,055	0,208	0,031
2022.	12.	0,521	0,905	1,534	0,046	0,370	1,128	1,743	0,046	0,155	0,027
2022.	01.	0,149	0,415	0,650	0,045	0,154	0,916	0,933	0,054	0,127	0,031
	02.	0,161	0,343	0,661	0,035	0,215	0,906	1,054	0,053	0,190	0,031
	03.	0,160	0,375	0,729	0,045	0,196	0,796	1,370	0,052	0,203	0,031
	04.	0,222	0,455	0,670	0,046	0,175	0,859	1,000	0,052	0,172	0,031
	05.	0,137	0,628	0,765	0,046	0,184	0,941	1,135	0,052	0,279	0,031
	06.	0,197	0,552	0,835	0,046	0,214	0,737	1,204	0,055	0,133	0,031
	07.	0,252	0,826	0,785	0,035	0,406	0,954	1,263	0,053	0,172	0,031
	08.	0,200	0,901	0,986	0,047	0,292	1,032	1,470	0,046	0,281	0,024
	09.	0,441	0,867	1,129	0,047	0,433	1,171	1,524	0,045	0,292	0,023
	10.	0,445	0,986	1,426	0,047	0,450	1,242	1,544	0,044	0,311	0,023
	11.	0,452	1,074	1,256	0,047	0,307	1,455	1,379	0,044	0,233	0,023
	12.	0,521	0,905	1,534	0,046	0,370	1,128	1,743	0,046	0,155	0,027
Износ депозита (нови послови)										- у хиљадама КМ -	
2016.	12.	12.326	33.407	37.407	3.052.215	15.650	50.354	53.399	1.046.384	3.090	261.142
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762	3.981	287.026
2018.	12.	13.211	26.379	34.047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831
2019.	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	44.538	70.124	1.658.352	4.723	345.752
2020.	12.	7.866	35.574	21.887	5.176.206	6.995	40.426	37.131	1.952.225	4.433	368.081
2021.	12.	8.431	17.683	15.228	6.218.427	9.432	33.280	38.855	2.151.732	1.896	444.055
2022.	12.	5.877	7.610	14.596	6.498.743	23.362	39.664	39.759	2.655.705	1.157	537.828
2022.	01.	4.688	11.448	15.192	6.296.600	11.062	34.106	25.062	2.167.145	3.963	447.844
	02.	4.522	9.455	8.937	6.176.989	9.542	28.190	25.893	2.149.503	2.824	432.624
	03.	9.612	6.974	12.805	5.850.702	25.653	33.125	32.502	2.062.502	3.832	411.826
	04.	10.970	8.043	14.407	5.929.910	23.158	25.791	20.642	2.092.672	857	417.447
	05.	8.445	6.679	11.122	5.991.487	13.573	27.185	22.235	2.105.434	1.432	406.944
	06.	12.860	4.004	14.675	6.108.476	20.002	26.777	34.802	2.111.892	938	416.500
	07.	9.886	8.991	10.097	6.338.007	17.467	26.960	26.176	2.245.059	1.776	431.907
	08.	12.484	8.222	11.381	6.586.937	22.664	30.516	30.318	2.566.482	1.308	562.877
	09.	10.218	8.029	14.310	6.706.861	23.216	33.402	41.766	2.627.652	1.802	567.888
	10.	7.138	9.186	36.302	6.715.813	10.719	35.647	41.597	2.667.930	1.830	562.128
	11.	8.362	21.634	16.108	6.567.582	13.640	40.993	41.040	2.656.170	1.113	540.130
	12.	5.877	7.610	14.596	6.498.743	23.362	39.664	39.759	2.655.705	1.157	537.828

Напомена:

* Каматне стопе на депозите по виђењу и износи тих депозита се односе на постојеће послове (преостала стања).

Каматне стопе на депозите с договорним доспијећем и износи тих депозита се односе на нове послове.

Депозити у инострану валути обухваћају све стране валуте осим EUR.

Т13: Каматне стопе на депозите нефинансијских предузећа

- у процентима, на годишњем нивоу -

Година	Период	Нефинансијска предузећа								
		Депозити у КМ и с валутном клаузулом				Депозити у EUR				Депозити у иностраној валути
		С договорним доспијећем				С договорним доспијећем				
		До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*	До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*	Депозити по виђењу (преконоћни)*
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Пондерисани мјесечни просједи										
2016.	12.	0,456	1,393	1,822	0,085	0,915	...	2,124	0,083	0,048
2017.	12.	0,708	1,588	...	0,045	0,588	...	...	0,019	0,033
2018.	12.	0,706	1,137	1,958	0,082	1,003	0,973	...	0,027	0,043
2019.	12.	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	1,012	1,305	0,029	0,028
2020.	12.	0,922	1,358	1,474	0,028	0,372	1,267	1,218	0,010	0,025
2021.	12.	0,234	0,244	...	0,018	0,434	0,305	0,953	0,006	0,043
2022.	12.	0,350	1,059	1,289	0,051	0,455	1,209	1,503	0,005	0,032
2022.	01.	0,367	0,200	...	0,018	0,148	0,875	1,092	0,006	0,049
	02.	0,207	0,208	0,696	0,014	...	0,375	...	0,017	0,049
	03.	0,166	0,257	0,593	0,014	0,027	0,953	1,288	0,006	0,034
	04.	0,137	0,236	0,519	0,016	0,384	0,370	0,935	0,007	0,034
	05.	0,169	0,332	0,523	0,015	0,095	0,559	...	0,006	0,028
	06.	0,102	0,247	1,032	0,016	0,130	0,612	0,876	0,007	0,026
	07.	0,437	0,357	0,534	0,017	0,370	0,567	0,856	0,006	0,034
	08.	0,225	0,176	0,734	0,021	0,309	...	...	0,006	0,029
	09.	0,528	0,541	0,824	0,026	0,322	...	1,682	0,006	0,057
	10.	0,434	0,643	1,535	0,025	0,457	0,983	1,554	0,006	0,037
	11.	0,517	0,729	1,066	0,047	0,461	1,111	1,755	0,005	0,032
	12.	0,350	1,059	1,289	0,051	0,455	1,209	1,503	0,005	0,032
Износ депозита (нови послови)										
										у хиљадама КМ
2016.	12.	19.822	14.794	8.874	2.168.102	1.663	...	17.116	523.643	75.169
2017.	12.	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	...	...	677.882	89.421
2018.	12.	54.947	9.121	39.381	3.229.644	10.788	3.815	...	741.850	64.148
2019.	12.	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	23.959	2.265	709.023	86.536
2020.	12.	22.325	20.927	14.571	3.753.355	7.259	117.688	8.458	919.880	130.453
2021.	12.	13.950	9.133	...	4.768.468	24.403	25.153	25.554	1.158.011	89.918
2022.	12.	25.805	5.906	5.436	4.653.682	28.241	52.781	25.400	1.270.533	238.166
2022.	01.	38.869	852	...	4.734.148	18.203	18.960	5.171	1.287.822	102.118
	02.	33.982	4.312	4.050	4.617.554	...	49.934	...	1.221.880	95.687
	03.	40.220	6.160	41.303	4.570.131	1.089	35.244	9.478	1.256.150	130.871
	04.	14.217	1.349	28.915	4.600.766	26.024	58.211	27.474	1.142.376	103.910
	05.	19.811	3.857	2.287	4.607.404	10.333	21.524	...	1.223.734	128.051
	06.	34.718	12.675	14.300	4.679.023	6.366	61.924	3.847	1.197.575	141.562
	07.	22.668	10.401	12.854	4.562.515	10.609	21.551	28.875	1.271.081	116.285
	08.	14.904	1.809	1.940	4.955.012	15.553	...	...	1.318.728	144.293
	09.	10.398	8.297	17.112	5.032.372	8.746	...	3.577	1.360.109	159.247
	10.	15.521	2.683	4.622	4.908.107	30.496	3.763	11.736	1.379.443	272.390
	11.	31.569	6.232	1.161	4.700.971	35.560	10.021	11.938	1.338.011	248.344
	12.	25.805	5.906	5.436	4.653.682	28.241	52.781	25.400	1.270.533	238.166

Напомена:

* Каматне стопе на депозите по виђењу и износи тих депозита се односе на постојеће послове (преостала стања).

Каматне стопе на депозите с договорним доспијећем и износи тих депозита се односе на нове послове.

Депозити у иностраној валути обухваћају све стране валуте осим EUR.

... недовољан број података за објављивање

Т14: Укупни депозити и кредити комерцијалних банака					- на крају периода, у милионима КМ -		
Година	Мјесец	Депозити			Кредити		
		Преносиви депозити	Остали депозити	Укупни депозити	Краткорочни кредити	Дугорочни кредити	Укупни кредити
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2012.	12.	5.306,9	8.018,8	13.325,8	4.271,2	11.271,3	15.542,5
2013.	12.	5.771,9	8.477,3	14.249,2	4.318,6	11.707,7	16.026,4
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2019.	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8
2020.	12.	13.851,5	11.130,7	24.982,2	4.295,1	16.052,3	20.347,4
2021.	12.	16.762,9	11.069,7	27.832,6	4.396,9	16.680,4	21.077,3
2022.	12.	18.710,9	10.518,3	29.229,2	4.623,0	17.445,0	22.068,0
2022.	01.	16.862,0	11.067,5	27.929,6	4.336,9	16.597,7	20.934,6
	02.	16.686,6	10.895,4	27.582,0	4.412,8	16.641,0	21.053,7
	03.	16.334,6	10.484,3	26.818,9	4.539,6	16.709,8	21.249,3
	04.	16.365,7	10.510,7	26.876,4	4.579,9	16.833,8	21.413,7
	05.	16.907,9	10.512,5	27.420,4	4.600,9	16.970,4	21.571,3
	06.	17.149,2	10.636,2	27.785,4	4.641,4	17.074,3	21.715,6
	07.	17.408,3	10.650,7	28.059,0	4.623,7	17.139,7	21.763,4
	08.	17.930,3	10.648,5	28.578,8	4.562,7	17.244,7	21.807,3
	09.	18.100,4	10.585,2	28.685,6	4.578,6	17.269,6	21.848,2
	10.	18.210,2	10.667,9	28.878,1	4.646,5	17.294,8	21.941,3
	11.	18.126,5	10.606,0	28.732,5	4.639,6	17.327,0	21.966,7
	12.	18.710,9	10.518,3	29.229,2	4.623,0	17.445,0	22.068,0

Напомена:

Укупни депозити представљају обавезе комерцијалних банака БиХ према свим домаћим институционалним секторима у домаћој и страниј валути. Укупни кредити представљају потраживања комерцијалних банака БиХ од свих институционалних сектора, у домаћој и страниј валути.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види напомену на страни 188.

T15: Секторска структура преносивих депозита код комерцијалних банака**- на крају периода, у милионима КМ -**

ДЕПОЗИТИ ДОМАЋИХ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ СЕКТОРА													
Година	Мјесец	Депозити институција БиХ	Депозити влада ентитета	Депозити влада кантона	Депозити влада општина	Депозити фондова социјалне заштите	Депозити осталих финансијских институција	Депозити нефинансијских јавних предузећа	Депозити нефинансијских приватних предузећа	Депозити непрофитних организација	Депозити домаћинства	Остали депозити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2012.	12.	94,0	339,2	231,1	195,2	105,9	161,5	517,5	1.443,4	186,5	2.015,3	17,0	5.306,9
2013.	12.	65,3	300,8	228,1	172,4	79,0	209,7	615,2	1.667,4	194,4	2.226,8	12,8	5.771,9
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5
2019.	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6
2020.	12.	133,4	906,1	801,9	398,1	129,5	362,7	764,6	4.018,1	406,7	5.892,3	38,1	13.851,5
2021.	12.	98,1	1.124,7	1.211,6	588,1	157,3	395,3	1.014,7	4.765,2	451,2	6.917,3	39,3	16.762,9
2022.	12.	199,5	1.303,6	1.454,8	683,5	144,2	454,1	1.059,6	5.388,2	485,0	7.510,0	28,5	18.710,9
2022.	01.	110,7	1.102,7	1.074,9	616,8	128,6	370,5	1.087,3	4.886,0	456,5	6.994,7	33,2	16.862,0
	02.	123,3	1.105,7	1.122,2	639,1	134,8	407,6	1.111,5	4.646,1	455,0	6.912,4	29,0	16.686,6
	03.	109,6	1.095,1	1.170,4	644,7	142,8	374,6	1.292,6	4.503,3	425,8	6.540,3	35,3	16.334,6
	04.	140,7	1.132,5	1.234,6	628,9	150,6	415,3	1.205,4	4.358,6	447,6	6.611,5	39,8	16.365,7
	05.	97,4	1.335,4	1.291,4	664,1	145,3	448,1	1.159,4	4.620,5	468,7	6.641,6	35,9	16.907,9
	06.	123,0	1.438,4	1.454,6	651,2	151,0	444,6	1.030,3	4.604,4	469,3	6.750,2	32,1	17.149,2
	07.	129,8	1.476,0	1.471,8	654,7	138,2	430,7	992,1	4.724,8	478,4	6.886,0	25,8	17.408,3
	08.	123,5	1.435,2	1.513,3	698,3	137,1	441,9	1.047,7	5.024,2	484,0	6.990,6	34,4	17.930,3
	09.	133,6	1.338,0	1.528,5	727,2	126,3	456,7	1.065,0	5.087,2	497,9	7.109,6	30,3	18.100,4
	10.	131,1	1.330,2	1.493,3	732,0	133,8	456,9	1.026,4	5.266,4	489,2	7.120,0	30,8	18.210,2
	11.	122,7	1.093,4	1.467,6	717,6	160,4	564,5	1.024,7	5.242,4	479,6	7.219,3	34,3	18.126,5
	12.	199,5	1.303,6	1.454,8	683,5	144,2	454,1	1.059,6	5.388,2	485,0	7.510,0	28,5	18.710,9

Напомена

Преносиви депозити су расположиви на захтјев без накнада и ограничења, могу се директно употребити за плаћања трећим лицима, посебни штедни рачуни с којих је дозвољен пренос средстава на преносиве депозите.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види напомену на страни 188.

Т16: Секторска структура осталих депозита код комерцијалних банака

- на крају периода, у милионима КМ -

ДЕПОЗИТИ СВИХ ДОМАЋИХ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ СЕКТОРА													
Година	Мјесец	Депозити институција БиХ	Депозити влада ентитета	Депозити влада кантона	Депозити влада општина	Депозити фондова социјалне заштите	Депозити осталих финансијских институција	Депозити нефинансијских јавних предузећа	Депозити нефинансијских приватних предузећа	Депозити непрофитних организација	Депозити домаћинства	Остали депозити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2012.	12.	31,7	242,0	21,4	27,6	31,0	598,3	778,9	537,8	87,1	5.639,9	23,0	8.018,8
2013.	12.	62,7	170,8	21,0	26,6	35,0	651,4	724,0	531,1	100,3	6.137,1	17,1	8.477,3
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2019.	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8
2020.	12.	85,7	725,0	30,1	25,4	28,8	768,5	791,5	688,8	93,3	7.868,4	25,3	11.130,7
2021.	12.	38,0	714,1	33,6	24,0	29,7	764,3	789,4	770,1	91,9	7.778,2	36,4	11.069,7
2022.	12.	81,1	636,0	46,8	35,7	23,7	741,7	954,4	756,7	88,4	7.065,4	88,4	10.518,3
2022.	01.	78,5	666,7	53,5	25,6	33,4	776,3	762,0	784,4	90,2	7.756,4	40,5	11.067,5
	02.	74,9	648,0	42,9	25,6	22,7	752,8	786,8	809,2	89,9	7.600,5	42,1	10.895,4
	03.	70,5	639,1	64,8	25,9	20,6	745,7	718,2	799,7	102,1	7.247,3	50,4	10.484,3
	04.	64,1	606,8	71,6	32,3	18,5	760,5	842,0	787,4	100,0	7.177,7	49,9	10.510,7
	05.	25,6	644,7	72,1	32,4	19,3	733,9	910,7	808,0	98,9	7.129,1	37,9	10.512,5
	06.	60,3	644,5	78,9	46,3	31,6	722,8	992,6	796,2	101,4	7.120,9	40,8	10.636,2
	07.	39,8	623,4	79,3	47,4	19,6	752,3	1.023,6	834,3	100,0	7.090,5	40,4	10.650,7
	08.	29,0	681,9	79,0	46,2	19,8	736,7	979,9	808,3	108,6	7.118,1	41,0	10.648,5
	09.	48,6	682,7	73,2	46,3	17,8	754,8	916,5	790,8	105,0	7.109,0	40,5	10.585,2
	10.	60,9	728,2	94,0	47,6	17,8	750,8	938,4	757,4	108,1	7.122,6	42,1	10.667,9
	11.	45,3	717,8	95,1	48,3	19,1	750,2	947,8	775,3	107,8	7.059,0	40,1	10.606,0
	12.	81,1	636,0	46,8	35,7	23,7	741,7	954,4	756,7	88,4	7.065,4	88,4	10.518,3

Напомена:

Остали депозити дозвољавају аутоматско повлачење средстава али не и плаћање трећим лицима, штедне и орочене депозите, остале депозите - остало.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види напомену на страни 188.

T17: Секторска структура краткорочних кредита комерцијалних банака

- на крају периода, у милионима КМ -

КРЕДИТИ ДОМАЋИМ ИНСТИТУЦИОНАЛНИМ СЕКТОРИМА													
Година	Мјесец	Кредити институцијама Бих	Кредити владама ентитета	Кредити владама кантона	Кредити владама општина	Кредити фондовима социјалне заштите	Кредити осталим финансијским институцијама	Кредити нефинансијским јавним предузећима	Кредити нефинансијским приватним предузећима	Кредити непрофитним организацијама	Кредити становништву	Остали кредити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2012.	12.	0,0	2,6	0,7	22,2	9,9	41,1	73,8	3.188,4	6,7	919,5	6,3	4.271,2
2013.	12.	0,0	12,9	0,6	40,1	35,3	28,5	89,2	3.152,2	5,5	942,2	12,1	4.318,6
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8
2019.	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2
2020.	12.	0,0	19,0	0,1	16,7	5,7	33,7	103,4	3.282,5	10,8	821,8	1,3	4.295,1
2021.	12.	1,6	53,2	1,4	25,0	4,3	48,4	101,7	3.341,1	9,2	810,1	0,8	4.396,9
2022.	12.	0,1	52,2	1,7	15,7	4,8	41,6	176,7	3.503,1	12,7	813,2	1,4	4.623,0
2022.	01.	0,2	55,5	1,3	15,0	4,4	47,5	102,4	3.300,0	9,0	801,0	0,7	4.336,9
	02.	0,0	53,5	1,7	9,1	4,4	43,6	103,8	3.395,8	9,1	790,9	0,8	4.412,8
	03.	0,0	41,1	1,6	8,3	4,6	43,1	100,5	3.526,2	9,2	804,5	0,5	4.539,6
	04.	0,0	39,0	0,5	8,2	4,4	43,5	99,1	3.577,8	10,7	795,9	0,8	4.579,9
	05.	0,0	28,7	0,9	8,9	4,7	41,7	93,1	3.601,6	11,4	809,3	0,5	4.600,9
	06.	0,0	34,4	1,0	2,8	4,7	49,2	82,1	3.649,1	11,0	806,5	0,6	4.641,4
	07.	0,0	34,7	2,1	5,9	5,0	31,9	98,3	3.619,1	12,3	813,6	0,8	4.623,7
	08.	0,0	31,2	2,1	8,6	4,7	29,6	113,6	3.549,3	12,9	810,1	0,6	4.562,7
	09.	0,0	44,5	2,5	9,8	4,7	40,8	113,9	3.540,8	12,9	808,0	0,6	4.578,6
	10.	0,0	49,7	2,4	11,8	5,3	34,8	157,4	3.545,6	14,3	824,3	0,9	4.646,5
	11.	0,0	49,0	1,6	12,9	4,8	28,2	167,1	3.545,4	11,3	818,7	0,6	4.639,6
	12.	0,1	52,2	1,7	15,7	4,8	41,6	176,7	3.503,1	12,7	813,2	1,4	4.623,0

Напомена:

До 2006. укупна потраживања од свих нивоа влада и фондова (краткорочно и дугорочно) су приказана у табели краткорочних кредита (колоне 3, 4, 5, 6, 7) у укупном износу, јер изворни подаци не дају рочну структуру потраживања за владе и фондове. Краткорочни кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих институционалних сектора до једне године, у домаћој и страниј валути.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види напомену на страни 188.

T18: Секторска структура дугорочних кредита комерцијалних банака

- на крају периода, у милионима КМ -

КРЕДИТИ ДОМАЋИМ ИНСТИТУЦИОНАЛНИМ СЕКТОРИМА													
Година	Мјесец	Кредити институцијама БиХ	Кредити владама ентитета	Кредити владама кантона	Кредити владама општина	Кредити фондовима социјалне заштите	Кредити осталим финансијским институцијама	Кредити нефинансијским јавним предузећима	Кредити нефинансијским приватним предузећима	Кредити непрофитним организацијама	Кредити становништву	Остали кредити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2012.	12.	0,0	404,3	68,7	289,5	28,4	19,3	313,0	4.248,8	16,3	5.875,2	7,9	11.271,3
2013.	12.	0,0	418,6	77,9	299,4	17,5	23,4	361,5	4.369,0	15,0	6.123,0	2,5	11.707,7
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1
2019.	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5
2020.	12.	11,6	403,1	142,1	357,4	205,5	111,1	432,3	5.305,9	9,7	9.073,0	0,7	16.052,3
2021.	12.	14,5	353,7	185,8	350,9	189,8	104,3	409,0	5.435,7	11,1	9.625,4	0,2	16.680,4
2022.	12.	8,8	306,5	202,1	365,2	165,8	118,4	449,5	5.652,4	10,7	10.165,2	0,4	17.445,0
2022.	01.	14,0	351,3	181,4	355,2	187,2	100,4	404,1	5.395,3	10,5	9.598,0	0,3	16.597,7
	02.	13,6	346,8	180,4	356,7	184,6	103,1	410,1	5.385,8	10,0	9.649,6	0,2	16.641,0
	03.	13,2	343,2	177,4	353,4	181,8	103,5	404,8	5.400,3	10,0	9.721,9	0,2	16.709,8
	04.	12,7	341,7	175,3	349,9	179,1	101,3	407,0	5.457,4	9,8	9.799,4	0,2	16.833,8
	05.	12,2	350,3	174,2	345,2	176,0	104,3	411,3	5.511,6	10,1	9.875,0	0,3	16.970,4
	06.	11,7	341,0	170,1	353,4	173,1	106,9	404,9	5.539,3	10,5	9.963,1	0,2	17.074,3
	07.	11,3	338,4	166,8	352,7	170,2	111,4	406,0	5.555,5	11,2	10.015,9	0,4	17.139,7
	08.	10,8	344,8	200,1	360,9	167,3	113,1	417,1	5.571,2	11,3	10.047,6	0,4	17.244,7
	09.	10,3	334,4	208,7	355,6	164,4	113,3	418,8	5.557,2	10,9	10.095,6	0,4	17.269,6
	10.	9,8	326,2	205,4	355,9	164,1	112,7	412,6	5.583,0	11,1	10.113,6	0,4	17.294,8
	11.	9,3	322,9	204,4	361,6	158,6	113,4	414,7	5.594,2	10,8	10.136,7	0,5	17.327,0
	12.	8,8	306,5	202,1	365,2	165,8	118,4	449,5	5.652,4	10,7	10.165,2	0,4	17.445,0

Напомена:

До 2006. укупна потраживања од свих нивоа влада и фондова (краткорочно и дугорочно) су приказана у табели краткорочних кредита (колоне 3, 4, 5, 6, 7) у укупном износу јер изворни подаци не дају рочну структуру потраживања за владе и фондове. Дугорочни кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих институционалних сектора преко једне године, у домаћој и страниј валути.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године. Види напомену на страни 188.

Т19: Куповина и продаја КМ					- у хиљадама КМ -
Година	Мјесец	Продаја	Куповина	Салдо	Кумулатив салда
1	2	3	4	5(3-4)	6
2012.		5.511.162	5.491.846	19.316	5.471.998
2013.		4.588.615	3.918.598	670.017	6.142.015
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2019.		11.385.556	10.533.525	852.031	11.382.771
2020.		11.344.462	10.184.558	1.159.904	12.542.676
2021.		9.872.890	7.399.673	2.473.217	15.015.893
2022.		6.291.277	6.075.689	215.588	15.231.481
2022.	01.	382.250	239.410	142.840	15.158.733
	02.	438.525	536.952	-98.427	15.060.306
	03.	521.538	823.701	-302.163	14.758.143
	04.	488.502	440.565	47.937	14.806.080
	05.	464.757	405.895	58.862	14.864.942
	06.	489.905	381.593	108.312	14.973.255
	07.	663.166	344.861	318.305	15.291.560
	08.	653.051	328.609	324.441	15.616.001
	09.	569.116	500.353	68.763	15.684.764
	10.	311.318	578.907	-267.589	15.417.174
	11.	331.428	687.726	-356.299	15.060.876
	12.	977.721	807.115	170.606	15.231.481

Т20: Просјечне обавезне резерве

- у хиљадама КМ -

Година	Мјесец	Основица за обрачун обавезне резерве*	Просјечне обавезне резерве	Просјечан салдо рачуна обавезних резерви код ЦББиХ	Разлика
1	2	3	4	5	6=5-4
2012.		14.755.574	1.257.850	2.711.013	1.453.163
2013.		15.162.241	1.290.758	3.103.865	1.813.107
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.		23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2019.		25.752.968	2.575.297	5.589.021	3.013.724
2020.		26.950.173	2.695.017	5.409.751	2.714.733
2021.		28.677.192	2.867.719	6.302.482	3.434.762
2022.		30.175.606	3.017.561	6.694.300	3.676.739
2022.	01.	30.100.075	3.010.007	7.060.649	4.050.642
	02.	30.143.954	3.014.395	6.940.641	3.926.246
	03.	29.609.812	2.960.981	6.366.329	3.405.348
	04.	29.109.559	2.910.956	6.257.008	3.346.052
	05.	29.322.360	2.932.236	6.422.203	3.489.967
	06.	29.692.583	2.969.258	6.501.710	3.532.452
	07.	30.087.173	3.008.717	6.640.989	3.632.272
	08.	30.427.192	3.042.719	6.814.061	3.771.342
	09.	30.766.124	3.076.612	6.994.783	3.918.171
	10.	30.876.001	3.087.600	6.906.307	3.818.707
	11.	30.964.843	3.096.484	6.708.999	3.612.515
	12.	31.007.597	3.100.760	6.717.916	3.617.157

Напомена:

Од 1. јула 2016. године стопа обавезне резерве коју примјењује ЦББиХ на основицу за обрачун обавезне резерве износи 10%.

Од 1. јула 2016. године ЦББиХ примјењује нове стопе за обрачун накнаде на средства на рачуну резерви банака: Централна банка БиХ на рачуну резерви комерцијалне банке у обрачунском периоду не обрачунава накнаду на износ средстава обавезне резерве, а на износ средстава изнад обавезне резерве обрачунава накнаду по стопи која је једнака 50% стопе коју примјењује Европска централна банка на депозите комерцијалних банака (Deposit Facility Rate).

Од 1. маја 2015. године Централна банка обрачунава накнаду банци на износ средстава те банке на рачуну резерви код Централне банке у обрачунском периоду, како слиједи:

- на износ обавезне резерве – просјек EONIA-е који је у истом периоду забиљежен на тржишту умањен за 10 базних поена, или минимум нула,

- на износ средстава изнад обавезне резерве – нулта стопа накнаде.

Нулта стопа накнаде на обавезну резерву примјењује се у случају да је просјечна EONIA умањена за 10 базних поена имала негативну вриједност.

Од 1. септембра 2014. стопа накнаде се утврђује на основу пондерисаног просјека каматних стопа које је у истом периоду на тржишту остварила Централна банка на депозите инвестиране до мјесец дана, с тим да се на износ обавезне резерве обрачунава 70% или минимум нула, а на износ средстава изнад обавезне резерве 90% од наведене стопе или минимум нула.

Од 1. августа 2011. године стопа накнаде се утврђује на основу пондерисаног просјека каматних стопа које је у истом периоду на тржишту остварила Централна банка на депозите инвестиране до мјесец дана, с тим да се на износ обавезне резерве обрачунава 70%, а на износ средстава изнад обавезне резерве 90% од наведене стопе.

Од 1. фебруара 2011. г стопа обавезне резерве на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа до једне године је смањена са 14% на 10%, док је стопа обавезне резерве на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа преко једне године остала непромјењена.

Од 1. јула 2010. године стопа накнаде на износ обавезне резерве је промјењена и обрачунава се на основу просјека каматне стопе коју је у истом периоду остварила Централна банка на "overnight" депозите, док је стопа накнаде на износ средстава изнад обавезне резерве остала непромјењена.

Од 1. маја 2009. год. стопа обавезне резерве на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа преко једне године износи 7%.

Од 1. априла 2009. год. стопа накнаде се утврђује: - на износ средстава који је банка дужна да држи као обавезне резерве по стопи 0.50%, - на износ средстава изнад обавезне резерве по стопи која се утврђује на основу просјека каматних стопа које је у истом периоду на тржишту остварила Централна банка на депозите инвестиране до мјесец дана.

Од 1. јануара 2009. г стопа обавезне резерве је 14% на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа до једне године, а 10% на депозите и позајмљена средства са уговореним роком доспијећа преко једне године.

Од 11. октобра 2008. год. стопа обавезне резерве је смањена са 18% на 14%.

Од 1. јануара 2008. год. стопа обавезне резерве је повећана са 15% на 18%.

*Основицу за обрачун обавезне резерве чине депозити и позајмљена средства у домаћој и другим валутама изражени у КМ.

Т21: Трансакције у платном промету

- у милионима КМ -

Година	Мјесец	БПРВ		ЖИРОКЛИРИНГ		УКУПНО	
		Бр. трансакција	Износ	Бр. трансакција	Износ	Бр. трансакција	Износ
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2012.		763.522	68.310	33.073.839	13.223	33.837.361	81.533
2013.		773.099	63.232	35.026.526	13.373	35.799.626	76.605
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2019.		1.105.320	104.826	42.496.286	18.221	43.601.606	123.056
2020.		1.072.023	87.108	42.702.383	18.024	43.774.406	105.132
2021.		1.236.315	102.287	46.735.411	20.116	47.971.726	122.403
2022.		1.435.980	123.370	48.264.255	22.456	49.700.235	145.825
2022.	01.	105.442	7.826	3.477.059	1.497	3.582.501	9.323
	02.	103.247	8.347	3.783.940	1.637	3.887.187	9.984
	03.	123.389	11.005	4.200.734	1.895	4.324.123	12.900
	04.	117.636	10.067	4.001.217	1.844	4.118.853	11.911
	05.	115.633	9.702	4.028.949	1.822	4.144.582	11.524
	06.	120.602	11.390	4.169.267	1.920	4.289.869	13.309
	07.	117.997	10.138	4.030.150	1.864	4.148.147	12.002
	08.	122.447	10.701	4.103.403	1.955	4.225.850	12.656
	09.	123.831	10.914	4.080.703	1.972	4.204.534	12.887
	10.	121.221	10.303	4.051.520	1.926	4.172.741	12.229
	11.	123.773	10.695	4.014.902	1.958	4.138.675	12.653
	12.	140.762	12.280	4.322.411	2.167	4.463.173	14.446

Т22: Платни биланс Босне и Хецеговине											- у милионима КМ -				
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	Q1 2022.	Q2 2022.	Q3 2022.	Q4 2022.
ТЕКУЋИ РАЧУН	-2.266	-1.425	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-1.125	-923	-2.045	-408	-664	-279	-694
Роба - салдо	-7.779	-7.099	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.095	-1.953	-2.456	-2.800	-2.887
Извоз робе	6.067	6.645	6.847	7.196	7.700	9.341	10.418	10.180	9.423	12.710	16.133	3.789	4.264	4.064	4.016
Увоз робе	13.846	13.743	14.721	14.372	14.789	16.758	17.940	18.143	15.691	19.880	26.228	5.741	6.720	6.864	6.903
Услуге - салдо	1.631	1.624	1.698	1.951	2.118	2.329	2.612	2.797	1.493	2.571	3.625	621	763	1.228	1.014
Извоз услуга	2.416	2.391	2.452	2.962	3.168	3.484	3.832	4.149	2.447	3.775	5.318	935	1.168	1.815	1.401
Увоз услуга	785	768	754	1.012	1.051	1.154	1.220	1.352	954	1.204	1.693	314	405	587	387
Примарни доходак - салдо	205	357	224	195	41	-263	-195	-60	-194	-565	-344	-70	-149	-37	-87
Потражује	874	864	955	929	929	969	1.026	1.197	882	1.016	1.215	236	288	336	355
Дугује	669	507	731	734	889	1.233	1.221	1.258	1.076	1.581	1.559	305	437	374	442
Секундарни доходак - салдо	3.676	3.694	3.969	3.573	3.507	3.831	4.010	4.299	3.844	4.240	4.769	994	1.179	1.331	1.266
Потражује	3.954	3.973	4.267	3.909	3.852	4.192	4.404	4.711	4.277	4.697	5.268	1.115	1.314	1.453	1.386
Дугује	277	279	298	336	345	362	394	412	433	456	499	122	135	123	120
КАПИТАЛНИ РАЧУН	334	337	442	364	300	342	305	384	361	353	330	70	74	99	87
Потражује	334	337	442	364	300	342	311	386	369	353	334	71	75	100	88
Дугује	0	0	0	0	0	0	6	2	8	0	4	1	1	1	1
ФИНАНСИЈСКИ РАЧУН	-1.806	-909	-1.428	-885	-817	-898	-801	-590	-864	-93	-1.220	-380	-444	76	-472
Директне инвестиције	-506	-342	-784	-509	-550	-717	-960	-739	-630	-899	-1.149	-206	-304	-233	-406
Нето финансијска актива	91	126	15	167	5	173	32	38	121	135	53	32	1	35	-15
Нето финансијска пасива	597	468	799	675	555	890	992	777	751	1.034	1.203	238	306	268	391
Портфолио инвестиције	19	144	107	110	167	157	256	214	10	80	195	85	-105	66	150
Нето финансијска актива	-43	80	36	51	99	92	254	179	-20	347	195	86	-105	66	148
Нето финансијска пасива	-62	-64	-71	-58	-68	-64	-2	-35	-30	267	-1	1	0	0	-2
Финансијски деривативи	0	0	0	-0	1	1	-5	-1	-0	1	-0	0	1	2	-3
Нето финансијска актива	0	0	0	-0	-0	-4	-7	-12	-7	-3	-4	-0	-0	-0	-3
Нето финансијска пасива	0	0	0	0	-1	-5	-2	-11	-7	-4	-4	-0	-1	-2	-0
Остале инвестиције	-1.391	-1.420	-1.463	-1.366	-1.365	-1.473	-1.205	-999	-1.490	-1.970	-408	-10	-120	-484	205
Нето финансијска актива	-387	-238	-584	-417	-294	-690	286	-12	-217	-103	802	47	342	-154	567
Валута и депозити	-483	-339	-598	-366	-316	-547	-59	-28	-265	-212	465	-36	244	-249	507
Займови	-18	5	-23	-80	-74	-289	223	-90	-14	-32	117	43	41	15	19
Осигурање и пензије	18	15	9	-75	20	20	30	22	25	37	38	10	12	13	4
Трговински кредити и аванси	89	89	86	92	81	100	98	73	60	117	154	35	39	42	38
Остала финансијска актива	8	-8	-59	12	-4	26	-6	10	-24	-12	27	-4	7	25	-0
Нето финансијска пасива	1.004	1.182	878	950	1.070	783	1.491	987	1.273	1.867	1.211	57	462	330	361
Валута и депозити	-83	-119	-281	-58	-107	69	393	75	-811	-286	-145	-89	-9	-68	21
Займови	546	768	645	522	698	127	463	318	1.490	750	291	-102	166	141	85
Осигурање и пензије	7	12	17	-8	-4	-5	-10	-10	-5	-5	-8	-2	-1	-3	-2
Трговински кредити и аванси	514	510	526	523	487	582	618	619	582	795	1.073	233	273	294	273
Остала финансијска актива (укључујући и алокацију SDR)	21	10	-29	-28	-3	10	27	-15	16	613	0	18	34	-35	-16
Резервна актива	73	709	712	881	930	1.136	1.114	935	1.246	2.695	142	-250	85	725	-418
Монетарно злато	1	77	0	0	0	0	0	0	0	0	-162	-28	0	0	-133
Валута и депозити	-2.051	-117	-36	-1.121	2.033	-230	253	238	549	441	4.432	-31	535	1.579	2.350
Хартије од вриједности	2.079	792	766	2.004	-1.102	1.367	860	699	696	2.254	-4.126	-191	-449	-854	-2.633
Остала резервна актива	43	-43	-17	-1	-1	-1	1	-2	1	0	-2	0	-1	-0	-1
НЕТО ГРЕШКЕ И ПРОПУСТИ	127	179	113	209	306	281	-12	-46	-101	477	495	-42	146	255	135

Напомена:

Платни биланс БиХ урађен је у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за платни биланс и међународну инвестициону позицију, шесто издање – ВРМБ).). Компилација платног биланса за четврти квартал укључује и редовну ревизију претходно објављених података за кватрале текуће године, у складу са најновијим доступним изворним подацима.

Детаљнија методолошка објашњења се налазе на веб страници, www.cbbh.ba под статистика.

T23: Међународна инвестициона позиција (МИП)**- у милионима КМ -**

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	Q1 2022.	Q2 2022.	Q3 2022.	Q4 2022.
НЕТО ПОЗИЦИЈА	-15.178	-15.101	-15.509	-15.692	-15.282	-14.545	-14.100	-13.172	-12.098	-11.918	-12.039	-12.415	-12.214	-12.304
АКТИВА	12.321	13.466	13.983	14.597	15.816	17.045	19.326	21.021	22.309	25.094	24.859	25.029	25.778	25.890
Директне инвестиције	560	695	708	878	933	1.157	1.268	1.245	1.365	1.477	1.512	1.513	1.548	1.533
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	297	291	299	362	370	427	468	622	736	789	824	843	877	885
Задужење (разни дужнички инструменти)	263	404	410	516	562	730	799	623	629	688	688	670	671	648
Портфолио инвестиције	466	532	569	582	674	764	1.018	1.203	1.180	1.519	1.604	1.499	1.565	1.710
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	23	23	31	33	39	44	41	39	38	82	82	82	82	82
Задужење (разни дужнички инструменти)	444	509	538	550	635	720	977	1.164	1.141	1.437	1.522	1.417	1.483	1.628
Финансијски деривативи	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	1	0	0	0
Остале инвестиције	4.786	5.171	4.880	4.530	4.677	4.509	5.415	5.975	5.896	5.749	5.786	6.118	6.144	6.579
Остали власнички капитал	29	47	48	52	48	52	54	53	61	54	53	53	53	53
Валута и Депозити	2.985	3.288	2.982	2.870	3.127	3.191	3.952	4.350	4.297	4.214	4.214	4.483	4.456	4.859
Зајмови	329	334	311	232	158	176	249	210	196	207	245	287	302	320
Осигурање, пензије и стандардизовани системи осигурања	61	58	110	88	87	92	89	94	105	108	111	109	109	109
Трговински кредити и аванси	1.177	1.181	1.201	1.026	990	943	1.021	1.199	1.195	1.129	1.124	1.139	1.154	1.173
Остала потраживање/обавезе	205	263	228	262	267	55	49	69	40	36	39	47	70	65
Резервна актива	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.614	11.626	12.598	13.869	16.349	15.957	15.899	16.521	16.068
Валута и депозити	2.335	2.218	2.182	1.132	3.165	2.935	3.188	3.426	3.975	4.416	4.384	4.919	6.498	8.847
Хартије од вриједности	3.877	4.592	5.384	7.288	6.158	7.474	8.225	8.917	9.601	11.630	11.269	10.682	9.730	7.061
Остала резервна актива	297	258	260	186	208	205	212	254	292	304	303	298	293	160
ПАСИВА	27.499	28.567	29.492	30.290	31.098	31.590	33.426	34.193	34.407	37.012	36.898	37.443	37.993	38.194
Директне инвестиције	11.324	12.231	12.253	13.063	13.382	14.166	14.957	15.535	15.609	16.546	16.585	16.708	16.973	17.336
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	8.006	8.872	8.449	9.516	9.698	10.517	11.364	11.663	12.070	14.032	13.951	14.044	14.307	14.550
Задужење (разни дужнички инструменти)	3.318	3.360	3.803	3.547	3.684	3.649	3.592	3.872	3.539	2.513	2.634	2.664	2.667	2.786
Портфолио инвестиције	703	544	474	349	299	240	246	207	178	417	391	419	426	425
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	123	127	118	56	79	93	98	99	110	108	109	109	109	108
Задужење (разни дужнички инструменти)	580	417	355	293	220	147	148	107	69	308	282	309	317	317
Финансијски деривативи	0	0	0	0	2	0	0	1	2	0	0	2	4	0
Остале инвестиције	15.472	15.792	16.766	16.878	17.416	17.184	18.223	18.451	18.617	20.050	19.921	20.315	20.589	20.433
Остали власнички капитал	66	42	50	47	26	29	36	47	48	78	78	78	78	77
Валута и Депозити	2.053	1.934	1.653	1.595	1.489	1.554	2.751	2.825	2.015	1.730	1.642	1.633	1.566	1.582
Зајмови	10.758	11.113	12.310	12.632	13.074	12.890	12.494	12.527	13.369	14.192	14.175	14.499	14.825	14.708
Осигурање, пензије и стандардизовани системи осигурања	17	16	17	18	19	22	23	24	27	30	31	30	30	31
Трговински кредити и аванси	2.179	2.231	2.284	2.119	2.341	2.243	2.435	2.550	2.684	2.911	2.868	2.894	2.896	2.916
Остале обавезе	32	105	76	68	65	73	102	88	101	104	118	154	119	102
Специјална права вучење (Нето створене финансијске обавезе)	367	352	375	401	401	374	382	389	373	1.005	1.009	1.027	1.075	1.017

Напомена:

Међународна инвестициона позиција (ИП) за БиХ компилирана је у складу са најновијом методологијом Међународног монетарног фонда за компилацију статистике платног биланса (БОР) и међународне инвестиционе позиције, шесто издање (ВРМ6). Компилација међународне инвестиционе позиције за четврти квартал укључује и редовну ревизију претходно објављених података за квартал текуће године, у складу с најновијим доступним изворним подацима. Скраћена верзија примјењене методологије за компилацију ИП за БиХ доступна је на веб страници ЦББиХ.

Т24: Сервисирање спољног дуга сектора владе							- у хиљадама КМ -		
Кредитор	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.		
							Главница	Камата	Укупно
Јавни кредитори	648.016	909.078	918.240	756.735	704.376	736.246	679.957	122.334	802.291
Међународне и регионалне организације	549.724	785.931	773.242	596.376	519.313	543.640	530.228	98.349	628.577
Европска инвестициона банка	79.346	88.995	98.079	100.344	118.727	118.059	101.559	22.597	124.156
ЕБРД - Европска банка за обнову и развој	112.893	89.765	117.528	118.638	119.313	138.464	111.050	11.773	122.823
Свјетска банка - IDA	104.563	142.855	130.584	144.276	162.458	119.356	185.082	15.630	200.712
Свјетска банка - IBRD1)	52.836	52.520	52.785	64.732	70.914	92.155	59.255	18.392	77.647
Развојна банка Савјета Европе1)	4.740	5.306	5.390	5.817	8.166	8.050	6.945	1.404	8.349
Међународни фонд за развој пољопривреде	4.113	4.241	4.033	4.157	4.149	5.544	6.872	770	7.642
ММФ	179.498	390.523	353.116	127.129	8.601	35.416	39.907	24.445	64.352
ЕВРОФИМА	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Европска комисија	11.735	11.726	11.726	31.284	26.986	26.595	19.558	3.339	22.897
Влада и владине агенције	98.293	123.147	144.997	160.359	185.063	192.606	149.729	23.985	173.714
Париски клуб ¹⁾	40.906	43.055	46.256	50.203	53.425	57.303	30.692	3.841	34.533
Саудијски фонд за развој	7.818	9.680	9.895	10.380	10.408	10.225	6.762	2.300	9.062
Остала билатерала ²⁾	49.568	70.411	88.846	99.776	121.230	125.078	112.276	17.844	130.119
Приватни кредитор	75.090	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	0
Лондонски клуб ¹⁾	75.090	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	0
Укупно	723.106	983.233	955.319	793.632	741.067	772.714	679.957	122.334	802.291

Извор:

Министарство за финансије и трезор БиХ.

1)Дуг настао прије 1992.

2)Остала билатерала садржи следеће кредиторе: Fortis банка, Влада Јапана, ОПЕС, KFW, Влада Шпаније, Извоз-Увоз Банка Кореје (EximBank), Аустријска банка, Белгија, Банка за рад и привреду (BAWAG), Raiffaisen банка

T25: Укупан дуг сектора генералне валде (Мастришки дуг)**-на крају периода, у милионима КМ -**

УКУПАН ДУГ СЕКТОРА ГЕНЕРАЛНЕ ВЛАДЕ (Мастришки дуг)

од тога: спољни дуг

Година	Дужничке хартије од вриједности	Кредити	Укупно	Јавни кредитори (међународне финансијске институције и стране владе)	Приватни кредитор	Укупно спољни дуг
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6
2012.	2.017,8	7.558,9	9.576,6	6.598,6	613,2	7.211,8
2013.	2.020,9	8.048,6	10.069,5	6.995,1	567,9	7.563,0
2014.	2.192,2	9.188,8	11.381,0	7.928,6	513,7	8.442,3
2015.	2.418,4	9.563,7	11.982,1	8.238,5	454,1	8.692,6
2016.	2.478,2	9.616,6	12.094,8	8.504,4	368,1	8.872,5
2017.	2.358,8	8.967,0	11.325,8	7.870,1	276,9	8.147,0
2018.	2.332,5	9.092,1	11.424,6	7.935,6	262,6	8.198,1
2019.	2.430,3	9.130,8	11.561,2	7.933,6	206,5	8.140,1
2020.*	2.722,6	9.818,4	12.541,0	8.574,8	151,2	8.726,0
2021.*	2.973,1	10.273,6	13.246,6	9.059,7	375,3	9.435,0
2022.**	-	-	-	8.891,9	365,2	9.257,2

Извор:

Министарства финансија и трезора БиХ и Централна банка БиХ

Напомена:

Статистичка дефиниција дуга је као што је дефинисано по Мастришком споразуму. Подаци се објављују на неконсолидованој основи у складу са захтјевима EUROSTAT-а.

*Подаци за 2020. и 2021. годину су ревидирани

**Подаци за 2022. годину су привремени

- подаци нису доступни

Т26: Девизне резерве ЦББиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	Бруто девизне резерве							Нето девизне резерве	Монетарна пасива	Нето страна актива ЦББиХ
		Злато	Држање SDR	Страна валута у трезору ЦББиХ	Депозити код нерезидентних банака	Остало	Инвестиције у хартије од вриједности	9=3+...+8			
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2012.	12.	159,0	4,5	133,2	2.334,5	0,0	3.877,4	6.508,6	6.507,4	5.987,0	520,4
2013.	12.	164,1	2,7	91,6	2.217,6	0,0	4.592,3	7.068,3	7.067,3	6.659,2	408,1
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1
2019.	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2
2020.	12.	291,6	0,9	142,2	3.832,1	0,0	9.601,3	13.868,0	13.866,3	12.970,6	895,7
2021.	12.	302,0	1,9	469,6	3.945,1	0,0	11.629,6	16.348,1	16.345,8	15.573,0	772,8
2022.	12.	160,0	0,1	572,0	8.273,2	0,0	7.060,5	16.065,9	16.063,3	15.611,7	451,5
2022.	01.	300,3	4,8	471,4	4.198,6	0,0	11.467,4	16.442,5	16.439,9	15.715,2	724,7
	02.	319,3	2,2	440,6	4.025,1	0,0	11.553,1	16.340,1	16.337,5	15.619,3	718,2
	03.	301,3	2,1	457,0	3.926,1	0,0	11.268,7	15.955,3	15.952,3	15.306,2	646,2
	04.	309,6	5,2	453,0	4.254,5	0,0	10.932,7	15.955,1	15.952,2	15.354,8	597,4
	05.	294,6	1,6	452,6	4.647,1	0,0	10.574,1	15.969,9	15.967,3	15.407,3	560,0
	06.	296,7	1,6	452,6	4.465,2	0,0	10.681,4	15.897,5	15.895,1	15.361,1	534,0
	07.	297,3	8,0	455,7	5.452,4	0,0	10.052,5	16.265,9	16.263,1	15.682,8	580,4
	08.	292,8	1,3	475,7	5.243,8	0,0	10.507,0	16.520,6	16.518,0	16.008,4	509,6
	09.	291,5	1,4	476,1	6.019,9	0,0	9.730,2	16.519,1	16.516,5	16.067,7	448,8
	10.	155,1	11,6	480,3	7.326,2	0,0	8.286,5	16.259,7	16.257,3	15.811,1	446,2
	11.	159,6	0,1	482,8	7.686,6	0,0	7.577,7	15.906,8	15.904,4	15.442,0	462,4
	12.	160,0	0,1	572,0	8.273,2	0,0	7.060,5	16.065,9	16.063,3	15.611,7	451,5

Напомена:

Бруто девизне резерве чине стања билансних позиција краткорочне стране активе ЦББиХ (злато, располагање ЦББиХ SDR-ом, девизе у трезору ЦББиХ, преносиви депозити у иностраној валути код нерезидентних банака и остало) и инвестирања у хартије од вриједности од јула 2006. по одлуци Инвестиционог комитета ЦББиХ. Нето девизне резерве представљају разлику између бруто девизних резерви и обавеза према нерезидентима. Монетарну пасиву ЦББиХ чине новац изван монетарних власти и депозити резидената код монетарних власти. Нето страна актива ЦББиХ представља разлику између нето девизних резерви и монетарне пасиве ЦББиХ.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т27: БиХ извоз по земљама дестинације

- у хиљадама КМ -

Година	Мјесец	Њемачка	Хрватска	Италија	Србија	Словенија	Аустрија	Турска	Црна Гора*	Друге земље	Укупно
2012.		1.210.103	1.165.019	939.241	710.002	653.304	654.764	182.874	249.230	2.276.299	7.857.962
2013.		1.310.844	1.194.637	1.003.294	766.745	686.503	687.565	174.625	270.745	2.459.942	8.380.275
2014.		1.317.490	955.047	1.195.438	800.690	697.785	755.827	234.392	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	1.214.930	770.695	748.870	743.062	354.630	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	1.131.096	822.846	807.200	730.590	401.047	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.284.200	1.209.035	1.093.685	973.397	899.235	431.094	352.507	3.647.618	11.055.383
2018.		1.741.537	1.464.002	1.352.791	1.251.474	1.057.052	1.020.991	323.223	402.113	3.287.069	11.900.251
2019.		1.675.709	1.399.922	1.300.534	1.308.885	1.006.226	1.089.881	292.554	407.303	3.011.551	11.492.564
2020.		1.630.844	1.362.907	1.015.184	1.152.068	954.078	1.005.509	314.249	293.645	2.792.675	10.521.159
2021.		2.137.576	1.864.306	1.608.291	1.722.477	1.219.184	1.284.935	358.064	394.449	3.684.248	14.273.529
2022.		2.666.194	2.676.624	1.991.386	2.363.435	1.421.819	1.710.354	311.638	576.469	4.255.821	17.973.740
2022.	01.	202.932	204.123	156.137	185.373	95.755	109.074	24.633	51.629	292.644	1.322.299
	02.	221.388	194.430	158.922	189.138	105.310	118.545	24.865	41.938	321.084	1.375.620
	03.	237.971	224.334	178.014	215.198	128.618	146.106	31.897	50.597	383.265	1.596.000
	04.	233.332	244.220	185.495	213.482	128.528	140.357	31.306	53.202	379.655	1.609.578
	05.	221.049	254.621	196.510	222.706	126.119	147.829	26.004	57.403	355.317	1.607.557
	06.	222.860	219.813	196.954	222.178	124.215	158.929	23.940	40.372	367.309	1.576.571
	07.	221.382	214.002	203.043	176.352	112.167	142.417	19.657	33.885	337.502	1.460.408
	08.	204.002	218.864	100.539	180.427	104.280	145.104	20.829	58.616	309.457	1.342.116
	09.	226.222	273.832	163.817	191.870	124.224	162.654	27.350	47.200	418.779	1.635.948
	10.	235.076	208.637	155.124	186.477	134.382	154.514	31.175	55.981	360.754	1.522.119
	11.	245.020	212.984	155.567	175.442	132.692	159.417	22.135	39.167	376.130	1.518.554
	12.	194.959	206.766	141.262	204.792	105.530	125.410	27.846	46.479	353.927	1.406.969

Напомена:

Критериј за приказивање појединачних земаља је учешћ извоза те земље у укупном извозу БиХ у трогодишњем периоду (2016, 2017, 2018. године).

У складу с наведеним, све земље са учешћем већим од 3,0% исказане су појединачно, док су остале земље укључене у категорију "Остале земље".

Т28: БиХ увоз по земљама поријекла												- у хиљадама КМ -
Година	Мјесец	Њемачка	Италија	Србија	Хрватска	Кина	Словенија	Руска Федерација	Турска	Аустрија	Друге земље	Укупно
2012.		1.725.796	1.429.362	1.431.534	2.202.545	816.377	803.360	1.493.885	449.381	504.094	4.044.863	15.252.942
2013.		1.734.842	1.482.256	1.485.608	1.956.353	914.082	754.344	1.505.995	493.202	519.291	3.990.634	15.169.793
2014.		1.869.564	1.653.565	1.629.521	1.851.693	1.359.548	763.235	1.292.467	582.203	532.109	4.338.562	16.199.278
2015.		1.914.225	1.758.289	1.728.490	1.673.161	1.091.670	773.559	910.072	644.698	560.924	4.588.564	15.851.692
2016.		1.998.877	1.899.582	1.828.142	1.617.713	1.091.966	831.403	729.427	687.349	556.399	4.874.484	16.161.014
2017.		2.103.758	2.062.127	2.029.997	1.828.432	1.186.073	912.704	907.315	766.728	618.743	5.499.863	18.185.642
2018.		2.297.072	2.170.785	2.070.768	1.915.158	1.339.232	917.011	892.371	874.490	672.990	6.124.091	19.273.968
2019.		2.337.802	2.333.081	2.150.219	2.020.597	1.449.423	906.606	451.193	964.624	721.547	6.163.492	19.498.584
2020.		2.074.858	1.949.017	1.895.718	1.523.371	1.355.872	840.875	359.084	896.725	682.570	5.308.196	16.886.285
2021.		2.566.643	2.600.538	2.427.344	1.922.537	1.702.427	984.015	629.494	1.269.716	823.775	6.670.410	21.596.900
2022.		2.992.889	3.540.600	3.057.570	2.844.749	2.327.506	1.113.095	658.099	1.675.148	1.003.269	9.423.523	28.636.447
2022.	01.	173.385	187.991	160.979	146.152	154.540	71.109	57.203	100.176	60.878	600.723	1.713.135
	02.	232.016	224.556	228.775	179.214	166.259	85.423	62.580	128.277	79.394	686.868	2.073.362
	03.	265.613	290.343	302.350	235.261	188.069	106.368	53.284	148.915	93.167	831.396	2.514.767
	04.	249.976	283.032	260.778	214.958	164.583	97.317	48.875	165.625	91.913	793.825	2.370.882
	05.	243.291	312.576	266.939	234.998	186.041	93.514	54.833	141.287	87.557	805.655	2.426.692
	06.	250.729	318.877	280.914	261.035	196.371	103.467	56.611	160.894	91.361	882.407	2.602.668
	07.	255.437	353.235	237.625	269.702	197.554	98.391	60.809	118.631	85.906	797.449	2.474.738
	08.	236.764	254.900	268.715	280.892	203.959	77.730	52.667	138.696	70.641	765.401	2.350.365
	09.	270.424	333.286	285.379	303.870	240.733	103.272	69.104	141.229	93.977	809.376	2.650.649
	10.	283.686	356.414	272.166	259.905	213.623	95.333	27.862	144.955	82.793	790.712	2.527.449
	11.	261.982	303.470	249.403	248.115	215.016	87.615	35.092	143.369	88.439	848.612	2.481.113
	12.	269.587	321.918	243.548	210.646	200.759	93.555	79.178	143.092	77.244	811.101	2.450.627

Напомена:

Критериј за приказивање појединачних земаља је учешће увоза из те земље у укупном увозу БиХ у трогодишњем периоду (2016, 2017, 2018 .године).

У складу с наведеним, све земље са учешћем већим од 3,0% исказане су појединачно, док су остале земље укључене у категорију "Остале земље".

T29: Преглед просјечних средњих курсава КМ

Година	Мјесец	ЕМУ EUR 1	Хрватска HRK 100	Чешка Р. CZK 1	Мађарска HUF 100	Јапан JPY 100	Швајцарска CHF 1	Турска TRY 1	В. Британија GBP 1	САД USD 1	Кина CNY 1	Србија RSD 100
2012.		1,9558	26,0039	0,0778	0,6764	1,9098	1,6227	0,8455	2,4123	1,5227	...	1,7325
2013.		1,9558	25,8068	0,0753	0,6587	1,5129	1,5893	0,7759	2,3044	1,4736	0,2396	1,7297
2014.		1,9558	25,6194	0,0710	0,6337	1,3939	1,6103	0,6734	2,4263	1,4740	0,2393	1,6689
2015.		1,9558	25,6886	0,0717	0,6313	1,4565	1,8329	0,6502	2,6945	1,7626	0,2806	1,6199
2016.		1,9558	25,9604	0,0723	0,6280	1,6288	1,7944	0,5864	2,3964	1,7680	0,2662	1,5889
2017.		1,9558	26,2055	0,0743	0,6325	1,5469	1,7616	0,4762	2,2329	1,7355	0,2566	1,6113
2018.		1,9558	26,3655	0,0763	0,6137	1,5006	1,6938	0,3519	2,2110	1,6575	0,2506	1,6536
2019.		1,9558	26,3651	0,0762	0,6016	1,6031	1,7581	0,3079	2,2301	1,7472	0,2530	1,6594
2020.		1,9558	25,9468	0,0740	0,5576	1,6074	1,8274	0,2475	2,2013	1,7166	0,2487	1,6634
2021.		1,9558	25,9772	0,0763	0,5457	1,5066	1,8089	0,1913	2,2747	1,6539	0,2564	1,6635
2022.		1,9558	25,9570	0,0796	0,5015	1,4202	1,9482	0,1133	2,2949	1,8602	0,2765	1,6650
2022.	01.	1,9558	25,9960	0,0798	0,5440	1,5045	1,8822	0,1273	2,3411	1,7282	0,2719	1,6633
	02.	1,9558	25,9622	0,0801	0,5487	1,4960	1,8676	0,1265	2,3336	1,7239	0,2717	1,6633
	03.	1,9558	25,8362	0,0781	0,5185	1,5014	1,9108	0,1216	2,3411	1,7761	0,2800	1,6621
	04.	1,9558	25,8750	0,0801	0,5227	1,4333	1,9148	0,1225	2,3391	1,8022	0,2808	1,6613
	05.	1,9558	25,9515	0,0791	0,5094	1,4366	1,8911	0,1191	2,3028	1,8508	0,2766	1,6635
	06.	1,9558	25,9918	0,0791	0,4924	1,3842	1,9087	0,1087	2,2836	1,8487	0,2762	1,6655
	07.	1,9558	26,0088	0,0795	0,4851	1,4047	1,9793	0,1102	2,2998	1,9189	0,2851	1,6660
	08.	1,9558	26,0290	0,0796	0,4868	1,4293	2,0193	0,1070	2,3156	1,9293	0,2839	1,6666
	09.	1,9558	26,0007	0,0796	0,4857	1,3830	2,0264	0,1077	2,2400	1,9718	0,2815	1,6670
	10.	1,9558	25,9769	0,0797	0,4674	1,3554	2,0024	0,1073	2,2431	1,9942	0,2776	1,6672
	11.	1,9558	25,9329	0,0803	0,4813	1,3478	1,9861	0,1032	2,2506	1,9196	0,2676	1,6673
	12.	1,9558	25,9230	0,0806	0,4797	1,3699	1,9830	0,0991	2,2504	1,8483	0,2648	1,6672

Т30: Владине финансије БиХ - јединице сектора владе

- у милионима КМ -

		Институције БиХ	ФБиХ	РС	Дистрикт Брчко	Консолидовани приходи БиХ	Институције БиХ	ФБиХ	РС	Дистрикт Брчко	Консолидовани приходи БиХ	Нето набавка нефинансијских средстава	Нето суфицит/ дефицит
2012.		1.045,6	6.642,8	3.652,6	246,1	11.459,5	952,9	6.595,9	3.534,1	215,5	11.170,8	815,7	-526,9
2013.		1.069,8	6.608,6	3.604,4	232,6	11.406,5	939,0	6.474,5	3.415,1	219,2	10.938,8	1.046,8	-579,2
2014.		1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3
2015.		1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9
2016.		1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8
2017.		1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0
2018.		1.045,0	8.833,6	4.364,6	280,9	14.389,6	996,0	7.660,0	3.983,4	233,7	12.738,6	914,6	736,5
2019.		1.051,4	9.217,5	4.584,0	288,8	15.018,1	985,5	8.120,3	4.097,6	254,6	13.334,3	1.006,6	677,2
2020.		1.070,6	8.614,0	4.652,1	268,3	14.430,7	1.028,6	8.583,1	4.749,6	287,9	14.474,8	1.765,1	-1.809,2
2021.		1.093,0	9.616,7	5.147,2	305,9	16.055,3	982,3	8.792,8	4.861,0	268,5	14.797,0	1.368,9	-110,6
2016.	Q1	242,5	1.498,3	706,4	54,9	2.478,4	226,3	1.430,0	687,6	43,1	2.363,4	24,0	91,0
	Q2	288,3	1.622,2	813,1	57,9	2.745,9	230,2	1.521,8	747,5	43,6	2.507,4	51,7	186,7
	Q3	256,6	1.761,1	812,0	62,4	2.867,4	227,9	1.494,9	776,2	41,0	2.515,2	105,3	246,9
	Q4	275,6	1.791,9	897,5	65,6	2.990,8	265,0	1.818,6	882,6	67,9	2.994,2	166,0	-169,4
2017.	Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
	Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
	Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3
	Q4	272,3	1.851,2	887,8	76,2	3.050,0	273,3	1.863,6	906,1	77,0	3.082,6	204,3	-236,8
2018.	Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
	Q2	242,8	1.914,5	884,1	61,4	3.075,2	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,4	66,5	285,3
	Q3	400,3	1.951,9	861,7	69,0	3.250,5	243,9	1.651,7	835,0	56,0	2.754,4	91,2	404,9
	Q4	124,1	2.138,2	960,8	75,4	3.259,2	289,0	2.104,9	983,4	78,9	3.416,8	237,9	-395,5
2019.	Q1	238,9	1.899,1	845,3	60,2	3.013,8	225,9	1.600,5	806,8	42,5	2.646,0	26,0	341,9
	Q2	261,7	1.990,1	902,3	67,3	3.187,1	239,2	1.770,8	789,9	63,1	2.828,7	71,9	286,5
	Q3	270,0	2.079,8	924,2	71,6	3.309,8	253,8	1.800,7	823,5	54,3	2.896,5	78,9	334,4
	Q4	280,8	2.080,5	1.015,2	72,2	3.412,9	266,6	2.177,5	972,4	81,1	3.461,9	210,4	-259,4
2020.	Q1	286,0	1.906,0	862,8	59,7	3.081,9	235,6	1.695,3	877,3	42,7	2.818,4	40,6	222,9
	Q2	235,6	1.674,2	887,0	53,6	2.815,4	232,8	1.834,2	1.090,5	62,6	3.185,2	102,1	-471,9
	Q3	266,9	1.963,7	970,8	67,0	3.236,3	231,7	2.024,8	933,7	69,8	3.227,7	96,5	-88,0
	Q4	282,1	2.027,8	1.067,1	71,3	3.418,9	328,5	2.249,0	1.117,7	93,8	3.759,7	231,1	-571,9
2021.	Q1	277,6	1.906,5	976,0	61,7	3.191,6	240,3	1.727,9	929,8	47,9	2.915,8	60,1	215,7
	Q2	275,1	2.094,2	976,5	69,9	3.390,8	235,1	1.919,4	1.022,4	59,7	3.211,7	93,3	85,8
	Q3	262,8	2.146,5	1.072,2	74,1	3.527,5	256,3	1.953,5	963,4	58,9	3.204,0	78,9	244,6
	Q4	277,5	2.272,0	1.095,8	82,3	3.702,2	250,5	2.430,2	1.170,4	85,6	3.911,4	288,6	-497,8
2022.	Q1	256,1	2.181,7	1.070,1	72,9	3.550,1	243,1	1.818,4	979,0	57,4	3.067,3	22,0	460,8
	Q2	278,1	2.498,0	1.193,2	81,2	4.026,0	236,4	2.227,9	1.146,3	62,6	3.648,6	82,3	295,1
	Q3	326,9	2.424,2	1.209,6	83,2	4.009,0	269,8	2.266,2	1.261,1	63,5	3.825,9	108,6	74,6

Напомена:

Административни подаци прикупљени од: министарства финансија свих нивоа власти, фондова социјалног осигурања свих нивоа власти, ентитетских јавних предузећа за путеве и ентитетских јавних предузећа за аутопутеве. Подаци на годишњем нивоу за консолидоване приходе/расходе укључују локални ниво власти (општине и градови), ЈП Цесте свих нивоа власти ФБиХ, ЈП Путеви РС, ЈП Аутоцесте ФБиХ и ЈП Аутопутеве РС, док их подаци за квартале због недоступности изворних података не укључују. Разлика између прихода, с једне, и расхода с нето набавком нефинансијских средстава, с друге стране, представља нето суфицит/дефицит.

ТЗ1: Владине финансије БиХ - структура консолидованих прихода и расхода

- у милионима КМ -

		Порез	Доприноси за социјално	Грантови и остали приходи	Консолидовани приходи	Компензација запослених	Коришћење робе и услуга	Камате	Субвенције	Социјална давања	Грантови и остали расходи	Консолидовани расходи	Нето набавка нефинансијских средстава
2012.		6.037,9	4.046,6	1.375,0	11.459,5	3.323,8	2.156,4	200,6	416,1	4.394,4	679,5	11.170,8	815,7
2013.		5.917,2	4.105,2	1.384,1	11.406,5	3.278,1	2.122,7	201,1	383,9	4.423,7	529,3	10.938,8	1.046,8
2014.		6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8
2015.		6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.		6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2017.		7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7
2018.		7.688,4	5.041,8	1.659,4	14.389,6	3.422,1	2.534,0	242,5	476,0	5.013,2	1.050,9	12.738,6	914,6
2019.		8.014,1	5.345,7	1.658,4	15.018,1	3.738,1	2.688,3	241,1	507,3	5.223,4	936,1	13.334,3	1.006,6
2020.		7.363,3	5.383,9	1.683,5	14.430,7	3.921,8	2.702,8	255,9	870,1	5.508,0	1.216,3	14.474,8	1.765,1
2021.		8.485,4	5.798,0	1.771,9	16.055,3	4.039,2	2.847,7	240,2	742,9	5.718,3	1.208,7	14.797,0	1.368,9
2016.	Q1	1.290,0	998,7	189,6	2.478,4	711,1	400,5	44,3	30,4	1.097,8	79,3	2.363,4	24,0
	Q2	1.412,5	1.095,5	237,8	2.745,9	706,1	418,8	71,8	66,5	1.135,6	108,6	2.507,4	51,7
	Q3	1.468,4	1.136,0	262,9	2.867,4	702,8	409,8	42,8	65,3	1.163,2	131,3	2.515,2	105,3
	Q4	1.612,0	1.243,2	135,5	2.990,8	732,8	552,0	56,9	160,9	1.220,8	270,8	2.994,2	166,0
2017.	Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
	Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
	Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6
	Q4	1.568,6	1.269,1	212,3	3.050,0	726,8	538,0	54,2	146,5	1.224,5	392,7	3.082,6	204,3
2018.	Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
	Q2	1.597,5	1.243,8	234,0	3.075,2	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,4	66,5
	Q3	1.787,5	1.241,5	221,6	3.250,5	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	179,2	2.754,4	91,2
	Q4	1.570,5	1.403,3	285,4	3.259,2	766,9	587,9	56,2	148,4	1.295,6	561,8	3.416,8	237,9
2019.	Q1	1.528,5	1.247,2	238,1	3.013,8	787,8	462,1	41,8	40,5	1.202,7	111,1	2.646,0	26,0
	Q2	1.669,1	1.335,2	182,8	3.187,1	806,1	494,9	68,5	81,8	1.254,2	123,2	2.828,7	71,9
	Q3	1.734,1	1.336,0	239,6	3.309,8	805,4	517,7	43,3	112,2	1.252,3	165,5	2.896,5	78,9
	Q4	1.904,0	1.427,3	81,6	3.412,9	850,7	617,2	52,5	189,6	1.349,2	402,7	3.461,9	210,4
2020.	Q1	1.556,2	1.286,5	239,2	3.081,9	817,7	482,1	69,8	60,4	1.274,3	114,1	2.818,4	40,6
	Q2	1.327,2	1.223,4	264,8	2.815,4	861,7	495,5	43,3	157,1	1.277,1	350,5	3.185,2	102,1
	Q3	1.564,3	1.418,6	253,4	3.236,3	850,4	486,3	42,4	262,8	1.357,6	228,3	3.227,7	96,5
	Q4	1.848,8	1.455,5	114,7	3.418,9	872,7	638,3	71,6	299,2	1.419,6	458,2	3.759,7	231,1
2021.	Q1	1.560,9	1.319,3	311,4	3.191,6	851,1	486,3	55,0	47,5	1.318,9	156,9	2.915,8	60,1
	Q2	1.690,2	1.437,0	263,5	3.390,8	866,7	529,2	60,3	142,9	1.376,4	236,2	3.211,7	93,3
	Q3	1.854,4	1.441,1	232,0	3.527,5	865,8	547,5	31,9	123,2	1.405,4	230,2	3.204,0	78,9
	Q4	2.082,2	1.600,5	19,6	3.702,2	913,6	651,8	60,8	336,5	1.430,2	518,6	3.911,4	288,6
2022.	Q1	1.851,2	1.462,0	236,9	3.550,1	908,3	517,6	52,7	55,2	1.377,3	156,2	3.067,3	22,0
	Q2	2.110,4	1.604,5	311,1	4.026,0	960,2	570,0	68,1	160,9	1.531,3	358,0	3.648,6	82,3
	Q3	2.124,8	1.643,0	241,3	4.009,0	988,8	599,2	67,7	154,3	1.631,2	384,8	3.825,9	108,6

Напомена:

Административни подаци прикупљени од: министарства финансија свих нивоа власти, фондова социјалног осигурања свих нивоа власти, ентитетских јавних предузећа за путеве и ентитетских јавних предузећа за аутопутеве. Подаци на годишњем нивоу за консолидоване приходе/расходе укључују локални ниво власти (општине и градови), ЈП Цесте свих нивоа власти ФБиХ, ЈП Путеви РС, ЈП Аутоцесте ФБиХ и ЈП Аутопутеви РС, док их подаци за квартале због недоступности изворних података не укључују. Разлика између прихода, с једне, и расхода с нето набавком нефинансијских средстава, с друге стране, представља нето суфицит/дефицит.

Т32: Токови директних страних инвестиција у БиХ класификовани према земљи страног инвеститора**- у милионима КМ -**

Година	Аустрија	Холандија	Хрватска	Италија	Њемачка	Русија	Словенија	Србија	Швајцарска	Турска	Остале земље	Укупно
2012.	133,6	1,6	86,1	28,5	37,7	147,5	-81,1	81,8	8,7	-5,4	161,9	601,1
2013.	8,5	32,7	18,6	22,5	36,9	-82,8	-35,6	104,6	44,0	31,1	226,7	407,1
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015.	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016.	112,8	57,6	142,5	25,2	2,0	-44,3	34,6	-25,8	11,3	34,6	267,7	618,4
2017.	84,1	-3,3	159,6	46,9	57,7	-6,8	101,1	56,9	30,6	-0,3	327,1	853,6
2018.	90,7	100,9	129,1	23,6	105,1	143,4	42,6	21,1	46,5	7,4	252,9	963,3
2019.	68,8	6,7	148,0	17,5	54,4	213,0	22,0	41,6	-19,8	3,2	244,0	799,3
2020.	99,3	-3,9	178,6	33,6	78,3	-14,8	57,1	132,5	-23,2	60,3	139,0	736,7
2021.	96,1	-65,8	82,0	58,7	76,9	-94,6	70,7	79,5	210,8	147,0	310,0	971,2
Јан-Сеп 2022.	165,4	69,4	71,4	59,3	85,7	-198,5	97,3	70,4	134,1	43,6	242,7	840,8

Напомена:

Директне стране инвестиције (токови и стања) компилирана су у складу с најновијим методолошким упутствима и препорукама Међународног монетарног фонда (ММФ) и Организације за економску сарадњу и развој (OECD). Детаљан методолошки приступ компилацији и презентовању је представљен у ММФ-овом Приручнику за платни биланс - шесто издање и OECD-овом Оквирном концепту дефиниције директних страних инвестиција - четврто издање.

ТЗЗ: Токови директних страних инвестиција у БиХ према NACE Rev2 класификацији дјелатности

- у милионима КМ -

Година	Производња прехранбених производа	Прерада дрвета и производа од дрвета и плуте, сем намјештаја, производња предмета од сламе и плетарских материјала	Производња кокса и рафинираних нафтних производа	Производња хемикалија и хемијских производа	Производња осталих неметалних минералних производа	Производња базних метала	Производња моторних возила, приколица и полуприколица	Трговина на велико осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Трговина на мало осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Телекомуникације	Финансијско услужне дјелатности, осим осигурања и пензионих фондова	Пословање некретностима	Остале дјелатности	Укупно
2012.	-5,9	-0,1	2,6	18,7	3,4	-26,0	7,0	144,8	40,2	6,4	130,2	12,1	267,7	601,1
2013.	-4,0	2,2	-101,1	26,5	13,9	4,0	5,0	-44,4	73,7	46,1	138,5	19,7	226,9	407,1
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2015.	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9
2016.	16,3	5,6	-52,0	51,9	-17,6	2,0	20,3	148,4	6,4	37,1	161,4	-9,8	248,4	618,4
2017.	20,8	13,5	-26,0	1,2	-8,8	58,8	47,3	59,3	96,1	17,1	203,0	41,9	329,2	853,6
2018.	34,9	9,3	139,0	33,2	15,5	63,7	40,3	121,3	11,9	8,3	140,1	28,4	317,4	963,3
2019.	-13,4	15,1	200,3	26,5	6,4	-2,5	5,9	119,7	17,8	-20,6	153,3	19,0	271,7	799,3
2020.	27,9	-0,6	1,5	37,7	18,3	-29,3	30,2	98,3	34,0	4,6	156,2	40,5	317,3	736,7
2021.	11,3	9,3	-52,1	16,7	5,2	102,7	25,9	78,1	172,9	11,8	20,0	22,0	547,4	971,2
Јан - Сеп 2022.	10,8	11,6	-177,8	n/a	10,8	129,5	3,2	133,0	69,8	8,4	232,3	6,0	403,2	840,8

Напомена:

Токове директних страних инвестиција у БиХ према NACE 1. Rev1. класификације дјелатности за период 2004-2012 можете наћи на веб страници.

Директне стране инвестиције (токови и стања) компилиране су у складу с најновијим методолошким упутствима и препорукама Међународног монетарног фонда и Организације за економску сарадњу и развој. Детаљан методолошки приступ компилацији и презентовању је представљен у ММФ-овом Приручнику за платни биланс - шесто издање и OECD-овом Оквирном концепту дефиниције директних страних инвестиција - четврто издање.

n/a у овој дјелатности/земљи мање је од три предузећа с директним инвестицијама, те у складу са статистичким стандардима нисмо у могућности приказати износе инвестиција.

Т34: Стања директних инвестиција у бих класификована по земљи страног инвеститора

- у милионима КМ -

Земља	31.12.2019.			31.12.2020.			31.12.2021.		
	Власнички удјели и задржане зараде	Остали капитал	Укупно	Власнички удјели и задржане зараде	Остали капитал	Укупно	Власнички удјели и задржане зараде	Остали капитал	Укупно
Аустрија	2.484,9	248,9	2.733,8	2.540,6	265,1	2.805,7	2.656,4	227,6	2.884,0
Белгија	6,3	2,0	8,2	8,0	3,4	11,4	10,9	5,0	15,9
Црна Гора	20,4	2,6	23,0	24,7	2,8	27,5	33,1	3,0	36,1
Чешка	24,1	1,3	25,3	25,0	1,3	26,3	20,7	1,2	21,9
Данска	20,9	6,3	27,3	27,4	5,7	33,1	38,4	5,8	44,2
Француска	8,7	12,8	21,5	20,8	12,8	33,6	20,3	12,8	33,1
Холандија	493,9	337,9	831,8	562,5	260,6	823,1	576,6	155,2	731,7
Хрватска	2.370,9	170,6	2.541,5	2.462,0	169,4	2.631,5	2.577,0	139,8	2.716,8
Ирска	-2,8	14,3	11,5	-3,3	14,4	11,2	-3,0	14,4	11,4
Италија	594,3	103,0	697,3	614,6	111,6	726,3	663,2	115,3	778,5
Канада	0,2	2,9	3,1	0,1	2,9	3,0	1,1	2,9	4,0
Кипар	139,4	3,5	142,9	147,0	0,8	147,9	155,8	7,1	162,9
Кувајт	161,4	78,5	239,9	154,9	86,1	241,0	133,7	88,2	221,9
Лихтенштајн	-7,0	1,0	-6,0	7,5	1,0	8,5	8,2	1,0	9,2
Литванија	2,5	-0,0	2,5	1,9	-0,0	1,9	2,2	-0,0	2,2
Луксембург	168,8	218,0	386,8	108,3	217,8	326,1	109,9	219,2	329,1
Мађарска	32,8	1,5	34,2	35,2	1,7	36,9	39,1	2,1	41,2
Малезија	9,6	26,1	35,7	9,0	29,1	38,1	10,3	29,1	39,3
Норвешка	6,3	3,6	9,9	6,7	3,6	10,3	7,1	3,6	10,7
Њемачка	620,8	179,3	800,1	642,0	207,5	849,5	717,0	204,9	921,9
Пољска	31,2	11,0	42,1	33,9	10,0	43,9	33,7	43,0	76,7
Русија	-550,7	1.364,9	814,2	-498,2	1.052,6	554,3	450,5	7,3	457,9
Саудијска Арабија	214,9	73,9	288,9	202,1	76,0	278,1	206,8	77,0	283,8
Словачка	1,3	20,9	22,2	5,4	21,1	26,6	4,0	20,7	24,6
Словенија	982,2	168,2	1.150,5	1.068,3	120,7	1.189,0	1.120,9	138,8	1.259,7
Србија	1.868,4	210,9	2.079,3	1.940,8	238,7	2.179,5	2.003,9	244,5	2.248,4
Шпанија	30,9	0,0	31,0	36,0	0,0	36,0	29,0	0,1	29,1
Швајцарска	394,7	78,0	472,6	363,4	69,7	433,1	567,1	72,5	639,7
Шведска	49,0	33,0	82,0	48,5	36,6	85,1	57,4	36,3	93,6
Турска	459,5	-26,3	433,2	414,3	-27,5	386,8	516,4	2,6	518,9
Уједињени Арапски Емирати	184,3	121,6	305,8	162,5	144,5	307,0	156,6	154,6	311,2
Сједињене Америчке Државе	30,8	19,5	50,3	34,9	22,1	57,1	38,8	22,4	61,3
Велика Британија	513,9	84,8	598,7	572,5	91,1	663,6	702,1	100,4	802,5
Остале земље	296,3	104,7	401,1	290,6	79,1	369,7	367,1	85,9	453,0
Укупно	11.663,0	3.678,9	15.342,0	12.070,2	3.332,3	15.402,5	14.032,4	2.244,1	16.276,4

Т35: Номинални и реални ефективни курс КМ

Година	Мјесец	Ефективни курс КМ (2015=100)	
		NEER	REER
2012.		98,50	105,14
2013.		99,81	103,96
2014.		101,10	103,09
2015.		99,98	99,99
2016.		101,26	98,88
2017.		101,83	98,03
2018.		103,39	98,52
2019.		104,14	97,52
2020.		106,20	96,97
2021.		107,59	96,63
2022.		109,21	99,98
2022.	01.	108,85	98,11
	02.	108,91	98,51
	03.	109,41	99,80
	04.	108,95	100,26
	05.	108,87	100,16
	06.	109,28	100,65
	07.	108,92	100,25
	08.	108,99	99,90
	09.	108,97	99,84
	10.	109,31	100,76
	11.	109,72	100,80
	12.	110,29	100,68

Напомена:

Детаљна методолошка објашњења за компилацију и израчун NEER и REER индекса су доступна на веб страници ЦББиХ <http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=sr>

Напомена уз табеле 6, 7, 9, 13, 14, 15, 16 и 17.

Ревидирани подаци за период јануар 2006. – новембар 2015. године су базирани на активном подбилансу банака с већинским државним капиталом из Федерације БиХ, при чему је искључен пасивни подбиланс. Кроз ову допуну статистике корисницима се пружа већа аналитичка корисност података и објективни показатељи о тренутном пословању банака у БиХ. Пасивни подбиланс садржи обавезе по иностраним кредитима и старој девизној штедњи грађана до 31. марта 1992. године, и не одсликава актуелно пословање банке, те ће овај подбиланс у процесу приватизације преузети Министарство финансија ФБиХ у складу са Законом о почетном билансу банака и Законом о приватизацији, као што је урађено за претходно приватизирани банке. Извршена ревизија је у највећој мјери утицала на смањење кредита јавним предузећима у иностраној валути, смањење стране пасиве, на смањење осталих ставки активе и пасиве по основу старе девизне штедње, а у знатно мањим износима на ставке кредита влади ентитета, фиксну активу, депозите нерезидената, дионице и капитал.

Подаци о „пуном“ билансу, с укљученим пасивним подбилансом, корисницима су још увијек доступни на: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

У новембру 2014. године, двије банке су извршиле продају и пренос дијела кредитног портфела што је за ефекат имало повећање резерви код монетарних власти у укупном износу од 64 милиона КМ и смањења слиједећих ставки: потраживања од приватних предузећа за 260 милиона КМ, стране пасиве за 101 милион КМ и осталих ставки (нето) за 95 милиона КМ.

Због примјене Међународних рачуноводствених стандарда (МРС) и Међународних стандарда у финансијским извјештајима банака Федерације БиХ и преноса новчаних токова у децембарским подацима за 2011. дошло је до слиједећих промјена, на страни активе: смањења кредита за 155 милиона КМ, повећања остале активе за 10 милиона КМ, на страни пасиве: смањења обавеза према нерезидентима у износу од 624 милиона КМ, повећања резервисања за кредитне губитке за 472 милиона КМ и повећања остале пасиве за седам милиона КМ.

По налогу Агенције за банкарство ФБиХ у јуну 2010. једна банка је извршила прекњижавање око 300 милиона КМ потраживања по основу хартија од вриједности од домаћих институционалних сектора на потраживања од нерезидената. У децембру 2010. иста банка је извршила ретроактивно ову исправку у одговарајућим износима за период од августа 2009, када је грешка настала, до маја 2010. Наведена исправка се одразила на пораст стране активе и пад осталих ставки нето.

Једна банка из Федерације БиХ извршила је рекласификацију финансијских инструмената у оквиру стране активе за период јануар - август 2010. у износу од око 40 милиона КМ. Потраживања од нерезидената по основу кредита рекласификована су у потраживања од нерезидената по основу хартија од вриједности, што се одразило на промјене унутар краткорочне и дугорочне стране активе.

По налогу Агенције за банкарство Републике Српске, једна банка је извршила рекласификацију финансијских инструмената на страни пасиве за период септембар 2008. - новембар 2010. тј. смањење орочених и штедних депозита небанкарских финансијских институција и сектора владе, а повећање кредита од наведених сектора, респективно у одговарајућим износима, по мјесецима, у распону 50 - 150 милиона КМ.

У складу с новом регулативом Агенције за банкарство РС-а, објављеној у Сл. гласнику РС бр. 136/10, којом је прописан нови начин књиговодственог евидентирања потраживања класификованих у категорију Е, обрачуна и књиговодственог евидентирања камате по некавалитетној активи, те обрачуна општих и посебних резервисања, банке из РС-а су у подацима за децембар 2010. извршиле примјену наведене регулативе преносом наведених позиција из ванбилансне евиденције у биланс. Исправка се одразила на страни активе, на пораст кредита у износу од 144 милиона КМ, пораст доспјелих камата у износу од 36 милиона КМ, а на страни пасиве на пораст резервисања за кредитне губитке у износу од 180 милиона КМ у оквиру рачуна капитала.

ПУБЛИКАЦИЈЕ И WEB СЕРВИСИ

Мјесечни економски преглед	Кратка информација о последњим трендовима у макроекономском окружењу, која се од маја 2013. године објављује на web-страници ЦББиХ. Публикација је до тада била интерна.
Билтен	Квартална публикација, обухвата податке монетарне и финансијске статистике, податке о платним трансакцијама, податке реалног сектора и податке платног биланса Босне и Херцеговине.
Годишњи извјештај	Публикација садржи извјештај о пословању ЦББиХ у току године и финансијски извјештај, које ЦББиХ доставља Предсједништву БиХ и Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.
Извјештај о финансијској стабилности	Годишња публикација садржи оцјену ризика који произилазе из макроекономског окружења и трендова у финансијском систему, те процјену отпорности система на идентификоване ризике.
Специјалне теме истраживања	Повремена публикација која се објављује на web-страници ЦББиХ
Монографија ЦББиХ	Јубиларна публикација поводом обиљежавања двадесете годишњице ЦББиХ
WEB-СТРАНИЦА www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@ЦББИХ	Отвореност и транспарентност дјеловања ЦББиХ сматра изузетно важним за вјеродостојност, јавну одговорност и повјерење које ужива међу становништвом и другим институцијама у БиХ и у међународним институцијама. На основу Правилника о раду ЦББиХ, ЦББиХ има обавезу да обавјештава јавност о свом раду давањем благовремених информација, објављивањем извјештаја, издавањем службених публикација те одржавањем конференција за штампу. Web-страница ЦББиХ постоји од 1998. године. Садржи основне податке о ЦББиХ, Закон о ЦББиХ, презентује новчанице и кованице Босне и Херцеговине, те нумизматичка издања ЦББиХ; на страници се, такође, може наћи велики број публикација и статистичких података (годишњи извјештаји, мјесечни биланси стања, квартални билтени, извјештај о финансијској стабилности, платни биланс БиХ, платни промет...) те списак свих комерцијалних банака у БиХ. Публикације и статистички подаци објављују се у општеприхваћеним форматима DOC, HLS и PDF. На страници се, такође, објављује курсна листа која се мијења једном дневно, те остале релевантне новости и саопштења за јавност. Материјал се објављује на босанском, хрватском, српском и енглеском језику. ЦББиХ је ради повећања отворености и транспарентности те досезања до што ширих друштвених слојева, покренула службени профил на друштвеној мрежи Twitter. Путем тог профила објављују се подаци који се иначе објављују на web-страници банке www.cbbh.ba, као и додатне информације и подаци за које постоји процјена да су релевантни. Начин комуникације прилагођен је циљаној јавности.

ИЗДАВАЧ:

Централна банка Босне и Херцеговине
Маршала Тита 25, 71000 Сарајево
Тел + 387 33 278 100
www.cbbh.ba
e-mail: contact@cbbh.ba

Припрема за штампу:

Графичар д.о.о.

Штампа:

Графичар д.о.о.

Публиковање и умножавање у образовне
и некомерцијалне сврхе је дозвољено
уз сагласност издавача

